

การกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” : ศึกษาเฉพาะกรณี
ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง
**Concurrence of Offences : Case Study On
Trespassing and then Committing and
Others Criminal Acts.**

นายสินธุ์ชัย ดร.โผนวาท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตร นิติศาสตร์มหาบัณฑิต
คณะนิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-381-7

การกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” : ศึกษาเฉพาะกรณี
ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง

สินธุ์ชัย ดร.โณวาท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-381-7

**Concurrence of Offences : Case Study On Trespassing and
then Committing and Others Criminal Acts.**

SINCHAI DARUNOWART

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School, Dhurakij Pundit University

2006

ISBN 974-671-381-7

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์จากท่านรองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ที่ได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งท่านได้สละเวลาอันมีค่ายิ่ง ในการให้ความรู้ คำแนะนำ ติดตามความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูง ที่ให้ความกรุณาและเมตตาแก่ผู้เขียนตลอดมา

ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร ที่รับเป็นประธานกรรมการ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ กรรมการ และท่านอาจารย์ประทาน จุฬาโรจน์มนตรี กรรมการ ซึ่งท่านทั้งสามได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์สูงสุดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ในท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่สุวรรณี ดร.โณวาท และนายสมเกียรติ รัชมีภูผา ซึ่งเป็นพี่ชาย ที่เป็นกำลังใจ และให้การอุปการะผู้เขียนมาโดยตลอด

อนึ่งหากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อการศึกษา หรือต่อวงการนิติศาสตร์ ผู้เขียนขอมอบความดีทั้งหมดให้กับมารดา พี่ชาย และครูบาอาจารย์ทุกๆ ท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ ส่วนความผิดพลาดและข้อบกพร่อง อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

สินธุ์ชัย ดร.โณวาท

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
2 แนวความคิดเรื่องการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง”	
และการลงโทษ.....	6
2.1 แนวความคิดเรื่องการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	6
2.2 การลงโทษความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	8
2.2.1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.....	8
2.2.2 การลงโทษความผิด “หลายบท”.....	10
2.2.3 การลงโทษความผิด “หลายกระทง”.....	10
2.2.4 การลงโทษความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายไทย.....	16
(ก) การลงโทษความผิด “หลายบท”.....	16
(ข) การลงโทษความผิด “หลายกระทง”.....	18
3 ความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง”	
ในกฎหมายต่างประเทศ.....	26
3.1 ในระบบคอมมอนลอว์.....	26
3.1.1 หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง”.....	26
3.1.2 ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	27
3.1.3 หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	28
3.1.4 บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	32

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
(ก) ความผิดฐานบุกรุก.....	33
(ข) ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	38
3.2 ในระบบซีวิลลอว์.....	46
3.2.1 ประเทศฝรั่งเศส.....	46
(ก) หลักกฎหมายของบทบัญญัติ “หลายบทหลายกระทง”.....	46
(ข) ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	47
(ค) หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	48
(ง) บุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	49
(1) ความผิดฐานบุกรุก.....	50
(2) ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	50
3.2.2 ประเทศเยอรมนี.....	53
(ก) หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง”.....	53
(ข) ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	56
(ค) หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	56
(ง) บุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	59
(1) ความผิดฐานบุกรุก.....	59
(2) ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	60
4 ความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายไทย.....	64
4.1 หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง”.....	64
4.2 ผลทางกฎหมายของบทบัญญัติ “หลายบทหลายกระทง”.....	70
4.2.1 ผลต่อกฎหมายสารบัญญัติ.....	71
4.2.2 ผลต่อกฎหมายวิธีสบัญญัติ.....	73
4.3 หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	75
4.3.1 ความเห็นในทางตำรา.....	76
(ก) การกระทำ “กรรมเดียว”.....	76
(ข) การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน”.....	78
(ค) ข้อยกเว้นหลัก “หลายกรรมต่างกัน”.....	81
(ง) ข้อยกเว้น “กรรมเดียว” ที่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายหลายบท.....	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3.2 ตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกา.....	89
(ก) หลักต่างกรรมต่างวาระ.....	89
(ข) หลัก “หลายกรรมต่างกัน”.....	92
4.4 บุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	93
4.4.1 ความผิดฐานบุกกรุก.....	93
(ก) ตามประมวลกฎหมายอาญา.....	93
(ข) ตามพระราชบัญญัติอื่น.....	96
4.4.2 ความผิดฐานบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งตาม แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา.....	97
(ก) กรณีบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที.....	98
(ข) กรณีบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง.....	100
4.5 การวิเคราะห์ความผิดฐานบุกกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง”.....	101
4.5.1 สรุปหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”.....	101
4.5.2 หลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” กับความผิดฐานบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง.....	104
(ก) กรณีบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที.....	104
(ข) กรณีบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง.....	106
4.5.3 หลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” กับแนว คำวินิจฉัยของศาลฎีกา ในความผิดฐานบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิด อีกฐานหนึ่ง.....	107
(ก) กรณีบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที.....	108
(ข) กรณีบุกกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง.....	110
5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	112
บทสรุป.....	112
ข้อเสนอแนะ.....	114
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	123

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” : ศึกษาเฉพาะกรณี ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง
ชื่อผู้เขียน	สินธุ์ชัย ดร.โณวาท
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกการกระทำผิดที่มีลักษณะเป็นความผิดซ้ำซ้อนของนักกฎหมายไทย ว่าความผิดที่เกิดขึ้น ควรเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” เพื่อนำบทบัญญัติในเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” มาปรับใช้ได้อย่างถูกต้องซึ่งจะเป็นการไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางกฎหมายทางด้านอื่นๆ ตามกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติทางอาญาที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันอยู่อย่างเป็นระบบการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง เป็นการกระทำผิดซ้ำซ้อนในลักษณะหนึ่ง ที่เป็นปัญหาสำคัญ เพราะเป็นการกระทำที่ออกอาจยิ่งกว่าการกระทำในที่สาธารณะ ด้วยเหตุผลที่ว่า นอกจากเป็นความผิดทางอาญาแล้วยังเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเคหสถาน ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญอีกด้วย โดยการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษารวบรวมจากบทบัญญัติกฎหมาย แนวคิดและทฤษฎี ตลอดจนคำพิพากษาของศาลสูงในเรื่องดังกล่าวทั้งจากตำราภาษาไทย และต่างประเทศ และทำการศึกษาเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” ในการนำมาวินิจฉัยความผิดซ้ำซ้อนดังกล่าว ตามกฎหมายอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ซึ่งกฎหมายต่างประเทศเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นรากฐานของระบบกฎหมายที่มีอิทธิพลต่อกฎหมายไทย

ผลของการศึกษาพบว่า ในกฎหมายต่างประเทศและกฎหมายไทย ไม่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ไว้แต่อย่างใด แต่เมื่อศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีทางตำรากฎหมายประกอบคำพิพากษาของศาลสูงพบว่าได้นำหลัก “เจตนา” ในการกระทำผิดทางอาญามาเป็นหลักในการวินิจฉัย โดยพิจารณาว่า ความผิดซ้ำซ้อนนั้นเกิดจาก “เจตนาเดียว” หรือ “หลายเจตนาต่างกัน” ถ้าความผิดนั้นเกิดจาก “เจตนาเดียว” หรือ “หลายเจตนาต่างกัน” ก็จะส่งผลให้ความผิดนั้นเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” อันอาจจะเป็น “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ตามบทบัญญัติของกฎหมาย

การนำ “เจตนา” มาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จะไม่นำมาใช้หากบทบัญญัติกฎหมายได้มีการบัญญัติความผิดลักษณะดังกล่าวไว้แล้ว จากการศึกษาค้นคว้าความผิดฐานบุกรุก พบว่าประเทศฝรั่งเศส และเยอรมัน มิได้บัญญัติถึงความผิดลักษณะดังกล่าวไว้แต่อย่างใด และได้นำ “เจตนา” มาเป็นหลักในการวินิจฉัย ผลเป็นว่า การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ทั้งกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีและภายหลังเป็นการกระทำที่มี “เจตนา” แยกออกจากกันได้ เป็น “หลายเจตนาต่างกัน” อันเป็นความผิด “หลายกรรมต่างกัน” เว้นแต่ “หลายกรรมต่างกัน” นั้น ไม่เป็นอิสระจากกัน “หลายกรรมต่างกัน” เช่นนี้ ถือเป็น “กรรมเดียว” ส่วนประเทศอังกฤษพบว่าในความผิดอาญา มีการบัญญัติถึงความผิดลักษณะดังกล่าวไว้เป็นความผิดพิเศษ (Special Crimes) เฉพาะเรื่อง แยกออกจากความผิดฐานบุกรุก (trespass) โดยใช้ชื่อฐานความผิด Burglary ดังนั้นการกระทำผิดลักษณะดังกล่าวตามกฎหมายอังกฤษเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “บทเดียว”

สำหรับประเทศไทย พบว่าในความผิดฐานบุกรุกมิได้มีการบัญญัติถึงความผิดลักษณะดังกล่าวไว้เช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส และเยอรมัน การวินิจฉัยความผิดลักษณะดังกล่าว ปัจจุบันนักกฎหมายไทยนำเรื่อง “เจตนา” มาเป็นหลักในการพิจารณาแบ่งแยกความผิดเช่นกัน แต่การวินิจฉัยเรื่อง “เจตนา” ของนักกฎหมายไทย ยังไม่เป็นไปตามหลัก “นิติวิธี” ที่ควรต้องวินิจฉัยถึง “เจตนาประสงค์ต่อผล” และหรือ “เจตนาข่มเล็งเห็นผล” ไปเป็นลำดับในการวินิจฉัยถึง “เจตนา” ในการกระทำผิด ทำให้ผลของการวินิจฉัยแบ่งแยกความผิดในลักษณะดังกล่าว โดยเฉพาะการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ในบางกรณีมีผลแตกต่างกันไปจากการวินิจฉัยโดยใช้หลัก “นิติวิธี” โดยถูกต้อง

การนำ “เจตนา” มาเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ของนักกฎหมายไทย ก่อให้เกิดผลเป็นการพัฒนาหลักเกณฑ์การวินิจฉัยความผิดอาญาในความผิดซ้ำซ้อนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นกว่า การใช้หลัก “ต่างกรรมต่างวาระ” ในอดีต และจะยิ่งมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปอีก หากนักกฎหมายไทยได้คำนึงถึงหลัก “นิติวิธี” ในการวินิจฉัยถึง “เจตนา” ของผู้กระทำผิด ในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง รวมทั้งในความผิดซ้ำซ้อนอันเป็นความผิดอาญาในลักษณะอื่นๆ ด้วย

Thesis Title	Concurrence of Offences : Case Study on Trespassing and then Committing And others Criminal Acts.
Author	Sinchai Darunowart
Thesis Advisor	Associate Prof.Dr.Surasak Likasitwattanakul
Department	Law
Academic Year	2005

ABSTRACT

This thesis has the objective of studying the principle in considering for the separation of the offence in particular the complex offence in the context of Thai jurists. Whether the occurring offence should be as the several provisions of law or several distinct and different offences for application of the provision of such principle correctly which would not cause the legal implication pursuant to the substantial law and procedural law in particularly criminal law which is related systematically. The trespass committing and then committing anotant offence are the complex act in one aspect. It is an important problem because such act is more serious than other acts in public. Because it's not only criminal act, but also the violation against the right and freedom of person in private place according to the provision of Constitution. The study has explored from the provisions of law, concepts and theories including the high court judgments in such topic from Thai and foreign sources and the comparative study with the principle to consider for the separation of the "concurrence offence" for application of the complex offence according to English, French and Germany laws which were deemed as the foundation of Thai legal system and having as influential to Thai law.

The finding of the study was that in foreign and Thai law, there were no enaction regarding the principle for the separation of "concurrence offences". However, upon studying from the concepts and theories from the textbooks together with high court judgments, it was found that the principle of intent in criminal offence has been applied as the principle by considering that the complex offence causing from the "single intent" or "several intents" provided that the offence occurring from the "single intent" or "several intents" which may be as

“several provisions of law” or “several offences” subject to the provision of law. The application of “intent” principle for separation of “concurrency offence” in the trespass offence and then committing another offence shall not be applied unless provided by the provision of law. After studying, it was found that there are no provisions in relation to such offence in French and German law.

Under English law, it was found that in criminal offence, it provided the offence regarding the special crimes and it separates from the trespass offence by calling as “burglary”. Such offence pursuant to English law, is therefore the committing the one offence and one provision of law.

It was also found that the trespass offence under Thai law, there are no provision of such offence like French and German law. Presently in consideration of such offence, Thai jurists applied the principle of “intent” to consider thereof and Thai jurists also applied such principle for separation of offence as well. However, the application of the principle “intent” is not in accordance with the “juristic method” as it should be in the consideration of “direct intent” and or “indirect intent” consecutively instead. It was resulting to the consideration of separation such offence in particular the trespass offence and then committing another offence promptly, in some cases, it is different from the correct “juristic method”

This research found that the application of “intent” principle for separation of the concurrency offence under Thai jurists leads to the development of such principle in consideration of the complex offence more completely. The application of the principle “different act and different time” in the past would be completed, if that Jurists shall recognize of the “juristic method” for considering of the offender’s intent in particular trespass offence and then committing another offence including the complex offences in criminal offences in other provisions of criminal code.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การกระทำความผิดในทางอาญา หรือการกระทำใดที่ผิดด้วยบทบัญญัติของกฎหมายว่าเป็นความผิดและต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นั้น ถ้าเป็นการกระทำความผิดกฎหมายบทเดียวครั้งเดียวหรือฐานเดียวครั้งเดียวก็จัดเป็นดุลยพินิจของศาลในการลงโทษโดยแท้ แต่การกระทำความผิดกฎหมายนั้น บ่อยครั้งที่ไม่ใช่เป็นการกระทำความผิดกฎหมายบทเดียวครั้งเดียว แต่เป็นการกระทำความผิดอาญาหลายฐานหรือฐานเดียวหลายครั้งในขณะเดียวกัน ในสถานการณ์เช่นนี้จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาให้ทราบว่า ความผิดหลายความผิดที่เกี่ยวพันกันอยู่นั้นควรเป็นความผิด “หลายบท” หรือเป็นการกระทำความผิด “หลายกระทง” หรือหลายกรรมต่างกันตามบทบัญญัติมาตรา 90 หรือ 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เพื่อกำหนดโทษให้ขึ้นไปตามวัตถุประสงค์ของการลงโทษได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมตามบทบัญญัติของกฎหมายอันจะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยต่อสังคม

การบุกรุกเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา 362 หรือบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน ตามมาตรา 364 แห่งประมวลกฎหมายอาญาแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น จะถือว่าเป็นการกระทำความผิด “กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท” หรือเป็นความผิด “หลายกระทง” นั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่ควรศึกษาให้ทราบเพราะการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นการกระทำที่ออกอาชึ่งกว่าการกระทำความผิดในที่สาธารณะสถานโดยทั่วไป ซึ่งเมื่อพิจารณาจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่บัญญัติไว้ในหมวด 3 มาตรา 35 ในเรื่องเสรีภาพในเคหสถาน ซึ่งได้บัญญัติไว้ความว่า “บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมาย” จากบทบัญญัตินี้่อธิบายได้ว่า ที่รโหฐานอันได้แก่บ้านพักที่อาศัยนั้นย่อมเป็นสิทธิส่วนบุคคลของผู้เป็นเจ้าของและผู้มีสิทธิอยู่อาศัยในบ้านพักที่จะเก็บรักษาทรัพย์สินและทำกิจส่วนตัว โดยบุคคลอื่นไม่มีสิทธิจะรุกล้ำเข้าไปรบกวนโดยมิได้รับอนุญาต แม้เจ้าพนักงานของรัฐจะใช้อำนาจหน้าที่เข้าไปตรวจค้นในที่รโหฐานของบุคคลใดได้นั้น จะต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 91 และ 92 ในหมวด 2 เรื่อง “ค้น” แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และถือว่าอำนาจดังกล่าวเป็นเพียงข้อยกเว้นเท่านั้น ซึ่งจะต้องใช้อย่างจำกัดและเคร่งครัดในทางที่จะรบกวนสิทธิส่วนบุคคลให้น้อยที่สุด

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และยังรวมไปถึงการละเมิดต่อคุณธรรมทางกฎหมายที่สำคัญในเรื่อง “ความสงบสุขของการดำรงชีวิตในพื้นที่” หรือ “สิทธิเจ้าบ้าน” ที่บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาประสงค์มุ่งคุ้มครองความสงบสุขของการดำรงชีวิตในพื้นที่โดยปกติสุข หรือความสงบสุขในการใช้ชีวิตในสถานที่อันเป็นรโหฐานอีกด้วย

จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดว่าการกระทำใดเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” นั้น ไม่มีกำหนดไว้อย่างชัดเจนในบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มีเพียงบทบัญญัติในมาตรา 90 และมาตรา 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งก็เพียงแต่กล่าวถึง วิธีการในการกำหนดโทษในความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” เท่านั้น ประกอบกับเมื่อได้ศึกษาคำพิพากษาของศาลฎีกาในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดฐานหนึ่งตามคำพิพากษาดังต่อไปนี้

1. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502 วินิจฉัยว่า บุกรุกป็นปายพยายามลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลากลางคืนเป็นความผิด “หลายบท” ศาลลงโทษบุกรุกตามมาตรา 365 ซึ่งเป็นบทหนัก

2. (ก) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 905/2507 วินิจฉัยว่าบุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในทันทีเป็นกรรมเดียว เพราะการกระทำไม่ขาดตอนและการทำร้ายร่างกายเป็นเหตุหนึ่งที่แสดงความไม่สมควรเข้าไปในเคหสถานอันเป็นองค์ความผิดตามมาตรา 364

(ข) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3987/2526 วินิจฉัยว่าจำเลยมีผิดเข้าไปถึงเตียงนอนผู้เสียหายในขณะที่ผู้เสียหายกำลังหลับอยู่ จำเลยไม่ทำร้ายผู้เสียหายทันที เพิ่งจะทำร้ายเมื่อผู้เสียหายตื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกบีบบังคับ แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยที่บุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายนั้น จำเลยมิได้มีเจตนาแต่แรกที่จะเข้าไปทำร้ายผู้เสียหายการกระทำของจำเลยจึงมีความผิดสองกระทง

จากคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในฎีกาที่ 905/2507 และฎีกาที่ 3987/2526 นั้นเป็นความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดในฐานอื่นอีกในฐานเดียวกันแต่ได้ปรากฏคำวินิจฉัยแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” จะมีอยู่อย่างไรและคำวินิจฉัยนี้ได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิดหรือไม่

หากกรณีในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 905/2507 มิได้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิดซึ่งถ้าเป็นไปตามหลักเกณฑ์แล้วผลของคำวินิจฉัยควรออกมาในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือควรเป็นความผิด “หลายกระทง” และถ้ากรณีคำวินิจฉัยในฎีกาที่ 905/2507 ควรเป็นความผิด “หลายกระทง” ตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิดแล้วนั้น กรณีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502 ที่วินิจฉัยว่าเป็นความผิด “หลายบท” นั้นเป็นคำวินิจฉัยที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิดหรือไม่หรือมีข้อยกเว้นอยู่อย่างไร เพราะลักษณะในการกระทำความผิดนั้นมี

ลักษณะเป็นการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งเหมือนเช่นฎีกาที่ 905/2507 จะแตกต่างกันก็เพียงแต่ความผิดในฐานหลังนั้นเป็นคนละฐานความผิดกันเท่านั้น

การวินิจฉัยการกระทำความผิดในกรณีดังกล่าวว่าเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดในฐานอื่นอีกในฐานเดียวกัน หรือการวินิจฉัยการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดฐานอื่นๆ หากเป็นไปตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” แล้วนั้น นับได้ว่าเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเพื่อสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ทางกฎหมายได้อย่างเหมาะสม แต่หากไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” นั้น ถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายเป็นอย่างยิ่ง เพราะนอกจากไม่เพียงแต่มีผลโดยตรงต่อการกำหนดโทษให้เหมาะสมสำหรับการกระทำความผิดตามบทบัญญัติของกฎหมาย อันจะเป็นการสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามความมุ่งหมายของกฎหมายแล้ว ยังมีผลกระทบหรือเกี่ยวเนื่องไปยังสิทธิของบุคคลผู้เป็นคู่ความในคดีหรือผู้เกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องอื่นๆ ในคดี ในการใช้สิทธิตามกฎหมายสารบัญญัติ วิธีสบัญญัติในทางอาญาในเรื่องอื่นๆ อีกด้วย ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ว่ากรณีใดจะเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” โดยเฉพาะกรณีการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งจึงเป็นปัญหาสำคัญควรศึกษาและวิจัย เพื่อจะได้ทราบถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดและนำมาเป็นแนวทางในการวินิจฉัยการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นให้เป็นไปตามแนวทางที่ควรจะเป็นว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” อันจะสนองตอบต่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษได้อย่างที่ควรจะเป็น โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางกฎหมายต่อสิทธิของบุคคลผู้เกี่ยวข้องในด้านอื่นๆ ซึ่งไม่ควรจะเกิดมีขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” เฉพาะกรณีความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ทราบถึงหลักเกณฑ์หรือทฤษฎีในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”
2. เพื่อเป็นการจำแนกว่า การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นควรเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบทหรือ “หลายกระทง” หรือบางกรณีเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือบางกรณีเป็นการกระทำความผิด “หลายกระทง”

3. เพื่อนำหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” มาศึกษาเปรียบเทียบกับแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษาในเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” เฉพาะกรณีความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น อยู่บนสมมติฐานของการศึกษาว่า การกระทำความผิดฐานหนึ่ง (ความผิดฐานบุกรุก) เพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ทั้งในกรณีการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีและกรณีการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังเป็นการกระทำความผิด “หลายกระทง” เว้นแต่กรณีการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีจะเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” ต่อเมื่อได้กระทำไปโดยมีความมุ่งหมายเดียวกัน โดยการกระทำนั้นมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนแยกจากกันไม่ได้ ในลักษณะที่การกระทำหนึ่ง (การบุกรุก) เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นการเริ่มต้นของการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง หรือมีความสัมพันธ์กัน โดยบทบัญญัติของกฎหมายในลักษณะที่ความผิดฐานหนึ่งเป็นการเริ่มต้นเหตุจูงใจของความผิดอีกฐานหนึ่งหรือการกระทำหลายอันที่รวมกันนั้นเป็นองค์ประกอบของความผิดฐานใหม่ขึ้นมา

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาในเรื่องความผิด “หลายบทหลายกระทง” โดยมุ่งเน้นเฉพาะกรณีความผิดฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายอาญาในลักษณะของความผิดที่เป็นการบุกรุกเข้าไปเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งเท่านั้น โดยมีได้ศึกษาครอบคลุมไปถึงความผิดฐานบุกรุกในลักษณะอื่นๆ หรือตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่มีโทษทางอาญารวมอยู่ด้วย โดยจะศึกษาถึงความผิดฐานบุกรุก แนวคิดหรือประวัติความเป็นมาของความผิด “หลายบทหลายกระทง” แนวความคิดในการลงโทษ หลักกฎหมาย ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง” ทั้งในกฎหมายไทยและต่างประเทศ

นอกจากนั้นยังจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวคิดและทฤษฎีของนักนิติศาสตร์ รวมทั้งคำพิพากษาของศาลสูงสุดทั้งในกฎหมายไทยและต่างประเทศในเรื่องหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ว่ามีหลักเกณฑ์อยู่อย่างไรและจะนำมาปรับใช้ในการอธิบายความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งได้อย่างไรหรือไม่ โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาในประเทศไทย

1.5 วิธีการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบ DOCUMENTARY RESEARCH ซึ่งศึกษาจากประมวลกฎหมาย ตำรากฎหมาย บทความทางกฎหมาย วิทยานิพนธ์ทางกฎหมาย ตลอดจนคำพิพากษาของศาลสูงสุดและแนวคิดของนักนิติศาสตร์ที่สำคัญในประเทศไทยและต่างประเทศ การศึกษาใช้วิธี DESCRIPTIVE AND ANALYTICAL METHOD คือพรรณนาและวิเคราะห์ โดยเมื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ แล้วก็จะทำการวิเคราะห์และวิจารณ์ หลักเกณฑ์ ตลอดจนประเด็นข้อโต้แย้งที่พ้อง พร้อมทั้งนำเสนอข้อเสนอนี้ถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในประเด็นความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งตามที่ได้ทำการศึกษา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

การศึกษาและวิจัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางนิติศาสตร์คือ

- 1) ทำให้ทราบและเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”
- 2) ทำให้สามารถแบ่งแยกได้ในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น กรณีใดควรเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดกฎหมาย “หลายบท” และกรณีใดควรเป็นการกระทำ “หลายกระทง”
- 3) ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าและวิจัยทางนิติศาสตร์ในอนาคตซึ่งจักมีผลทำให้หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” มีความชัดเจนแน่นอนเกิดความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ ผู้ศึกษากฎหมายหรือวงการกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 2

แนวความคิดเรื่องการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” และการลงโทษ

ความผิดอาญา อาจแบ่งแยกประเภทออกได้ต่างๆ กัน เป็นประเภทความผิดในแง่กฎหมาย ในแง่ของการกระทำ ในแง่ของเจตนา ในแง่ผู้กระทำ ในแง่ของโทษ และในแง่ของการดำเนินคดี การแบ่งแยกความผิดออกเป็นประเภทต่างๆ นั้น เพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยในการทำความเข้าใจถึงลักษณะและปัญหาของความผิดลักษณะต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับความผิดนั้น การกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” เป็นความผิดอาญาที่จัดอยู่ในประเภทในแง่ของการกระทำ อันเป็นลักษณะหนึ่งในหลายลักษณะที่เรียกว่าความผิด “ซับซ้อน” ซึ่งมีลักษณะของการกระทำแตกต่างไปจากความผิดที่เกิดขึ้นและสิ้นสุดลงในขณะที่เดียวกันที่ได้กระทำการนั้นเองอันเรียกว่าความผิดธรรมดา¹ การพิจารณาถึงความผิดที่เกิดขึ้นว่าเป็นการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” หรือไม่ และสมควรลงโทษอย่างไร โดยศึกษาจากแนวความคิดในการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” และการลงโทษ ถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะการพิจารณาดังกล่าวจะนำไปสู่การวินิจฉัยเพื่อนำบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ได้เหมาะสมและถูกต้อง

2.1 แนวความคิดเรื่องการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง”

การกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” เป็นเรื่องการกระทำผิดที่เรียกว่าความผิดซ้อนที่มีใช่เป็นการกระทำผิดกฎหมายบทเดียวกันหรือฐานเดียวกันหรือเป็นความผิดธรรมดา แต่เป็นการกระทำผิดหลายอย่างเกิดขึ้นเมื่อบุคคลคนเดียว กระทำความผิดมากกว่าอันหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นการกระทำผิดบทเดียวกันหลายครั้ง หรือกระทำครั้งเดียวเป็นความผิดหลายฐาน ซึ่งการกระทำเหล่านี้เกิดขึ้นก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาลงโทษ² การกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” อาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องของการพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิดที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการลงโทษ³ หรือเป็นเรื่องของความเกี่ยวพันกันระหว่างความผิด เป็นสถานการณ์ที่จำต้อง

¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2546). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 72.

² จิตติ ดิงศักดิ์ ก. (2541). กฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 563.

³ คณิต ณ นคร. (2543). กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. หน้า 311.

พิจารณาเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดว่าจะต้องลงโทษอย่างไรจึงเป็นการเหมาะสม โดยพิจารณาว่าการกระทำผิดของบุคคลคนหนึ่งๆ นั้น เป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “หลายบท” หรือเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” เป็น “หลายกระทง” ซึ่งกรรมทั้งหลายนั้นจะเป็นความผิดต่อกฎหมายบทเดียวกันก็ดี หรือต่างบทกันก็ดี ซึ่งกฎหมายไทยเรียกว่ากทงหรือกระทง⁴ ในกฎหมายฝรั่งเศส เรียกว่าความผิดซ้อนกัน หรือการกระทำความผิดซ้อน ซึ่งอาจเป็นซ้อนกันในทางความคิด (concoars formel ou idéal) คือความผิดหลายบท หรือซ้อนกันโดยแท้จริง (concoars matériel ou réel) คือหลายกระทง ในกฎหมายเยอรมันการกระทำผิด “หลายบทหลายกระทง” คือการกระทำผิด ที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติทางอาญามากกว่า “หนึ่ง” มาตรา ซึ่งไม่ใช่เป็นการกระทำผิด “บทเดียว” การกระทำผิด “หลายบท” หมายถึงความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมาย (idéal conflict)⁶ ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างของการกระทำผิดต่างฐานกัน ซึ่งเกิดจากการกระทำเพียงการกระทำเดียว (by one and the same acts) การกระทำผิด “หลายกระทง” หมายถึงความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมายอย่างแท้จริง (Real Conflict) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อการกระทำ “หลายกรรม” เป็นอิสระจากกัน (Several independent acts) หรือเป็นความผิดหลายความผิด หรือเป็นความผิดอันเดียวกันหลายครั้ง ซึ่งเป็นกรณีของการกระทำความผิดซ้ำ (repeated offences) ในกฎหมายอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบคอมมอนลอว์ แนวความคิดเรื่องการทำผิด “หลายบทหลายกระทง” ปรากฏอยู่ในหลักคอมมอนลอว์ของเรื่องการตัดสินลงโทษ (sentence) ในวิธีพิจารณาความอาญา โดยเฉพาะเรื่องการลงโทษจำคุก⁷ โดยคำพิพากษาในทุกความผิดนั้น ให้ศาลนับโทษพร้อมกันไป (concurrent sentences) หรือให้นับโทษต่อกันไป การกระทำผิด “หลายบท” หมายถึง การกระทำผิดเหล่านั้นเกิดจากการกระทำเดียว (the same trasaction) การกระทำผิด “หลายกระทง” หมายถึง การกระทำผิดหลายอย่าง ถูกฟ้องมาเป็นหลายกระทง โดยความผิดเหล่านั้นมิใช่การกระทำเดียว หรือกรรมเดียว

“หลายบทหลายกระทง” จึงเป็นเรื่องของการพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำของผู้กระทำความผิด ที่เชื่อมโยงไปสู่ปัญหาการลงโทษ การลงโทษในความผิดดังกล่าวจะมีแนวทางโดยอาศัยหลักเกณฑ์เช่นใดนั้น พิจารณาได้จากแนวความคิดในการลงโทษความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในลำดับถัดไป

⁴ จิตติ ดิงศักดิ์ ก (2541). หน้า 563.

⁵ แหล่งเดิม.

⁶ กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ก หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2547/2530. คำพิพากษาที่ 2547/2530. เล่มที่ 11. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม. หน้า 54-60.

⁷ Thomas. (1985). **Current Sentencing Practice**. pp.1030/1-1030/2.

2.2 การลงโทษความผิด “หลายบทหลายกระทง”

การลงโทษสำหรับการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” นี้ ย่อมขึ้นอยู่กับ การมองทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคล และวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ตลอดจนหลักความรุนแรงของโทษว่า เป็นไปตามหลักทฤษฎีอาญาหรือไม่ ซึ่งก็แตกต่างกันไปตามยุคสมัยในแต่ละประเทศ

2.2.1 วัตถุประสงค์ของการลงโทษ การที่จะพิจารณาว่า ควรใช้หลักการใดในการลงโทษ ความผิด “หลายบทหลายกระทง” จึงต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ซึ่งมีหลักใหญ่ๆ อยู่ 4 ประการ

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution)
2. การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrence)
3. การลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไข (Reformation)
4. การลงโทษเพื่อเป็นการตัดไม่ให้มีโอกาสกระทำความผิดอีก (Incapacitation) ซึ่งจะได้

แยกพิจารณาเป็นลำดับไปดังนี้ คือ

1. การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution) แนวความคิดนี้ ถือว่าการลงโทษเป็นการทดแทนการกระทำความผิดและแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกของสังคมที่รังเกียจและไม่พอใจต่อการกระทำเช่นนั้น⁸ การลงโทษจึงมุ่งไปยังการกระทำความผิดในอดีตที่ผ่านมาแล้ว โดยไม่คำนึงถึงผลที่เกิดจากการลงโทษ เช่น การป้องกันมิให้มีการกระทำความผิดอย่างนั้นขึ้นอีก ซึ่งถือว่าเป็นเพียงผลพลอยได้ของการลงโทษเท่านั้น ไม่ใช่จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของการลงโทษ

อำนาจในการลงโทษ พัฒนามาจากการแก้แค้นส่วนตัว ในลักษณะ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” มาเป็นการแก้แค้นระหว่างหมู่ญาติ และในที่สุดก็มอบให้ผู้มีอำนาจคือรัฐ เข้าดำเนินการลงโทษโดยทางกฎหมาย และเหตุผลของการลงโทษอีกเหตุหนึ่งก็คือว่า เนื่องจากมนุษย์ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของเขา การลงโทษคนมีความแตกต่างจากสัตว์ตรงที่เราลงโทษสัตว์เพราะปฏิบัติไม่ถูกต้อง โดยที่ไม่ต้องคิดว่ามันมีความรับผิดชอบต่อการกระทำของมัน แต่เป็นการหวังผลว่า มันจะปฏิบัติได้ถูกต้องต่อไป แต่การลงโทษคนนั้น ไม่ได้หวังผลจากการลงโทษว่า เขาจะปฏิบัติได้ถูกต้อง แต่เป็นเพราะเขาต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของเขาเอง

2. การลงโทษเพื่อเป็นการข่มขู่ (Deterrence) แนวความคิดนี้มีวัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิดก็โดยมุ่งประโยชน์ภายนอกของการลงโทษ 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อเป็นตัวอย่างให้คนทั่วไปเห็นว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะต้องได้รับโทษเช่นนี้ กล่าวคือ ต้องการขู่ไม่ให้

⁸ Stanley E.Grupp.ed. (1971). **Theory of Punishment.** p.5.

คนทั่วไปกระทำผิดเช่นนั้นอีก ประการที่สองมุ่งที่ตัวผู้กระทำผิดเอง คือทำให้ผู้กระทำผิดซึ่งถูกลงโทษมีความเข็ดหลาบ และได้รับบทเรียนไม่กล้ากระทำผิดขึ้นอีก⁹

จากพื้นฐานของแนวความคิดนี้ที่ถือว่า มนุษย์ต้องการแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความทุกข์ ดังนั้นขณะที่คนเรากำลังจะทำผิดก็จะคิดดูก่อนว่าจะเกิดผลดีผลเสียอย่างไร ถ้าเห็นว่ามีผลเสียมากกว่าก็จะไม่ทำ แนวความคิดนี้ ถือว่าการกระทำที่ชอบธรรมคือ การกระทำที่ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม โดยก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดต่อคนจำนวนมากที่สุด การลงโทษก็เช่นเดียวกัน ถือว่าเป็นสิ่งเลวร้าย เพราะสร้างความเจ็บปวดให้มนุษย์ แต่อาจใช้การลงโทษเป็นเครื่องมือป้องกันสิ่งที่เลวร้ายกว่าได้ ดังนั้น ความชอบธรรมของการลงโทษ จึงอยู่ที่ว่าสามารถป้องกันความเลวร้ายจากการกระทำผิด ได้มากกว่าความเลวร้ายของการลงโทษนั่นเอง¹⁰

3. การลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไข (Reformation) แนวความคิดนี้ มีวิวัฒนาการมาจากพื้นฐานที่เห็นคุณค่าของมนุษย์ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ตามหลักศีลธรรมและมนุษยธรรม การลงโทษจึงมุ่งหมายช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้กลับตัวเป็นคนดี ไม่กลับไปกระทำผิดอีก โดยใช้วิธีการต่างๆ ที่จะแก้ไขผู้นั้นให้สำนึกว่า สิ่งที่เขาได้กระทำผิดไปนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

แนวความคิดนี้ จึงมุ่งวิธีการปฏิบัติแก่ผู้ถูกลงโทษแบบต่างๆ กัน เช่น รอกการลงโทษ หรือคุมประพฤติ การปล่อยตัวก่อนรับโทษจำคุกครบกำหนด การแยกประเภทผู้ต้องขังหรือการปรับปรุงแก้ไขผู้ต้องขัง ในระหว่างการคุมขัง โดยการฝึกอาชีพให้การศึกษาทั่วไป อบรมศาสนาและศีลธรรม การรักษาพยาบาลหรือการแก้ไขสภาพแวดล้อมของเขา และการให้ความช่วยเหลือภายหลังการพ้นโทษ เป็นต้น

4. การลงโทษเพื่อเป็นการตัดไม่ให้มีโอกาสกระทำผิดอีก (Incapacitation) แนวความคิดนี้ มีความมุ่งหมายที่จะไม่ให้ผู้กระทำผิดได้กระทำผิดซ้ำอีก โดยทำให้เขาหมดโอกาสที่จะกระทำผิดได้ ซึ่งก็มีอยู่หลายวิธี เช่น ประหารชีวิต ซึ่งเป็นวิธีตัดไม่ให้มีโอกาสกระทำผิดอีกตลอดไป หรือการจำคุกทั้งที่มีกำหนดระยะเวลาและไม่มีกำหนดระยะเวลา¹¹

ซึ่งวัตถุประสงค์เหล่านี้บางครั้งก็ขัดกันคือ ถ้าดำเนินการลงโทษตามวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง ก็อาจไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์อย่างอื่น แต่บางครั้งก็เข้ากันได้คือ ถ้าดำเนินการลงโทษตามวัตถุประสงค์อย่างหนึ่ง ก็เป็นผลตามวัตถุประสงค์อย่างอื่นด้วย ด้วยเหตุนี้

⁹ อรรถ สุวรรณบุปผา. (2518). *หลักอาชญาวิทยา*. หน้า 139-140.

¹⁰ อุททิศ แสนโกศิก. (2513, มิถุนายน). “วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.” *บทบัญญัติ*, 27. หน้า 276-286.

¹¹ แหล่งเดิม. หน้า 295.

การลงโทษจะต้องมีความมุ่งหมายหลายๆ ประการประกอบกัน จะพิจารณาทางหนึ่งทางใดโดยไม่คำนึงถึงจุดประสงค์อื่นๆ ด้วยไม่ได้¹²

2.2.2 การลงโทษความผิด “หลายบท” ระบบการลงโทษสำหรับการกระทำความผิด “หลายบท” นานาประเทศส่วนมากการกระทำเดียว หรือกรรมเดียวแต่ผิดกฎหมายหลายบท ก็จะลงโทษตามบทที่มีโทษหนักที่สุดเพียงบทเดียวเท่านั้น ทั้งนี้ โดยนาระบบ System du non-cumul des peines ของการกระทำความผิดหลายกระทงมาประยุกต์ใช้

2.2.3 การลงโทษความผิด “หลายกระทง” ระบบการลงโทษความผิดหลายกระทง¹³ มีอยู่ 3 ระบบด้วยกัน คือ

2.2.3.1 ระบบลงโทษทุกกระทงความผิด (System du cumul materiel des peines) ระบบนี้เป็นระบบที่หนักหน่วงที่สุด โดยลงโทษแก่การกระทำทุกความผิดที่ได้กระทำลง เพื่อให้สาสมกับความผิด ซึ่งมีผู้กล่าวว่าระบบนี้ทำให้ศาลไม่อาจจะใช้ดุลพินิจที่เหมาะสมในการกำหนดโทษ¹⁴ อันเป็นระบบที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 แก้ไขโดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2514 นำมาใช้ และเป็นระบบเดิมในกฎหมายฝรั่งเศส ซึ่งเลิกใช้แล้วเช่นกัน

1) การลงโทษทุกความผิด ตรงกับความมุ่งหมายที่จะลงโทษ เพื่อแก้แค้นทดแทน เพราะสามารถชดใช้การกระทำที่เขาได้กระทำผิด โดยเฉพาะโทษประหารชีวิต สามารถแก้แค้นทดแทนการทำลายชีวิตผู้อื่นลงได้

2) การลงโทษทุกความผิด ก่อให้เกิดความเสมอภาคในการลงโทษทางด้านการกระทำ (Objective) แต่อาจเกิดความไม่เป็นธรรมในการลงโทษ ถ้าพิจารณาทางด้านผู้กระทำ (Subjective) ประกอบด้วย

3) การกำหนดโทษในความผิดแต่ละฐานได้กำหนดจากหลักที่ว่า การกระทำนั้นมีความร้ายแรงต่อชุมชนเพียงใด จึงกำหนดโทษหนักเบาต่างกัน¹⁵ แต่การลงโทษเรียงกระทงนั้น อาจทำให้ผู้ที่ทำผิดโทษเบาหลายๆ ความผิด เมื่อนับโทษต่อกันจะมีโทษเท่ากับการทำความผิดที่ร้ายแรงต่อชุมชน ซึ่งทำให้การลงโทษเป็นไปโดยไม่เป็นธรรม และไม่ได้สัดส่วนกับความผิดที่มีลักษณะและผลร้ายแรงต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ชุมชนไม่เห็นความมุ่งหมายของการกำหนดโทษ

¹² Wayne R. LaFare and Austin W. Scott. (1972). **Criminal Law.** p.21.

¹³ Pierr Bouzat. (1970). **Traite de droit penal et de criminologie.** pp. 726-727.

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2482, 15 กรกฎาคม). “รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา.” ครั้งที่ 18. 58/2482.

¹⁵ หยุต แสงอุทัย ก (2503, สิงหาคม). “การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา.” **ตุลพาห,** 7. หน้า 931.

ในความผิดแต่ละฐานว่า มีความร้ายแรงต่างกันอย่างไร และยังทำให้สังคมต้องแบกรับภาระในเรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลผู้กระทำผิด ในระหว่างต้องโทษมากเกินไปด้วย

4) การเรียงกระทงลงโทษ ไม่สามารถบังคับโทษได้ครบถ้วน ถ้าโทษนั้นมีทั้งโทษประหารชีวิตกับโทษจำคุก เพราะถ้านำไปประหารชีวิตก่อน โทษจำคุกก็ระงับไป เนื่องจากความตายของผู้กระทำผิด แต่ถ้านำไปจำคุกก่อนแล้วจึงประหารชีวิตย่อมจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม เพราะบุคคลนั้นจะต้องทรมานเพื่อรอความตาย ซึ่งไม่เป็นที่ควรกระทำ และผู้กระทำผิดอาจถูกลงโทษเกินกว่าชีวิตจะอยู่ได้ เช่น คดีที่ศาลจังหวัดเพชรบูรณ์ ลงโทษเจ้าหน้าที่ตำรวจหญิงกองตรวจคนเข้าเมือง ที่ปลอมลายมือชื่อผู้บังคับบัญชาเรียกค่าธรรมเนียมคนต่างด้าวมาเป็นของตนจำนวน 150 คน ในช่วงระยะเวลา 17 ปี ให้จำคุกรวมทั้งสิ้น 1001 ปี¹⁶ ซึ่งเป็นที่เห็นได้ว่าโทษนั้นไม่อาจบังคับได้ครบในทางปฏิบัติ เพราะผู้กระทำจะมีอายุยืนยาวอย่างนั้นได้อย่างไร ซึ่งคู่เป็นเรื่องตลกหรือประหลาดมากกว่าจะก่อให้เกิดความหวาดกลัวต่อชุมชน จึงไม่มีผลเป็นการข่มขู่โดยทั่วไป แม้จะเป็นการตัดสินมิให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีกก็ตาม เพราะเท่ากับเป็นการตัดโอกาสที่จะให้ผู้นั้นกลับคืนสู่สังคม ซึ่งไม่มีผลเป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิด และยังทำให้ความเชื่อถือของประชาชนที่มีต่อระบบกฎหมายเสื่อมคลายลง

5) การลงโทษทุกกระทงความผิด แต่มีการกำหนดโทษรวมหรือโทษขั้นสูงเอาไว้ มีข้อที่น่าพิจารณาดังนี้ คือ

5.1) การกำหนดโทษจำคุกรวมที่ลงได้ไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 หรือตามประมวลกฎหมายอาญาบับ พ.ศ. 2500 จะรวมโทษจำคุกได้ไม่เกิน 20 ปี นั้น ทำให้ความมุ่งหมายที่ต้องการการข่มขู่โดยทั่วไปไม่เกิดผลดีเท่าที่ควร เพราะจำเลยคนหนึ่งกระทำความผิด 30 กรรม ศาลลงโทษทุกกรรม โดยลงโทษกรรมละ 1 ปี โทษทั้งสิ้นจะจำคุก 30 ปี แต่จำเลยจะถูกลงโทษจำคุกเพียง 20 ปีเท่านั้น ซึ่งประชาชนโดยทั่วไปก็ไม่รู้สึกเกรงกลัวต่อการกระทำผิดหลายๆ กรรม และขัดต่อความมุ่งหมายที่ต้องการแก้แค้นทดแทน เพราะจำเลยไม่ได้รับโทษทุกการกระทำที่ได้ทำไปแล้วจะก่อให้เกิดผลดี ในการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำด้วยเหตุผลที่ว่า ผู้นั้นมีความหวังที่จะกลับตัวเป็นคนดีได้ แม้ว่าจะได้กระทำความผิดมาเพียงใด เพราะถ้าหากให้เรียงกระทงลงโทษจนไม่มีขีดจำกัด ผู้นั้นอาจได้รับโทษจนไม่สามารถมีชีวิตอยู่ได้ เช่น ถูกจำคุก 1001 ปี เป็นต้น การจำคุกนานๆ ทำให้ผู้นั้นถูกตัดขาดจากสังคมอย่างถาวร ไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำผิดได้

¹⁶ บางกอกโพสต์. 20 มีนาคม 2542, หน้า 1.

5.2) การกำหนดโทษขั้นสูงที่จะลงได้นั้น ตามมาตรา 91 ปัจจุบันอนุมาตรา 1 ถึง 3 นั้น ไม่ตรงกับความมุ่งหมายของการแก้แค้นทดแทน และผู้เสียหายอาจไม่พอใจต่อการลงโทษและหาทางแก้แค้นเป็นส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตาม การกำหนดโทษขั้นสูงจำเป็นต้องมีเพื่อป้องกันการลงโทษที่เกินกว่าจะเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย เพื่อให้ประชาชนเคารพกฎหมาย อันมีผลเป็นการข่มขู่โดยทั่วไปและแก้ไขให้ผู้กระทำผิดกลับตัวเป็นคนดี ซึ่งใช้เวลาอย่างนานที่สุดไม่เกิน 50 ปี ทำให้ผู้กระทำผิดมองเห็นโอกาสที่จะกลับมาสู่สังคมในฐานะพลเมืองดีอีกต่อไป อันมีผลเป็นการข่มขู่โดยเฉพาะ

2.2.3.2 ระบบลงโทษเฉพาะความผิดหนักที่สุด (Systeme du non-cumul des peines)

ระบบนี้ตรงข้ามกับระบบแรก โดยถือว่าโทษที่เบากว่าจะกลืนหายไปโทษที่หนักกว่า ดังนั้นผู้กระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน จะถูกลงโทษเฉพาะกรรมที่มีโทษหนักที่สุดเท่านั้น ซึ่งเป็นระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันในกฎหมายฝรั่งเศส (มาตรา 5 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส)

1) เหตุผลของการใช้ระบบลงโทษเฉพาะความผิดหนักที่สุดคือ

1.1) ในการลงโทษนั้นจะพิจารณาแต่เฉพาะการกระทำอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องพิจารณาตัวผู้กระทำด้วย อย่างเช่น ในกรณีผู้กระทำความผิดฐานเมาสุราครองสติไม่ได้ แต่คู่มั่นเจ้าพนักงานและชัดเจนการจับกุมถ้าพิจารณาในแง่ตัวผู้กระทำแล้ว จะเห็นได้ว่าบุคคลผู้กระทำความผิดนั้น น่าจะมีความผิดร้ายแรงน้อยกว่า เมื่อผู้นั้นได้คู่มั่นเจ้าพนักงานและต่อสู้ขัดขวางในขณะที่เขามีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ หรือกระทำโดยเลือดเย็น¹⁷

1.2) ถ้าความผิดหลายอย่างที่ได้กระทำนั้น ได้กระทำแต่ละครั้งห่างกันเป็นระยะเวลานานๆ ก็เป็นความผิดของสังคมเองที่ไม่ฟ้องร้องลงโทษเสียแต่ต้น เป็นเหตุให้ผู้กระทำความผิดได้ใจที่ไม่ถูกลงโทษ ย่อมไม่เป็นการยุติธรรมที่จะให้ผู้กระทำความผิดต้องมารับผลแห่งความล่าช้า ในการอำนวยความยุติธรรม และการดำเนินงานที่บกพร่องของตำรวจ

1.3) ตามหลักมนุษยธรรมและความเป็นจริง ก็ไม่สามารถจะลงโทษบุคคลเพิ่มเติมไปได้เรื่อยๆ โดยไม่มีที่สิ้นสุด

อย่างไรก็ตาม การลงโทษตามระบบลงโทษเฉพาะความผิดหนักที่สุดนี้ ดูเหมือนว่าจะไม่เป็นธรรมนัก เพราะเมื่อกระทำผิดหลายอย่างหลายกระทง ก็ควรจะต้องได้รับโทษทุกๆ กรรมที่กระทำ จึงจะสาสมกับความผิด ซึ่งอาจไม่ตรงกับความมุ่งหมายของการแก้แค้นทดแทน และการข่มขู่บุคคล แต่โดยทั่วไปในขณะที่บุคคลกระทำความผิด เขายังไม่ได้คิดว่าจะต้องรับโทษมากน้อยเท่าใดในขณะที่กระทำ

¹⁷ โโกเมน ภัทรภิรมย์. คำบรรยายกฎหมายอาญาเปรียบเทียบ. หน้า 57.

การที่ประเทศฝรั่งเศสในปัจจุบันใช้ระบบลงโทษเฉพาะความผิดหนักที่สุด ก็เพราะผลจากการปฏิวัติครั้งใหญ่ (Revolution) ในฝรั่งเศสที่มุ่งจะคุ้มครองประชาชนเป็นหลักใหญ่ โดยบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส มาตรา 365 (2) ซึ่งมีข้อความเหมือนกับมาตรา 5 ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสกล่าวคือ “ในกรณีที่มีคำพิพากษาลงโทษความผิดอุกฤษโทษ และมัชยโทษหลายความผิดให้พิพากษาลงโทษเฉพาะโทษที่หนักที่สุดแต่เพียงโทษเดียว”¹⁸

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หลักลงโทษเฉพาะกระทงที่หนักที่สุดของฝรั่งเศสนี้ ใช้กับความผิดอุกฤษโทษและมัชยโทษเท่านั้น ไม่ใช้กับความผิดลหุโทษ ดังนั้น ความผิดลหุโทษที่ซ้ำซ้อนจึงลงโทษได้ทุกกระทง ไม่ว่าจะเป็ความผิดลหุโทษซ้ำกับความผิดลหุโทษด้วยกัน หรือความผิดลหุโทษซ้ำกับความผิดมัชยโทษ เช่น ในกรณีขับรถชนคนบาดเจ็บหรือตายโดยประมาท ซึ่งเป็นความผิดมัชยโทษและผิดกฎหมายจราจร ซึ่งเป็นลหุโทษด้วย กรณีนี้ก็เรียงกระทงลงโทษได้

นอกจากนี้ ในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษ ให้ลงโทษทุกกระทงก็ย่อมเป็นข้อยกเว้นของหลักนี้ เช่น ในกรณีความผิดเกี่ยวกับการล่าสัตว์ เกี่ยวกับรถไฟ มีบทบัญญัติให้ลงโทษทุกความผิดได้ แม้แต่ในประมวลกฎหมายอาญาเองก็มีบทบัญญัติให้ลงโทษทุกกรรมได้เป็นพิเศษ ตามมาตรา 220 ฐานกระทำความผิดในเรือจ่า (rebellion) หรือตามมาตรา 245 ฐานหลบหนีที่คุมขัง เป็นต้น¹⁹

แต่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90, 91 ของไทย นำไปใช้กับความผิดลหุโทษด้วย (ตามมาตรา 103) และในกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น มาตรา 248, 263, 268 จะลงโทษเรียงกระทงไม่ได้ ต้องลงโทษเฉพาะบทที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษเท่านั้น

¹⁸ Article 5. “qu'en cas de conviction de plusieurs crimes ou delits, la peine la plus forte est acule prononcee.”

¹⁹ Pierre Bouzat. Op.cit. pp. 729-730.

การพิจารณาว่าโทษใดหนักที่สุดตามกฎหมายฝรั่งเศส²⁰ และ มัชยโทษหนักกว่าลหุโทษ ถ้าเป็นโทษลักษณะเดียวกัน ก็ถือตามลำดับชั้นของไทยในแต่ละลักษณะ ถ้าอยู่ในชั้นเดียวกันก็ถือตามกำหนดเวลาสูงสุดแห่งโทษนั้น ถ้าหากอัตราโทษสูงสุดเท่ากัน อัตราโทษขั้นต่ำอันใดสูงกว่าโทษนั้นหนักกว่า ถ้าหากโทษอันหนึ่งมีอัตราชั้นสูง สูงกว่า แต่อัตราขั้นต่ำต่ำกว่าอีกโทษหนึ่ง โทษที่มีอัตราชั้นสูง สูงกว่านั้นหนักกว่า ถ้ามีทั้งโทษจำคุกและปรับด้วยให้ถือโทษที่มีอัตราชั้นสูงของไทยจำคุกสูงกว่าเป็นโทษที่หนักกว่า²¹

ในการพิจารณาถ้าปรากฏว่าจำเลยได้กระทำความผิด ศาลจะพิจารณาว่า จำเลยมีความผิดฐานใดบ้างเป็นรายการทุกกรรมไป แต่ศาลจะลงโทษเฉพาะความผิดที่มีโทษหนักที่สุดอันเดียว ตามหลักเกณฑ์ข้างต้น

2) การลงโทษบทหนักที่สุด หรือลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปก็ได้

การกำหนดให้ศาลเลือกใช้ดุลยพินิจได้ 2 ทาง ถ้าพิจารณาเฉพาะด้าน²² การกระทำอาจจะเกิดความไม่เป็นธรรม เพราะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในการลงโทษ เช่น จำเลยกระทำความผิดในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คนหนึ่งจำเลยได้รับโทษเฉพาะบทหนักที่สุด เพียงกรรมเดียว แต่จำเลยอีกคนกลับต้องถูกลงโทษทุกกรรมแต่ถ้าพิจารณาถึงตัวผู้กระทำแล้วเห็นว่า เป็นวิธีที่เหมาะสมที่ลงโทษบุคคล เพื่อก่อให้เกิดความเป็นธรรม เพราะการกระทำบางอย่างมีสาเหตุ ที่นำดำเนินแตกต่างกัน เช่น ผู้กระทำผิดฐานลักทรัพย์ หรือชิงทรัพย์ และต่อสู้ขัดขวางการจับกุมของ เจ้าพนักงานตำรวจ เพราะความยากจนขึ้นเส้นแสนสาหัส น่าจะได้รับโทษน้อยกว่าผู้ที่กระทำเพราะ เป็นผู้กระทำผิดติดนิสัย หรือเป็นอาชญากรอาชีพ

²⁰ กฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้แก่ ความผิดออกเป็น 3 ประเภท ตามลำดับความหนักเบาของโทษ คือ

1. ความผิดอุกฤษโทษ (crime) คือความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป จนถึงตลอดชีวิตและความผิดประหารชีวิต (แต่ปัจจุบันฝรั่งเศสได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปเมื่อ ค.ศ. 1980)

2. ความผิดมัชยโทษ (delit) คือความผิดที่มีโทษปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ จำคุกเกินกว่า 2 เดือนขึ้นไป จนถึง 5 ปี

3. ความผิดลหุโทษ (contraventions) ได้แก่ ความผิดที่มีโทษปรับตั้งแต่ 3 ฟรังก์ ถึง 2,000 ฟรังก์ จำคุกตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 เดือน ความผิดลหุโทษนี้แบ่งออกเป็นชั้นต่างๆ ด้วยกัน 5 ชั้น

²¹ โกเมน ภัทรภิรมย์. เล่มเดิม. หน้า 358.

²² คำพิพากษาฎีกาที่ 42/2507 และฎีกาที่ 282/2507. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2507. ตอนที่ 1 สำนักอบรมกฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 51 และ 523.

นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาการลงโทษที่ไม่อาจนับต่อกันได้ เช่น โทษประหารชีวิตกับโทษประหารชีวิต และโทษประหารชีวิตกับโทษจำคุก ทั้งนี้เพราะตามกฎหมายนั้นโทษย่อมระงับไปด้วยความตายของผู้กระทำผิด²³ ดังนั้น การลงโทษต่อจากโทษประหารชีวิตย่อมเป็นไปได้ ศาลจะลงโทษโดยเลือกลงโทษประหารชีวิตแต่เพียงบทเดียวได้

2.2.3.3 ระบบรวมกระทงลงโทษ (Systeme du cumul juridique) เป็นระบบที่อยู่กึ่งกลางระหว่างสองระบบแรก โดยระบบนี้จะเปิดโอกาสให้ศาลได้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษที่เหมาะสม ที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดในแต่ละรายได้ โดยใช้วิธีกำหนดโทษในกรณีความผิดหลายกระทง แต่เพียงโทษอันเดียว โดยโทษที่กำหนดนั้นมีอัตราเกินขั้นสูงของโทษที่หนักที่สุด แต่ก็ไม่ใช่ว่าจะมากเท่ากับผลของการบวกโทษทุกอย่างในแต่ละกรรมนั้น โทษที่กำหนดนี้ถือเป็นโทษรวมของความผิดทั้งหมดที่ได้กระทำระบบนี้จึงมีลักษณะคล้ายกับว่า การกระทำความผิดซ้อนเป็นเหตุเพิ่มโทษอย่างหนึ่ง ประเทศที่ใช้ระบบนี้คือ เยอรมัน มาตรา 74.

ตัวอย่างเช่น ก. กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ น้อ โกงและทำร้ายร่างกาย ศาลก็จะพิจารณาว่าในความผิดแต่ละฐาน ก. สมควรได้รับโทษมากน้อยเท่าใด (ทำนองเดียวกับการพิจารณาลงโทษเรียงกระทง) เช่น ในความผิดฐานลักทรัพย์ ก. สมควรได้รับโทษจำคุก 3 ปี 1 ปี สำหรับความผิดฐานน้อ โกง และ 2 ปี สำหรับความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ศาลก็จะมีคำพิพากษารวมกระทงลงโทษ แต่เพียงอันเดียว โดยโทษนั้นต้องมากกว่าโทษหนักที่สุดในกรณีนี้ (คือโทษจำคุก 3 ปี) แต่ต้องน้อยกว่าผลบวกโทษแต่ละอันรวมกัน (คือโทษจำคุก 6 ปี) ดังนั้น การมีคำพิพากษารวมกระทงลงโทษตามระบบนี้ จึงต้องอยู่ระหว่าง 3 ปี 1 วันขึ้นไปแต่ไม่ถึง 6 ปี

แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายในเกณฑ์ที่กฎหมายมาตรานั้นๆ กำหนดเป็นเกณฑ์ขั้นสูงเอาไว้ด้วย เพราะในบางกรณีจำเลยอาจกระทำความผิดมากมายหลายการกระทำ ซึ่งผลบวกของโทษอาจจะสูงมาก เช่น ก. มีความผิดฐานชิงทรัพย์ 5 ปี ข่มขืนกระทำชำเรา 4 ปี วางเพลิงเผาทรัพย์ 3 ปี รวมผลบวกของโทษเป็น 12 ปี แต่กรณีนี้มีกฎหมายกำหนดไว้ว่าโทษจำคุกของการรวมกระทงต้องไม่เกิน 10 ปี

ดังนั้น การมีคำพิพากษารวมกระทงลงโทษในกรณีนี้ จึงต้องอยู่ระหว่างการลงโทษจำคุกมากกว่า 5 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี²⁴

อย่างไรก็ตาม โทษขั้นสูงของการรวมกระทงลงโทษนี้ ย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ

²³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 38.

²⁴ ดูประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 74.

2.2.4 การลงโทษความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายไทย แนวความคิดในการลงโทษการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” โดยทั่วไปย่อมขึ้นอยู่กับกรมทฤษฎีความรับผิดชอบทางอาญาของบุคคลและวัตถุประสงค์ของการลงโทษ ตลอดจนความรุนแรงของโทษว่าเป็นไปตามหลักทฤษฎีอาญาหรือไม่ ซึ่งแตกต่างกันไปตามยุคสมัยในแต่ละประเทศ สำหรับในประเทศไทยนั้นจะมีแนวความคิดในการลงโทษในลักษณะใดและมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใดอาจกล่าวได้ดังต่อไปนี้

(ก) การลงโทษความผิด “หลายบท” ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 90 บัญญัติว่า “เมื่อการกระทำความผิดเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด”

ดังนั้นการลงโทษความผิดหลายบทจึงต้องใช้บทที่หนักที่สุดลงโทษ ทั้งนี้เพราะการกระทำความผิดกรรมเดียวแต่ผลเกิดเป็นความผิดหลายอย่างในเวลาพร้อมกันเช่นนี้ ไม่ควรลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดทั้งหมด ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น เพราะจะเป็นการลงโทษซ้ำกันสำหรับความผิดอันเดียว²⁵

1) หลักการพิจารณาว่าบทใดเป็นบทหนักที่สุด²⁶

1.1) พิจารณาตามลำดับโทษในมาตรา 18 คือ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โทษลำดับแรกย่อมหนักกว่าโทษลำดับหลัง เช่น ประหารชีวิตย่อมหนักกว่าจำคุก

1.2) ถ้าโทษของความผิดแต่ละบทอยู่ในลำดับเดียวกัน ให้พิจารณาว่าอัตราโทษขั้นสูงของบทไหนมากกว่ากัน เช่น ถ้าเป็นโทษจำคุกเหมือนกันก็ดูว่าโทษ จำคุกบทไหนสูงกว่า

1.3) ถ้าอัตราโทษขั้นสูงเท่ากัน ให้ดูโทษลำดับถัดไปของมาตรานั้น เช่น โทษจำคุกขั้นสูงเท่ากัน แต่มีโทษปรับสูงกว่า บทหนักคือบทที่มีโทษปรับสูงกว่า

1.4) ถ้าอัตราโทษขั้นสูงและโทษลำดับถัดไปเท่ากันหมด ให้ดูอัตราโทษขั้นต่ำ ถ้าอัตราโทษขั้นต่ำสูงกว่า ถือเป็นบทหนัก เช่น

ลักทรัพย์ในเวลากลางคืนตามมาตรา 335 ระวังโทษจำคุก 1-5 ปี และปรับ 2,000–10,000 บาท

วิ่งราวทรัพย์ตามมาตรา 336 แม้จะทำในเวลากลางคืน ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับไม่เกิน 10,000 บาท

²⁵ เสนี โสรัง. (2467). คำแนะนำหัวข้อกฎหมายอาญา ฉบับที่ 197. หน้า 104.

²⁶ K. Neumann. (1952). *Manual of German Law Vol. 2.* p.90. และเกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 480.

ต้องถือว่าบทลัทธิพิชัยตามมาตรา 335 หนักกว่าวิงราวพิชัยตามมาตรา 336²⁷

หลักการพิจารณาว่าบทใดเป็นบทหนักที่สุดนี้ เป็นหลักที่ใช้กันอยู่ในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายภาคพื้นยุโรป โดยพิจารณาตามหลักความรุนแรงของโทษ นั่นเอง

2) เมื่อใช้บทใดที่มีโทษหนักที่สุดเป็นบทลงโทษแล้ว ก็ใช้บทนั้นเป็นบทลงโทษเพียงบทเดียว แม้ว่าบทที่ใช้ลงโทษนั้นจะไม่มีโทษขั้นต่ำ แต่บทที่เบากว่ามีโทษขั้นต่ำ ศาลก็ลงโทษไปตามบทหนักบทเดียว โดยไม่ต้องคำนึงถึงโทษขั้นต่ำของบทที่เบากว่า มิได้ถือเป็นส่วนๆ ดังเช่นกรณีใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณตามมาตรา 3²⁸

3) ในกรณีที่กฎหมายหลายบทนั้นไม่มีบทใดหนักกว่ากัน ศาลเลือกลงโทษบทใดบทหนึ่ง แต่เพียงบทเดียวได้ตามความมุ่งหมายของมาตรา 90²⁹ จะลงโทษจำเลยซ้ำทั้ง 2 บทไม่ได้ และศาลจะต้องระบุเจาะจงลงไปว่าศาลจะเลือกบทใดเป็นบทหนัก และที่ศาลได้กำหนดโทษกำหนดตามบทใด เพราะต่อไปจะมีปัญหาในเรื่องเพิ่มโทษกึ่งหนึ่งตามมาตรา 93 หรือในเรื่องกักกันตามมาตรา 40 และมาตรา 41

ตัวอย่างเช่น ศาลพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 294, 295 ให้ลงโทษจำเลยบทเดียวตามมาตรา 90 ซึ่งมีอัตราโทษเท่ากัน ศาลต้องระบุว่าลงโทษตามมาตราใด ศาลฎีกาให้ลงโทษตามมาตรา 294, 90 ได้ แม้จำเลยมิได้อุทธรณ์ฎีกา เพราะเป็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย

ดังนั้น จึงต้องถือว่า การลงโทษความผิดหลายบทนี้ ศาลต้องชี้ว่าเป็นความผิดบทใดบ้างแล้วจึงยกบทที่หนักที่สุดมาลงโทษ มิฉะนั้นจะทราบได้อย่างไรว่า บทใดเป็นบทหนักที่สุด เช่น ยิง 4-5 นัด เจตนาฆ่า ก. กระสุนถูก ก. ตาย ถูก ส. อันตรายสาหัส เป็นความผิดตามมาตรา 288 กับมาตรา 288, 80 อีกบทหนึ่ง คำพิพากษาต้องอ้างความผิดทั้ง 2 บท แล้วให้ลงโทษตามมาตรา 288 บทหนัก

²⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 337/2472. ธรรมสาร. เล่มที่ 13. หน้า 395. คำพิพากษาฎีกาที่ 1445/2530. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2530. ตอนที่ 5. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 977.

²⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 942/2483. ตามที่มาตรา 70 กฎหมายลักษณะอาญา ให้ศาลใช้บทอาญาที่มีโทษหนักหมายความว่า เมื่อได้เทียบบทกฎหมายอันการกระทำของจำเลยเป็นความผิดแล้ว บทใดมีโทษหนักที่สุด ก็ลงโทษตามบทนั้น แม้โทษขั้นต่ำจะเบากว่าไม่ใช่ความว่า เอาโทษของบทกฎหมายทั้งหมดนั้นมาผสมกัน โดยเอาโทษขั้นต่ำจากบทนี้และขั้นสูงจากบทนั้น

²⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 271/2506. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2506. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษาแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1403. คำพิพากษาฎีกาที่ 271/2507. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2507. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษาแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1349.

4) การลงโทษการกระทำความผิดกรรมเดียวหลายบท ต้องลงโทษบทหนักที่สุดเพียงบทเดียว โจทก์จะแยกฟ้องเป็นหลายสำนวนเพื่อขอให้ศาลลงโทษทุกบทต่อกันไม่ได้

โดยปกติ การกระทำความผิดกรรมเดียวหลายบท โดยมีผู้เสียหายหลายคน และฟ้องจำเลยรวมกันมาเป็นคดีเดียวกัน กรณีนี้ศาลต้องลงโทษเฉพาะบทหนัก แต่ถ้าผู้เสียหายแยกฟ้องจำเลยเป็นต่างคดีกันหรือมีผู้เสียหายคนเดียวแต่แยกการฟ้องและผู้เสียหายที่ฟ้อง โดยแยกฟ้องคนละสำนวน กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นฟ้องซ้อน เพราะโจทก์ต่างคนกันและไม่เป็นฟ้องซ้ำด้วย เพราะยังไม่มีคำพิพากษาในสำนวนใดสำนวนหนึ่งเป็นเด็ดขาด สิทธินาคืออาญาฟ้องจึงยังไม่ระงับ³⁰

แต่มีปัญหาว่า แต่ละสำนวนจะร้องขอต่อศาลให้นับโทษจำคุกในคดีของตนต่อจากอีกสำนวนหนึ่ง แล้วแต่ว่าสำนวนไหนจะตัดสินก่อน ทำเช่นนี้ได้หรือไม่

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 22 การจะให้นับโทษต่อหรือไม่ หรือนับตั้งแต่วันที่มิคำพิพากษา เป็นเรื่องการใช้ดุลพินิจของศาล ถ้าคดีสองสำนวนนี้เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลใช้ดุลพินิจนับโทษต่อได้ แต่ถ้าคดีทั้งสองสำนวนเป็นเรื่องกรรมเดียวหลายบท จะขอให้ศาลนับโทษต่อกันไม่ได้

ทั้งนี้ ตามนัยฎีกาที่ 1041-1046/2512 จำเลยทำผิดกรรมเดียว แต่โจทก์แต่ละคนแยกฟ้องจำเลยเป็น 5 สำนวน จึงแยกสำนวนลงโทษจำเลยเรียงไปแต่ละสำนวนมิได้ มิฉะนั้น ก็จะกลายเป็นว่าจำเลยทำผิดเพียงครั้งเดียว แต่ถูกลงโทษในความผิดอันเดียวกันนั้นซ้ำกันหลายๆ ครั้งได้ เพราะถ้าศาลสั่งตามที่โจทก์ขอมา ก็เท่ากับศาลยอมให้โจทก์พลิกแปลงเปลี่ยนแปรความผิดกรรมเดียวหลายบท มาให้ศาลลงโทษทุกบทได้ เพราะฉะนั้นศาลจะไม่นับโทษต่อให้

(ข) การลงโทษความผิด “หลายกระทง”

1) เมื่อเริ่มใช้กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ปัญหาเรื่องการลงโทษความผิด “หลายกระทง” ตามมาตรา 71 ก็เกิดขึ้น เพราะฉบับหลวงภาษาไทยกับฉบับฝรั่งเศส มีข้อความผิดกัน โดยตามฉบับหลวงศาลจะลงโทษทุกกระทงความผิด “ก็ได้” แต่ฉบับฝรั่งเศสคำที่ว่า “ก็ได้” ห้ามมิไม่ใช้คำว่า “shall” (...Shall be liable to the punishment prescribed for each offence...) ซึ่งเป็นคำบังคับ เมื่อผิดหลายกระทงแล้วศาลจำเป็นต้องวางโทษเรียงกระทงไป และเรียงกำหนดโทษให้ต่อกันด้วย ซึ่งตามฉบับฝรั่งเศสนี้เป็นความประสงค์ของผู้ร่าง แต่เดิมที่ต้องการใช้หลักเรียงกระทงลงโทษ (le cumul materiel des peines) จึงเป็นปัญหาว่า ควรจะลงโทษแบบใด ซึ่งในทางปฏิบัติก็มีทั้งสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าคำ “ก็ได้” นี้หมายถึง คำพิพากษานับเดียวก็ใช้ลงโทษได้หลายกระทง ไม่

³⁰ ดู ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 173(1) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 และมาตรา 39(4).

จำเป็นจะต้องเขียนคำตัดสินกระทงละฉบับๆ ให้เป็นการเปลื้อง เวลา³¹ โดยอ้างฎีกาที่ 759/2457 ที่ 852/2457 และที่ 1109/2466 เป็นการสนับสนุนอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นเสียงข้างมากเห็นว่าคำ “ก็ได้” นี้ เป็นคำที่ประสงค์แก้ความจากร่างภาษาฝรั่งให้ดีขึ้น โดยตีความไปในทางที่ให้ศาลใช้ดุลพินิจได้ ไม่ใช่เป็นการบังคับศาลอย่างในร่างเดิม

ดังนั้น ความผิดหลายกระทง ตามกฎหมายลักษณะอาญา ศาลจึงอาจลงโทษได้
ดังนี้

1. เรียงกระทงลงโทษ โดยเรียงกำหนดโทษต่อกันไป
2. ลงโทษเพียงบางกระทง แต่ต้องลงกระทงที่มีโทษหนักด้วยเสมอไป
3. ให้ลงโทษกระทงต่างๆ พร้อมกันไป ซึ่งทำได้ 2 วิธี คือ
 - 3.1 กำหนดโทษทุกกระทงความผิด แต่ให้เริ่มต้นนับโทษพร้อมกันไป
 - 3.2 ไม่กำหนดโทษในแต่ละกระทงความผิด แต่จะกำหนดโทษเพียงอันเดียว โดยถือว่าโทษนี้เป็นโทษรวมของทุกกระทงความผิด โดยไม่แยกว่ากระทงไหนลงโทษเท่าใด ทั้งนี้แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร³²

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาฎีกาในปี ร.ศ. 129³³ เมื่อตัดสินว่าใครทำผิด 2 กระทงแล้ว ศาลอาจกำหนดโทษจำคุกกระทงละอย่างได้ และสั่งให้ตั้งต้นนับเวลาที่จะต้องติดคุกนั้น แต่วันเดียวกัน หรืออีกนัยหนึ่งให้โทษเดิมรวมกันไป ในคดีเรื่องนี้ศาลตัดสินว่าจำเลยมีโทษ 2 กระทง คือ โทษต่อสู้อำนาจพนักงาน ศาลจำคุก 5 ปี โทษรับของโจร ศาลจำคุก 1 ปี รวมนับกำหนดทั้ง 2 กำหนดพร้อมไปด้วยกัน เป็นอันโทษ 1 ปี สูญอยู่ใน 5 ปี คงติดคุกแค่ 5 ปี

ความผิดหลายกระทง ศาลจะไม่เรียงกระทงก็ได้ เมื่อไม่ต้องเรียงกระทงลงโทษแล้ว ก็ไม่มีเหตุจะต้องลงโทษจำเลยไม่น้อยกว่าอัตราขั้นต่ำทุกกระทง ความผิดดังโจทก์ฎีกา³⁴ จำเลยกระทำผิดหลายกระทงศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยแต่กระทงเดียวได้ ตามมาตรา 71³⁵ ถ้าจำเลยต้องรับโทษในกระทงที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ศาลจะนับโทษกระทงอื่นซึ่งมีโทษเบาต่อจาก

³¹ อินทปรีชา. พระ. (2468). คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 1. หน้า 412.

³² หยุต แสงอุทัย ข (2495). คำถามคำตอบกฎหมายลักษณะอาญา. หน้า 185.

³³ คำพิพากษาที่ 639 ปี 129. ในคดีระหว่างอัยการเมืองชลบุรีโจทก์ นายเขียน นายคำจำเลย จากคำพิพากษารวมการฎีกาบางเรื่อง เล่ม 5. หน้า 510. และคำพิพากษาฎีกาที่ 744/2476, 318-321/2486. ตัดสินทำนองเดียวกัน

³⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 906/2493. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2493. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษาแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 482.

³⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 616/2465. เล่มที่ 6. หน้า 478.

โ

ท

ษ

จำคุกตลอดชีวิตไม่ได้³⁶

การที่ศาลตีความว่า ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยทุกกระทงความผิด โดยกำหนดโทษจำคุกกระทงละอย่าง แล้วตั้งต้นนับโทษพร้อมกันหรือเรียงต่อกันก็ได้ นั้น เป็นการพิจารณาคดีทำนองเดียวกับกฎหมายอังกฤษ

การลงโทษตามกฎหมายอังกฤษนั้น เมื่อโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยเข้ามาโดยทำเป็นคำฟ้อง (Indictment) ซึ่งคำฟ้องจะต้องแสดงข้อหา หรือฐานความผิดฐานหนึ่งหรือหลายฐานที่จำเลยต้องหา ในกรณีเป็นความผิดหลายฐาน แต่ละฐานจะต้องแยกต่างหากจากกัน เรียกว่า กระทง (Count)³⁷ และในกรณีที่มีคำวินิจฉัยของลูกขุน (verdict) ว่า จำเลยกระทำความผิดมากกว่าหนึ่งกระทง ศาลจะมีคำพิพากษาแต่ละกระทง ซึ่งศาลอาจให้นับโทษพร้อมกัน หรือต่อกันก็ได้³⁸ (concurrent and consecutive sentence)

2) การลงโทษความผิดหลายกระทง ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91 เมื่อ พ.ศ. 2500 กฎหมายได้ให้อำนาจศาลไว้ 2 ประการ คือ

1. ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นกระทงความผิดไปก็ได้ หรือ
2. จะลงโทษเฉพาะกระทงที่หนักที่สุดก็ได้

ซึ่งตามกฎหมายลักษณะอาญา ถ้าพิจารณาตามตัวอักษร ศาลอาจไม่ลงโทษกระทงที่หนักที่สุดก็ได้³⁹ ฉะนั้นประมวลกฎหมายอาญาจึงยุติธรรมกว่า เพราะในกรณีความผิดหลายบท ศาลยังต้องลงบทที่หนักอยู่แล้ว ในกรณีความผิดหลายกระทง ถ้าศาลจะลงกระทงเดียว ศาลก็ควรจะต้องลงกระทงที่หนักที่สุด ทั้งนี้ โดยให้ศาลใช้ดุลยพินิจที่จะเลือกลงโทษ แต่กฎหมายได้จำกัดโทษจำคุกขึ้นสูงไว้ว่า เมื่อลงโทษรวมกันแล้วต้องไม่เกิน 20 ปี เว้นแต่เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษนานเกินไป จนเท่ากับเป็นการตัดขาดจากสังคม และมาตรา 91 ระบุไว้ชัดว่าให้ศาลเลือกลงโทษ แต่มาตรา 71 นั้น เป็นการแปลความของศาลว่าเป็นดุลพินิจศาล เพราะไม่ได้ระบุไว้ชัดให้ศาลเลือกลงโทษ

³⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 616/2465. ธรรมสาร. เล่มที่ 6. หน้า 202.

³⁷ คณิง ฤาไชย. (2530, มกราคม-เมษายน). “วิธีพิจารณาคดีอาญาตามกฎหมายอังกฤษ.” วารสารอัยการ, 10. หน้า 16.

³⁸ แหล่งเดิม. หน้า 13.

³⁹ หยุต แสงอุทัย ค (2505). ประมวลกฎหมายอาญาศึกษาทางคำพิพากษาฎีกา ตอน 1. หน้า 436.

ตัวอย่างเช่น ศาลชั้นต้นรวมกระทงลงโทษจำเลย ศาลฎีกาเห็นว่าตามมาตรา 91 ไม่มีบัญญัติถึงการรวมกระทงลงโทษไว้ คงให้ศาลลงโทษทุกกระทง หรือมีจะนั้นก็ลงโทษเฉพาะกระทงหนักอย่างใดอย่างหนึ่ง สุดแต่ศาลจะพิจารณาเห็นสมควร⁴⁰

จำเลยอุทธรณ์พาหญิงไปเพื่อการอนาจาร แล้วข่มขืนกระทำชำเราและหน่วงเหนี่ยวกักขังหญิงนั้นไว้ เป็นความผิด 3 กระทง ตามมาตรา 276, 284, 310 และศาลมีอำนาจลงโทษจำเลยกระทงที่หนักที่สุดได้⁴¹

ในกรณีที่จำเลยกระทำความผิดหลายกระทง โดยความผิดแต่ละกระทงมีโทษตามกฎหมายเท่ากัน ศาลจะไม่ลงโทษจำเลยทุกกระทงก็ได้ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ไม่ได้บังคับว่า ถ้ากำหนดโทษแต่ละกระทงเท่ากัน ศาลจะต้องลงโทษจำเลยทุกกระทง ความผิด⁴²

คนร้าย 7 คน ร่วมกันปล้นทรัพย์ แต่คนร้ายคนหนึ่งได้ทำการข่มขืนกระทำชำเราเจ้าทรัพย์คนหนึ่งด้วย เฉพาะคนร้ายคนนี้จึงต้องมีความผิดฐานปล้นทรัพย์และข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน และศาลจะลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิด หรือจะลงโทษเฉพาะกระทงที่หนักที่สุดก็ได้⁴³

3) ต่อมาได้มีการแก้ไขมาตรา 91 ใหม่ โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 11 ข้อ 2 ประกาศ ณ วันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ซึ่งมาตรา 91 ใหม่นี้ ใช้หลักการลงโทษทุกความผิด และโทษจำคุกตลอดชีวิตก็สามารถลงโทษได้ โดยเปลี่ยนเป็นโทษจำคุก 50 ปี แล้วนับโทษต่อจากความผิดอื่น

อย่างไรก็ตาม แม้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ข้อ 2, 2514 ให้ยกเลิกความในมาตรา 91 เดิมแห่งประมวลกฎหมายอาญา ให้ศาลลงโทษผู้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันทุกกรรมเป็นกระทงความผิด เมื่อบทบัญญัติในมาตรา 91 เดิม ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด มีส่วนที่เป็นคุณแก่จำเลยยิ่งกว่าประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 ก็ต้องใช้

⁴⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 868/2503. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2503. ตอนที่ 2. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 891.

⁴¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 960/2501.

⁴² คำพิพากษาฎีกาที่ 143/2506.

⁴³ คำพิพากษาฎีกาที่ 1919/2514. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2514. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1672.

มาตรา 91 เดิมบังคับแก่คดี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 3 วรรคแรก อันเป็นบทบัญญัติให้ศาลต้องนำมาใช้บังคับ หากใช้เป็นเรื่องดุลพินิจไม่⁴⁴

4) การลงโทษความผิด “หลายกระทง” ในปัจจุบัน

ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2526 ได้ยกเลิกมาตรา 91 ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 11 และใช้ ความใหม่ดังนี้

“เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษหรือลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินกำหนดดังต่อไปนี้

(1) 10 ปี สำหรับกรณีความผิดกระทงหนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี

(2) 20 ปี สำหรับกรณีความผิดกระทงหนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปี

(3) 50 ปี สำหรับกรณีความผิดกระทงหนักที่สุด มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า 10 ปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีที่ศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต”

การแก้ไขในครั้งนี้อย่างยิ่งยวดระบบการลงโทษทุกความผิด แต่มีข้อจำกัดเฉพาะโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ซึ่งโทษสูงสุดนี้มีความแตกต่างไปตามความผิดที่เป็นกระทงหนักที่สุด

การกำหนดโทษขั้นสูงก็เพื่อให้การลงโทษเป็นไปด้วยความเป็นธรรม และได้ผลดียิ่งขึ้น โดยผู้กระทำความผิดจะไม่ถูกลงโทษหนักเกินควร หรือไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงตามลักษณะผลแห่งความผิดที่กระทำ ทั้งมีกำลังใจและความตั้งใจที่จะได้รับการปฏิบัติในการลงโทษด้วยดี เพราะมีโอกาสที่จะได้รับโทษในเวลาที่ไม่นานเกินไปมาตรา 91 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2526) มีข้อที่น่าพิจารณาคือ

1. การลงโทษตามมาตรา 91 นี้ หมายถึง กรณีมีคำพิพากษา อันเดียวกัน คือ โจทก์รวมฟ้องทุกกระทงมาในคดีเดียวกัน หรือ โจทก์แยกฟ้องแต่ศาลรวมการพิจารณาและศาลมีคำพิพากษาอันเดียวกัน ศาลก็ต้องลงโทษเรียงกระทงนับต่อกันไป โดยมี “กำหนดโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา” ไม่ว่าจะมีการลดโทษ เพิ่มโทษ หรือลดมาตราส่วนโทษหรือไม่ก็ตาม ต้องไม่

⁴⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 119-200/2516. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2516. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 251.

เกินห้าสิบปี เว้นแต่กรณีศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต ตามนัยมาตรา 91(3) ประกอบกับมาตรา 51 ประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีที่โจทก์แยกฟ้องแล้ว ขอให้นับโทษต่อซึ่งอาจกระทำได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 160 และศาลแยกพิพากษาจึงเกิดปัญหาว่าศาลในคดีหลังจะเรียงกระทงลงโทษอย่างไร กรณีนี้เห็นได้ว่า ศาลลงโทษตามกรรมที่ได้ฟ้องมา ตามวิธีการพิจารณาพิพากษาคดีอันเป็นปกติทั่วไป แต่ในการนับโทษจำคุกแต่ละคดีนั้น ศาลมีดุลพินิจที่จะให้นับโทษต่อจากคดีที่ฟ้อง และตัดสินก่อนก็ได้ โดยระบุไว้ในคำพิพากษาซึ่งเท่ากับเป็นการเรียงกระทงลงโทษ หรือคงให้นับแต่วันที่คำพิพากษาของศาลที่ตัดสินภายหลัง ก็เท่ากับไม่นับโทษต่อแต่บังคับโทษไปควบคู่กันก็ได้⁴⁵ เพราะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 22 บัญญัติว่าให้นับโทษจำคุกตั้งแต่วันมีคำพิพากษา แต่ศาลอาจกำหนดในคำพิพากษาให้นับโทษในคดีนั้นต่อจากโทษในคดีอื่นก็ได้

ด้วยเหตุดังกล่าว อาจเกิดปัญหาขึ้นได้ว่า ผู้กระทำผิดประเภทเดียวกัน 100 กระทง รับโทษเท่ากับผู้กระทำผิดประเภทเดียวกันเพียง 10 กระทง หรือผู้กระทำผิดประเภทเดียวกัน 100 กระทง เท่ากัน คนหนึ่งรับสารภาพ ศาลลงโทษให้กึ่งหนึ่งแล้ว ก็ยังคงต้องรับโทษเท่ากับผู้ที่ต่อสู้คดี โดยศาลพิพากษาลงโทษทุกกระทง โดยไม่ลดโทษให้เป็นต้น และวรรค 2 ของมาตรา 22 นี้ที่ว่า “ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนต่อบทบัญญัติในมาตรา 91” นั้น มีความหมายเฉพาะการหักวันถูกคุมขังในคดีก่อนศาลพิพากษาเท่านั้น ไม่หมายรวมถึงการนับโทษต่อจากคดีก่อนในวรรคแรก⁴⁶

ดังนั้น กรณีตัดสินคนละคำพิพากษา จึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 91 อันเป็นช่องว่างอย่างหนึ่งของกฎหมาย⁴⁷ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้กฎหมายจะมีเจตนารมณ์ที่จะให้ความเป็นธรรมในการลงโทษผู้กระทำผิด แต่ความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมดังกล่าวก็เป็น “ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรมตามกฎหมาย” ซึ่งแน่นอนว่ายังคงต้องมี “ความเป็นธรรมหรือความยุติธรรมที่ไม่ใช่ตามกฎหมาย” หลงเหลืออยู่บ้างในสังคม จึงเป็นหน้าที่ของนักกฎหมายที่จะได้อุดช่องว่างระหว่างความเป็นธรรมหรือความยุติธรรม 2 ประเภทนี้เสีย⁴⁸

⁴⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 281/2505. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2505. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 270.

⁴⁶ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก เล่มเดิม. หน้า 588.

⁴⁷ พรเพชร วิชิตชลชัย. (2526, พฤษภาคม-มิถุนายน). “กฎหมายใหม่ที่น่าสนใจ.” หน้า 93.

⁴⁸ ข้อขัดข้องอันนี้ ก็ได้เป็นข้อทู่เถียงอันหนึ่งในการพิจารณาร่างประมวลกฎหมายอาญา แต่ที่ประชุมเห็นว่า เป็นความคิดของทางปฏิบัติไม่ใช่ความคิดของกฎหมาย คูรายงานประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญารั้งที่ 127/134/2483. หน้า 9.

ปัญหานี้ ถ้าเป็นกฎหมายฝรั่งเศสแล้ว ในทางปฏิบัติกรณีที่มีการฟ้องหลายครั้ง ไม่ว่าจะความผิดที่ฟ้องคดีแรกกับคดีหลัง คดีไหนจะมีโทษหนักกว่ากัน หรือมีอัตราโทษเท่ากันก็ตาม เมื่อศาลพิพากษาคดีหลังโทษก็จะกลับไปกับคดีแรก กล่าวคือจะรับโทษเท่ากับกระทงหนักที่สุดเพียงอันเดียวนั่นเอง ซึ่งกฎหมายฝรั่งเศสให้เหตุผลว่า เป็นไปไม่ได้ที่เราจะรวมการกระทำ ความผิดหลายครั้ง มาฟ้องร้องในครั้งเดียวกันได้เสมอไป การฟ้องร้องหลายครั้งจึงอยู่บนสมมติฐานของการฟ้องร้องในครั้งเดียวกัน⁴⁹

2. มาตรา 91 ที่แก้ไขใหม่นี้ (พ.ศ. 2526) มีผลย้อนหลังถึงคดีอาญาที่ถึงที่สุดไปแล้ว แต่จำเลยกำลังรับโทษอยู่ด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 3 ที่ว่าต้องใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำผิด ศาลจึงต้องกำหนดโทษจำเลยใหม่

และคำว่า “อัตราโทษจำคุกอย่างสูง” ในมาตรา 91(1), (2), (3) นี้ หมายถึงอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิใช่อัตราโทษจำคุกอย่างสูงที่ศาลลงแก่จำเลยในกระทงที่หนักที่สุด ทั้งนี้ ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ 1924/2527 ประชุมใหญ่

3. ในคดีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดหลายกระทง และศาลจะลงโทษความผิดบางกระทงถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต มีปัญหาว่า ศาลจะต้องกำหนดโทษสำหรับความผิดกระทงอื่นหรือไม่ ถ้ากำหนดจะต้องนำโทษกระทงอื่นไปรวมด้วยหรือไม่

เมื่อพิจารณาถึงระบบเรียงกระทงลงโทษแล้ว ในการกระทำความผิดหลายกระทง ศาลต้องลงโทษทุกกระทงไปไม่มียกเว้น ไม่ว่าจะโทษที่ลงในแต่ละกระทงจะเป็นโทษอะไร ก็ตาม ดังเช่น คำพิพากษาฎีกาที่ 1445/2523 ตัดสินว่า จำเลยทำผิดหลายกระทง ศาลวางโทษประหารชีวิตกระทงหนึ่งแล้ว วางโทษประหารชีวิตหรือจำคุกในความผิดกระทงอื่นอีกได้ คดีนี้ศาลชั้นต้นให้ประหารชีวิตจำเลยคนละ 2 กระทง ศาลอุทธรณ์แก้ไขลดโทษลง 1 ใน 3 เป็นจำคุกตลอดชีวิตแล้วเปลี่ยนเป็นโทษจำคุกกระทงละ 50 ปี รวมเป็นจำคุก 100 ปี ศาลฎีกาตัดสินคดีนี้โดยที่ประชุมใหญ่ลงมอกลงในลักษณะที่ว่า การวางโทษกับการบังคับโทษเป็นคนละเรื่องกัน ถ้าคดีนี้ไม่มีการลดโทษ การประหารชีวิตครั้งที่ 2 ย่อมเป็นไปไม่ได้ และดูจะเป็นเรื่องน่าประหลาดในการวางโทษแบบนี้ เพราะไม่อาจบังคับโทษได้จริง

แต่การที่มาตรา 91 กำหนดให้ศาลลงโทษทุกกระทงเป็นกระทงความผิดไป และ “เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว” โทษจำคุกทั้งสิ้นต้องไม่เกินโทษตามที่ระบุไว้ในอนุมาตรา 1 ถึง 3 นั้น ให้ความหมายถึงว่า แม้ศาลจะลงโทษความผิดบางกระทงถึงประหารชีวิต หรือจำคุกตลอด

⁴⁹ Pierre Bouzat. Op.cit. pp. 736-738.

ชีวิตแล้ว ก็ต้องกำหนดโทษสำหรับความผิดกระทงอื่นด้วยและรวมโทษทุกกระทง โดยใช้คำว่า “เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้ว คงประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต สถานเดียว”⁵⁰

ซึ่งเป็นการแก้ปัญหานี้ในทางปฏิบัติอย่างหนึ่ง เพราะมาตรา 91 มิได้บัญญัติไว้ว่า ในกรณีจำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิตจะเรียงโทษต่อกันอย่างไร ทั้งนี้ ตามนัยฎีกาที่ 3279/2528, 1844/2529 และ 2578/2529

4. มาตรา 91 นี้ บัญญัติเฉพาะเรื่องรวมกระทงโทษจำคุกเท่านั้น ถ้าเป็นโทษปรับก็ไม่มีอะไรห้าม จะรวมกันเป็นเท่าใดก็ได้ ซึ่งคล้ายกับกฎหมายเยอรมัน เพราะกฎหมายเยอรมันเรื่องค่าปรับ ก็ให้ศาลมีอำนาจแยกปรับแต่ละกระทงได้ ไม่ต้องรวมกระทงปรับ⁵¹

5. มาตรา 91 ไม่นำไปใช้กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพราะฉะนั้น ในกรณีที่เด็กอายุ 7-14 ปี (มาตรา 74) หรือ 14-17 (มาตรา 75) กระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน และศาลเห็นว่าควรส่งตัวไปฝึกอบรมไม่ใช่ลงโทษจำคุก ศาลไม่ต้องกำหนดระยะเวลาฝึกอบรมของแต่ละกระทงเรียงกันไป เพราะมาตรา 91 ที่ให้ลงโทษเรียงกระทงใช้เฉพาะในเรื่องโทษ ไม่ใช่กับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือกรณีศาลส่งตัวเด็กไปฝึกอบรมตาม มาตรา 74, 75 ประมวลกฎหมายอาญานี้ แม้เป็นต่างกระทงกัน ศาลก็ไม่ต้องกำหนดเรียงกระทง กำหนดเพียงกระทงใดกระทงหนึ่ง หรือกำหนดรวมๆ กัน ไปก็เป็นการเพียงพอ

ตัวอย่างเช่น จำเลยกระทำความผิดสองกรรม ถูกฟ้องเป็นสองสำนวน ศาลชั้นต้นสั่งให้รวมการพิจารณาคดีทั้งสองสำนวนเข้าด้วยกันได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 27 แต่ศาลต้องพิพากษาความผิดของจำเลยทุกกรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 เว้นแต่ศาลเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษจำเลย ให้ส่งตัวจำเลยไปรับการฝึกอบรมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 74 ศาลจึงรวมกำหนดระยะเวลาการส่งตัวจำเลยไปรับการฝึกอบรมทั้งสองสำนวนเข้าด้วยกันได้⁵²

⁵⁰ ประดิษฐ์ เอกมณี. (2529, กรกฎาคม-สิงหาคม). “การกำหนดโทษกรณีจำเลยกระทำความผิดหลายกระทง.” *ตุลพาห*, 33. หน้า 16.

⁵¹ ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 78(1).

⁵² คำพิพากษาฎีกาที่ 448/2517. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2517. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 261.

บทที่ 3

ความผิดฐานบุกรุกในบริบท

“หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายต่างประเทศ

ความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” เป็นการพิจารณาความผิดฐานบุกรุกที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับความผิดฐานอื่นที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำ การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวจะถือว่าเป็นการกระทำความผิด “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” หรือ “หลายกระทง” นั้น ทำให้เกิดความรับผิดและผลทางกฎหมายในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติต่างกันออกไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเทศนั้นๆ หรือตามระบบกฎหมายที่ประเทศต่างๆ ได้นำมาใช้เป็นหลักในประเทศของตน ซึ่งระบบกฎหมาย “คอมมอนลอว์” และระบบ “ประมวลกฎหมาย” ถือว่าเป็นระบบกฎหมายที่สำคัญของโลกที่เป็นต้นแบบของกฎหมายในปัจจุบันของประเทศต่างๆ การศึกษาถึงหลักกฎหมาย ผลทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ของแต่ละระบบกฎหมายนั้นจะทำให้รู้และทราบถึง ลักษณะของการกระทำความผิดที่กฎหมายในแต่ละระบบถือว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” หรือมิใช่เป็นการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” แต่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย “บทเดียว” อันจะนำมาสู่การพิจารณาความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” ว่าเป็นการกระทำความผิดที่กฎหมายถือว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” โดยจะทำการศึกษากฎหมายอังกฤษ ซึ่งเป็นรากฐานของระบบ “คอมมอนลอว์” และกฎหมายฝรั่งเศส พร้อมทั้งกฎหมายเยอรมันอันเป็นต้นแบบของระบบ “ประมวลกฎหมาย” เป็นสำคัญ

3.1 ในระบบ “คอมมอนลอว์”

แนวความคิดในเรื่อง หลักกฎหมายผลทางกฎหมายและหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในระบบ “คอมมอนลอว์” ของประเทศอังกฤษพิจารณาได้ดังนี้

3.3.1 หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง” ประเทศอังกฤษมีระบบกฎหมายเป็นแบบ common Law ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์นี้ บางครั้งเรียกว่า กฎหมายจารีตประเพณี เป็นกฎหมายที่มีแหล่งกำเนิด มาจากคำพิพากษาของศาล มากกว่าจากกฎหมายที่รัฐสภามีบัญญัติขึ้น ซึ่ง

เมื่อพิจารณาจาก Criminal Law Act 1977 อันเป็นกฎหมายสารบัญญัติ เกี่ยวกับความผิดอาญาแล้ว พิจารณาได้ว่า กฎหมายอาญาของประเทศอังกฤษ ไม่มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับความผิด หลาย บทหลายกระทงไว้⁵³ กฎหมาย อาญาของประเทศอังกฤษนั้น ถือหลักว่าคนที่กระทำความผิดไปแล้ว ไม่ว่าจะ เป็นกรรมเดียวหรือหลายกรรม ไม่ว่าจะผิดกฎหมายที่บทที่มาตราก็ตาม ก็ต้องรับผิดทุกเรื่องทุก บทไป กฎหมายอาญาของประเทศอังกฤษจะมีปัญหาแต่เรื่องความผิดที่กลืนกันไปที่เรียกว่า “doctrine of merger” คือ ความผิดอันใหญ่กลืนอันเล็ก คล้ายหลายบทหลายกระทง เช่น ในกรณี ความผิด felony กลืนความผิด misdemeanor ทำให้หายไป แต่ไม่ได้หมายความว่ากรรมหนึ่งลบล้าง อีกกรรมหนึ่ง และการลงโทษตามกฎหมายของกฎหมายของประเทศอังกฤษเป็นเรื่อง commonlaw คือแล้วแต่ศาลจะลงโทษเท่าไรก็ได้ ไม่มีอัตราโทษวางไว้ว่าต้องจำคุกเท่านั้นเท่านี้ปี ดังนั้น commonlaw จึงไม่มีปัญหาเรื่องโทษหนักโทษเบา⁵⁴

“หลายบทหลายกระทง” ของประเทศอังกฤษ กลับไปปรากฏอยู่ในหลัก commonlaw ของเรื่องการตัดสินลงโทษ (sentences) ในวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะเรื่อง การลงโทษ จำคุก⁵⁵ (Sentences of imprisonment) กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดก็ตาม จะถูกลงโทษมากกว่า 1 ความผิด เพราะมีคำวินิจฉัยของลูกขุน (verdict) ว่าจำเลยกระทำความผิดมากกว่า 1 “กระทงข้อหา” (count) ศาลก็ จะมีการพิพากษา แต่ละกระทงนั้นไป⁵⁶

3.1.2 ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง” จากหลักในกฎหมายอาญาของ ประเทศอังกฤษที่ถือว่า คนที่กระทำความผิดไปแล้วไม่จะเป็นกรรมเดียวหรือหลายกรรม ไม่ว่าจะผิด กฎหมายที่บทที่มาตราก็ตาม ก็ต้องรับผิด ทุกบททุกเรื่องไป ดังนั้นผลทางกฎหมายที่จะเกิดขึ้น เกี่ยวกับเรื่องการลงโทษ “หลายบทหลายกระทง” นั้น จึงขึ้นอยู่กับว่าการกระทำความผิดนั้น เกิด จากการกระทำกรรมเดียว “the same transaction” หรือเป็นหลายกรรมต่างกันหรือหลายกระทง ซึ่ง จะมีผลทำให้คำพิพากษาของศาลในการลงโทษแต่ละกระทงทุกกระทงที่กระทำนั้นว่าต้องเริ่มนับโทษ พร้อมกัน (concurrent) หรือเรียงต่อกันไป (consecutive) ภายในเงื่อนไขที่ว่าถ้าความผิดเหล่านั้นเกิด

⁵³ ดู Criminal Law Act 1977” และจิตติ ดิงศักดิ์. (2519, 2 พฤษภาคม). “หลายบทหลายกระทง.” วารสารกฎหมาย, 2. หน้า 146.

⁵⁴ จิตติ ดิงศักดิ์. แหล่งเดิม.

⁵⁵ J.C.Smith. (1969). **Criminal Law**. pp.170-177. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. (2531). **ความผิด หลายบทหลายกระทง**. หน้า 27.

⁵⁶ สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม.

จากการกระทำเดียว “The same transaction” แล้วคำพิพากษาที่ให้ลงโทษจำคุกในแต่ละความผิด ต้องนับโทษพร้อมกันไป ซึ่งแล้วแต่ดุลยพินิจของศาล⁵⁷

3.1.3 หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ประเทศอังกฤษนั้นเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” อยู่ในหลักของเรื่องการตัดสินลงโทษ (sentence) ในวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะการลงโทษจำคุก⁵⁸ เมื่อจำเลยกระทำผิดมากกว่าหนึ่ง “กระทงข้อหา” ศาลจะมีคำพิพากษาแต่ละกระทงนั้นว่าจะเริ่มนับโทษพร้อมกันไป หรือเรียงต่อกันไปภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ถ้าความผิดเหล่านั้นเกิดจากการกระทำเดียว “the same transaction” แล้ว คำพิพากษาที่ให้ลงโทษจำคุกในแต่ละความผิด ต้องนับโทษพร้อมกันไป ถ้าความผิดเหล่านั้นมิใช่การกระทำเดียวหรือกรรมเดียวกัน ศาลจะให้นับโทษต่อกันไป

1) หลักเกณฑ์ในการพิจารณานับโทษพร้อมกันไป (concurrent sentences) กรณีความผิดเหล่านั้นเป็น “การกระทำเดียว” (same transaction) นั้น ศาลของอังกฤษเองก็ยังมีความเห็นแตกต่างกัน แต่พอที่จะกล่าวเป็นหลักทั่วไปได้คือ⁵⁹

ก. ความผิดเหล่านั้นต้องกระทำลงในคราวเดียวกันหรือเป็นส่วนของการกระทำอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดเป็นความผิดอาญาได้หลายมาตรา ในการยื่นคำฟ้อง (indictment) ก็สามารถแยกฟ้องได้เป็นหลายกระทงความผิดแม้ว่าจะดูเหมือนเป็นเหตุการณ์ร้ายแรงก็ตามแต่ก็เป็นเหตุการณ์ที่บังเกิดขึ้นจากการกระทำเดียวเท่านั้น

คดี R.v. Giffin July 8, 1974 จำเลยเข้าไปในห้องของผู้เสียหายแล้วทำการปลุกปล้ำเพื่อจะข่มขืนโดยใช้มือบีบบริเวณลำคอในขณะที่ต่อสู้กันด้วย แต่จำเลยกระทำไม่สำเร็จจึงออกจากบ้านไป ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานกระทำอนาจารและทำร้ายร่างกายเป็นกรรมเดียว

คดี R.v. Jones (1980) 2 cr.App. R.(s) 152 จำเลยขับรถในขณะที่มีเมมาในระหว่างเวลาถูกตัดสิทธิในการขับรถด้วย เป็นการกระทำที่เกิดจากข้อเท็จจริงเดียวกันเป็นกรรมเดียว

ข. ความผิดหลายอย่างนั้นเป็นความผิดอย่างเดียวกันแต่กระทำหลายครั้งต่อผู้เสียหายคนเดียวกัน ภายในเวลาใกล้เคียงกัน เช่น กระทำผิดทางเพศหลายครั้งในเวลาใกล้เคียงกันโดยจำเลยและผู้เสียหายผู้เดียวกัน⁶⁰ ถือได้ว่าเป็นการกระทำให้นับโทษพร้อมกันได้

⁵⁷ Cross. (1969). *The English Sentencing System*. p.100. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม.

⁵⁸ Thomas. (1985). *Current Sentencing Practice*. pp.1031/1-1036/2. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม. หน้า 27.

⁵⁹ สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม. หน้า 28-29.

คดี R.v. Lweis July 3, 1972 ความผิดฐานกระทำอนาจารต่อผู้เสียหายซึ่งเป็น ผู้เยาว์กับความผิดการร่วมประเวณีทางทวารหนัก (buggery) ซึ่งกระทำต่อผู้เสียหายคนเดียวกัน หลายครั้งหลายคราวในระยะเวลาหลายเดือน ถือได้ว่าเป็นการกระทำเดียวภายในระยะเวลาเดียวกัน ให้นับโทษพร้อมกัน

คดี R.v. Paddon March 3, 1971 จำเลยได้ไปหลอกลวงผู้เสียหายว่า ตนเป็น ตัวแทนในการซื้อขายรถยนต์ ผู้เสียหายหลงเชื่อจึงมอบเงินให้จำเลยไปสามจำนวนภายในเวลาสาม หรือสี่วัน จำเลยจึงถูกลงโทษฐานได้ทรัพย์ไปโดยการหลอกลวงสามกระทง และฐานได้ประโยชน์ ในทางการเงินโดยการหลอกลวงอีกสามกระทง แต่ความผิดเหล่านี้เกิดขึ้นในระยะเวลาเพียงสั้นๆ เพียงสามสี่วันเท่านั้น ศาลจึงเห็นสมควรนับโทษพร้อมกัน ไปมากกว่าต่อกันไป

ผลสุดท้ายจึงเท่ากับว่า ความผิดที่ได้กระทำลงหลายครั้งแต่ต่อเนื่องเป็นชุด เดียวกัน (a series of offences) จะถือเป็นการกระทำเดียวหรือไม่อยู่ที่การวินิจฉัยของศาล ซึ่งก็ แล้วแต่ข้อเท็จจริงเป็นคดีไป ดังนั้นจึงไม่สามารถจะกำหนดเป็นหลักเกณฑ์แน่นอนใดๆ ได้ ทั้งสิ้น⁶¹

2) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้นับโทษต่อกันไป (Consecutive sentences) โดย ความผิดเหล่านั้นมิใช่การกระทำเดียว

เมื่อจำเลยทำผิดหลายอย่างถูกฟ้องมาเป็นหลายกระทง โดยความผิดเหล่านั้นมิใช่ กรรมเดียวแล้ว ก็เป็นการสมควรที่ศาลจะพิจารณาลงโทษให้นับโทษต่อกันไป ดังกรณีต่อไปนี้

ก) เมื่อจำเลยกระทำความผิดฐาน Burglary โดยมีเจตนาลักทรัพย์และได้กระทำการ รุนแรงต่อผู้ครอบครองสถานที่ผู้ซึ่งเข้าทำการขจัดขวางจำเลย เช่นนี้ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำกรรม เดียว

Burglary⁶² หมายถึง ความผิดฐานเข้าไปโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือ โดย ไม่ได้ได้รับความยินยอมในเคหสถาน โดยมีเจตนาที่จะประกอบอาชญากรรม ไม่ว่าโดยเจตนาจะขโมย สิ่งของภายในบ้าน หรือเพื่อที่จะทำร้ายร่างกายอย่างสาหัส หรือข่มขืนบุคคลใดๆ ที่อยู่ในนั้น หรือ ทำให้เสียทรัพย์หรือสิ่งของภายในอาคารนั้น แม้แต่เข้าไปแล้ว เช่น แอบเข้าไปนอนคือเข้าไปโดยไม่ มีอำนาจเช่นกันแล้วจึงลักทรัพย์หรือพยายามลักทรัพย์ หรือ ทำร้าย หรือพยายามทำร้ายร่างกายอย่าง สาหัสต่อบุคคลใดๆ ในอาคารนั้นในภายหลัง คือเจตนาประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้นหลังจากเข้าไป แล้ว ก็ถือเป็น Burglary เช่นเดียวกัน คล้ายๆ ลักทรัพย์ในเคหสถานของไทย

⁶⁰ C.Kevin Boyle and Micheal Allen. (1985). **Sentencing Law and Practice.** p.280. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม.

⁶¹ Ibid. p.281 แหล่งเดิม.

⁶² A.R.N. Cross. (1985). **Cross and Jones Introduction to Criminal Law.** pp.244-249.

ตัวอย่าง คดี R.v. Bunch November 6, 1971 จำเลยบุกเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายและทำการลักทรัพย์ซึ่งประกอบด้วย เครื่องเงินและเพชรพลอยราคาประมาณ 3000 ปอนด์ โดยทำร้ายร่างกายผู้เสียหายเพื่อความสะดวกในการหลบหนีของจำเลยด้วย ศาลพิพากษา ลงโทษจำคุกฐาน Burglary เป็นเวลา 5 ปี และฐานทำร้ายร่างกาย 12 เดือน โดยนับโทษต่อกันไป

ข) เมื่อจำเลยได้กระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งมาแล้ว และกำลังถูกติดตามจากเจ้าหน้าที่ตำรวจอยู่ จำเลยได้ใช้ความรุนแรงทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น เช่นนี้ โทษสำหรับความผิดฐานแรกกับฐานทำร้ายเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้นับเรียงกันไป

คดี R.v. Austin (1980) 2 Cr. App. R(s) 203 จำเลยขับรถด้วยความเร็วจนน่าจะเป็นอันตรายและไม่ยอมหยุดเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกให้หยุด ตำรวจจึงได้ไล่ตามไปเป็นระยะทางประมาณ 11 ไมล์ ในระหว่างนี้จำเลยก็ยังคงขับรถด้วยความเร็วในลักษณะที่ไม่ยังคิดว่าจะเป็นการอันตรายอยู่นั่นเอง ในขณะที่รถจำเลยหยุดเพราะถูกตำรวจที่ไล่ตามมาล้อมไว้ เมื่อตำรวจลงจากรถทั้งสองคันแล้ว จำเลยกลับจะขับรถหนีไปอีกเป็นเหตุให้ตำรวจคนหนึ่งถูกระโดดหนีหลบรถจำเลยได้รับบาดเจ็บ จำเลยให้การรับสารภาพ ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 6 เดือน ขับรถโดยประมาท และจำคุกอีก 6 เดือนฐานขับรถในลักษณะน่ากลัวอันตรายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กาย โดยให้นับโทษต่อกันไป

ค) เมื่อจำเลยไปกระทำความผิดอื่นขึ้นอีก ในระหว่างการประกันตัวจากความผิดแรกที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา คำพิพากษาลงโทษสำหรับความผิด ที่กระทำขึ้นในเวลาประกันนี้ ให้นับเรียงต่อกันไปจากคำพิพากษาลงโทษ ในความผิดที่กำลังพิจารณาอยู่เดิมนั้น

คดี R.v. Young March 16, 1973 จำเลยถูกฟ้องในข้อหาปลอมธนบัตร ในระหว่างการพิจารณาคดีนี้ จำเลยได้รับการประกันตัวไป แต่กลับไปกระทำผิดขึ้นอีกเพราะจำเลยอาศัยตำแหน่งในการเป็นผู้จัดการบาร์แห่งหนึ่ง ขโมยเงิน 136 ปอนด์ และพวงกุญแจของนายจ้างไป จึงถูกฟ้องเข้ามาในคดีนี้ด้วย ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 4 ปี ฐานปลอมธนบัตร และอีก 9 เดือนต่อกันไป ฐานขโมยทรัพย์ของนายจ้าง

ซึ่งศาลให้เหตุผลว่า เป็นการถูกต้องแล้ว เพราะเป็นการกระทำ หลายกรรมต่างกัน แต่ละกรรมต่างเป็นความผิดในตัวเอง แยกออกจากกัน และเป็นการป้องกันมิให้ผู้ถูกจับกุมมาแล้วและได้รับการประกันตัวไป ไปกระทำความผิดขึ้นอีกในระหว่างนั้น เพราะมิเช่นนั้นเขาจะต้องรับโทษเพิ่มขึ้น

ง) ในระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวไป โดยมีเงื่อนไข (Conditional discharge) หรืออยู่ในระหว่างทดลองความประพฤติ (Probation order) ได้ไปกระทำความผิดขึ้นอีก ให้นับโทษต่อกัน⁶³

จ) เมื่อจำเลยได้กระทำความผิดขึ้นอีก ภายในกำหนดเวลาที่ศาลให้รอการลงโทษ (Suspended Sentence) ให้เอาโทษที่รอไว้หน้านับต่อจากโทษที่จำเลยได้รับ ในคดีหลังนี้ด้วย⁶⁴

ข้อยกเว้นของหลักที่ว่า ถ้าเป็นการกระทำเดียวแล้ว ต้องพิพากษาลงโทษไปพร้อมกัน ศาลอาจพิพากษาลงโทษต่อกันได้ สำหรับความผิดที่ได้กระทำลงในคราวเดียว (the same Transaction) เมื่อกรณีมีเหตุผลพิเศษผิดไป จากทางปฏิบัติตามธรรมดา

คดี R.v Wheatley (1983) S cr. App R (s) 417 จำเลยรับสารภาพต่อศาล magistrates ว่าได้กระทำความผิดจริงในฐานขับรด ในขณะที่ถูกตัดสิทธิ และขับรดในขณะที่ มีนเมา โดยปราศจากการประกันด้วย จำเลยถูกส่งตัวมายัง crown court เพื่อพิพากษาลงโทษ

ข้อเท็จจริงมีว่า จำเลยถูกตัดสิทธิในการขับรดเป็นเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1981 ในปี ค.ศ. 1983 จำเลยถูกตำรวจจับได้ขณะขับรดด้วยความมีนเมา โดยมีแอลกอฮอล์ ในเลือดเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังปรากฏว่า จำเลยเคยกระทำความผิดและถูกจับมาแล้วหลายสิบครั้ง ซึ่งส่วนมากเป็นความผิดเกี่ยวกับยานพาหนะทั้งสิ้น โดยจำเลยถูกลงโทษ 18 ครั้ง ในฐานขับรดมีนเมา crown court จึงพิพากษาลงโทษจำคุก 1 ปี ในฐานขับรดระหว่างถูกตัดสิทธิ และอีก 6 เดือน ในฐานขับรดขณะมีนเมาโดยเรียงกระทงลงโทษ นอกจากนี้ยังลงโทษปรับจำเลยอีก 100 ปอนด์ ในฐานขับรดโดยปราศจากการประกัน และตัดสิทธิในการขับรดของจำเลยต่อไปอีก 5 ปี

ผลจากคดีนี้จึงเท่ากับว่า เมื่อศาลเห็นว่าโทษสูงสุดที่ศาลจะลงได้จำเลยมันน้อยไป ไม่สาสมกับความผิดที่จำเลยได้กระทำขึ้น ถ้าศาลพิจารณาว่าความผิดเหล่านั้นเป็นการกระทำกรรมเดียว (a single transaction) ศาลก็จะพิจารณาว่าเป็นความผิดที่แยกออก จากกัน ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน และพิพากษาลงโทษเรียงต่อกันไป⁶⁵ โดยศาลถือว่า เป็นกรณีที่ต้องกระทำเช่นนั้น “when the circumstances demand it”⁶⁶

นอกจากการกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นการกระทำเดียว (the same transaction) ที่ศาลอังกฤษมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินลงโทษอย่างเป็นอิสระ โดยพิจารณาลงโทษ

⁶³ ดูตัวอย่างในคดี R.v. webb. (1953) 37 cr. App R. 82. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 35.

⁶⁴ คดี Ithell (1969). 1 W.L.R. 272. May (1979) 1 cr. App(s) 127. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 35.

⁶⁵ C.Kevin Boyle and Micheal Allen. Op.cit. p.281. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 36.

⁶⁶ คดี Dillon (1983). 5 Cr. R(s) 439. และ สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม.

ให้นับโทษเรียงต่อกันไป โดยถือว่าการกระทำอันเป็น “กรรมเดียว” นั้น เป็นความผิดที่แยกออกจากกันได้ โดยถือว่าเป็นกรณีที่ต้องทำเช่นนั้น “when the circumstance demand it” แล้ว เมื่อศึกษาจาก Emmins On Criminal Procedure. (Sprack, 1992 : 270-271) พบว่า ในกรณีที่เป็นกรกระทำผิด “หลายกรรมต่างกัน” แต่เป็นความผิดที่เหมือนกันหรือมีลักษณะคล้ายกัน ในการพิจารณาตัดสินลงโทษนั้น โดยปกติศาลต้องใช้ดุลยพินิจในการลงโทษโดยให้นับโทษต่อกันไป แต่ในสถานการณ์หรือลักษณะของการกระทำผิดเช่นนี้ การพิจารณาตัดสินลงโทษให้นับโทษต่อกันไป อาจจะถูกกลายเป็นการลงโทษที่รุนแรงโดยไม่สมเหตุสมผล ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ไขหรือหลีกเลี่ยงปัญหาในเรื่องนี้ ศาลอังกฤษจึงมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจในการลงโทษโดยให้นับโทษพร้อมกันไปได้ ตัวอย่างเช่น การกระทำผิดฐาน Burglary ภายในเคหสถานจำนวน 5 ครั้งภายในระยะเวลา 6 เดือน อันถือได้ว่าเป็นการกระทำผิด “หลายกรรมต่างกัน” โดยปกติศาลต้องใช้ดุลยพินิจในการลงโทษโดยให้นับโทษต่อกันไป ในสถานการณ์เช่นนี้ศาลมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจในการกำหนดโทษสำหรับความผิด Burglary ที่รุนแรงที่สุดเพียงฐานเดียว โดยให้เป็นโทษสำหรับความผิดฐาน Burglary ทั้งหมดที่ได้กระทำในช่วงเวลาดังกล่าว โดยตัดสินลงโทษจำคุก 3 ปี สำหรับความผิดฐาน Burglary ที่รุนแรงที่สุดแล้วตัดสินลงโทษความผิดฐาน Burglary อื่นๆ ที่มีความรุนแรงน้อยกว่านั้น โดยให้นับโทษพร้อมกันไป

3.1.4 บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ในระบบคอมมอนลอว์ ในประเทศอังกฤษ หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” นั้น ปรากฏอยู่ในเรื่อง การตัดสินลงโทษ (sentence) ในวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะเรื่องการลงโทษจำคุก⁶⁷ กล่าวคือ เมื่อบุคคลใดก็ตามจะถูกลงโทษมากกว่าหนึ่งความผิด เพราะมีคำวินิจฉัยของลูกขุน (verdict) ว่าจำเลยกระทำความผิดมากกว่าหนึ่ง “กระทงข้อหา” (count) ศาลก็จะมีคำพิพากษาแต่ละกระทงนั้น ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า ถ้าความผิดเหล่านั้นเกิดจากการกระทำเดียว “the same transaction” แล้วคำพิพากษาที่ให้ลงโทษจำคุกในแต่ละความผิดต้องนับโทษต่อกันไป ถ้าความผิดเหล่านั้นมิใช่การกระทำเดียว หรือเป็นกรรมเดียวกันแล้ว ก็เป็นการสมควรที่ศาลจะให้นับโทษต่อกันไป

การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น พิจารณาลักษณะของการกระทำ ความผิดประกอบกับเจตนาสามารถแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที และบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง การกระทำความผิดทั้ง 2 ลักษณะ ดังกล่าว จะเป็นการกระทำเดียวตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” หรือมิใช่การกระทำเดียวตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”

⁶⁷ Thomas. Loc.cit.

นั้น คงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายในความผิดฐานบุกรุก (Trespass) ประกอบกับหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ดังต่อไปนี้

(ก) ความผิดฐานบุกรุก (Trespass) ความผิดฐานบุกรุก (Trespass) ในกฎหมายของประเทศอังกฤษนั้นได้บัญญัติไว้ในหมวดของการกระทำอันเป็นการละเมิด (Torts) โดยได้บัญญัติไว้ในเรื่องละเมิดอันมีลักษณะเฉพาะ⁶⁸ ดังนี้

1) Torts Affecting The Person (ละเมิดที่เกี่ยวข้องกับบุคคล) หรือเรียกว่า Tresspass to the person ซึ่งแยกการกระทำผิดออกเป็นลักษณะต่างๆ ได้ดังนี้

1.1) Assult การข่มขู่ การพยายามทำร้ายหรือการประทุษร้าย หมายถึง การพยายามหรือการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีการกระทำในลักษณะที่เป็นการคุกคามอย่างรุนแรงที่เห็นได้ชัดเจนในขณะกระทำนั้น อาทิเช่น การนำปืนที่ไม่ได้บรรจุกระสุนหรือปืนปลอมจ้องเล็งไปยังบุคคลอีกคนหนึ่ง โดยที่บุคคลนั้นมิได้รู้ว่าปืนนั้นมิได้บรรจุกระสุนหรือเป็นปืนปลอม

การข่มขู่จำเป็นต้องเป็นการข่มขู่ที่ถึงขนาดที่ทำให้ผู้ถูกข่มขู่มีมูลต้องกลัว ถ้ามิได้มีการปฏิบัติตาม การข่มขู่ว่าจะมีภัยหรือจะใช้กำลังในอนาคตไม่ถือเป็นการข่มขู่ แต่อาจถือว่าเป็นการข่มขู่ได้ถ้าเป็นกรณีการข่มขู่ว่าจะใช้กำลังทำร้ายถ้าบุคคลทางบ้านไม่กระทำการตามที่ข่มขู่ในทันทีทันใดนั้น

1.2) Battery การทำร้ายร่างกาย หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลอื่นโดยเจตนา ซึ่งเพียงพอที่จะถือว่าเป็นการก่อให้เกิดผลตามกฎหมายฐานทำร้ายร่างกาย อาทิเช่น การขว้างหรือฉีคน้ำใส่ผู้อื่น หรือการที่ช่างทำผมผสมน้ำยาโกรกผมให้ลูกค้าโดยที่ลูกค้าไม่ได้แจ้งให้ทำการเปลี่ยน ซึ่งการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดความเสียหายต่อหนังศีรษะของลูกค้า เช่น เกิดผื่นแดง, ผื่นคันบนผิวหนังศีรษะ กรณีเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นการทำร้ายร่างกายเช่นเดียวกัน

2) Torts Affecting Property (ละเมิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน)⁶⁹ หรือ tresspass to land การบุกรุกที่ดิน

การบุกรุกที่ดินนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการครอบครองที่ดินนั้น ความผิดในลักษณะนี้ผู้เสียหายหรือโจทก์นั้นไม่เพียงแต่ต้องเป็นเจ้าของที่ดินเท่านั้น แต่ผู้เสียหายหรือโจทก์นั้นต้องมีการครอบครองที่ดินนั้นอยู่ด้วย กรณีที่ดินนั้นได้ให้ผู้อื่นเช่าโดยมีกำหนดระยะเวลาผู้เช่าที่ดินย่อมเป็นผู้เสียหายมีสิทธิในการฟ้องคดีบุกรุกที่ดินนั้นได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม

⁶⁸ Kenneth Smith and Denis Keenan. (1982). **English Law.** p.345.

⁶⁹ Ibid. p.348.

ผู้ให้เช่าที่ดินก็ยังมีสิทธิที่จะยื่นฟ้องการกระทำอันเป็นการบุกรุกที่ดินนั้น ได้ถ้าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นกระทบต่อผู้ให้เช่าเมื่อสัญญาเช่าได้สิ้นสุดลงแล้ว อย่างไรก็ตามถ้าบุคคลใด ได้ทำสัญญาจะซื้อขายที่ดินไว้แล้ว ซึ่งตามข้อเท็จจริงบุคคลผู้ที่ทำการจะซื้อที่ดินนั้นจะได้สิทธิในการครอบครองที่ดินนั้นในอนาคต และถ้าการขายที่ดินนั้นได้เกิดขึ้นก่อนที่ผู้จะซื้อจะได้สิทธิครอบครองโดยแท้จริง และในเวลาต่อมาเมื่อผู้จะซื้อได้สิทธิครอบครองโดยแท้จริง ผู้ซื้อที่ดินนั้นมีสิทธิที่ยื่นฟ้องผู้บุกรุกที่ดินนั้นได้ กรณีนี้สิทธิของผู้ซื้อนั้นนับย้อนไปถึงวันที่ถือว่าเขามีสิทธิที่จะครอบครองที่ดินนั้นในอนาคต ซึ่งหมายถึงวันที่ที่ทำสัญญาจะซื้อขายนั่นเอง

การบุกรุกที่ดินนั้นต้องเป็นการกระทำในลักษณะที่ผู้กระทำได้เข้ามากระทำการยุ่งเกี่ยวในที่ดินนั้นโดยเจตนาเท่านั้น

คดี Southport Corporation v. Esso Petroleum Co. (1954) 2 Q.B. 182⁷⁰

คดีนี้มีข้อเท็จจริงว่า เรือบรรทุกน้ำมันของบริษัท Esso Petroleum จำกัด ได้แล่นเข้ามาถึงบริเวณชายฝั่งบริเวณปากแม่น้ำ River Ribble กัปตันเรือได้ทำการปล่อยน้ำมันออกจากเรือบางส่วน เพื่อต้องการให้เรือลอยตัวสูงขึ้นในขณะที่ทำการนั้นได้มีกระแสลมและคลื่นพัดพาน้ำมันนั้นไปยังหาดทรายของบริษัท Southport และได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อหาดทรายของบริษัท Southport

บริษัท Southport ได้ยื่นฟ้องบริษัท Esso Petroleum ในข้อหาความผิดฐานบุกรุกและกระทำการโดยประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหาย

ผู้พิพากษา Devlin J. พิจารณาว่า ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏไม่เป็นความผิดฐานบุกรุก ข้อหาบุกรุกให้ยกฟ้องเสีย คดีนี้มีการอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษา Denning, L.J. พิจารณาว่าตามสภาพที่เป็นอยู่ หรือตามข้อเท็จจริงไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานบุกรุก (Trespass) เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นมิได้เกิดจากการกระทำโดยเจตนา หรือเป็นการกระทำโดยตรงของบริษัท Esso แต่ความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นเพราะเกิดขึ้นจากกระแสลมและคลื่นที่เป็นไปตามปกติ และความผิดฐานบุกรุกนั้นต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นโดยเจตนาหรือเป็นผลโดยตรงมิใช่เกิดจากเหตุการณ์อื่นที่ตามมา

คดีขึ้นสู่ศาลสูง (House of Lords), (1956) A.C. 218 ท่านผู้พิพากษา Lord Tucker เห็นตามคำพิพากษาของท่าน Denning, L.J. โดยพิพากษาว่า ความผิดฐานบุกรุกนั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณา สิ่งที่ต้องพิจารณานั้นคือ การกระทำความดังกล่าวนั้นเป็นการกระทำโดยประมาทหรือไม่ ซึ่งก็ได้พิจารณาว่าจำเลยไม่ต้องรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

⁷⁰ Ibid. p.711.

การกระทำที่ถือว่าการบุกรุก (Trespass) ที่ดิน⁷¹

การกระทำที่ถือว่าการบุกรุกที่ดินนั้น เป็นกรณีดังต่อไปนี้ อาทิเช่น การเข้าไปในที่ดินของผู้อื่น โดยไม่ได้รับอนุญาต การทิ้งสิ่งของบนที่ดินของผู้อื่นก็ถือว่าการบุกรุก (Trespass) ที่ดินเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น การนำซากสัตว์ที่ตายแล้วไปทิ้งในสวน ซึ่งเป็นที่ดินของเพื่อนบ้าน เป็นต้น การไม่ออกไปจากที่ดินโดยยังคงอยู่บนที่ดินหลังจากที่สิทธิหรืออำนาจในการอยู่ในที่ดินนั้นได้สิ้นสุดลงแล้วถือว่าการบุกรุก (Trespass) ที่ดินตามบทบัญญัติของกฎหมายเช่นเดียวกัน ดังนั้นในกรณีที่เพื่อนของคุณเชิญคุณไปที่บ้านเขาเพื่อร่วมรับประทานอาหาร หลังจากนั้นได้แจ้งให้คุณกลับออกไป ตัวคุณไม่กลับออกไปก็ถือได้ว่าการบุกรุก (Trespass) ที่ดินเช่นเดียวกัน กรณีการใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อความมุ่งหมายในการที่จะได้รับอนุญาตเพื่ออยู่บนที่ดินของผู้อื่น ถือได้ว่าการบุกรุก (Trespass) ที่ดินเช่นเดียวกัน ตัวอย่างในคดี *Hickman v. Maisey*, (1960) 1 Q.B. 752

การบุกรุก (Trespass) ที่ดินนั้น นอกจากจะเป็นการกระทำในลักษณะที่กระทำเหนือพื้นดินที่บุกรุกนั้นแล้ว ยังรวมถึงการกระทำที่เป็นการกระทำใต้พื้นดินนั้นด้วย อาทิเช่น การขุดอุโมงค์ การทำเหมืองแร่ใต้ดิน เป็นต้น

การบุกรุก (Trespass) ในทางอากาศเหนือพื้นดิน การพิจารณาการบุกรุกในกรณีดังกล่าวนี้เป็น การกำหนดขอบเขตตามกฎหมายค่อนข้างยาก แต่อาจพิจารณาได้ว่า กรณีที่ไม่มีอำนาจตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ การกระทำการใดๆ เหนือพื้นดินของผู้อื่นในระดับที่เจ้าของที่ดินนั้นสามารถใช้ประโยชน์ได้ตามปกติ หรือเป็นการกระทำเหนือพื้นดินของผู้อื่นอันเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากหรือรบกวน หรืออาจก่อให้เกิดอันตราย หรือก่อให้เกิดความไม่สะดวกสบายต่อเจ้าของที่ดินนั้น เป็นการบุกรุก (Trespass) ตัวอย่าง

คดี *Kelson v. Imperial Tobacco Co.*, (1975) 2 All E.R. 343⁷²

คดีนี้โจทก์เป็นผู้เช่าอาคารจำนวน 1 ชั้นของร้าน Tobacconist โจทก์ได้ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้จำเลยทำการโยกย้ายป้ายโฆษณา ขนาดใหญ่ของอาคาร ซึ่งยื่นออกมาในอากาศรูกล้ำเข้ามาในแนวเขตของอาคารที่จำเลยเช่าอยู่ประมาณ 8 นิ้วฟุต คดีนี้โจทก์อ้างว่าการติดตั้งป้ายโฆษณาของจำเลยในลักษณะเช่นนี้เป็นการบุกรุก (Trespass) ในอากาศเหนือที่ดินของโจทก์

⁷¹ Ibid. p.349.

⁷² Ibid. p.711.

ศาลพิจารณาว่า การบุกรุกโดยทางอากาศโดยป้ายโฆษณาในลักษณะเช่นนี้ ถือว่าเป็นการบุกรุก (Trespass) ที่ดิน แม้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับโจทก์จะมีเพียงเล็กน้อยก็ตาม กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่เหมาะสมมีคำสั่งให้จำเลยทำการย้ายป้ายโฆษณาที่รูกล่านั้นเสียจากแนวเขตที่ดินของโจทก์

Trespass ab inito บุกรุกตั้งแต่เริ่มต้น⁷³ ในทางวิชาการทางด้านกฎหมายของประเทศอังกฤษมีความเห็นเป็นส่วนใหญ่ว่า การที่บุคคลใดได้เข้าไปในที่ดินของผู้อื่นโดยอาศัยอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมายและต่อมาได้ใช้อำนาจนั้นโดยมิชอบ เช่น กระทำการผิดหน้าที่ ซึ่งการกระทำผิดหน้าที่นั้นมิได้เกิดจากข้อขัดข้องแต่ประการใด หรือได้ละเลยการที่ต้องกระทำนั้น ถือได้ว่าการเข้าไปตั้งแต่แรกนั้นเป็นการเข้าไปหรือเป็นการบุกรุกโดยมิชอบตั้งแต่เริ่มต้น trespass ab inito ตัวอย่าง

คดี The Six Carpenter case (1610) & Co. Rep. 146a.⁷⁴ คดีนี้เป็นคดีที่ช่างไม้จำนวน 6 คน ได้เข้าไปในร้านอาหารแห่งหนึ่งในคริบเบิลเกตและได้สั่งอาหารและเครื่องดื่มมารับประทาน เมื่อทานแล้วได้ปฏิเสธการจ่ายเงินค่าอาหารและเครื่องดื่มนั้น

คดีนี้ศาลพิจารณาว่า บุคคลดังกล่าวมีอำนาจตามกฎหมายที่จะเข้าไปในร้านอาหารนั้นได้ เพราะร้านอาหารถือเป็นสถานที่สาธารณะที่ทุกคนจะเข้าไปได้ การที่พวกเขาเข้าไปจึงมิใช่การกระทำผิดหน้าที่ การเข้าไปจึงไม่มีความผิดฐานบุกรุก แต่คำฟ้องนี้เกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ว่าพวกเขาไม่กระทำตามหน้าที่ที่นั่นคือ พวกเขามิได้จ่ายค่าอาหารและเครื่องดื่ม กรณีจึงพิจารณาได้ว่าการไม่กระทำการตามหน้าที่ที่ต้องจ่ายเงินค่าอาหารและเครื่องดื่มของพวกเขา ทำให้พวกเขามีความผิดฐานบุกรุกตั้งแต่เริ่มต้นเข้ามาในร้านอาหารนั้น (หรือเริ่มแต่เวลาที่เขาปฏิเสธการจ่ายค่าอาหารนั้น)

กรณีจะเป็นการบุกรุกตั้งแต่เริ่มต้นเช่นเดียวกัน ในกรณีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจในการเข้าไปในที่ดินของบุคคลอื่นตามกฎหมายหรือโดยสัญญา และบุคคลนั้นได้กระทำการฝ่าฝืนต่ออำนาจ หรือสัญญาในเวลาต่อมา การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาดังกล่าว ทำให้อำนาจในการเข้าไปที่มีอยู่ตามกฎหมายหรือตามสัญญานี้ระงับสิ้นไป⁷⁵ ตัวอย่าง

คดี Elis v Pasmore, 1934⁷⁶ คดีนี้โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินขององค์กรในการเคลื่อนไหวก่อนเพื่อคนว่างงาน ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นผู้มีสิทธิครอบครองอาคารที่ทำการขององค์กรนั้น

⁷³ Ibid. p.349.

⁷⁴ Ibid. p.712.

⁷⁵ Ibid. p.349

⁷⁶ Ibid. p.712.

อาคารขององค์กรนี้ได้ถูกเข้าตรวจค้นโดยจำเลยซึ่งเป็นตำรวจและได้ทำการจับกุมโจทก์คนหนึ่งในคดีนี้ตามหมายอาญาของศาลในข้อหา “ก่อการชั่วร้ายให้ขัดขึ้นต่ออำนาจปกครองของรัฐ” ในขณะที่เข้าจับกุมนั้น ตำรวจได้ทำการยึดเอกสารหนังสือ และสิ่งพิมพ์จำนวนหนึ่งที่ปรากฏอยู่ในอาคารนั้นด้วย และมีการคืนเอกสารบางส่วนให้แก่โจทก์ แต่บางส่วนได้ยึดและนำกลับไปด้วย ซึ่งเอกสารที่ตำรวจนำกลับไปด้วยนั้น ได้ถูกนำมาเป็นข้ออ้างในการฟ้องร้องและพิสูจน์ความผิดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ศาลพิจารณาว่า จำเลยจะมีความผิดฐานเป็นผู้บุกรุกตั้งแต่เริ่มต้นหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของการดำเนินการยึดหนังสือเอกสารหรือสิ่งพิมพ์นั้น ถ้าหนังสือ เอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของจำเลย ผู้ถูกจับแล้วกรณีก็จะเป็นการยึดหรือการใช้อำนาจที่มีชอบ แต่ข้อเท็จจริงตามคดีนี้ไม่ถือว่าเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ จึงไม่ถือว่าเป็นความผิดฐานบุกรุกที่ดิน หรืออาคารตั้งแต่เริ่มต้น เพราะ โจทก์มีอำนาจที่จะหวังเห็นขบวนการที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้นไว้ได้ และยังมีอำนาจที่จะยึดหรือหวังเห็นขบวนการหนังสือเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ซึ่งได้คืนให้แก่โจทก์ไปก่อนหน้านั้นได้อีกด้วย หากเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของจำเลยจนกว่าการพิจารณาจะเสร็จสิ้น

การบุกรุกที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ Trespass to Land⁷⁷ การบุกรุกที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์นั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำการซึ่งแสดงถึงความผิดในตัวเอง โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ถึงความเสียหายที่แท้จริงเพื่อเป็นข้ออ้างในการเริ่มต้นของการฟ้องคดีในข้อหาบุกรุก หรือ แม้แต่จะไม่ปรากฏความเสียหายก็มีความเป็นไปได้ที่ศาลจะมีคำสั่งในเรื่องบุกรุก

การบุกรุกที่เกี่ยวข้องที่กระทบต่อทรัพย์สิน ทรัพย์สินสมบัติ ที่ดิน สิทธิครอบครองกรรมสิทธิ โดยปกติไม่ถือว่าเป็นความผิดในทางอาญา ใน statute law กฎหมายนิติบัญญัติได้กำหนดเป็นความผิดอาญา โดยกำหนดการลงโทษไว้เฉพาะการบุกรุกเฉพาะเรื่อง หรือการบุกรุกอันมีลักษณะพิเศษไว้เท่านั้น อาทิเช่น บุกรุกที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของการรถไฟ และรวมถึงการบุกรุกที่ดิน (ทรัพย์สิน) โดยมีเจตนาหรือความมุ่งหมายเพื่อที่จะกระทำการที่ชั่วร้าย อาทิเช่น เพื่อลักขโมย หรือข่มขืน เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวข้างต้น กฎหมายนิติบัญญัติยังกำหนดให้การเข้าไป หรือบุกรุกหรือคงอยู่ในที่ดิน หรือทรัพย์สินของผู้อื่นในลักษณะที่การเข้าไป หรือบุกรุกโดยมิหรือใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือเป็นการเข้าไป หรือบุกรุกที่ดิน หรือทรัพย์สิน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันกับอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย หรือตามลักษณะของจารีตประเพณีเดิมนั้น ไม่ถือว่าเป็นความผิดอาญา

⁷⁷ Ibid. p.351.

จากหลักเกณฑ์ที่บัญญัติว่า การบุกรุกที่ดินหรือทรัพย์สินนั้นไม่เป็นความผิดอาญา เป็นการชักนำหรือชักจูงให้เกิดความยุ่งยากมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะปัจจุบันที่มีวิกฤติการณ์เรื่องการขาดแคลนที่อยู่อาศัยที่เป็นปัญหาอยู่ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในกฎหมายแพ่งก็มีได้มีบทบัญญัติในอันที่จะรองรับเพื่อแก้ไขปัญหในการบุกรุกเข้าครอบครองที่ดินของรัฐโดยพลการ เพื่อรอให้ได้สิทธิครอบครองอย่างถูกต้องในอนาคต

ปัจจุบัน The Criminal Law Act, 1977, S.6-S.13 ได้บัญญัติเพื่อรองรับในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไว้ เช่น S.6, ได้บัญญัติว่า “การกระทำใดๆ ของบุคคลโดยใช้วิธีการข่มขู่อย่างรุนแรง เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการบุกรุกที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีบุคคลอื่นได้ครอบครองหรืออาศัยอยู่ก่อนแล้ว และซึ่งบุคคลนั้นได้กระทำการขัดขวางการบุกรุกนั้น เป็นความผิดอาญา” ความผิดดังกล่าวนี้ย่อมเกิดได้กับบุคคลทุกคนที่ได้กระทำการในลักษณะดังกล่าว แม้บุคคลผู้กระทำการนั้นจะมีความชอบธรรม หรือเป็นผู้มีผลประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว โดยลักษณะเป็นเจ้าของผู้ให้เช่าที่ดินก็ตาม แต่การกระทำใดๆ หรือการใช้วิธีการข่มขู่อย่างรุนแรง เพื่อให้ออกไปจากที่ดิน โดยผู้ที่อยู่อาศัยในที่ดินอยู่ก่อน หรือครอบครองอยู่ก่อนกระทำต่อผู้ที่ทำการบุกรุกที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายเพื่อแย่งการครอบครองจากผู้ครอบครองนั้น ไม่ถือเป็นความผิดอาญา เป็นต้น

(ข) ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จากการที่ได้ศึกษาความผิดฐานบุกรุก (Trespass) ที่ดิน หรืออสังหาริมทรัพย์ที่ผ่านมา การบุกรุกจะเป็นความผิดทางอาญาต่อเมื่อ การบุกรุกนั้นได้มีเจตนา หรือความมุ่งหมายเพื่อที่จะกระทำความผิด (สิ่งชั่วร้าย) ในสถานะนั้น ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในกฎหมายอาญาของประเทศอังกฤษนั้น จะถือว่าเป็นการกระทำความผิดเดียว “ผิดกฎหมายหลายบท” หรือ “หลายกรรม” ต่างกัน หรือกรณีจะเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ที่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายหลายบทนั้น จากการศึกษพบว่า ในกฎหมายเก่าของอังกฤษก่อนการปรับปรุงแก้ไขใน ค.ศ. 1968 นั้น การกระทำความผิดในกรณีบุกรุกโดยมีเจตนาหรือความมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดและกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งซึ่งเจตนาในการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากการบุกรุกแล้วนั้นในกฎหมายเก่าของอังกฤษได้บัญญัติไว้เป็นความผิดคนละฐานความผิด คือความผิดฐาน Burglary และ Housebreaking ต่างกันออกไป แต่ต่อมาในปี ค.ศ. 1968 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในการกระทำความผิดลักษณะดังกล่าวโดยได้ทำการยกเลิกความผิดฐาน Housebreaking และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขความผิดฐาน Burglary เกิดขึ้นใหม่ให้ครอบคลุมการกระทำความผิดทั้งในกรณีความผิดฐานบุกรุกโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดตั้งแต่ต้นและความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำ

ความอีกฐานหนึ่งซึ่งเจตนาในการกระทำความผิดได้เกิดขึ้นภายหลังจากการบุกรุกนั้นเป็นการกระทำความผิดในฐาน Burglary เท่านั้น

ดังนั้นเพื่อให้ทราบถึงพัฒนาการและวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมุ่งที่จะคุ้มครอง ชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน รวมถึงความเป็นอยู่ของบุคคลในเคหสถาน รวมทั้งเพื่อเป็นการป้องกันเบื้องต้นสำหรับบุคคลที่จะฝ่าฝืนหรือบุกรุกเข้าไปกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นการกระทำที่ออกอาจไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย การศึกษาถึงการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวจะทำการศึกษาทั้งในกฎหมายเก่าก่อนการแก้ไข และในกฎหมายที่ได้ทำการแก้ไขในปี ค.ศ. 1968 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการและความเปลี่ยนแปลงของบทบัญญัติของกฎหมาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในเรื่องความผิดฐานบุกรุกแล้ว ไปกระทำความผิดฐานหนึ่งได้สมบูรณ์ขึ้น โดยพิจารณาได้ดังนี้

(1) ในกฎหมายเก่าก่อนการแก้ไขในปี ค.ศ. 1968 ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น ในกฎหมายเก่าได้บัญญัติไว้เป็นความผิดอาญา ในลักษณะที่ถือว่าเป็นความผิดอาญาเฉพาะเรื่อง Special Crimes

Special Crimes⁷⁸ ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น ในกฎหมายของอังกฤษได้บัญญัติไว้เป็นความผิดอาญาในลักษณะที่ถือว่าเป็นความผิดอาญาเฉพาะเรื่อง ในเรื่องเฉพาะความผิดที่เกี่ยวข้องในทรัพย์สิน Offences against property โดยใช้ชื่อเรียกฐานความผิดว่า burglary และ housebreaking

(ก) **Burglary** เมื่อพิจารณาจาก Larceny Act, 1916, S.25 ได้บัญญัติไว้ ความว่า
“บุคคลใดได้กระทำการดังต่อไปนี้ในเวลากลางคืน

1) บุกรุกหรือฝ่าฝืนเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยของผู้อื่น โดยเจตนาหรือตั้งใจ หรือมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใดๆ ในเคหสถาน หรือที่อยู่อาศัยนั้น หรือ

2) ฝ่าฝืนไม่ออกจากเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยของผู้อื่นโดย

2.1) ในขณะที่เข้าไปมีเจตนา หรือตั้งใจที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใดๆ ในสถานที่นี้

2.2) ได้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใดๆ ในสถานที่นั้น

ลักษณะหรือองค์ประกอบของความผิดฐาน **Burglary** ความผิดงาน **burglary** นั้นจะเกิดขึ้นได้เฉพาะแต่เป็นการกระทำในช่วงเวลากลางคืน และเป็นการกระทำความ

⁷⁸ Philip S. James. (1959). **Introduction to English Law.** p.191.

ผิดในเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น ซึ่งคำว่าเวลากลางคืน หมายถึง เวลาระหว่าง 21.00 น. ถึงเวลา 6.00 น. ของวันใหม่⁷⁹

กรณีจะเป็นความผิดฐาน burglary นั้น การที่บุคคลใดได้ฝ่าฝืน หรือบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยของผู้อื่นในเวลากลางคืน โดยมีเจตนา หรือจุดมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ (Felony) ในสถานที่นั้น และหมายรวมถึงการที่บุคคลใดไม่ยอมจากสถานที่ดังกล่าวนี้ โดยมีเจตนาหรือจุดมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ (felony) เช่นเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่า การบุกรุกเข้าไป โดยเจตนาที่จะกระทำความผิด felony หรือได้กระทำความผิด felony ในเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยของผู้อื่นนั้น เป็นการกระทำความผิดฐาน burglary⁸⁰

ความผิดฐาน burglary นี้ โดยทั่วไปมักจะเป็นการกระทำโดยฝ่าฝืน หรือบุกรุกเข้าไป โดยมีเจตนาหรือความต้องการที่จะขโมยทรัพย์สินเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็ไม่ว่าจะกล่าวได้ว่าการบุกรุกเข้าไปโดยเจตนาที่จะขโมยทรัพย์สินนั้นเป็นลักษณะของการกระทำเพียงลักษณะเดียวที่จะเป็นความผิดฐานนี้ การกระทำการฝ่าฝืน หรือบุกรุกเข้าไปในเคหสถานหรือที่อยู่อาศัยของผู้อื่นในเวลากลางคืน โดยมีเจตนาที่จะทำการฆาตกรรมผู้ที่อยู่ในเคหสถานนั้น ก็เป็นความผิดฐาน burglary เช่นเดียวกัน⁸¹

ความประสงค์ของกฎหมายในการกำหนดโทษสำหรับความผิดฐาน burglary นั้น กฎหมายไม่เพียงแต่ต้องการที่จะป้องกันการบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดในเวลากลางคืนเท่านั้น แต่ยังต้องการป้องกันในเบื้องต้นสำหรับบุคคลที่จะฝ่าฝืน หรือบุกรุกเข้าไปกระทำความผิด ที่มีความรุนแรงมากกว่าความผิดทั่วไป อาทิเช่น การชิงทรัพย์ หรือการฆาตกรรม เป็นต้น⁸²

Case of burglary คำพิพากษาของศาลในความผิดฐาน burglary⁸³

คดี R.v. Smith (1820) R.&R. 417; 168 E.R. 874. คดีนี้จำเลยถูกฟ้องต่อศาลว่าได้ทำลายประตูกระจกด้านข้างอาคารของโจทก์ในคืนวันศุกร์ โดยจำเลยมีเจตนา หรือตั้งใจที่จะทำการเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านของโจทก์ในอนาคต และจำเลยได้เข้าไปในบ้านของโจทก์

⁷⁹ Rupert Cross. And Philip Asterley Jones. (1964). **An Introduction to Criminal Law.** p.254.

⁸⁰ Philip S.James. Op.cit. p.209.

⁸¹ Ibid.

⁸² Oliver Wendell Holmes. (1968). **The Common Law.** p.61.

⁸³ D.W.Elliott and J.C. Wood. (1963). **A Cosebook on Criminal Law.** p.426.

จริงๆ ในวันต่อมาคือ ในคืนวัน อาทิตย์ ซึ่งการกระทำของจำเลยนี้มีเจตนาที่จะลักขโมยทรัพย์สินของโจทก์ จำเลยได้ถูกฟ้องต่อศาลเพื่อพิจารณาความผิด

ศาลพิจารณาว่า จำเลยมีความผิดฐาน burglary ซึ่งการพิจารณาว่าจำเลยผิดนี้ได้พิจารณาอย่างชอบธรรม โดยให้เหตุผลว่า การกระทำของจำเลยนั้นถือได้ว่าเป็นการกระทำในลักษณะ (breaking) ฝ่าฝืนหรือบุกรุก และได้มีการเข้าไปใน (entering) ในเคหสถาน ซึ่งการกระทำทั้งการบุกรุกและเข้าไปนั้น แม้จะเป็นการกระทำในคนละวัน แต่ก็เป็นการกระทำในเวลากลางคืน และการกระทำการฝ่าฝืนหรือบุกรุก (breaking) ถือได้ว่าเป็นการกระทำของการเริ่มของความผิดที่จะเข้าไปแล้ว

คดี R.v. Haines and Harrison (1821) R.&R. 451; 168 E.R. 892

คดีนี้ จำเลยถูกฟ้องต่อศาลว่า ได้เข้าไปในบ้านของโจทก์โดยมีเจตนาหรือความตั้งใจที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ในนั้น โดยจำเลยได้ทำการถอดบานเกล็ดหน้าต่างด้านบนสุดออก (ซึ่งหน้าต่างได้ปิดอยู่อย่างเรียบร้อย) และจำเลยได้ลอดตัวเข้าไปในบ้านโดยผ่านช่องหน้าต่างที่จำเลยถอดออก

ศาลได้พิจารณาเป็นเอกฉันท์ว่า การที่จำเลยได้ทำการถอดหน้าต่างออกนั้นเป็นการกระทำที่ถือได้ว่าเป็นการฝ่าฝืน หรือบุกรุก (breaking) แล้ว ดังนั้นคำพิพากษาของศาลชั้นต้นว่าจำเลยมีความผิด burglary นั้นชอบแล้ว

โทษความผิดฐาน burglary ความผิดฐาน burglary ตามกฎหมายถือว่าเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ Felony ซึ่งมีโทษจำคุกตลอดชีวิต และความผิดฐานนี้มีความแตกต่างจากความผิดฐาน housebreaking.

(ข) Housebreaking เมื่อพิจารณาจาก The Larceny Act, 1960, S. 26 ได้บัญญัติไว้ความว่า “บุคคลใด กระทำการดังต่อไปนี้

1) ฝ่าฝืน หรือบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน หรือที่อยู่อาศัย หรืออาคาร สิ่งก่อสร้างใดๆ หรืออาคารเรียน ร้านค้า โกดังสินค้า อาคารที่ทำงาน สำนักงาน อยู่ซ่อมรถ โรงรถ อาคารขนาดใหญ่ โรงงาน หรืออาคารปฏิบัติงาน หรืออาคารหรือสิ่งก่อสร้างใดๆ ที่เป็นของเอกชน หรือเป็นของหน่วยงานราชการ เทศบาล หรือของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด และได้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใดๆ ในเคหสถาน หรือที่อยู่อาศัย หรืออาคารสถานที่นั้นๆ หรือ

2) ฝ่าฝืนไม่กลับออกไปจากอาคาร หรือสถานที่ ดังกล่าวตาม (1) และได้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ใดๆ ในอาคารหรือสถานที่นั้น

3) เจตนาหรือตั้งใจที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใดๆ ในเคหสถาน หรือสถานที่ที่อยู่อาศัย โดยได้เข้าไปในเวลากลางคืน หรือ

4) เจตนา หรือตั้งใจที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใด ๆ ในลักษณะ บุกกรุกหรือฝ่าฝืนเข้าไปในเคหสถาน หรือที่อยู่อาศัย สถานที่ทางศาสนา หรืออาคารใดๆ ดังกล่าวมา ตาม (1) ข้างต้น

การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดฐาน housebreaking”

ความผิดฐาน housebreaking ถือเป็นความผิดอาญาอุกฉกรรจ์ ซึ่งมี บทลงโทษดังนี้ ถ้าเป็นการกระทำความผิดตาม (1) หรือ (2) ต้องระวางโทษจำคุก 14 ปี และถ้าเป็นการกระทำความผิดตาม (3) หรือ (4) ต้องระวางโทษจำคุก 7 ปี

ความผิดฐาน housebreaking นี้ อธิบายได้ว่า⁸⁴ ความผิดฐานนี้ได้บัญญัติ ขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาความผิดที่เกี่ยวข้อง หรือมีลักษณะการกระทำความผิดเหมือนเช่น ความผิดฐาน burglary แต่มิใช่เป็นความผิดฐาน burglary

การพิจารณาว่ากรณีใดเป็นความผิด burglary หรือ housebreaking⁸⁵

ในการกระทำความผิดนั้นบ่อยครั้งเป็นการบุกกรุก หรือ ฝ่าฝืนเข้าไปในเคหสถาน หรือที่อยู่อาศัย หรือบางกรณีเป็นการฝ่าฝืนหรือบุกกรุกเข้าไปในสถานที่ทำงาน คลังสินค้า หรือร้านขายสินค้า แล้วแต่กรณี ซึ่งบางครั้งองค์ประกอบในการกระทำความผิด housebreaking นั้นทับซ้อนกับ องค์ประกอบความผิดฐาน burglary กรณีดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาว่าการกระทำ ดังกล่าวนั้นจัดเป็นความผิดฐานใด

(1) การพิจารณาในเรื่องเวลาในการกระทำความผิด เวลาในการกระทำความผิดนั้นถือเป็นข้อที่สำคัญในการพิจารณาอย่างหนึ่ง กล่าวคือ ความผิดฐาน housebreaking นั้น อาจเกิดขึ้นในช่วงเวลาใดก็ได้ทั้งในเวลากลางวันหรือกลางคืนก็ได้ (เว้นแต่กรณีที่ได้เข้าไปโดยมิได้ มีลักษณะเป็นการบุกกรุก หรือฝ่าฝืนแต่ได้เข้าไปโดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์แล้ว จะต้องเป็นการเข้าไปในเวลากลางคืนเท่านั้น) ในขณะที่ความผิดฐาน burglary นั้นจะต้องเป็นการ กระทำในช่วงเวลากลางคืนเท่านั้น

(2) สถานที่ในการกระทำความผิด ความผิดฐาน housebreaking นั้น สามารถเกิดขึ้นได้ในเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัย รวมตลอดถึงอาคารหรือสิ่งก่อสร้าง หรือสถานที่ต่างๆ ดังที่กล่าวไว้ สำหรับความผิดฐาน burglary นั้น จะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อเป็นการ กระทำความผิดในเคหสถาน หรือสถานที่อันเป็นที่อยู่อาศัยเท่านั้น

⁸⁴ Rupert Cross and Philip Asterley Jones. Op.cit. pp.255-256.

⁸⁵ Ibid.

(3) การกระทำการบุกรุกหรือฝ่าฝืน (breaking) การบุกรุก หรือฝ่าฝืน นั้นไม่ใช่องค์ประกอบที่จำเป็นจะต้องมีเสียทีเดียวในความผิด housebreaking แต่ในทางตรงกันข้าม การกระทำการบุกรุก หรือฝ่าฝืน (breaking) จะต้องมิใช่หรือปรากฏในความผิดฐาน burglary เสมอ

(4) เจตนา หรือความตั้งใจ ความผิดฐาน housebreaking นั้น เจตนา หรือความตั้งใจที่จะกระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใด ๆ ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นหรือมีอยู่ในเวลาที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำการบุกรุก หรือฝ่าฝืน (breaking) เพื่อเข้าไปในสถานที่นั้นเสมอไป ดังได้กล่าวมาข้างต้น (The Lacey Act)

เจตนากระทำความผิดที่เกิดภายหลังการบุกรุกหรือฝ่าฝืนเข้าไป เจตนา (The intent) กับความผิด burglary และ housebreaking⁸⁶

เจตนาในการกระทำความผิดอุกฉกรรจ์อย่างใด ๆ นั้น ย่อมเป็นเหตุผลที่เพียงพอที่จะทำให้การบุกรุก หรือฝ่าฝืนเข้าไปในเคหสถานนั้น โดยมีเจตนาดังกล่าวเป็นความผิดฐาน burglary หรือ housebreaking แล้วแต่กรณี และการก่ออาชญากรรมในลักษณะการกระทำเช่นนั้น พิจารณาได้ว่ามิใช่เป็นเพียงความผิดฐานลักขโมย (larceny) โดยแน่แท้ ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อพิจารณาจากลักษณะหรือองค์ประกอบความผิดฐานลักขโมย หรือลักทรัพย์นั้น อาจเข้าใจได้ว่าเป็นความผิดฐาน burglary ซึ่งความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น

กรณีที่ผู้บุกรุกหรือฝ่าฝืนเข้าไปในเคหสถาน หรือที่อยู่อาศัยโดยมิได้มีเจตนา หรือความตั้งใจที่จะก่อ หรือกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ในสถานที่นั้นตั้งแต่ต้น แต่ต่อมาหลังจากที่ได้บุกรุกเข้าไปแล้วได้เกิดเจตนากระทำความผิดอุกฉกรรจ์ใด ๆ ขึ้นในสถานที่นั้น ในกรณีเช่นนี้ (นอกจากกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้เข้าไปโดยไม่มี การบุกรุก (breaking) แล้วไม่ยอมออกมาโดยหลบซ่อนอยู่) ไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐาน burglary แต่เป็นการกระทำความผิดฐาน housebreaking และการกระทำดังกล่าวนี้ก็มิอาจเป็นความผิดฐาน housebreaking อีกด้วย ถ้าผู้กระทำความผิดได้เข้าไป (โดยมิได้ทำการบุกรุกหรือฝ่าฝืน breaking) ในเคหสถานหรือที่อยู่อาศัยในเวลากลางวัน และต่อมาได้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ขึ้นในสถานที่นั้น ตัวอย่างในคดี R. v. Gardener (1665), Kel. 46.

คดี R. v. Gardener (1665), Kel. 46⁸⁷ ในคดีนี้ ข้อกล่าวหาคือ ทหารกลุ่มหนึ่งได้เข้าไปในบ้านหลังหนึ่ง เพื่อทำการจับกุมบุคคลผู้หลบหนีจากเรือนจำ โดยใช้อำนาจตาม

⁸⁶ Ibid. pp.258-259.

⁸⁷ Ibid.

หมายจับ ในขณะที่เข้าทำการจับกุมนั้นทหารบางคนได้ลักขโมยสิ่งของบางอย่างที่อยู่ภายในบ้านนั้นไป ซึ่งทหารนี้ได้ถูกตัดสินว่าไม่มีความผิด housebreaking

กรณีที่ไม่เป็นทั้งความผิดฐาน burglary และ housebreaking⁸⁸ ได้แก่กรณีที่เป็นการฝ่าฝืนหรือบุกรุก (trespass) ไปในเคหสถานได้เกิดขึ้น เพื่อที่จะทำการค้นหาสิ่งของบางอย่างบางอย่างภายใต้การดำเนินการของกฎหมายที่ให้อำนาจไว้ และได้นำสิ่งของนั้นกลับไปซึ่งมิใช่เป็นการนำกลับไปโดยมีเจตนาหรือความตั้งใจที่จะลักขโมยสิ่งของนั้น

จากการศึกษาความผิดฐานบุกรุกในกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในกฎหมายเก่าของประเทศอังกฤษนั้น ได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นความผิดพิเศษ (Special Crimes) โดยได้บัญญัติไว้เป็นฐานความผิด Burglary และ Housebreaking ซึ่งการบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิด หรือบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที กรณีจะเป็นความผิดฐาน Burglary ถ้าเป็นการกระทำในเวลากลางคืน (ตามกฎหมายของอังกฤษ) และกรณีจะเป็นความผิดฐาน Housebreaking ถ้าเป็นการกระทำในเวลากลางวัน สำหรับการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง กล่าวคือ เจตนาในการกระทำความผิดเกิดขึ้นภายหลัง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงเวลาใดเป็นความผิดฐาน Housebreaking ทั้งสิ้น การกระทำความผิดฐาน Burglary หรือ housebreaking นั้น เป็นการกระทำความผิดกฎหมาย “บทเดียว” หรือเป็นการกระทำเดียวตามกฎหมายอังกฤษ แต่เมื่อจำเลยกระทำความผิดฐาน burglary โดยมีเจตนาลักทรัพย์ และได้ทำรุนแรงต่อผู้ครอบครองสถานที่ผู้ซึ่งเข้าทำการขัดขวางจำเลย เช่นนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำเดียวหรือเป็นกรรมเดียวกัน ก็เป็นการสมควรที่ศาลจะให้นับโทษต่อกันไป

คดีนี้เป็นคดีที่ศาลพิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าว ถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำเดียว โดยพิจารณาว่าจำเลยกระทำความผิดฐาน burglary โดยมีเจตนาลักทรัพย์ และได้กระทำการรุนแรงต่อผู้ครอบครองสถานที่ผู้ซึ่งเข้าขัดขวางจำเลย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการกระทำเดียว

(2) ในกฎหมายปัจจุบันซึ่งได้แก้ไขในปี ค.ศ.1968 ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น จะเป็นการกระทำความผิด “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบทหรือ “หลายกรรมต่างกัน” หรือกรณีจะเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ที่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายหลายบทนั้น เมื่อพิจารณา OTHER OFFENCES UNDER THE 1968 Act ใน Criminal Law ไม่พบว่ามีการบัญญัติความผิดฐาน Housebreaking ไว้เหมือนดังเช่นกฎหมายเก่าก่อนการแก้ไขที่มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับปัจจุบันพบแต่เพียงการบัญญัติความผิดฐาน Burglary ไว้เท่านั้น ดังนั้นการ

⁸⁸ ibid.

พิจารณาความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง คงต้องพิจารณาเฉพาะแต่ความผิดฐาน Burglary ซึ่งมีการบัญญัติองค์ประกอบของความผิดไว้ดังนี้

Burglary “ภายใต้บังคับมาตรา 9(1) ของพระราชบัญญัติ ค.ศ. 1968 ความผิดฐาน Burglary อาจเกิดขึ้นได้ใน 2 ลักษณะดังนี้

ก) ได้กระทำการบุกรุกเข้าไปในเคหสถาน สิ่งปลูกสร้าง อาคาร หรือโรงเรือน หรือในบริเวณของสถานที่ดังกล่าว โดยที่เจตนาหรือความตั้งใจที่จะกระทำความผิดใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์ หรือทำร้ายร่างกายอย่างอันตรายสาหัส หรือข่มขืนบุคคลใดๆ ในสถานที่นั้น หรือกระทำให้เสียหายซึ่งเป็นการผิดอาญาอย่างใดๆ ในสถานที่นั้น (มาตรา 9(1)(a));

ข) ได้เข้าไปแล้วหลบซ่อนตัวอยู่ในอสังหาริมทรัพย์หรือในอาคารหรือสถานที่ใดๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต เพื่อที่จะกระทำหรือพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์อย่างใดๆ หรือทำร้ายหรือพยายามทำร้ายร่างกายบุคคลใดๆ อย่างอันตรายสาหัส (มาตรา 9(1)(b))

มาตรา 9(1)(a) เจตนาโดยเฉพาะของผู้กระทำเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอาชญากรรม มาตรา (มาตรา 9(1)(b) เป็นการกำจัดขอบเขตของอาชญากรรมที่จะครอบคลุมไปถึงแต่ไม่เป็นการจำกัดในเรื่องเจตนาในการกระทำความผิดที่จะต้องเกิดขึ้นในขณะที่ทำการบุกรุก”

เมื่อพิจารณาจากความผิดฐาน Burglary ในกฎหมายที่ได้ทำการแก้ไขในปี ค.ศ. 1968 นั้น พิจารณาได้ว่า ความผิดฐาน Burglary หมายถึง ความผิดฐานเข้าไปโดยไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือโดยไม่ได้รับความยินยอมในเคหสถาน สิ่งปลูกสร้าง อาคารหรือโรงเรือน หรือในอสังหาริมทรัพย์ หรืออาคารสถานที่ใดๆ หรือภายในบริเวณของสถานที่ดังกล่าว โดยมีเจตนาที่จะประกอบอาชญากรรมไม่ว่าจะเป็นความผิดอุกฉกรรจ์หรือลหุโทษก็ตาม ไม่ว่าโดยเจตนาจะกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ภายในบ้าน หรือเพื่อที่จะทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสหรือข่มขืนบุคคลใดๆ ที่อยู่ในนั้น หรือทำให้เสียหายหรือสิ่งของภายในสถานที่เช่นว่านั้น แม้แต่เข้าไปแล้ว เช่น แอบเข้าไปนอนคือเข้าไปโดยไม่มีอำนาจเช่นกัน แล้วจึงทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์หรือพยายามกระทำการดังกล่าว หรือทำร้ายหรือพยายามทำร้ายร่างกายอย่างสาหัสต่อบุคคลใดๆ ในอาคารนั้นในภายหลังคือเจตนาประกอบอาชญากรรมเกิดขึ้นภายหลังจากเข้าไปแล้วก็คือ เป็น Burglary เช่นเดียวกัน

ดังนั้น ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ทั้งในกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ซึ่งหมายถึงผู้กระทำมีเจตนาที่จะประกอบอาชญากรรมใดๆ ในสถานที่นั้นจึงได้ทำการบุกรุกเข้าไปแล้วได้ไปกระทำความผิดตามที่ตนตั้งใจในทันที และกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง กล่าวคือเจตนาในการกระทำผิดเกิดขึ้นภายหลังจากการเข้าไปแล้วนั้น ไม่ถือว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือ “หลายกรรมต่างกัน” แต่ถือว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย “บทเดียว” หรือเป็นการ

กระทำเดียว (the same transaction) ตามกฎหมายอังกฤษด้วยสาเหตุจากได้มีการบัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นความผิดพิเศษ (Special Crimes) หรือความผิดเฉพาะเรื่องไว้แล้ว

3.2 ในระบบชีวิลลอว์

แนวความคิดในกฎหมายต่างประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายเกี่ยวกับความผิด “หลายบทหลายกระทง” แยกพิจารณาได้ดังนี้

3.2.1 ประเทศฝรั่งเศส ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่า อิทธิพลของกฎหมายฝรั่งเศส อยู่ทั่วไปในโลก ประเทศหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศที่เคยเป็นอาณานิคมฝรั่งเศสในทวีปแอฟริกา เอเชียรวมทั้งประเทศอื่นๆ อาทิ ในทวีปอเมริกากลาง และอเมริกาใต้ ตลอดจนในตะวันออกกลาง นอกจากนี้แม้ในสหรัฐอเมริกาเอง มลรัฐหลายเขียมนาก็ยังรับเอากฎหมาย ฝรั่งเศสเข้าไปใช้เป็นส่วน ใหญ่จนกระทั่งบัดนี้ ในประเทศแคนาดากฎหมายฝรั่งเศสก็ยังปรากฏอยู่ในรัฐควิเบกอีกด้วย ดังนั้น การได้ศึกษาถึงแนวคิดในเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” ของประเทศฝรั่งเศสจะก่อให้เกิดประโยชน์ ในการศึกษาวิจัยเป็นอย่างมาก ดังจะกล่าวได้ดังนี้

(ก) **หลักกฎหมายของบทบัญญัติ “หลายบทหลายกระทง”** ความผิด “หลายบทหลาย กระทง” ตามกฎหมายฝรั่งเศส เรียกว่า “การกระทำความผิดซ้อน” (Le cumul d' infractions) ตามประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสมีบัญญัติอยู่เพียงมาตราเดียว คือมาตรา 5⁸⁹ ซึ่งกฎหมายบัญญัติ ไว้ในวรรค 1 ว่า “ในกรณีที่มีคำพิพากษาลงโทษอุกฤษโทษ และมัชยโทษ หลายความผิดให้ พิพากษาลงโทษเฉพาะโทษที่หนักที่สุด แต่เพียงโทษเดียว

การกระทำความผิดซ้อน⁹⁰ ตามกฎหมายฝรั่งเศส หมายถึง การที่บุคคลเดียวกันได้ กระทำความผิดหลายอย่าง โดยที่ความผิดเหล่านั้นยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแยกต่างหากจากกัน ซึ่งจะเป็นเพราะผู้กระทำหลบหนี การดำเนินคดีไปได้ หรือเป็นเพราะได้กระทำความผิดเหล่านั้น ต่อเนื่องกันในระยะเวลาอันสั้น ไม่ทันที่จะมีการฟ้องร้องลงโทษความผิดแต่ละความผิดได้⁹¹

ถ้าความผิดหลายความผิดเหล่านั้น แยกจากกัน โดยมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้วไม่ถือว่าเป็น การกระทำความผิดซ้อน แต่เป็นการกระทำความผิดโดยไม่เจ็ดหลาย (recidive) ซึ่งเป็นเหตุเพิ่ม โทษอย่างหนึ่ง และกฎหมายฝรั่งเศสถือว่า การกระทำความผิดซ้อนมีความร้ายแรงน้อยกว่า การ

⁸⁹ ดูรายละเอียดของมาตรา 5 ฉบับภาษาอังกฤษได้ใน The American series of foreign Penal Code.1. The French Penal Code. (1976). p.17. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 39.

⁹⁰ Pierre Bouzat. Op.cit. p.725.

⁹¹ สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. หน้าเดิม.

กระทำความผิดอีก เพราะการกระทำความผิดซ้อนยังไม่ถูกลงโทษในการกระทำความผิดอันแรก อันจะเป็นการข่มขู่ หรือตักเตือนมิให้มีการกระทำความผิดต่อไปอีก⁹²

การกระทำความผิดซ้อน ตามกฎหมายฝรั่งเศส แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง
2. การกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด

การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง (Le cumul réel d' infractions) คือการกระทำความผิดหลายอย่างต่างกันและไม่ขึ้นแก่กัน เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระอย่างชัดแจ้งว่า ความผิดเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่น บุคคลหนึ่งไปฆ่าคน ในตอนเช้าลักทรัพย์ในตอนเย็น พอวันรุ่งขึ้นก็ไปทำร้ายอีกคนหนึ่ง⁹³

การกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด (Le cumul idéal d' infractions) ในประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมิได้มีการบัญญัติในเรื่องการกระทำความผิดซ้อนในทางความคิดไว้แต่อย่างใด หลักเกณฑ์ที่มีอยู่จึงเป็นหลักเกณฑ์ที่มาจากคำพิพากษาทั้งสิ้น⁹⁴ ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำความผิดเดียวละเมิดต่อกฎหมายหลายบท หรือเป็นการกระทำหลายกรรมที่ไม่ต่างกัน

(ข) ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง” ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส เกี่ยวกับเรื่องการกระทำความผิดซ้อนมีบัญญัติอยู่เพียงมาตราเดียว คือมาตรา 5 ซึ่งเป็นความผิดซ้อนที่แท้จริง ดังได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อพิจารณา ข้อความในมาตรา 5 ที่กล่าวว่า “ในกรณีที่ มีคำพิพากษาลงโทษความผิดอุกฤษโทษ และมีโทษหลายความผิด ให้พิพากษาลงโทษ เฉพาะโทษที่หนักที่สุดแต่เพียงโทษเดียว”

จากบทบัญญัติดังกล่าว จึงพิจารณาได้ว่า ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง” ของประเทศฝรั่งเศสนั้น ไม่ว่าจะเป็ความผิดซ้อนโดยแท้จริง ซึ่งหมายถึง หลายกรรมต่างกัน หรือความผิดซ้อนในทางความคิด ซึ่งหมายถึง กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ก็ลงโทษบทหนักที่สุดบทเดียว

ดังนั้นการกระทำที่เป็นความผิดหลายบทหรือหลายกระทงตามกฎหมายฝรั่งเศส จึงไม่มีผลทางกฎหมาย ต่อการลงโทษแต่อย่างใด แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด จะมีผลทางกฎหมายในเรื่องอื่น เช่น ไม่อาจแยกฟ้องเป็นรายกระทงได้ และถ้าได้ฟ้องบทใดบทหนึ่ง

⁹² แหล่งเดิม.

⁹³ Pierre Bouzat. Loc.cit. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. แหล่งเดิม

⁹⁴ สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 40.

จนศาลพิพากษาไปแล้วจะมาฟ้องอีกบทหนึ่งเป็นอีกคดีหนึ่งไม่ได้ เพราะถือว่าการกระทำทุกอันรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตามกฎหมาย

(ค) หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” หรือที่เรียกว่า การกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด หรือการกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง ในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายนั้น พอที่จะกล่าวเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปได้คือ

(1) การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง (Le cumul réel d' infractions) คือ การกระทำความผิดหลายอย่างต่างกัน และไม่ขึ้นแก่กัน เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระที่ขัดแย้งว่าความผิดเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน เช่น บุคคลหนึ่งไปฆ่าคนในตอนเช้าลักทรัพย์ในตอนเย็น พอวันรุ่งขึ้นก็ไปทำร้ายคนอื่นอีก⁹⁵ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสเกี่ยวกับเรื่องการกระทำความผิดซ้อน มีบัญญัติอยู่เพียงมาตราเดียวคือ มาตรา 5⁹⁶

(2) การกระทำความผิดซ้อนโดยทางความคิด (Le cumul idéal d' infractions) ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ไม่มีบทบัญญัติในเรื่องของการกระทำความผิดซ้อนในทางความคิดไว้แต่อย่างใด หลักเกณฑ์มีอยู่จึงเป็นหลักเกณฑ์ที่มาจากแนวคำพิพากษาของศาลทั้งสิ้น ซึ่งพอจะวางหลักได้ดังนี้⁹⁷

1. การกระทำความผิดเดียว (unité d' acte) เป็นกรณีที่จะมีผิดกฎหมายหลายบท โดยการกระทำอันเดียว เช่น การกระทำอนาจารในที่สาธารณะ ก็เป็นความผิด 2 บท คือ ฐานกระทำอนาจาร กับดูหมิ่นด้วย⁹⁸ หรือใช้เอกสารปลอมในการฉ้อโกงเป็นความผิด 2 บท คือ ฐานใช้เอกสารปลอมและฉ้อโกงด้วย⁹⁹

การขับรถในขณะที่เมาสุรา เป็นความผิดฐานขับรถในขณะที่เมินเมา และฐานเมาสุราในที่สาธารณะ (crim. No 86, J.C.P. 1965)

ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดหลายฐาน ซึ่งเกิดจากการกระทำอันเดียวจึงเป็นเพียงความผิดหลายบท และใช้หลักการลงโทษเฉพาะความผิดที่หนักที่สุด กล่าวคือ จะถูกลงโทษในฐานที่หนักที่สุดเพียงฐานเดียวเท่านั้น

⁹⁵ Bouzat Pierre. Loc.cit. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 39.

⁹⁶ The Franch Penal Coae. Loc.cit.

⁹⁷ สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 40-41.

⁹⁸ Pierre Bouzat. Op.cit. pp.744-745.

⁹⁹ โกเมน ภัทรภิรมย์. เล่มเดิม. หน้า 56.

2. การกระทำหลายกรรม (pluralité d'actes) เป็นความผิดที่เกิดจากการกระทำหลายอัน เป็นหลายกรรม แต่กรรมเหล่านั้นไม่ต่างกัน โดยแท้จริง เพียงแต่ซ้อนกันไปในทางความคิดเท่านั้น เพราะความผิดหลายอย่างหลายมาตรานั้น มีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

2.1 กรณีที่มีการกระทำบางกรรมเป็นความผิด ส่วนกรรมอื่นเป็นเหตุที่ทำให้โทษหนักขึ้น และการกระทำทั้งหมดรวมกันเป็นความผิดที่มีโทษหนักขึ้น¹⁰⁰ เช่น การเข้าไปในเคหสถานแล้วลักทรัพย์ เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ และการเข้าไปในเคหสถานเป็นความผิดฐานบุกรุก แต่รวมการกระทำทั้งหมดเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน ซึ่งเป็นคนละมาตราของความผิดฐานลักทรัพย์และบุกรุก เช่นนี้ ตามแนวคำพิพากษาถือว่า การกระทำทั้งหมดเป็น อันเดียว ไม่แบ่งแยก ไม่ว่าด้านการฟ้องหรืออายุความ

2.2 กรณีที่การกระทำหลายกรรมนั้นแต่ละกรรมเป็นความผิดแยก ไม่ได้หลายกระทง และการกระทำหลายกรรมนั้นไม่เป็นความผิดต่างหากออกไปซึ่งมีโทษหนักกว่า แต่การกระทำเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ หรือโดยกฎหมาย หรือโดยเจตนาการกระทำอันหนึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การกระทำอีกอันหนึ่ง¹⁰¹ เช่น

การออกเช็คไม่มีเงินจะจ่ายเพื่อทำการฉ้อโกง (Crim. 3, Mars 1966) เช่นนี้ใช้หลักลงโทษกระทงหนักที่สุด กล่าวคือ เป็นการนำเอาหลัก du noncumul des peines ของความผิดซ้อนโดยแท้จริง (le cumul réel d'infractions) มาประยุกต์ใช้ ซึ่งก่อให้เกิดผลโดยถือว่าการกระทำทุกอันรวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตามกฎหมาย จึงไม่อาจแยกฟ้องเป็นรายกระทงได้ และถ้าได้ฟ้องบทใดบทหนึ่งจนศาลพิพากษาไป แล้วจะมาฟ้องอีกบทหนึ่งเป็นอีกคดีหนึ่งไม่ได้

(ง) บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง การกระทำการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น กรณีจะเป็นการกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด (Le cumul idéal d'infractions) หรือเป็นการกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง (Le cumul réel d'infractions) ในกฎหมายฝรั่งเศสนั้น คงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติในฐานความผิดบุกรุกและฐานความผิดอื่นที่เกิดขึ้นโดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” มาทำการวินิจฉัยการกระทำดังกล่าว

¹⁰⁰ Pierre Bouzat. Op.cit. p.41.

¹⁰¹ Ibid. p.748.

(1) **ความผิดฐานบุกรุก** ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้บัญญัติการกระทำอันเป็นความผิดฐานบุกรุกไว้ในมาตรา 226-4, 226-5, 226-6 และ มาตรา 226-7¹⁰² (ซึ่งเป็นเรื่องกำหนดโทษ)

มาตรา 226-4 บัญญัติไว้ความว่า “การบุกรุก หรือการเข้ายึดครองในที่อยู่อาศัยที่พำนักที่ใช้ในการอยู่อาศัยของผู้อื่น โดยมีขอบด้วยกฎหมาย โดยการแสดงการหลอกลวง ข่มขู่ หรือใช้กำลังรุนแรง หรือข่มขืนใจนั้นเป็นความผิดต้องระวางโทษจำคุกเป็นเวลาหนึ่งปีและปรับเป็นเงิน 15,000 ยูโร” มาตรานี้เป็นการบัญญัติถึงองค์ประกอบของความผิดฐานบุกรุกและบทลงโทษ

มาตรา 226-5 บัญญัติไว้ความว่า “การพยายาม กระทำความผิดดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 226-4 ก่อน ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา 226-4” บทบัญญัติมาตรานี้ลงโทษฐานพยายามเท่ากับความสำเร็จ ทำให้พิจารณาได้ว่าได้บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นการป้องกันหรือปราบผู้ที่มีเจตนาจะกระทำการดังกล่าว

มาตรา 226-6 บัญญัติไว้ความว่า “ภายใต้บทบัญญัติมาตรา 226-1 และ 226-2 ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น การดำเนินตามกฎหมายจะทำได้ต่อเมื่อมีการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานโดยผู้เสียหาย ตัวแทน หรือผู้ที่ได้รับสิทธิตามกฎหมายจากผู้เสียหายเท่านั้น” บทบัญญัติมาตรานี้ พิจารณาได้ว่าความผิดฐานนี้เป็นความผิดต่อส่วนตัวเท่านั้น ซึ่งเจ้าพนักงานของรัฐจะดำเนินการได้ต่อเมื่อมีการร้องทุกข์กล่าวโทษผู้กระทำความผิดจากบุคคลผู้มีสิทธิเท่านั้น จึงเป็นความผิดอันยอมความได้

(2) **ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง** ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสไม่มีการบัญญัติฐานความผิดสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว เหมือนดังเช่นกฎหมายอังกฤษในระบบคอมมอนลอว์ ทั้งในกรณีของการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ซึ่งหมายถึงผู้กระทำการบุกรุกนั้นมีเจตนาที่ต้องการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งไว้แล้วแต่เริ่มต้น และกรณีของการกระทำความผิด ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการบุกรุก ซึ่งหมายถึงผู้กระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นได้เกิดเจตนากระทำความผิดภายหลังจากการบุกรุกแล้ว ประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสมีเพียงบทบัญญัติอันเป็นความผิดฐานบุกรุกไว้เท่านั้น ดังนั้นการพิจารณาความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นจึงต้องใช้หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” หรือการกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง (Le cumul réel d' infractions) หรือโดยทางความคิด (Le cumul idéal d' infractions) มาวินิจฉัยการกระทำความผิดที่อาจเรียกได้ว่าความผิดซ้ำซ้อนดังกล่าว

¹⁰² ดู The French Penal Code. (1992).

กรณีการกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง เป็นกรณีการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งหมายถึงการกระทำความผิดหลายอย่างต่างกัน และไม่ขึ้นแก่กัน เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระอย่างชัดแจ้งว่าความผิดเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กันเลย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การกระทำเหล่านั้นไม่แต่มีการกระทำหลายอันประการหนึ่งเท่านั้น แต่การกระทำหลายอันนั้นเป็นการกระทำต่างกันอีกประการหนึ่งด้วย เช่น บุคคลหนึ่งไปฆ่าคนในตอนเช้าลักทรัพย์ในตอนเย็น พอวันรุ่งขึ้นก็ไปทำร้ายคนอื่นอีก¹⁰³

จากหลักเกณฑ์ “การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง” ที่กล่าวว่า การกระทำผิดเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กันเลย หรือไม่ขึ้นแก่กันพิจารณาได้ว่าการกระทำผิดเหล่านั้นแยกออกจากกัน ได้ทั้งในส่วนของกรกระทำซึ่งเป็นฐานความผิดและเจตนาในการกระทำความผิดในแต่ละฐาน

กรณีการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง ซึ่งหมายถึงมีการบุกรุกเข้าไปแล้วจึงเกิดเจตนาในการกระทำความผิดฐานอื่นภายหลังจากการบุกรุกจึงเป็นกรณีที่การกระทำผิดเหล่านั้นแยกออกจากกันได้ ทั้งในส่วนของกรกระทำซึ่งเป็นฐานความผิดและเจตนาในการกระทำความผิดทั้งสองฐานนั้น จึงเป็น “การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง” หรือ “หลายกรรมต่างกัน”

กรณีการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที กรณีดังกล่าวหมายความถึงผู้กระทำความผิดมาแต่แรกที่จะกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จึงได้กระทำความผิดฐานบุกรุกเพื่อให้บรรลุถึงเจตนาหรือความมุ่งหมายในความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น การกระทำความผิดเช่นนี้จะถือว่าเป็น “กรรมเดียว” หรือเป็น “การกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด หรือเป็นหลายกรรมต่างกัน” ซึ่งหมายถึง “การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง” การที่ผู้กระทำได้บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีนั้น พิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำความผิดหลายอย่างและความผิดหลายอย่างนั้นก็เป็นความผิดที่ต่างฐานกันคือ ฐานความผิดบุกรุกและฐานความผิดอีกฐานหนึ่งที่ได้กระทาลง ดังนั้นจึงเป็นการกระทำความผิดหลายอย่างของบุคคลคนเดียวที่เรียกว่า การกระทำความผิดซ้อน (Le cumel d' infraction) (เช่นเดียวกับการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังก็เป็นการกระทำความผิดซ้อนแต่เป็นการซ้อนกัน โดยแท้จริง จึงเป็นการกระทำความผิด “หลายกรรมต่างกัน”)

เมื่อการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีเป็นการกระทำความผิดซ้อน กรณีที่ต้องวินิจฉัยมีเพียงว่า ถ้าการซ้อนกันของความผิดนั้นเป็นการซ้อนกันโดย

¹⁰³ Pierre Bouzat. Op.cit. p.725.

แท้จริงก็ต้องถือว่าเป็น “หลายกรรมต่างกัน” เช่นเดียวกับการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง แต่ถ้าการซ้อนกันของความผิดนั้นมิได้เป็นการซ้อนกันโดยแท้จริงก็ต้องถือว่าเป็น “กรรมเดียว” ตามหลักเกณฑ์ “การกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด”

หลักเกณฑ์ “การกระทำความผิดซ้อนในทางความคิด” ที่เกี่ยวกับความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีที่นำมาวินิจฉัยการกระทำนี้คือ หลักเกณฑ์ในเรื่อง “ความผิดซ้อนที่เกิดจากการกระทำหลายอัน”

“ความผิดซ้อนที่เกิดจากการกระทำหลายอัน” หมายถึง เป็นความผิดที่เกิดจากการกระทำหลายอัน เป็นหลายกรรมแต่กรรมเหล่านั้นไม่ต่างกัน โดยแท้จริงเพียงแต่ซ้อนในทางความคิดเท่านั้นเพราะความผิดหลายอย่างหลายมาตรานั้นมีความสัมพันธ์กันดังต่อไปนี้

ก. การกระทำบางกรรมเป็นความผิด ส่วนกรรมอื่นเป็นเหตุที่ทำให้โทษหนักขึ้น และการกระทำทั้งหมดรวมกันเป็นความผิดที่มีโทษหนักขึ้น¹⁰⁴

ข. การกระทำหลายกรรมนั้นแต่ละกรรมเป็นความผิดแยกไม่ได้เป็นหลายกระทงและการกระทำหลายกรรมนั้นไม่เป็นความผิดต่างหากออกไป ซึ่งมีโทษหนักกว่า แต่การกระทำเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ หรือโดยกฎหมาย หรือโดยเจตนาการกระทำอันหนึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การกระทำอีกอันหนึ่ง¹⁰⁵

ดังนั้น การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีนั้น ถ้าความผิดฐานบุกรุกและความผิดอีกฐานนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันเลย หรือไม่ขึ้นแก่กัน การกระทำความผิดดังกล่าวย่อมถือว่าเป็น “การกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง” หรือเป็นการกระทำความผิด “หลายกรรมต่างกัน” เช่นเดียวกัน การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง ดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ถ้าความผิดฐานบุกรุกและความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นมีความสัมพันธ์กัน หรือเกี่ยวข้องกันไปทางการกระทำ หรือโดยกฎหมาย หรือโดยเจตนาการกระทำหนึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การกระทำอีกอันหนึ่ง หรือการกระทำบางกรรมเป็นความผิด ส่วนกรรมอื่นเป็นเหตุที่ทำให้รับโทษหนักขึ้น¹⁰⁶ เช่น การเข้าไปในเคหสถานแล้วลักทรัพย์ เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ และการเข้าไปในเคหสถานเป็นความผิดฐานบุกรุก แต่รวมการกระทำทั้งหมดเป็นความผิด “ลักทรัพย์ในเคหสถาน” ซึ่งเป็นคนละมาตราของความผิดฐานลักทรัพย์และบุกรุก การกระทำ ทั้งหมดเป็น “กรรมเดียว” ไม่แบ่งแยก เพราะเป็นความผิดซ้อนที่มีความสัมพันธ์หรือขึ้นแก่กันนั่นเอง

¹⁰⁴ Pierre Bouzat. Op.cit. p.747. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 41.

¹⁰⁵ Ibid. p.748. และ แหล่งเดิม.

¹⁰⁶ Pierre Bouzat. Op.cit. p.747.

3.2.2 ประเทศเยอรมนี เยอรมนีเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมายเป็นแบบ ซีวิลลอว์ (Civil Law) หรือที่เรียกว่าระบบลายลักษณ์อักษรและเป็นประเทศที่เป็นผู้นำที่สำคัญในสกุลกฎหมาย โรมานอ-เยอรมันนิก ซึ่งสกุลกฎหมายซึ่งมีคำวิเศษณ์ “เยอรมันนิก” ขยายก็ย่อมพิสูจน์ให้เห็นว่า เยอรมนีมีส่วนในการพัฒนากฎหมายนี้ตั้งแต่ยุคก่อนจัดทำประมวลกฎหมายเรื่อยมาจนถึงยุคจัดทำประมวลกฎหมาย ดังนั้นแนวความคิดในเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” ในระบบกฎหมายของเยอรมัน ในเรื่องหลักกฎหมาย ผลทางกฎหมาย หลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายของเยอรมันกับการวิเคราะห์กรณีความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายเยอรมันจึงเป็นแนวคิดที่ควรศึกษาไม่ยิ่งหย่อนกว่าประเทศใด

(ก) หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง” ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน¹⁰⁷ มีบัญญัติไว้ในมาตรา 52 ว่าด้วยการกระทำผิด “หลายบท” และมาตรา 53 ว่าด้วยการกระทำผิด “หลายกระทง” มาตรา 54 เป็นบทบัญญัติในเรื่องการกำหนดโทษรวม (Formation Aggregate Punishment) สำหรับการกระทำผิด “หลายกระทง” และมาตรา 55 เป็นบทบัญญัติในเรื่องการกำหนดโทษรวมภายหลังมีคำพิพากษา (Subsequent Formation Aggregate Punishment) โดยมีข้อความตามบทบัญญัติดังกล่าว ดังนี้

มาตรา 52 การกระทำผิดกรรมเดียว (Act) ที่ฝ่าฝืนมากกว่าหนึ่งบทบัญญัติ

1) หากการกระทำอันเดียวกัน (same act) ฝ่าฝืนมากกว่าหนึ่งบทบัญญัติ (one penal norm) หรือบทบัญญัติเดียวกันหลายครั้ง (same penal norm repeatedly) ให้ลงโทษเพียงบทบัญญัติเดียว

2) หากมีการฝ่าฝืนมากกว่าหนึ่งบทบัญญัติ (one penal norm) ให้ลงโทษตามบทบัญญัติที่มีโทษหนักที่สุด แม้ว่ามีบทบัญญัติอื่นอนุญาตให้ผ่อนผันการลงโทษ ก็ไม่อาจทำได้

3) ศาลอาจจะลงโทษปรับภายใต้บทบัญญัติมาตรา 41 ต่างหากจากการลงโทษจำคุก

4) หากบทบัญญัติหนึ่งที่ใช้บังคับอนุญาตให้ปรับทรัพย์สิน (property fine) ให้ศาลกำหนดโทษปรับทรัพย์สินต่างหากจากการลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือลงโทษจำคุกมีกำหนดระยะเวลามากกว่าสองปี นอกจากนี้ การลงโทษอื่นๆ หรือผลอื่นๆ และมาตรการอื่นๆ (มาตรา 11 อนุ(1) ข้อ 8) ให้ใช้บังคับหรืออาจจะกำหนดโทษ หากมีบทบัญญัติใด บทบัญญัติหนึ่งอนุญาตให้ทำได้

มาตรา 53 การกระทำผิดหลายกรรม (Commission) ที่ฝ่าฝืนมากกว่าหนึ่งบทบัญญัติ

¹⁰⁷ The German Criminal Code (Strafgesetzbuch, StGB) ค.ศ. 1977

1) หากบุคคลใดกระทำความผิดหลายกระทงความผิด ให้ตัดสินไปพร้อมๆ กัน และหากมีการลงโทษจำคุกหลายกระทงความผิด หรือมีการลงโทษปรับหลายกระทงความผิด ให้รวมการลงโทษเข้าด้วยกัน

2) หากโทษจำคุก มีโทษปรับรวมอยู่ด้วย ให้รวมโทษเข้าด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ศาลอาจจะกำหนดโทษปรับต่างหาก ในกรณีที่โทษปรับใช้สำหรับหลายกระทงความผิดแล้วให้รวมโทษปรับนั้น

3) หากผู้กระทำความผิดตาม มาตรา 43a ใช้บังคับหรือภายใต้มาตรา 52 อนุ(4) เกิดขึ้นเป็นการลงโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือกำหนดโทษจำคุกมากกว่าสองปี ศาลอาจจะกำหนดโทษริบทรัพย์สิน (property fine) ต่างหาก จากการกำหนดโทษรวมตามอนุ(1) หรือ (2) หากกรณีดังกล่าว โทษริบทรัพย์สินได้กำหนดสำหรับหลายกระทงความผิด ให้รวมโทษริบทรัพย์เข้าด้วยกัน

4) มาตรา 52 อนุ(3) และมาตรา 52(4) และ (2) ให้ใช้โดยอนุโลม

มาตราการกำหนดโทษรวม (Formation Aggregate Punishment)

1) หากโทษนั้นเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต ให้กำหนดโทษจำคุกตลอดชีวิต ในกรณีอื่นๆ โทษรวมนี้ให้กำหนดโดยเพิ่มโทษสูงสุดที่เกิดขึ้น และในกรณีที่มีโทษหลายอย่าง ให้เพิ่มโทษที่หนักที่สุด ในการกำหนดโทษดังกล่าวให้พิจารณาอย่างครอบคลุมถึง ลักษณะของผู้กระทำความผิด และลักษณะของความผิดประกอบด้วย

2) โทษที่รวมต้องน้อยกว่าผลรวมของโทษทั้งหมด และในกรณีโทษจำคุกที่กำหนดระยะเวลา ต้องไม่เกินสิบห้าปี ในกรณีโทษริบทรัพย์สินต้องไม่เกินมูลค่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด และในกรณีโทษปรับ ต้องไม่เกินอัตรา 720 วัน

3) หากโทษรวมนั้นมีโทษจำคุกและโทษปรับ ให้อัตราหนึ่งวันเท่ากับการจำคุกหนึ่งวันในการกำหนดจำนวนโทษ

มาตรา 55 การกำหนดโทษรวมภายหลังมีการพิพากษา (Subsequent Formation Aggregate Punishment)

1) มาตรา 53 และ 54 ให้ใช้บังคับด้วย หากผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุด ไม่ว่าจะโดยการพิจารณา หรือขาดอายุความ หรือยกเลิกความผิด สำหรับความผิดอีกกระทงหนึ่ง ซึ่งกระทำก่อนการกระทำความผิดกระทงก่อน การกระทำความผิดกระทงก่อนให้ถือว่าเป็นไปตามคำพิพากษาที่ดำเนินคดีก่อนหน้านี้ ซึ่งพิจารณาข้อเท็จจริงสุดท้ายที่ได้พบทวน

2) การลงโทษริบทรัพย์สิน การลงโทษอื่นๆ ผลอื่นๆ และมาตรการอื่นๆ มาตรา 11 อนุ(1) ข้อ 8 ซึ่งกำหนดไว้ในคำพิพากษาคดีก่อนให้คงไว้ แต่ไม่เกินกว่าคำพิพากษาใหม่ และให้ใช้

สำหรับเมื่อจำนวนการริบทรัพย์สินที่กำหนดไว้ในคำพิพากษาคดีก่อนไม่เกินกว่ามูลค่าทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในเวลาที่ริบทรัพย์สินฉบับใหม่

ตามบทบัญญัติของมาตรา 52 และมาตรา 53 ที่กล่าวถึงการกระทำความผิด “หลายบท” และการกระทำความผิด “หลายกระทง” นั้นไม่ได้มีคำอธิบายให้ทราบว่า การกระทำดังกล่าว นั้นมีลักษณะทางกฎหมายอย่างไร แต่เมื่อพิจารณาจากหลักบทบัญญัติทางอาญาขัดกัน (Conflict of penal provisions) ที่บัญญัติไว้เพื่อการทำความเข้าใจลักษณะทางกฎหมายในเรื่อง ความผิด “หลายบท หลายกระทง” ซึ่งแยกออกได้ดังนี้

1) การกระทำความผิดบทเดียว หมายถึง การกระทำเดียวที่ต้องด้วยบทบัญญัติของกฎหมายหลายมาตรา แต่เป็นไปในลักษณะของการซ้ำกันในบทกฎหมาย (Apparent conflict) เท่านั้น จึงถือเป็นการเคลื่อนกลืน (merger) กันไปกลายเป็นความผิดบทเดียว เช่น ความผิดฐานเจ้าพนักงานชักยอดทรัพย์ ก็รวมทั้งการชักยอดทรัพย์ธรรมดาด้วย เช่นเดียวกับการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยการกระทำย่อยหลายๆ อัน ก็ไม่ต้องแยกการกระทำปลีกย่อยเหล่านั้นออกไป เป็นการกระทำที่มีโทษอีกต่างหาก เพราะมันจะรวมเข้าไปในการกระทำผิดฐานนั่นเอง¹⁰⁸

การกระทำผิดบทเดียวนั้นต้องแยกออกจากรณีของการกระทำความผิด “หลายบท” และการกระทำผิด “หลายกระทง” ด้วยเหตุผลที่ว่าความผิด “หลายบทหลายกระทง” หมายถึง การกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติทางอาญามากกว่า “หนึ่ง” มาตรา

2) การกระทำความผิด “หลายบท” หมายถึง ความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมาย (ideal conflict)¹⁰⁹ ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่างของการกระทำผิดต่างฐานกัน ซึ่งเกิดจากการกระทำเพียงการกระทำเดียว (by one and the same act.) ตัวอย่างเช่น การชำระราคาสินค้าที่ซื้อ มาโดยเงินตราปลอม ก็ประกอบด้วยความผิดฐานฉ้อโกง และใช้เงินตราปลอม หรือการข่มขืน บุตรสาวโดยบิดาของหญิงนั่นเอง ก็เป็นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา (rape) และการร่วม ประเวณีระหว่างหญิงชายที่มีความสัมพันธ์พิเศษทางครอบครัว (incept) เป็นต้น¹¹⁰

3) การกระทำผิด “หลายกระทง” ตามกฎหมายเยอรมัน ถือเป็นความต่างกันของ บทบัญญัติของกฎหมายโดยแท้จริง (Real Conflict) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อใดโดยการกระทำหลายกรรม

¹⁰⁸ K. Neuman. (1952). *Manual of German Law*. pp.88-90.

¹⁰⁹ องค์ประกอบ 2 ประการที่แสดงว่าการกระทำผิดอาญานั้นเป็นกรรมเดียว (Ideal konkurrenz) ตามกฎหมายเยอรมัน คือ (1) องค์ประกอบในเรื่องวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Der finale Faktor) และ (2) องค์ประกอบในเรื่องปทัสฐานทางกฎหมาย (Der normative Faktor) ดูรายละเอียดได้จาก กมลชัย รัตนสากววงศ์ ก หน้าเดิม.

¹¹⁰ K. Neumann. Loc.cit.

เป็นอิสระจากกัน (Several independent acts) หรือเป็นความผิดหลายความผิด หรือเป็นความผิดอันเดียวกันหลายครั้ง ซึ่งเป็นกรณีของการกระทำความผิดซ้ำ (repeated offences) นั้นเอง

(ข) ผลทางกฎหมายของความผิด “หลายบทหลายกระทง” การกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” นั้น ย่อมมีผลทางกฎหมายแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นผลต่อการลงโทษ หรือผลทางด้านกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งทางกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติต่างกันออกไป ซึ่งจะเป็นไปตามบทบัญญัติและหลักเกณฑ์ทางกฎหมายของประเทศนั้นๆ ในเรื่องผลต่อการลงโทษ การกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ในกฎหมายอาญาของเยอรมันพิจารณาได้ดังนี้

1) การกระทำความผิด “หลายบท” ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันมาตรา 52 ได้บัญญัติถึงการลงโทษไว้ว่า “เฉพาะบทบัญญัติที่มีอัตราโทษสูงสุด เท่านั้นที่จะนำมาใช้บังคับ” จากข้อความดังกล่าวพิจารณาได้ว่า การกระทำความผิดซึ่งเกิดจากการกระทำเดียว (by one and the same act.) และการกระทำอันเป็น “กรรมเดียว” นั้น ฝ่ายสืบต่อบทบัญญัติมากกว่า “หนึ่ง” มาตรา หรือฝ่ายสืบต่อบทบัญญัติเดียวกันหลายครั้ง กฎหมายอาญาของเยอรมันให้ลงโทษบทหนักที่สุดเพียงบทเดียว แม้ว่าบทบัญญัติอื่นอนุญาตให้ผ่อนผันการลงโทษก็ไม่อาจทำได้

2) การกระทำความผิด “หลายกระทง” ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 53 ได้บัญญัติวิธีการในการลงโทษการกระทำความผิด “หลายกระทง” ไว้ความว่า “หากบุคคลใดกระทำความผิด “หลายกระทง” ความผิดให้ติดสินไปพร้อมๆ กัน และหากมีการลงโทษจำคุกหลายกระทงความผิด หรือมีการลงโทษปรับหลายกระทงความผิด ให้รวมการลงโทษเข้าด้วยกัน” จากข้อความดังกล่าวพิจารณาได้ว่า กรณีที่การกระทำความผิดที่เกิดขึ้นเป็นการกระทำหลายกรรมเป็นอิสระจากกัน ซึ่งกฎหมายอาญาของเยอรมัน ถือว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายกระทง” แล้วนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องรับโทษที่กำหนดไว้ทุกกรรมที่กระทำ ซึ่งหมายถึงการรวมกระทงลงโทษอันจะเป็นไปตามบัญญัติมาตรา 54 ที่เป็นบทบัญญัติในการกำหนดโทษรวมของการกระทำความผิด “หลายกระทง” โทษที่กำหนดนี้ถือเป็นโทษรวมของความผิดทั้งหมดที่ได้กระทำ ระบบนี้จึงมีลักษณะคล้ายกับว่า การกระทำความผิด “หลายกระทง” เป็นเหตุเพิ่มโทษอย่างหนึ่งนั่นเอง

(ค) หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” การพิจารณาว่าการกระทำความผิดใดเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือเป็นการกระทำเดียว (by one and the same act) หรือเป็นการกระทำความผิด “หลายกระทง” ซึ่งหมายถึงการกระทำความผิดหลายกรรม หรือหลายการกระทำนั้นเป็นอิสระจากกัน ซึ่งถือเป็นความแตกต่างของกฎหมายโดยแท้จริง ตามกฎหมายเยอรมันนั้น การกระทำความผิด “หลายบท” พิจารณาได้จากองค์ประกอบทางกฎหมายของหลักกฎหมายกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบทและความเห็นในทางตำรากฎหมายของเยอรมัน ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

1) องค์ประกอบทางกฎหมายของ หลักกฎหมายกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท (Idealkonkurrenz)¹¹¹ การกระทำความผิดทางอาญาที่กฎหมายจะถือว่าเป็นการกระทำความผิดเดียวกันนั้น จะต้องพิจารณาจากองค์ประกอบ 2 ประการในการกระทำความผิดนั้น คือ

1.1) องค์ประกอบในเรื่องวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมาย (Der finale Faktor) ซึ่งหมายถึงเจตนาในการกำหนดความมุ่งหมายของการกระทำความผิดกรรมเดียวนั้น เกิดจากการกระทำทางกายภาพหลายๆ การกระทำ ซึ่งประกอบกันขึ้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างเดียว

1.2) องค์ประกอบในเรื่องปทัสฐานทางกฎหมาย (Dernormative Faktor) ซึ่งหมายถึงการกระทำลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่สังคมเห็นว่าเป็นความผิดและได้กำหนดไว้เป็นความผิดในกฎหมายอาญา¹¹²

2) ความเห็นในทางตำรากฎหมายของเยอรมัน การพิจารณาการกระทำความผิดอาญาที่เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมาย “หลายบท” พิจารณาได้ดังนี้¹¹³

2.1) การกระทำอันเดียว หรือหลายอันในขณะเดียวกัน หมายความว่า การกระทำเดียว หรือการกระทำครั้งเดียวนั้นเป็นความผิดละเมิดต่อกฎหมายหลายบท เช่น ก. เบิกความต่อศาลว่า ค. ได้ข่มขืนกระทำชำเรา ข. เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2530 ทั้งที่ ก. ทราบดีว่า ง. เป็นผู้กระทำการกระทำความผิดกล่าวของ ก. เป็นความผิดฐานเบิกความเท็จ กล่าวหาเท็จและหมิ่นประมาท ซึ่งเป็นกรรมเดียว

2.2) การกระทำที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันตามธรรมชาติ (natürliche Handlungseinheit) ซึ่งในการพิจารณาอาจแยกการกระทำออกเป็น 2 การกระทำ แยกออกจากกันได้ เช่น การทำร้ายร่างกาย หรือทะเลาะวิวาทในขณะเดียวกัน หรือกรณีการทำร้ายร่างกายโดยตีทำร้ายหลายๆ ครั้ง ในการทำร้ายร่างกายนั้น หรือการลักทรัพย์โดยการหยิบฉวยทรัพย์หลายๆ ครั้ง เป็นกรรมเดียว¹¹⁴

2.3) การกระทำที่ต่อเนื่องกันไปอย่างเกี่ยวเนื่องกัน (Fortsetzungszusammenhang) หมายความว่า การกระทำความผิดที่พิจารณาจากสภาพของการกระทำนั้นเป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน แต่การกระทำความผิดหลายกรรมต่างกันนี้เป็นการกระทำที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือเหมือนหรือคล้ายกัน โดยได้กระทำต่อสิ่งที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองที่คล้ายกัน (ahnliche Rechtsgüter) หรือมีองค์ประกอบความผิดพื้นฐานที่เหมือนกัน เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์

¹¹¹ กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ก หน้าเดิม.

¹¹² Vgl H.Welzel. Das Deutsche Strafrecht, 10.Aufl.Berlin, S.217. และแหล่งเดิม.

¹¹³ กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ก. แหล่งเดิม.

¹¹⁴ Vgl.H.Welzel. Op.cit. p.219. และแหล่งเดิม.

ยกยก รับของโจร ต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน และทำร้ายร่างกาย เป็นต้น และผู้กระทำได้กระทำ ความผิดหลายกรรมหรือหลายครั้งนั้น โดยอาศัยโอกาสอย่างเดียวกัน โดยมีเจตนารวม (Gesamtvorsatz) หรือเจตนาเดียวในการกระทำ ความผิดหลายกรรมต่างกันนั้น กรณีการกระทำที่ ต่อเนื่องกัน ไปอย่างเกี่ยวข้องกันนี้ถือว่าเป็นกรรมเดียวกัน การกระทำที่ต่อเนื่องกัน ไปอย่างเกี่ยวข้อง กันนี้ต้องไม่กระทบสิ่งที่มีกฎหมายมุ่งคุ้มครอง (เช่น เสรีภาพ, เกียรติ, ร่างกาย) ของบุคคลที่สาม ศาล สูงสุดทางอาญา (Bundesgerichtshof) ได้วินิจฉัยโดยกำหนดเงื่อนไขเพิ่มขึ้นว่า “ผู้กระทำจะต้องมี เจตนาจะทำความผิดนั้นต่อเนื่องไปอีก ก่อนที่การกระทำครั้งแรกหรือการกระทำครั้งก่อนจะ สิ้นสุดลง”¹¹⁵

2.4) การกระทำที่ส่งผลไปกระทำผิดอื่น โดยมีการกระทำบางส่วนของ ทั้งสองกรรมร่วมกันอยู่ (Klammerwirkung einer Straftat) หมายความว่า การกระทำผิด 2 การ กระทำที่เป็นความผิดต่างฐานกัน แต่ได้กระทำต่อเนื่องกัน ไปโดยการกระทำหนึ่งได้ส่งผลให้ไป กระทำความผิดฐานอื่น เป็นการกระทำกรรมเดียว เช่น ก. ซึ่งเป็นสายลับนักสืบบุกรุกเข้าไปสืบข่าว ในบ้านของ ข. ระหว่างที่ดักฟังโทรศัพท์ที่อยู่ได้นำเอาเอกสารไปด้วยเป็นกรรมเดียว¹¹⁶

การกระทำที่ส่งผลไปกระทำผิดอื่นตามความเห็นทางคำรากฎหมาย เยอรมันนั้นเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” อธิบายได้ว่า การกระทำดังกล่าวนั้นเกิดจากการกระทำ ความผิด 2 กรรม หรือที่เรียกว่า การกระทำหลายกรรมต่างกัน แต่การกระทำหลายกรรม หรือหลาย ฐานความผิดที่ต่างกันนั้น มิใช่การต่างกันโดยแท้ เพราะความผิดฐานหนึ่งที่ได้กระทำนั้นได้ส่งผล ไปกระทำผิดอื่นหรืออีกฐานหนึ่งนั่นเอง “การกระทำที่ส่งผลไปกระทำผิดอื่นโดยมี การกระทำบางส่วนของทั้งสองกรรมร่วมกันอยู่” ข้อความนี้พิจารณาได้ว่า การกระทำผิด หลายกรรมที่ต่างฐานกันนั้น ในแต่ละฐานความผิดนั้นมีความร่วมกันบางส่วนของกระทำ เดียวกัน หรืออาจอุปมาได้ว่า “กรรม” หรือการกระทำของความผิดฐานหนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็น การเริ่มต้น หรือเป็นองค์ประกอบของความผิดอีกฐานหนึ่ง นั่นเอง

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายหลายบท¹¹⁷ การพิจารณา ว่าการกระทำใดเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ตามกฎหมายเยอรมัน นอกจากพิจารณาจาก หลักเกณฑ์ในทางตำราแล้ว ถ้าได้พิจารณาประกอบข้อสังเกตเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมาย “หลายบท” ก็จะเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น ข้อสังเกต ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1. การกระทำกรรมเดียวไม่ใช่พิจารณาจากความเสียหายที่เกิดขึ้น

¹¹⁵ BGH 15, 271. 19, 323. และแหล่งเดิม.

¹¹⁶ Vgl.H.Otto, aa.O, s.275. H.Welzel. aa.O, S.225. และแหล่งเดิม.

¹¹⁷ กมลชัย รัตนศกาวงศ์. แหล่งเดิม.

2. การกระทำความผิดเดียว อาจเกิดจากการกระทำโดยเจตนาและประมาทได้ เช่น ก. เจตนาทำแท้งให้ ข. แต่ประมาททำให้ ข. ตาย

3. การกระทำความผิดเดียวที่เกิดจากความผิดต่อเนื่องและความผิดที่ไม่ต่อเนื่อง ความผิดต่อเนื่องหมายถึง ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการกระทำนั้นยาวนาน เช่น กรณีความผิดฐานบุกรุก ทำให้เสื่อมเสียเสรีภาพ ครอบครองอาวุธปืนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย สำหรับความผิดที่ไม่ต่อเนื่อง เช่น ความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ทำร้ายร่างกาย ลักทรัพย์ เป็นต้น การกระทำความคิด “กรรมเดียว” อาจเกิดขึ้นได้ เมื่อความผิดที่ไม่ต่อเนื่องเป็นมาตรการหรือขั้นตอนในการกระทำผิดที่ต่อเนื่อง เช่น ทำร้ายร่างกายผู้อื่นเพื่อจะเข้าไปอยู่ในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น หากการกระทำผิดที่ต่อเนื่องเป็นขั้นตอนในการกระทำความผิดที่ไม่ต่อเนื่อง เช่น ครอบครองอาวุธปืนอันมิชอบด้วยกฎหมาย เพื่อใช้ในการฆ่า กรณีนี้เป็นสองกรรม (Real Konkurrenz)¹¹⁸

(ง) บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง การกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จะเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” (Ideal Konkurrenz) หรือเป็นความผิด “หลายกระทง” (Real Konkurrenz) หรือบางกรณีจะเป็นความผิด “หลายบท” หรือบางกรณีจะเป็นความผิด “หลายกระทง” ตามกฎหมายอาญาของเยอรมัน คงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการกระทำ ดังกล่าว ดังนี้

(1) ความผิดฐานบุกรุก ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มีบัญญัติความผิดฐานบุกรุกไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 123, 124 และมาตรา 362 (9) และ (10)¹¹⁹ ซึ่งมาตรา 362 (9) และ (10) นั้น เป็นความผิดลหุโทษ (Petty offences) ที่บัญญัติถึงลักษณะของการกระทำอันเป็นความผิดฐานบุกรุกไว้เช่นกัน

มาตรา 123 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ได้บัญญัติถึงการกระทำอันเป็นความผิดฐานบุกรุกไว้ความว่า “ผู้ใดโดยมิชอบด้วยกฎหมายเข้าไปในเคหสถาน สถานประกอบธุรกิจ หรืออสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น หรือห้องควบคุมสำหรับการบริการสาธารณะและการจราจร หรือผู้ใดได้เข้าไปแอบซ่อนตัวอยู่ในสถานที่เช่นว่านั้น โดยมิได้รับอนุญาต หรือไม่ยอมกลับออกไปเมื่อผู้มีสิทธิอนุญาตให้อยู่ได้บอกให้กลับออกไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานบุกรุกต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 3 เดือน” บทบัญญัติมาตรานี้ได้กำหนดถึงองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานบุกรุก และโทษที่จะลงไว้สำหรับการกระทำความผิดดังกล่าว และในบทบัญญัติมาตรา

¹¹⁸ RG.59, 361. Vgl.H.Welzel, a.a.O. S.225 และแหล่งเดิม.

¹¹⁹ ดูประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (ฉบับแก้ไข ค.ศ. 1953) และ The Hmerican Series of Foreign Penal Code. 4. The German Penal Code. (1961). pp. 82, 175.

124 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี ได้บัญญัติคือ การบุกรุกที่มีลักษณะของความร้ายแรงหรือในลักษณะฉกรรจ์ไว้ดังนี้

มาตรา 124 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน บัญญัติไว้ความว่า “ถ้ากลุ่มบุคคลใดได้มีวามหรือชุมนุมกัน โดยมีเจตนาว่าร่วมกันที่จะกระทำการโดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือใช้ความรุนแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์ และได้ทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุกรุกเข้าไปในเคหสถาน อาคาร ประกอบธุรกิจหรืออสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น หรือห้องควบคุมสำหรับการบริการสาธารณะและการจราจร แต่ละคนที่มีส่วนรวมกระทำการเช่นนั้นต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งเดือนถึง 2 ปี” บทบัญญัติมาตรานี้เป็นการบัญญัติถึงการกระทำความผิดฐานบุกรุก ที่มีการร่วมกันกระทำความผิดหลายคน และได้ใช้ความรุนแรงต่อบุคคลหรือทรัพย์ในการกระทำความผิดฐานบุกรุก ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติบทลงโทษไว้หนักกว่าการบุกรุกที่ไม่ได้มีลักษณะฉกรรจ์ ตามบทบัญญัติมาตรา 123 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน นอกจากนี้ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันในบทบัญญัติของความผิดลหุโทษ (petty offences) ยังได้บัญญัติถึงการกระทำอันมีลักษณะเป็นการบุกรุกไว้ในมาตรา 362 อนุมาตรา (9) และอนุมาตรา (10) ดังมีข้อความดังนี้

มาตรา 362 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน บัญญัติไว้ ความว่า “ห้ามมิให้ลงโทษปรับเกินกว่า 150 มาร์คเยอรมัน หรือลงโทษจำคุกเกินกว่า 14 วัน ในกรณีดังต่อไปนี้

(1) ผู้ใดซึ่งมิได้รับอนุญาต เดิน ขับ จี๊ป หรือควบคุมสัตว์พาหนะผ่านสวน หรือไร่ร่องน หรือก่อนฤดูเก็บเกี่ยวได้กระทำการดังกล่าวผ่านสถานที่เพาะปลูก หรือผ่านทุ่งนา ทุ่งหญ้า ซึ่งได้เพาะปลูกไว้แล้ว หรือได้เตรียมการเพาะปลูกไว้แล้ว ซึ่งได้ปิดล้อมหรือกำหนดเขตไว้ หรือเป็นการฝ่าฝืนผ่านเข้าไปโดยละเลยต่อป้ายที่เตือนให้ระวัง หรือผ่านเข้าไปในถนนส่วนบุคคลในกรณีที่ผู้ผ่านละเลยต่อป้ายที่เตือนให้ระวัง

(2) ผู้ใดกระทำการเพื่อล่าสัตว์ และโดยมิได้รับอนุญาตได้เข้าไปในอาณาเขตล่าสัตว์ ซึ่งตนมิได้เป็นเจ้าของ เว้นแต่อาณาเขตนั้นได้กำหนดให้คนทั่วไปเข้าไปใช้ได้”

(2) ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน¹²⁰ ไม่มีบัญญัติฐานความผิดสำหรับการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งไว้แต่อย่างใด (ซึ่งแตกต่างกฎหมายของระบบ common law ของประเทศอังกฤษ ซึ่งมีการบัญญัติฐานความผิดในกรณีดังกล่าวไว้) ทั้งในกรณีของการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ซึ่งหมายถึง ผู้ทำการบุกรุกนั้นมีเจตนาที่ต้องการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งไว้แล้วแต่เริ่มต้น และกรณีของการกระทำความผิดซึ่งได้เกิดขึ้นภายหลังจากการบุกรุก ซึ่งหมายถึง ผู้กระทำ

¹²⁰ Ibid.

ความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นได้เกิดเจตนากระทำความผิดภายหลังจากการบุกรุกแล้ว ประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันบัญญัติไว้เพียงแต่ความผิดฐานบุกรุกเท่านั้น ดังนั้นการพิจารณาความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นจึงต้องอาศัยบทบัญญัติของกฎหมายในมาตรา 52 และมาตรา 53 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันที่ได้บัญญัติการกระทำความผิด “หลายบท” และการกระทำความผิด “หลายกระทง” ประกอบกับหลักเกณฑ์ในทางตำราในเรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาการกระทำความผิดอาญาที่เป็น “กรรมเดียว”¹²¹ มาเป็นเครื่องวินิจฉัยการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว

บทบัญญัติมาตรา 53 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมันได้บัญญัติการกระทำความผิด “หลายกระทง” ไว้ ซึ่งการกระทำความผิด “หลายกระทง” นั้น ตามกฎหมายเยอรมัน ถือเป็นความต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมายโดยแท้จริง (Real Conflict) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ใดโดยการกระทำการหลายกรรมเป็นอิสระจากกัน (Several Conflict) เป็นความผิดหลายความผิด หรือเป็นกรณีความผิดอันเดียวกันหลายครั้ง ซึ่งเป็นกรณีของการกระทำความผิดซ้ำนั่นเอง

จากหลักเกณฑ์ในเรื่องการกระทำความผิด “หลายกระทง” ที่ถือเป็นความแตกต่างของบทบัญญัติของกฎหมายโดยแท้จริง ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อผู้ใดกระทำการหลายกรรมเป็นอิสระจากกัน สามารถพิจารณาได้ว่า การกระทำความผิด “หลายกระทง” นั้นเป็นการกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างกัน หรือเป็นคนละฐานความผิด ซึ่งถือว่าเป็นความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมาย และความแตกต่างของบทบัญญัติของกฎหมายนั้นเป็นอิสระจากกันคือไม่มีความเกี่ยวเนื่องหรือความสัมพันธ์กันนั่นเอง

กรณีการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง เมื่อพิจารณาจากสภาพของการกระทำและฐานความผิด พิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำความผิดต่างฐานกัน ซึ่งหมายถึงฐานความผิดบุกรุก และฐานความผิดอื่นอีกฐานหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมาย และความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมายในการกระทำความผิดลักษณะเช่นว่านี้ยังมีความแตกต่างที่ถือได้ว่าเป็นอิสระจากกัน โดยพิจารณาจากเจตนาในการกระทำความผิดซึ่งได้เกิดขึ้นแยกขาดจากกันออกไป ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังจึงถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดในฐานความผิดที่แตกต่างกัน และเป็นอิสระจากการ จึงเป็นการกระทำความผิด “หลายกระทง” ตามบทบัญญัติมาตรา 53 ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. 1977

¹²¹ กมลชัย รัตนสกววงศ์ ก. หน้าเดิม.

สำหรับกรณีการกระทำคามผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ซึ่งการกระทำคามผิดลักษณะดังกล่าวนี้หมายถึง ผู้กระทำมีเจตนามาแต่แรกที่จะกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่ง จึงได้กระทำคามผิดฐานบุกรุกเพื่อให้บรรลุถึงเจตนาหรือความมุ่งหมายในความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น การกระทำคามผิดเช่นนี้จะถือว่าเป็นการกระทำคามผิด “หลายกระทง” ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. 1977 มาตรา 52 หรือเป็นการกระทำคามผิด “หลายกระทง” ตามประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน มาตรา 53 นั้น พิจารณาได้ว่า การกระทำคามผิดในลักษณะดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นการกระทำคามผิดต่างฐานกัน คือฐานความผิดบุกรุกและฐานความผิดอื่นอีกฐานหนึ่ง ตามลักษณะสภาพของการกระทำ ซึ่งถือว่าเป็นความแตกต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมายและความแตกต่างกันของบทบัญญัตินี้ยังเป็นความแตกต่างที่ถือได้ว่าเป็นอิสระจากกัน แม้ว่าผู้กระทำคามผิดจะมีเจตนาเพียงที่จะกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่ง จึงได้บุกรุกเข้าไปเพื่อกระทำคามผิดฐานนั้นในทันทีก็ตาม ก็ยังถือว่าผู้กระทำนั้นมิเจตนาในการกระทำคามผิดฐานบุกรุก ซึ่งแยกออกจากกันเป็นอิสระจากเจตนาในการกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่งได้ ซึ่งเรียกว่าเจตนาประสงค์ต่อผลโดยอ้อม (Mittelbarer Vorsatz หรือ Dolus Directus Zweiten Grades)¹²² ซึ่งหมายความว่า “ผู้กระทำมีเจตนาที่จะกระทำการอย่างหนึ่ง แต่การกระทำทำให้เกิดผลดังเจตนาจำเป็นจะต้องเกิดผลข้างเคียงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในสภาพความนึกคิดของผู้กระทำที่ตั้งใจกระทำทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้กระทำย่อมนึกคิดได้ว่าจะเกิดผลอื่นที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จากการกระทำให้เป็นไปตามเป้าหมายของตน ถือว่าผู้กระทำนั้นประสงค์ต่อผลข้างเคียงนั้นอย่างจำเป็น (als notwendig Erkannte gewollt) แม้โดยส่วนตัวแล้วผู้กระทำไม่ประสงค์ต่อผลนั้นก็ตาม กล่าวโดยสรุป ผู้ใดทราบดีว่าการกระทำของตนจะเกิดผลข้างเคียงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ยังคงกระทำการนั้นโดยนิตินัยถือว่าเขาประสงค์ต่อผลข้างเคียงนั้นด้วยแม้ในใจจริงเขาอยากหลีกเลี่ยงผลข้างเคียงนั้นก็ตาม¹²³ ดังนั้นจึงพิจารณาได้ว่าการบุกรุกแล้วไปกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีนั้น เป็นการกระทำคามผิดในฐานความผิดที่แตกต่างกันและเป็นอิสระจากกันจึงเป็นการกระทำคามผิด “หลายกระทง” เช่นเดียวกับการบุกรุกแล้วไปกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง

แต่ถ้าการบุกรุกแล้วไปกระทำคามผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำคามผิดต่างฐานกันนั้น แต่ความผิดฐานบุกรุกและความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นไม่เป็นอิสระจากกัน หรือเป็นไปในลักษณะของหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำคามผิดอาญาที่เป็น

¹²² กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ข (2532). “เจตนาข้อมเล็งเห็นผลในกฎหมายอาญาเยอรมัน.” *บทบัญญัติ*, 45, 1. หน้า 80-91.

¹²³ แหล่งเดิม.

กรรมเดียว¹²⁴ ในเรื่องการกระทำที่ส่งผลไปกระทำความผิดอื่น โดยมีการกระทำบางส่วนของทั้งสอง การกระทำร่วมกันอยู่ (Klammerwirkung einer Straftat) ซึ่งหมายถึง การกระทำผิด 2 การกระทำ ซึ่งต่างฐานกันแต่ได้กระทำต่อเนื่องกันไป โดยการกระทำหนึ่งได้ส่งผลให้ไปกระทำความผิดฐานอื่น กรณีเช่นว่าจึงเป็นการกระทำ หรือเป็น “กรรมเดียว” เช่น ก. ซึ่งเป็นสายลับนำสืบนุกรุกเข้าไปสืบข่าวในบ้านของ ข. ระหว่างที่ดักฟังโทรศัพท์อยู่ได้นำเอาเอกสารไปด้วย เป็นกรรมเดียว¹²⁵

¹²⁴ กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ก. หน้าเดิม.

¹²⁵ Vgl.H.Oho, a.a.O., S.275., H, Welzel., S.225 และกมลชัย รัตนสกาวงศ์ ก. แหล่งเดิม.

บทที่ 4

ความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” ในกฎหมายไทย

ความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” เป็นการพิจารณาความผิดฐานบุกรุกที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับความผิดฐานอื่นที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดว่า การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว ทั้งในกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีและกรณีของการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังนั้น เป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ตามบทบัญญัติของกฎหมาย การกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ก่อให้เกิดผลทางกฎหมายในการลงโทษต่อผู้กระทำความผิดแตกต่างกัน รวมทั้งยังก่อให้เกิดผลทางกฎหมายในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติต่างกันไปด้วยสาเหตุการเชื่อมโยงกันของกฎหมาย และด้วยเหตุที่บทบัญญัติความผิด “หลายบทหลายกระทง” เป็นบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายอาญาของไทย ซึ่งจะนำไปใช้ในการพิจารณาความผิดอาญาตามกฎหมาย หรือตามพระราชบัญญัติอื่นที่มีโทษทางอาญาคด้วย เว้นแต่บทบัญญัติตามกฎหมายอื่นจะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น¹²⁶ ดังนั้นการกระทำความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” กรณีจะเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” จำต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์ตามที่บัญญัติประกอบหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” และความผิดฐานบุกรุก เพื่อประกอบการวินิจฉัยในการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว

4.1 หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง”

การศึกษาถึงหลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง” จะทำการศึกษาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยทำการศึกษาในช่วงก่อน ร.ศ. 127 และในสมัย ร.ศ. 127 จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

(1) ก่อน ร.ศ. 127 ก่อน ร.ศ. 127 นั้น เป็นสมัยที่เริ่มมีการรวบรวมบทบัญญัติที่เคยบังคับใช้ในสมัยอยุธยา โดยได้ทำการชำระและสะสางใหม่ให้บทบัญญัติกฎหมายมีความถูกต้องและยุติธรรมขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ซึ่งเรียกว่า “กฎหมายตราสามดวง”

¹²⁶ ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 17.

กฎหมายตราสามดวง¹²⁷ ในกฎหมายตราสามดวง มีปรากฏคำว่า “กระทง” อยู่ในพระไอยการ ลักษณะวิวาทต่อยติ ตามมาตรา 1 มาตรา 2 และมาตรา 3 ดังบัญญัติไว้ว่า

1. มาตรา 1 วิวาทค่ากัน วิวาทตีกัน โทษ 9 กระทง โทษ 10 กระทง มิให้เรียกกระทงใหม่ โทษสิ่งใดหนักให้เอาแต่นั้นตั้งใหม่ ให้เอาบรรดาศักดิ์ ผู้สูงนฝ่ายเดียวตั้งใหม่ ให้แก่ผู้ชนะ ถ้อยทีถ้อยคำกัน ให้ใหม่กลบถกันเหลือนั้น เป็นสินไหมถึงพินัยกิจ

2. มาตรา 1 สิบคนตีคนเดียวเจ็บก็ดี คนเดียวตี 10 คน บาดเจ็บก็ดี ไซ้มันจะตีแต่ที่เดียวหาไม่ได้ มันยอมตีกันคนละที ให้ใหม่มันผู้เดียวให้แก่เขาจงทุกคนโดยศกาศักดิ์ 10 คนตีมันคนเดียวมีบาดเจ็บนั้น ท่านให้ใหม่ 10 คน ให้แก่มันผู้เดียว ถ้ามัน 10 คนตีมันคนเดียวแตกเข้าบาดเจ็บหลายแห่ง ให้ใหม่มันผู้บันดาล โกรธเป็นต้นเหตุ นั้นไว้แห่งแตกแลบาดเจ็บทั้งนั้น ให้ใหม่รายตัวผู้ตี ถ้าบาดเจ็บแต่แห่งหนึ่ง 2 แห่ง ให้เอาคนทั้งนั้นเป็นแต่พวกมิได้ลงมือ ถ้ามันคนเดียวตี 10 คน บาดเจ็บหลายแห่ง ให้ใหม่ผู้เดียวให้แก่เขาจงทุกคนตามบาดตามแผลมากแลน้อย

3. มาตราหนึ่ง โจทก์หาว่าจำเลยตีค่า จำเลยฟันแทงจนเจ็บปวดเป็นโทษถึง 9 กระทงก็ดี เป็นโทษถึง 10 กระทงก็ดี ฝ่ายจำเลยให้การแก้เกี่ยวกับกล่าวโทษโจทก์ว่า โจทก์ตีค่าฟันแทงมีบาดเจ็บถึง 9 กระทงก็ดี 10 กระทงก็ดี ท่านว่าโทษอันใดใหญ่โทษอันใดหนักให้เอาแต่นั้นตั้งใหม่กลบถกันเหลือนั้นเป็นสินไหมถึงพินัยกิจ

จากบทบัญญัติในพระไอยการลักษณะวิวาทต่อยติตามมาตรา 1 และมาตรา 2 ดังกล่าวข้างต้น จะเป็นกรณีว่าเป็นหลักของบทบัญญัติว่าด้วยความผิด “หลายบทหลายกระทง” หรือไม่นั้น มีความเห็นแตกต่างกันไป 2 แนวทางดังนี้

1. ความเห็นในแนวทางที่ไม่เห็นว่าเป็นบทบัญญัติว่าด้วยความผิด “หลายบทหลายกระทง” เรื่องหลายบทหลายกระทงคิดไปคนละแนวไม่ลงรอยกัน เหมือนกับกฎหมายเก่าของเราเช่นกันที่ไม่มีเรื่องหลายบทหลายกระทงที่แน่นอน เป็นแต่เพียงมีกฎหมายเก่าบัญญัติว่า คนเดียวทำร้ายคน 10 คน ต้องลงโทษ 10 หน ซึ่งมองในแง่ที่คนเดียวไปทำคน 10 คน ต้องทำคนละที หรือคนสิบคนทำคนๆ เดียวก็ต้องทำคนละที 10 ทีเหมือนกัน ไม่ได้เป็นหลักเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” ดังที่กฎหมายปัจจุบันบัญญัติไว้¹²⁸

¹²⁷ ราชบุรีดิเรกฤทธิ์, กรมหลวง, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. กฎหมายตราสามดวงหรือประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1. (2513). หน้า 72-75.

¹²⁸ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ข (2519, พฤษภาคม). “หลายบทหลายกระทง.” วารสารกฎหมาย, 2. หน้า 146.

2. ความเห็นในอีกแนวทางหนึ่งซึ่งเห็นว่าเป็นบทบัญญัติด้วยความผิด “หลาย บทหลายกระทง” คือ คำพิพากษาฎีกาที่ 759/2457¹²⁹ “มาตรา 70 นี้เมื่อพ.ศ. 2457 ได้มีคำพิพากษา ฎีกาที่ 758/2457 อัยการสมุทรรสงคราม-นายรอด ให้อรรถาธิบายไว้ดังนี้ ฯลฯ ผู้ใดเพราะกรรม (คือ การกระทำอันตนกระทำ) อันหนึ่งอันเดียนั้นเป็นความผิดล่วงละเมิดกฎหมาย “หลายบทหลาย กระทง” ท่านให้เอาแต่กระทงหนักตั้งลงโทษแก่ผู้นั้น ดังนี้ใจความแห่งมาตรานี้ได้สาธกยกมาแต่ ลักษณะวิวาทมาตรา 1 คำว่าโทษ 9 กระทง 10 กระทง มิให้เรียงกระทงใหม่ โทษสิ่งใดหนักให้เอา แต่สิ่งนั้นใหม่เป็น อาทิ และมาตรา 71 “ต่างกรรมต่างวาระ” อย่างไรก็ตามเรียงต่างกรรมต่างวาระ ในคำ พิพากษาฎีกาที่ 759/2457 อัยการสมุทรรสงคราม นายรอดจำเลย ได้ให้อรรถาธิบายไว้ว่า ฯลฯ ใจความแห่งบทนี้ได้แก่ลักษณะวิวาทมาตรา 2 คำว่า 10 คนตีคนเดียว ก็ดี คนเดียวตี 10 คนก็ดี ไซ้มัน จะตีแต่ที่เดียวหามิได้ มันยอมตีทีละคน ให้ใหม่คนเดียวให้แก่เขาจงบทุกคน หรือให้ใหม่รายตัวผู้ตี ดังนี้เป็นอาทิ¹³⁰

(2) สมัย ร.ศ. 127 หลักกฎหมาย “หลายบทหลายกระทง” ได้เริ่มมีบัญญัติไว้เป็นครั้งแรกในกฎหมายลักษณะอาญา และบัญญัติต่อมาในประมวลกฎหมายอาญา ดังอธิบายได้ดังนี้

(2.1) กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127

กฎหมายลักษณะอาญาเป็นกฎหมายที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าให้รวบรวมจัดทำประมวลกฎหมายอาญาขึ้นใหม่ เรียกว่า “กฎหมายลักษณะ อาญา” ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2451 มีอยู่ 340 มาตรา โดยยกเลิกกฎหมายตราสาม ดวง เพราะเป็นกฎหมายเก่าแก่หลายชั่วอายุคน มีลักษณะโทษรุนแรงจนคนต่างประเทศไม่ยอม ขึ้นอยู่ภายใต้อำนาจของศาล ไทยจึงจำเป็นต้องสร้างหลักกฎหมายใหม่ที่ทันสมัยทำนองเดียวกับ กฎหมายที่ใช้ในประเทศฝรั่งโดยมาก เพื่อยกเลิกสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนต่างประเทศ

ตามกฎหมายลักษณะอาญามีการบัญญัติเรื่องความผิด “หลายบทหลาย กระทง” ไว้ในประมวลกฎหมายแบบยุโรป ในมาตรา 70 และมาตรา 71 โดยบัญญัติไว้ในหมวดที่ 7 ว่าด้วย “คนๆ เดียวกระทำผิดหลายอย่าง” ดังนี้

มาตรา 70 “ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งและการที่กระทำนั้นเป็นการ ละเมิดกฎหมายหลายบทด้วยกัน ท่านให้ใช้บทกฎหมายที่อาญาหนักลงโทษแก่มัน”

มาตรา 71 “เมื่อศาลพิจารณาเห็นว่าผู้ใดมีความผิดหลายกระทงในคำพิพากษา อันเดียวกัน ศาลจะพิพากษาลงโทษตามกระทงความผิดทุกกระทงก็ได้แต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงเข้า

¹²⁹ ลัดพลีธรรมประคัลต์, มหาอำมาตย์ตรี พระยา. (2475). คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา 1. หน้า 256.

¹³⁰ แหล่งเดิม. หน้า 259-260.

ด้วยกันถ้าจะต้องจำคุกอย่างจำให้เกิน 20 ปีขึ้นไป เว้นแต่โทษของมันถึงจำคุกตลอดชีวิตเช่นนั้นต้องเป็นไปตามโทษ ถ้าและรวมโทษทุกกระทงในฐานะที่จะต้องจำคุกแทนค่าปรับ ท่านว่าอย่าให้จำเกินกว่า 2 ปีขึ้นไป”

ในครั้งแรกที่ได้มีบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องดังกล่าว ก็พบปัญหาตั้งแต่เริ่มต้นว่า เมื่อไรจึงจะเป็นความผิด “หลายกระทง” ซึ่งกฎหมายลักษณะอาญามาตรา 71 ไม่ได้อธิบายคำว่า ความผิดหลายกระทงไว้ ทั้งที่ต้นร่างทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศสได้บัญญัติเป็นคำอธิบายว่า several distinct offences plusieurs delits distincts ซึ่งหมายถึงหลายกรรมต่างกันดังมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญาปัจจุบันบัญญัติไว้ เหตุนี้จึงทำให้การตีความคำว่าความผิด “หลายกระทง” จึงสับสนมาแต่แรก เมื่อไม่มีบทบัญญัติอธิบายไว้ในตัวบทกฎหมาย ศาลก็ตีความว่า “หลายกระทง” ก็คือ “ต่างกรรมต่างวาระ” ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 795/2497¹³¹ การบัญญัติมาตรา 70 และมาตรา 71 เป็นความคิดในทางทฤษฎีในประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย ที่ผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายก็ควรต้องรับโทษสำหรับความผิดทุกกรรมที่ตนได้กระทำลงไป แต่การถือเคร่งครัดเช่นนี้บางทีก็ทำไม่ได้ เช่นผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตแล้วจะวางโทษจำคุกมีกำหนดเวลาอีกก็ไม่ทำให้มีอะไรดีขึ้น หรือผู้ที่ต้องโทษประหารชีวิตจะวางโทษประหารชีวิตก็ไม่ได้อีกเช่นกัน บางกรณีเห็นได้ว่าการกระทำความผิดบางอย่างมีโทษจำคุกไม่เกินกำหนดเวลาที่กำหนดไว้เช่น 3 ปี 5 ปี แต่ถ้านับโทษต่อกันสำหรับความผิดนั้นหลายๆ กรรมอาจกลายเป็นโทษจำคุกถึงตลอดชีวิตไปในตัวเอง ซึ่งสำหรับความผิดที่ได้กระทำลงนั้นกฎหมายมิได้กำหนดให้ลงโทษถึงเพียงนั้นเลย จึงเป็นการเกินสมควรไปย่อมไม่เป็นธรรมที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดต่อกัน ด้วยเหตุนี้จึงมีความคิดเป็นลัทธิผสม คือลงโทษได้ทุกกระทงติดต่อกันไปได้ก็จริง แต่ก็ไม่เกินกำหนดระยะเวลาหนึ่งวันแต่จะเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต¹³²

(2.2) ในประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2500

เมื่อได้มีการประกาศใช้กฎหมายอาญาบับ 2500 ได้นำมาตรา 70 และมาตรา 71 แห่งกฎหมายลักษณะอาญามาบัญญัติไว้ใหม่ในมาตรา 90 และมาตรา 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญาโดยได้เปลี่ยนถ้อยคำให้ชัดเจนขึ้นดังนี้

มาตรา 90 “เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด”

¹³¹ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก เล่มเดิม. หน้า 563-564.

¹³² แหล่งเดิม. หน้า 565.

มาตรา 91 “เมื่อศาลจะพิพากษาลงโทษผู้ใด และปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ศาลจะลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปหรือจะลงโทษเฉพาะกระทงที่หนักที่สุด แต่ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดโทษจำคุกทั้งสิ้นจะต้องไม่เกิน 20 ปีเว้นแต่เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

การบัญญัติข้อความให้มีความชัดเจนขึ้นก็เพื่อลดปัญหาด้านการตีความและการลงโทษดังกล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามปัญหาก็ยังคงมีอยู่ เพราะจากหลักเดิมที่ว่า “ต่างกรรมต่างวาระ” จะเริ่มเปลี่ยนไปเป็นหลัก “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งศาลให้นำหลัก “เจตนาเดียว” หรือ “หลายเจตนาต่างกัน” เข้ามาแทนปัญหาจึงยังคงมีอยู่ที่ว่า เมื่อใดจะถือเป็นหลายกรรมและอย่างไรถือเป็นกรรมที่ต่างกัน คำว่า “หลายกรรมต่างกัน” คือไม่แต่มีการกระทำหลายอันประการหนึ่งเท่านั้น แต่การกระทำหลายอันนั้นเป็นการกระทำต่างกันอีกประการหนึ่งด้วย ถ้าการกระทำหลายอันนั้นไม่ต่างกันก็ยังไม่เป็นความผิดหลายกระทงอยู่นั่นเอง¹³³

ที่กล่าวว่าเปลี่ยนถ้อยคำให้ชัดเจนขึ้นนั้นคือ มีการนำเอาคำว่า “กรรม” 150 มาใช้ในบทบัญญัติของกฎหมายโดยในมาตรา 90 ใช้คำว่า “เมื่อการกระทำใดอันเป็นกรรมเดียว” แทนคำว่า “ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง” ในมาตรา 70 กฎหมายลักษณะอาญา และใช้คำว่า “หลายกรรมต่างกัน” ตามมาตรา 91 แทนคำว่า “หลายกระทง” ในมาตรา 71 กฎหมายลักษณะอาญา เพราะเห็นคำว่า “กรรม” แสดงให้เห็น “การกระทำอันร่วมกัน” เพราะหมายถึง act. ส่วน commission ตรงกับ “การกระทำ” เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบบทกฎหมายมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญากับมาตรา 71 กฎหมายลักษณะอาญาแล้ว จะเห็นว่ามาตรา 71 ในกฎหมายลักษณะอาญาได้บัญญัติโทษจำคุกแทนค่าปรับไว้ในตอนท้ายด้วย แต่ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91 ไม่มีบัญญัติไว้¹³⁴ ดังนั้นเพื่อมิให้ความขาดไปจากของเดิม ประมวลกฎหมายอาญาจึงได้บัญญัติเรื่องการกักขังแทนค่าปรับไว้ในมาตรา 30 วรรค 1 โดยเปลี่ยนโทษจำคุกแทนค่าปรับมาเป็นการกักขังแทนค่าปรับ

นอกจากนี้ มาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญา ไม่มีคำว่า “ในคำพิพากษาอันเดียวกัน” แต่ใช้ข้อความว่า “เมื่อศาลจะพิพากษาลงโทษผู้ใด” ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นกรณีที่ศาลจะทำ

¹³³ แหล่งเดิม. หน้า 565.

¹³⁴ รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไข ประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 127/134/2483 เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. หน้า 7-8.

คำพิพากษาครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นหลายคดีแต่ศาลนำมารวมเขียนไว้ในคำพิพากษาลงข้อเดียวกันก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีเดียวกันเท่านั้น¹³⁵ ดังนั้นแม้จะมีถ้อยคำต่างกันแต่ความหมายก็เป็นนัยเดียวกัน¹³⁶

สำหรับการลงโทษในกรณีเกี่ยวกับกำหนดโทษขั้นสูงที่จะลงแก่จำเลยใน ความผิด “หลายกระทง” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” นี้ มีกำหนดที่เท่ากันทั้งในกฎหมายลักษณะ อาญา และในประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือโทษจำคุกทั้งสิ้นจะต้องไม่เกิน 20 ปี เว้นแต่เป็นโทษ จำคุกตลอดชีวิต สำหรับโทษปรับนับรวมได้เสมอ ไม่มีขีดขั้นจะปรับเป็นจำนวนสูงเท่าใดก็ได้ เพียงแต่ตามกฎหมายลักษณะอาญาจะเป็นการจำคุกแทนค่าปรับซึ่งไม่เกิน 2 ปี และวิธีจำแทนก็คือ อัตราวันละ 1 บาท ตามมาตรา 18 กฎหมายลักษณะอาญา แต่ประมวลกฎหมายอาญาเป็นการกักขัง แทนค่าปรับ ซึ่งเดิม 5 บาท ต่อ 1 วัน จนถึง พ.ศ. 2518 จึงให้เพิ่มเป็น 20 บาท ต่อหนึ่งวัน และเป็น 70 บาทต่อ 1 วัน ใน พ.ศ. 2530 และในปัจจุบันเป็นอัตรา 200 บาท ต่อ 1 วัน¹³⁷

(2.3) ในประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2514

ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 91 โดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 11 ข้อ 2 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2514 ดังมีข้อความดังนี้ “เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอัน เป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปถ้าความผิด กระทงใดมีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุก 50 ปี

การแก้ไขปรับปรุงมาตรานี้ เนื่องจากประวัติศาสตร์ของการใช้บทบัญญัติ มาตรา 91 เดิมที่ให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดหรือจะลงโทษ เฉพาะกระทงที่หนักที่สุดก็ได้ ปรากฏว่าศาลมักใช้ดุลยพินิจลงโทษเฉพาะแต่กระทงที่หนักที่สุด เท่านั้นมีอยู่น้อยคดีมากที่ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดทุกกระทงความผิดไป¹³⁸ และเป็นช่วงที่ ผู้บริหารประเทศขณะนั้น มีนโยบายในการควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม (crime control) ซึ่ง เข้าใจว่าหากมีการลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างหนักแล้วจะก่อให้เกิดผลในการยับยั้งชั่งใจในการที่ จะกระทำความผิดรวมทั้งทำให้ผู้ที่กระทำผิดได้รับโทษที่รุนแรงอันจะส่งผลให้เกิดความเข็ดหลาบ ไม่กระทำความผิดอีก ทำให้การป้องกันและปราบปรามจะส่งผลให้ประชาชนได้รับความสงบสุข

¹³⁵ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 25, มาตรา 160.

¹³⁶ จิตติ ดิงคัลทิษฐ์ ก เล่มเดิม. หน้า 626. และดูรายงานการประชุมแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 123/134/2483. หน้า 9-10.

¹³⁷ ดูประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 30 แก้ไขโดยมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2545.

¹³⁸ พรเพชร วิชิตชลชัย. เล่มเดิม. หน้า 91-92.

และความปลอดภัยจากอาชญากรรม ในการนี้คณะปฏิวัติเห็นว่า อัตราโทษที่กำหนดไว้ สำหรับ ความผิดบางประเภทตามประมวลกฎหมายอาญา ยังไม่เพียงพอแก่การป้องกันและปราบปราม สมควรแก้ไขให้สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน¹³⁹ จึงได้แก้ไขมาตรา 91 เพื่อให้ศาล ลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดหลายกรรมต่างกัน ได้ทุกกระทงความผิด

(2.4) ในประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายอาญา ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2526

ประมวลกฎหมายอาญาฉบับ 2500 มาตรา 91 ได้มีการแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง โดย พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2526¹⁴⁰ ดังมีข้อความดังนี้

มาตรา 91 “เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรม ต่างกัน ในศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป แต่ไม่ว่าจะมีการเพิ่มโทษ ลดโทษ หรือ ลดมาตราส่วนโทษด้วยหรือไม่ก็ตาม เมื่อรวมโทษทุกกระทงแล้วโทษจำคุกทั้งสิ้น ต้องไม่เกิน กำหนดดังต่อไปนี้

(1) สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราจำคุกอย่างสูงไม่ เกินสามปี

(2) ยี่สิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราจำคุกอย่างสูงเกิน สามปี แต่ไม่เกินสิบปี

(3) ห้าสิบปี สำหรับกรณีความผิดกระทงที่หนักที่สุดมีอัตราโทษจำคุก อย่างสูงเกินสิบปีขึ้นไป เว้นแต่กรณีศาลลงโทษจำคุกตลอดชีวิต

เหตุผลในการแก้ไข¹⁴¹ มาตรา 91 ในครั้งนี้ก็คือ การที่กฎหมายเดิม มิได้ กำหนดโทษจำคุกขั้นสูงในกรณี เรียงกระทงลงโทษไว้ ทั้งในกรณีความผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต ยังกำหนดให้เปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษ จำคุก 50 ปี เพื่อประโยชน์ในการเรียงกระทง ลงโทษอีกด้วย ทำให้บางกรณีโทษจำคุกรวมของการเรียงกระทงลงโทษจึงสูงเกินสมควร จึงต้อง ควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าว โดยกำหนดขั้นสูงของโทษจำคุกรวมในกรณีเรียงกระทง ลงโทษ เพื่อให้การลงโทษเป็นไปด้วยความเป็นธรรมและได้ผลดียิ่งขึ้น

4.2 ผลทางกฎหมายของบทบัญญัติ “หลายบทหลายกระทง”

¹³⁹ ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ. เล่มที่ 108, ตอนที่ 150. 21 พฤศจิกายน 2514, หน้า 1-2.

¹⁴⁰ ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ. เล่มที่ 100, ตอนที่ 53. 5 เมษายน 2526.

¹⁴¹ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา. ฉบับที่ 6. 2526.

บทบัญญัติของกฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายสารบัญญัติหรือกฎหมายวิธีสบัญญัตินั้น ในส่วนของหลักกฎหมาย ที่บัญญัติไว้ทั้งในส่วนของสารบัญญัติเอง หรือในส่วนของวิธีสบัญญัติเองย่อมมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันในตัวเอง นอกจากนั้นยังมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอีกต่างหาก เพราะบทบัญญัติของกฎหมายสารบัญญัติเป็นกฎหมายซึ่งบัญญัติถึงการกระทำใดที่เป็นความผิด และเป็นการกำหนดโทษ และกฎหมายวิธีสบัญญัติเป็นการบัญญัติถึงเรื่องวิธีการที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายสารบัญญัติ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การแบ่งแยกความผิดหลายบทหลายกระทง ว่าการกระทำใดเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท หรือหลายกรรมต่างกันย่อมมีผลทางกฎหมายต่างกันไป

4.2.1 ผลต่อกฎหมายสารบัญญัติ

1) ผลต่อการวางบทลงโทษ การแบ่งแยกความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ตามกฎหมายปัจจุบัน มีผลกระทบต่อการวางบทลงโทษ การกระทำความผิดที่ถือว่าเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท จะลงโทษบทหนักที่สุดเพียงบทเดียว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิด “หลายกรรมต่างกัน” เป็น “หลายกระทง” ให้ลงโทษทุกกระทงความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 91

2) ผลต่อการเพิ่มโทษ บทบัญญัติในเรื่องการเพิ่มโทษมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 92 คือ เพิ่มโทษ 1 ใน 3 ถ้าและได้กระทำความผิดใดๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี และการเพิ่มโทษ ตามมาตรา 93

โดยการเพิ่มโทษถึงหนึ่งมีเงื่อนไขสำคัญว่า จำเลย

ก) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ไม่น้อยกว่า 6 เดือน

ข) กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกระหว่าง

1) ยังต้องรับโทษอยู่หรือ

2) ภายในเวลา 3 ปี นับตั้งแต่วันพ้นโทษ

ค) ศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก

ในกรณีความผิดทั้ง 2 ครั้ง ไม่ใช่ความผิดหลุโทษหรือความผิดที่กระทำโดยประมาท และได้กระทำเมื่ออายุเกิน 17 ปี¹⁴² ศาลต้องเพิ่มโทษจำเลยถึงหนึ่ง เมื่อโจทก์ขอมา และกรณีเข้าเงื่อนไข ในมาตรา 93 อนุมาตรา 1 ถึง 13 อนุมาตราเดียวกันแล้ว แม้จะเป็นความผิดต่างมาตรากัน เช่น ครั้งแรกกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตามมาตรา 358 ครั้งหลังกระทำความผิด

¹⁴² โดยผลของมาตรา 94 ประมวลกฎหมายอาญา.

ฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ก็อยู่ในเกณฑ์ของการเพิ่มโทษ ตามมาตรา 93 เพราะอยู่ในอนุมาตรา 13 ของมาตรา 93 เช่นกัน

การเพิ่มโทษในกรณีที่กระทำความผิดครั้งแรก เป็นความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เช่น ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการบทหนึ่ง และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์อีกบทหนึ่ง ซึ่งศาลต้องลงโทษบทหนักที่สุด ในบทเจ้าพนักงานแล้วลงโทษไปตามนั้น แม้การกระทำ

ครั้งนี้ของจำเลยจะทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ด้วย แต่ศาลไม่ได้กำหนดโทษไว้ กรณีดังภายใน 3 ปี นับตั้งแต่วันพ้นโทษ จำเลยได้กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์อีก และโจทก์ก็ขอให้เพิ่มโทษ ตามมาตรา 93 ศาลคดีหลังเพิ่มโทษจำเลยตามมาตรา 93 ไม่ได้ เพราะวาคดีก่อนแม้ศาลจะฟังว่าจำเลยกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ก็อภัยออกด้วย แต่ศาลไม่ได้กำหนดโทษความผิดเกี่ยวกับทรัพย์เอาไว้ในโทษคดีก่อนของจำเลย กลับเป็นโทษความผิดเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน ซึ่งความผิดคดีหลังผิดฐานลักทรัพย์ไม่เข้าหลักเกณฑ์ในการเพิ่มโทษตามมาตรา 93¹⁴³

3) ผลต่ออำนาจกักกัน ตามบทบัญญัติมาตรา 40 และ 41 ประมวลกฎหมายอาญาศาลมีอำนาจสั่งกักกันได้ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยต้องปรากฏว่า จำเลยได้กระทำความผิดและได้รับโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน มาแล้ว 2 ครั้ง และกระทำความผิดอีก ภายใน 10 ปี จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยครั้งหลังไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ซึ่งจะเป็นกรณีอยู่ในข่ายของการถูกกักกันนั้น ความผิดทั้ง 3 ครั้งต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 อนุมาตราต่างๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดฐานเดียวกันทั้ง 3 ครั้ง¹⁴⁴ และแม้จะอยู่ต่างอนุมาตรากัน ก็อยู่ในข่ายของการถูกกักกันแล้ว¹⁴⁵

หากเป็นกรณีเป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ซึ่งศาลลงโทษตามบทหนักตามมาตรา 90 นั้น มีผลกระทบ หรือผลทางกฎหมายที่ทำให้จำเลยไม่อยู่ในเกณฑ์ของการกักกัน เช่น จำเลยมีความผิดฐานพยายามลักทรัพย์ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 364, 365 ซึ่งเป็นบทหนัก จำคุกจำเลย 6 เดือน ดังนี้กรณีไม่เข้าเกณฑ์ตามมาตรา 41(8) แม้จำเลยจะเคยถูกศาล

¹⁴³ คำพิพากษาฎีกาที่ 1698/2513. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2513. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 2207.

¹⁴⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1688/2505. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2505. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1437.

¹⁴⁵ บทบัญญัติมาตรา 41 ไม่มีคำว่า “ซึ่งในอนุมาตราเดียวกันอีก” ต่างจากมาตรา 93 เรื่องของการเพิ่มโทษ.

พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกฐานลักทรัพย์ไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ครั้ง ก็จะ
กักกันจำเลยมิได้¹⁴⁶

D
P
U

¹⁴⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 1141/2506. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2506. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมาย
แห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1666. และ

คำพิพากษาฎีกาที่ 646/2506. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2506. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง
เนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1697.

4) ผลต่อการริบทรัพย์สิน กรณีเป็นการกระทำความผิดเดียว ผิดกฎหมายหลายบท ซึ่งศาลลงโทษบทหนักบทเดียว ตามมาตรา 90 นั้น ถ้าบทหนักบทเดียวที่ศาลลงโทษไม่มีบทบัญญัติในเรื่องริบทรัพย์สินด้วยก็จะริบไม่ได้ (กรณี หมายถึง เป็นการริบทรัพย์สินนอกประมวลกฎหมายอาญากล่าวคือ เป็นทรัพย์สินที่มีกฎหมายให้ริบเป็นพิเศษ) จะนำบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องในคดีนั้นแต่ไม่ใช่บทลงโทษมาบังคับเพื่อริบทรัพย์สินมิได้ ตัวอย่าง การพกปิ่นไปในหมู่บ้านและทางสาธารณะ โดยไม่ได้รับอนุญาตให้มีปิ่นติดตัว และไม่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วนตามควร เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน พ.ศ. 2490 มาตรา 8 ทวิ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 371 เป็นกรรมเดียวลงโทษบทหนักตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน มาตรา 72 ทวิ บทเดียว มาตรา นี้ไม่มีบทบัญญัติให้ริบปิ่น จึงริบไม่ได้ และนำมาตรา 371 ซึ่งไม่ใช่บทลงโทษ ในคดีนี้มาบังคับ ไม่ได้¹⁴⁷

สรุปผลทางกฎหมายหรือผลกระทบ ต่อการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ต่อกฎหมายสารบัญญัติ นอกจากเรื่องการลงโทษที่มีผลทางกฎหมายทั้งสองด้านแล้ว กรณีกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท จะก่อให้เกิดผลทางกฎหมายหรือผลกระทบต่อ การเพิ่มโทษอำนาจกักกัน และการริบทรัพย์สินด้วย เป็นต้น เพราะต้องพิจารณาจากบทหนักที่ใช้เป็นบทลงโทษเป็นเกณฑ์

4.2.2 ผลต่อกฎหมายวิธีสบัญญัติ

1) ผลต่อสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปหรือไม่ ตามมาตรา 39(4) ตามมาตรา 39 อนุ 4 สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป เมื่อมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความคิดที่ฟ้อง กล่าวคือ กรณีจะเป็นฟ้องซ้ำหรือไม่ มีข้อพิจารณาดังนี้

ก. มีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความคิดที่ได้ฟ้อง คำว่าพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความคิดที่ฟ้องเป็นเรื่องของเนื้อหาของคดี กล่าวคือ ศาลได้มีคำวินิจฉัยในเรื่องที่ฟ้องนั้นแล้ว แม้คำพิพากษายังไม่ถึงที่สุดก็ตาม แม้จะเป็นเรื่องศาลยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยไป ก็จะดำเนินคดีในเรื่องเดียวกันกับจำเลยนั้นอีกไม่ได้ ซึ่งไม่ได้หมายความว่าห้ามลงโทษซ้ำ 2 สำหรับการกระทำเดียวกันเท่านั้น ทั้งนี้เป็นไปตามหลัก ne bis in idem (not twice for the same) กล่าวคือ บุคคลจะไม่เดือดร้อนหลายครั้งในเรื่องเดียวกัน

¹⁴⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 922/2521. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2521. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 597. และ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1200/2521. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2521. ตอนที่ 5. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 733.

ดังนั้นประเด็นที่กล่าวหาจึงเป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำเดียวกันหรือไม่ เพราะถ้าคำพิพากษารอบคลุมถึงการกระทำใดแล้ว การกระทำนั้น ย่อมไม่อาจเป็นวัตถุประสงค์ของการพิจารณาพิพากษาได้อีกต่อไป

ดังนั้นในกรณีที่จะวินิจฉัยว่า กรณีใดกรณีหนึ่งเป็นการกระทำ เดียวกันหรือไม่ก็โดยอาศัยหลักเกณฑ์ การกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” กล่าวคือ ถ้าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท ฟ้องบทใดแล้วต่อมาจะมาฟ้องร้องจำเลยในบทอื่นอีกไม่ได้¹⁴⁸ แต่ถ้าการกระทำของจำเลย เป็น “หลายกรรมต่างกัน” กรรมใดยังไม่ได้ฟ้องเมื่อฟ้องใหม่ไม่เป็นฟ้องซ้ำ¹⁴⁹ ตัวอย่างเช่น อ. ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบโรคศิลปะ ทำการฉีดยา ส. โดยไม่ได้รับอนุญาต ผิดที่ที่ควรฉีด เข็มสกปรก ส. กลายเป็นผี อ. ฉีดยาการรักษาอีกทำให้ผีอีกเสบมากขึ้นจน ส. ตาย ดังนั้นความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบ โรคศิลปะ พ.ศ. 2479 กับความผิดตามมาตรา 291 เป็นความผิดกรรมเดียวแม้จะเกิดขึ้นต่างวาระก็ตาม เมื่อ โจทก์ฟ้องตามพระราชบัญญัติประกอบโรคศิลปะฯ เสียก่อนจนศาลพิพากษาคดีแล้วแม้อดยังไม่ถึงที่สุด โจทก์ก็มาฟ้อง ตามมาตรา 291 อีก เป็นฟ้องซ้ำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(4)¹⁵⁰ อย่างไรก็ตามความผิดอาญาที่เป็นการละเมิดอำนาจศาลด้วยนั้นไม่ตกอยู่ในข้อห้าม ne bis in idem แม้จะลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลไปแล้ว ก็ยังลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาได้อีกแม้จะเป็นกรรมเดียวกันก็ตาม เพราะการละเมิดอำนาจศาลในเนื้อหาไม่ใช่ว่าความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 31¹⁵¹

2) ผลทางกฎหมายในเรื่อง ข้อห้ามอุทธรณ์ฎีกา ในคดีอาญาโดยหลักสิทธิในการอุทธรณ์ฎีกามีอยู่เสมอ ข้อห้ามอุทธรณ์ฎีกา ต้องตีความ โดยเคร่งครัด

ก) ข้อห้ามอุทธรณ์ อาจแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ ข้อห้ามอุทธรณ์ คำสั่งระหว่างพิจารณาและข้อห้ามอุทธรณ์อื่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 190 และ มาตรา 193 ทวิ

ข) ข้อห้ามฎีกา หมายถึง ข้อห้ามฎีกาคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์ ในปัญหาข้อเท็จจริง สำหรับข้อกฎหมายนั้น ไม่ตกอยู่ในข้อห้ามใดๆ โจทก์จำเลยฎีกาในข้อ

¹⁴⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 1182/2474. ธรรมสาร. เล่มที่ 15. หน้า 1332.

¹⁴⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 668/2502. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2502. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 859.

¹⁵⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 891/2507.

¹⁵¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 83/2488.

กฎหมายได้เสมอ ข้อห้ามฎีกามีบัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 218, 219 219 ทวิ, 219 ตรี และมาตรา 220

กรณีกฎหมายวางบทตัดสิทธิอุทธรณ์ฎีกา ถ้าการกระทำความผิดของจำเลยเป็น ความผิดธรรมดาเดียวผิดกฎหมายหลายบท ถ้าบทที่มีโทษสูงสุดไม่ต้องห้าม อุทธรณ์ฎีกาแล้ว เป็นอันว่าคดีนั้น ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาทั้งคดี แม้บางบทต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาก็ตาม เช่น ต่อสู้ ชัดขวางเจ้าพนักงาน ทำให้เจ้าพนักงานถึงแก่ความตาย การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวผิด กฎหมายหลายบท ตามมาตรา 138 เรื่องต่อสู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน และในขณะเดียวกันก็ผิดตาม มาตรา 289(2) ประกอบมาตรา 80 ในกรณีที่เจ้าพนักงานไม่ถึงแก่ความตายรวมเป็น 2 บท บทหนัก คือมาตรา 289 ประกอบกับมาตรา 80 แต่มาตรา 138 เป็นบทเบาอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี อยู่ใน ข้อบังคับต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงตามมาตรา 193 ทวิ แต่เมื่อเข้าหลักกรรมเดียวผิด กฎหมายหลายบท เมื่อบทหนักไม่ต้องห้ามแล้ว ก็ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ทั้งหมดตามแนวคำพิพากษาที่ 95/2521

แต่ถ้าความผิดที่จำเลยทำเป็น “หลายกรรมต่างกัน” การพิจารณาว่าต้องห้าม อุทธรณ์ฎีกาหรือไม่ ต้องพิจารณาเป็นรายกระทงไป กระทงหนึ่ง อาจต้องห้ามอุทธรณ์ ฎีกา แต่ กระทงอื่นอาจไม่ต้องห้าม แยกพิจารณากัน¹⁵²

สรุป ผลทางกฎหมายในการแบ่งแยกความผิดหลายบทหลายกระทง ต่อกฎหมาย วิธีสารบัญญัติ หากพิจารณาว่า การกระทำความผิดใด เป็นการกระทำความผิดผิดกฎหมายหลาย บทแล้ว จะมีผลต่อการฟ้องซ้ำ รวมทั้งการอุทธรณ์ฎีกาเป็นอย่างมาก เพราะฟ้องบทใดแล้วจะมาฟ้อง บทอื่นอีกไม่ได้ และเมื่อความผิดบทหนักที่สุดบทเดียวไม่อยู่ในข้อห้ามอุทธรณ์ฎีกา ก็เป็นอันว่าคดี นั้นทั้งคดีไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ฎีกา

การพิจารณาเรื่องผลทางกฎหมายในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลาย กระทง” นั้น หากพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็น “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท ไม่ใช่เพียงแต่จะ มีผลทางกฎหมายต่อการลงโทษ การเพิ่มโทษ การกักกัน หรือการริบทรัพย์สิน ตามกฎหมายสาร บัญญัติเท่านั้นแต่ยังมีต่อกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งอาจให้มีผลถึงการแพ้ หรือชนะคดีของโจทก์และ จำเลยได้อีกด้วย เป็นต้น

4.3 หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง”

¹⁵² คำพิพากษาฎีกาที่ 842/2482. ธรรมสาร. เล่มที่ 23. หน้า 1271.

หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกว่า การกระทำความผิดใดจะเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบทหรือเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” นั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการกระทำความผิดนั้นโดยมากจะมีใช่เป็นการกระทำความผิดกฎหมายบทเดียวครั้งเดียว แต่มักจะเป็นการกระทำความผิดกฎหมายบทเดียวหลายครั้ง หรือกระทำครั้งเดียวแต่เป็นความผิดหลายฐาน ซึ่งเรียกว่า การกระทำความผิดหลายอย่าง การพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็น “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือเป็นความผิด “หลายกรรมต่างกัน” คงเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว แต่ก็มีอยู่บ้างในบางกรณีที่เป็นปัญหาคาบเกี่ยว และไม่เป็นที่ง่ายที่จะวินิจฉัยว่าอย่างไรเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือเป็นความผิด “หลายกรรมต่างกัน” เพราะการพิจารณาที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อทางกฎหมายในเรื่องต่างๆ แตกต่างกันไปตามบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายตามที่ได้ศึกษามาในเรื่องผลทางกฎหมายของความผิดหลายบทหลายกระทงทั้งในกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ

4.3.1 ความเห็นในทางตำรากฎหมาย

วิธีพิจารณาลักษณะความผิดหลายความผิดว่าลักษณะของการกระทำ เป็น “กรรมเดียว” คือมีเจตนาเดียว หรือ “หลายกรรมต่างกัน” คือ หลายเจตนา พิจารณาได้จากสภาพของการกระทำ และฐานความผิดประกอบกันดังนี้

(ก) การกระทำ “กรรมเดียว” การกระทำ “กรรมเดียว” หมายถึง การกระทำในทางธรรมชาติอันเดียวกัน เช่น ยิงปืนนัดเดียว แม้จะถูก ก. ตาย และถูก ข. ขาหักก็เป็น “กรรมเดียว” หรือหมายถึงการกระทำในทางธรรมชาติหลายการกระทำ แต่กฎหมายให้ถือเป็น “กรรมเดียว” เช่น จึงทรัพย์ยอมประกอบด้วย (ก) ลักทรัพย์ และ (ข) ใช้กำลังทำร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย¹⁵³ การกระทำที่จะเป็นกรรมเดียว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 นี้ต้องเป็นการละเมิดกฎหมายตั้งแต่ 2 บทขึ้นไป คำว่าผิดกฎหมาย “หลายบท” นั้นหมายความถึงผิดกฎหมายหลายฐาน และผิดกฎหมายฐานเดียวหลายครั้ง¹⁵⁴ การกระทำอันเป็นกรรมเดียวนั้น หมายความว่า การกระทำที่ผู้กระทำมีเจตนาจะทำให้เกิดผลอย่างหนึ่งอย่างใดขึ้น และการกระทำดังกล่าวอาจเกิดจากการกระทำอันเดียวหรือหลายการกระทำก็ได้¹⁵⁵

¹⁵³ หยุต แสงอุทัย จ. (2540). กฎหมายอาญาภาค 1. หน้า 124.

¹⁵⁴ คณิต ณ นคร. เล่มเดิม. หน้า 319.

¹⁵⁵ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2545). กฎหมายอาญาหลักและปัญหา. หน้า 233.

การพิจารณาปัญหาตามมาตรา 90 นี้ ถ้ากรรมอันหนึ่งอันเดียวที่บุคคลได้กระทำได้ด้วยทบัญญัติเป็นความผิดต่อกฎหมายบทหนึ่งนั้น เกิดเป็นความผิดด้วยทบัญญัติแห่งกฎหมายบทอื่นขึ้นอีกด้วยก็ได้ชื่อว่ากรรมนั้น เป็นความผิดต่อกฎหมาย “หลายบท”¹⁵⁶ การกระทำ ความผิดเป็นกรรมเดียวอาจมีกรณีต่างๆ ดังนี้

1. กรรมเดียวที่เกิดจากการกระทำทางธรรมชาติอันเดียว แต่เกิดเป็นความผิดต่อ กฎหมายหลายบท อาจเป็นบทต่างกัน หรือบทเดียวกันก็ได้ เช่น ยิง 3 นัด ถูกคน 2 คน ตายคนหนึ่ง บาดเจ็บคนหนึ่ง เป็นกรรมเดียว¹⁵⁷

2. กรรมเดียวที่เกิดจากการกระทำในทางธรรมชาติหลายการกระทำ ซึ่งอาจเกิดขึ้น ได้หลายกรณีดังนี้

ก. การกระทำทั้งหลายไม่เป็นความผิดในตัวเอง แต่เมื่อรวมกันแล้วเป็นความผิด ได้ เช่น การแสดงข้อความเท็จ และการได้ไปซึ่งทรัพย์สิน เมื่อรวมกันแล้วเป็นความผิดฐานฉ้อ โกง กรรมเดียว

ข. การกระทำหลายอัน บางอันเป็นความผิดในตัวเองได้ เช่น การลงชื่อปลอม เป็นการปลอมเอกสาร แต่เป็นส่วนหนึ่งของการหลอกลวงเอาไปในความผิดฐานฉ้อ โกง เป็น ความผิดฐานฉ้อ โกงกรรมเดียว¹⁵⁸

ค. การกระทำแต่ละอันเป็นความผิดในตัวเองได้ เช่น การบุกรุกเข้าไปทำร้าย หรือทำอนาจารเขาถึงในบ้าน¹⁵⁹ หรือทุกระจกเพื่อขู่เอาทรัพย์สินในการชิง ทรัพย์¹⁶⁰ การที่จำเลยจับ รถรางเร็วเกินควร ไม่ให้สัญญาณ เป็นการกระทำโดยประมาท เมื่อการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้ ผู้อื่นบาดเจ็บสาหัสเป็นความผิดต่อ พรบ. จราจรฯ และกฎหมายอาญา เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมาย หลายบท¹⁶¹

¹⁵⁶ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก. เล่มเดิม. หน้า 566.

¹⁵⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 2852/2531. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2531. ตอนที่ 7. สำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1901.

¹⁵⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 226, 227/2501. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2501. ตอนที่ 7. สำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 202.

¹⁵⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1905/2520. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2520. ตอนที่ 10. สำนักอบรมศึกษากฎหมาย แห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1493.

¹⁶⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 970/2499. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2499. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง เนติบัณฑิตยสภา. หน้า 402.

¹⁶¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 513/2500. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2500. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่ง เนติบัณฑิตยสภา. หน้า 362.

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ถ้าสภาพของการกระทำแยกจากกันไม่ได้ แม้จะเป็นความคิดหลายฐานหรือฐานเดียวหลายครั้ง ก็เป็นการกระทำความผิดกรรมเดียวหลายบท เพราะมีเจตนาเดี่ยวนอกจากนี้บทมาตราที่มากกว่า 1 บทนั้น ต้องเป็นกฎหมายอาญา แต่ไม่จำเป็นต้องอยู่ในกฎหมายฉบับเดียวกันหรือเฉพาะ ประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น¹⁶² และบทมาตราน่าจะเป็นความคิดในฐานประมาทก็ได้ ไม่จำกัดเฉพาะความคิดที่มีเจตนาเท่านั้น¹⁶³

สภาพของการกระทำที่แยกออกจากกันไม่ได้หมายถึง การกระทำอันเดียวหนึ่งเดียวครั้งเดียว แต่ก่อให้เกิดเป็นความคิดหลายฐาน กล่าวคือ เป็นการละเมิดกฎหมายตั้งแต่ 2 บทขึ้นไป ซึ่งอาจเป็นความผิดบทต่างกัน เช่น ยิงปืนนัดเดียว ถูกกระเจกหน้าต่างแตก และถูกกระสุนไปถูกคนในร้านมีบาดแผลเป็นการละเมิดกฎหมาย 2 บทคือ ทำให้เสียทรัพย์และทำร้ายร่างกายโดยประมาท หรืออาจเป็นบทที่เหมือนกันก็ได้ เช่น การที่ ก. เอาปืนยิงที่กลุ่มคนไป 1 นัด ถูก ข. ตาย และถูก ค. ซึ่งยืนอยู่ใกล้ๆ ข. ตายอีกคนหนึ่ง แต่ถ้าเป็นการกระทำความผิดเป็นการละเมิดกฎหมายบทเดียว ก็มีใช้กรณีของความผิดกฎหมายหลายบท เช่น ก. ตบ ข. 1 ที ซึ่งถือว่าเป็นความผิดธรรมดา¹⁶⁴

อย่างไรก็ตาม แม้สภาพของการกระทำจะแยกออกจากกันไม่ได้ แต่ก่อให้เกิดผลแก่บุคคลแต่ละคน แยกจากกันได้โดยเด็ดขาด ไม่ใช่มุ่งกระทำครั้งเดียว อันเดียว ก่อให้เกิดผลอย่างเดียวกันถือว่ามีความผิดต่างกัน เป็นหลายกระทง เช่น จำเลยเอายาพิษอย่างแรงใส่ในคุ่มน้ำให้ผู้อื่นกิน ทำให้ ป. และภริยาได้รับบาดเจ็บ บุตรของ ป. ถึงแก่ความตาย ตัดสินว่าจำเลยมีความผิดฆ่าคนตายโดยเจตนากระทงหนึ่ง และพยายามฆ่าคนตายอีกกระทงหนึ่ง¹⁶⁵

(ข) การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นความคิด “หลายกระทง” นั้น คือ การกระทำที่ตรงข้ามกันกับการกระทำอันเป็น “กรรมเดียว” เป็นความคิดกฎหมายหลายบท¹⁶⁶ “การกระทำอันเป็นความคิดหลายกรรมต่างกันเกิดขึ้น เมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดหลายความคิดเป็นอิสระจากกันและความคิดทั้งหลายนั้นจะถูกพิพากษาในคดี

¹⁶² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 87/2424.

¹⁶³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 534/2511. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2511. ตอนที่ 5. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 695..

¹⁶⁴ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก. เล่มเดิม. หน้า 628.

¹⁶⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1251/2520. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2520. ตอนที่ 7. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 922.

¹⁶⁶ คณิต ณ นคร. เล่มเดิม. หน้า 322.

เดียวกัน¹⁶⁷ “การกระทำความผิดอย่างไรจึงจะเป็นความผิดหลายกระทงนั้น อยู่ที่ว่าการกระทำนั้น เป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน คือไม่แต่มีการกระทำหลายอันประการหนึ่งเท่านั้น แต่การกระทำหลายอันนั้น เป็นการกระทำต่างกันอีกประการหนึ่งด้วย ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำอันเดียวกัน ปัญหาที่ว่าเป็นการกระทำต่างกันก็คงไม่เกิดขึ้น เช่น ก. ตี ข. 1 ที่เป็นการกระทำอันเดียว ปัญหาเรื่องหลายกรรมต่างกันย่อมไม่เกิดขึ้น¹⁶⁸ แต่แม้การกระทำหลายอันจะถือเป็นหลายกรรมได้ก็ตาม ถ้าหากการกระทำหลายกรรมนั้นไม่ต่างกัน ก็ยังไม่เป็นความผิด หลายกรรมต่างกันหรือหลายกระทงอยู่นั่นเอง¹⁶⁹ เช่น ก. ตี ข. หลายที หรือการลักทรัพย์ เจตนาเดียวแต่ขโมยไปทีละชั้น แม้จะเป็นการกระทำหลายอัน การกระทำหลายกรรมนั้นถ้าไม่ต่างกันไม่เป็นหลายกระทง การกระทำที่ถือได้ว่าเป็นหลายกรรมต่างกันนั้น น่าจะหมายถึงการกระทำที่แยกออกจากกันได้ ทั้งในส่วนของเจตนา และสภาพของการกระทำนั่นเอง แม้จะในวาระเดียวกัน ก็ไม่สำคัญ¹⁷⁰ หลักทั่วไปในการพิจารณาเรื่องการกระทำหลายกรรมต่างกัน ตามมาตรา 91 คือหลัก “หลายเจตนา” หรือ “เจตนาต่างกัน”¹⁷¹ กรรมเดียวหรือหลายกรรม ไม่ได้อยู่ที่ว่า ทำคนเดียวหรือทำหลายคนแต่ต้องมีเจตนาประกอบด้วย ดังนั้นเจตนาของผู้กระทำอาจประกอบ การกระทำช่วยให้รู้ได้ว่าเป็นกรรมเดียวหรือหลายกรรม¹⁷²

การกระทำที่ถือได้ว่าเป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน หมายความว่าถึง การกระทำที่แยกออกจากกันได้ คือพิจารณาตามสภาพของการกระทำนั่นเอง แม้จะเป็นการกระทำในวาระเดียวกันก็ไม่สำคัญ¹⁷³ เช่น การจับสัตว์น้ำ¹⁷⁴ กรณีไม้แปรรูปและมีไม้แปรรูป¹⁷⁵ การกระทำครั้งเดียวคราวเดียว อาจเป็นหลายกรรมต่างกันก็ได้ หากผู้กระทำมีเจตนาที่จะให้เกิดผลต่างกรรมกัน เช่น

¹⁶⁷ แห่ล่งเดิม.

¹⁶⁸ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก. เล่มเดิม. หน้า 628.

¹⁶⁹ แห่ล่งเดิม.

¹⁷⁰ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. เล่มเดิม. หน้า 293.

¹⁷¹ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 707.

¹⁷² จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ข เล่มเดิม. หน้า 147.

¹⁷³ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก เล่มเดิม. หน้า 633.

¹⁷⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 939/2521. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2521. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 662.

¹⁷⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 1176/2511. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2511. ตอนที่ 10. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1597.

ประกาศหนังสือพิมพ์ ให้คนสมัครงาน¹⁷⁶ ชักชวน จ. และ ส. ไปทำงานต่างประเทศคนละคราว แม้รับเงินไว้คราวเดียวกันก็เป็นต่างกระทง

หากมีเจตนาอย่างเดียวกัน แต่ประสงค์ให้เกิดผล เป็นความผิดหลายฐานต่างกันก็เป็นหลายกรรมต่างกันได้ เช่น มีอาวุธปืนและมีวัตุระเบิด แม้จะมีในเวลาเดียวกันก็เป็นความผิด 2 กรรม¹⁷⁷ และแม้ความมุ่งหมายในการกระทำของจำเลยจะมีอยู่อย่างเดียวกัน เป็นเหตุระงับหาหนิงไว้เพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่น แต่การที่จำเลยจะได้ผู้เยาว์ไว้เพื่อสำเร็จความใคร่ของผู้อื่นนั้น จำเลยรับซื้อผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากจากมารดาเป็นการกระทำความผิดอีกนัยหนึ่งตามมาตรา 319 วรรค 2 ด้วยเพื่อบรรลุผลตามความมุ่งหมาย ซึ่งเป็นความผิดต่างจากกัน ต้องถือว่าเป็นเจตนาอีกอันหนึ่งต่างหาก การกระทำของจำเลยจึงเป็นหลายกรรม¹⁷⁸

นอกจากการกระทำที่เป็นการกระทำในวาระเดียว ซึ่งโดยสภาพแยกออกจากกัน เป็นหลายกรรมดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น การกระทำที่ถือว่าเป็นความผิดหลายกระทงมีได้ดังนี้

1) กรณีการกระทำหลายกรรมนั้นเป็นการกระทำความผิด หลายฐานต่างกันและมีความประสงค์คนละอัน เช่น ฆ่าคนแล้วลักทรัพย์ โดยเจตนาลักขึ้นภายหลัง เป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน¹⁷⁹ ปล้นทรัพย์และข่มขืนกระทำชำเราเจ้าทรัพย์ เป็นหลายกระทง

2) การกระทำหลายกรรมนั้น เป็นความผิดฐานเดียวกัน แต่ผู้กระทำมีความประสงค์เป็นคนละอันต่างกัน ถือว่าเป็นการกระทำหลายกรรมและหลายเจตนาเป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน เช่น ก. ทำร้ายแล้ววิงหนี ข. ข. วิ่งไล่จับ ก. ทำร้าย ข. อีก เป็นความผิด 2 กระทง¹⁸⁰ จำเลยพาผู้เสียหาย 5 คน ไปทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟอาหาร และจำเลยบังคับให้ทั้ง 5 คน ร่วมประเวณีกับแขกที่มารับประทานอาหาร จำเลยผิดมาตรา 283 วรรคแรก รวม 5 กระทง เพราะเป็นการกระทำต่อผู้เสียหายแต่ละคนโดยเฉพาะ¹⁸¹

¹⁷⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 340/2512. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2512. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 500.

¹⁷⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 3554/2529. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2529. ตอนที่ 11. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 2109.

¹⁷⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 1504/2536. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2536. ตอนที่ 8. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1455.

¹⁷⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 1919/2514. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2514. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1678.

¹⁸⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1715/2515.

¹⁸¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 799/2537. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2537. เล่มที่ 1. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการกระทรวงยุติธรรม. หน้า 58.

ดังนั้น ถ้าสภาพของการกระทำแยกออกจากกันได้ และเป็นความผิดหลายฐาน หรือฐานเดียวหลายครั้ง ก็เป็นความผิดหลายกระทง เพราะถือว่ามีหลายเจตนาต่างกัน ตามส่วนของการกระทำที่เป็นอิสระจากกัน¹⁸² และไม่จำกัดว่าจะได้กระทำต่างวาระกัน

อย่างไรก็ตาม การมีอาวุธปืน กระสุนปืน และลูกกระเบิดมือไว้ในครอบครองในวาระเดียวกันศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นกรรมเดียว¹⁸³ แสดงว่าถ้ากระสุนปืนของกลาง ไม่ได้ใช้กับอาวุธปืนที่มีอยู่ แม้จะมีอยู่พร้อมกัน ก็ย่อมเป็นความผิด 2 กระทงได้¹⁸⁴ และถ้าโจทก์นำสืบไม่ได้ว่าจำเลยได้สิ่งของเหล่านั้นมาในช่วงเวลาแตกต่างกัน หรือในช่วงเวลาเดียวกันแล้ว ควรถือว่ามีเจตนาเดียวเป็นกรรมเดียวหลายบท¹⁸⁵ หรือถ้าเป็นวัตถุประเภทเดียวกัน ก็เป็นกรรมเดียว¹⁸⁶ เช่น มีสุราแช่และสุรากลั่นจับได้ในคราวเดียวกัน ฟ้องรวมเป็นข้อหาเดียว กรรมเดียวผิดกฎหมายบทเดียวกัน¹⁸⁷ ทำและมีส่วนของอาวุธปืนกับมี และทำเครื่องกระสุนปืนเป็นกรรมเดียว¹⁸⁸ มีกัญชาและเมล็ดกัญชาเป็นกรรมเดียว¹⁸⁹

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว เป็นการยากที่จะวางหลักแน่นอนตายตัวได้ แต่ถ้าสภาพส่วนของการกระทำที่แยกออกจากกันได้นั้น ถ้าไม่ถึงกับเป็นความผิดต่างฐานกันไปแล้ว¹⁹⁰ ควรถือว่าเป็นกรรมเดียวกัน ทั้งนี้ย่อมพิจารณาจากบัญญัติของกฎหมายในกรณีนั้นๆ เองว่า ถ้าเป็นบทมาตราเดียวกัน อาจไม่ต่างกันหรือเป็นแต่การจัดลำดับความผิดฐานหนึ่ง แยกออกเป็นชั้นๆ ไป

¹⁸² ทวี กสิพงษ์. (2527). **คำบรรยายอาญาปี 27**. หน้า 377.

¹⁸³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 271/2529. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2529. ตอนที่ 1. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม. หน้า 58.

¹⁸⁴ จิตติ เจริญน้ำ. (2529, เมษายน). “ฎีกาวิเคราะห์.” **อัยการนิเทศ**, 48. หน้า 579.

¹⁸⁵ เอื้อน มณเฑียรทอง. (2518, เมษายน). “กระทำผิดหลายกรรมต่างกัน หรือกระทำกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท.” **ตุลาการ**, 22. หน้า 17.

¹⁸⁶ ศุภโชค ศาสตรสาร. (2518, มิถุนายน). “ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม.” **บทบัญญัติ**, 32. หน้า 281.

¹⁸⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3057/2522. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2522. ตอนที่ 12. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 2376.

¹⁸⁸ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 747/2512. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2512. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1077.

¹⁸⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3318/2522.

¹⁹⁰ จิตติ ดิงค์กัทธิ ก เล่มเดิม. หน้า 538.

เท่านั้น ก็ไม่ต่างกัน เช่น มีน้ำหมักสาและเป็งเชื่อเป็นความผิดกรรมเดียวกันเพราะเป็นความผิดอยู่ในบทเดียวกัน¹⁹¹

(ค) ข้อยกเว้นหลัก “หลายกรรมต่างกัน” “การกระทำที่ถือได้ว่าเป็นหลายกรรมต่างกันั้น น่าจะหมายถึงการกระทำที่แยกจากกันได้ ทั้งในส่วนของเจตนาและสภาพของการกระทำนั้นเองแม้จะในวาระเดียวกันก็ไม่สำคัญ หรือถ้ามีการกระทำครั้งเดียวคราวเดียว แต่ผู้กระทำมีเจตนาหลายเจตนาที่จะให้เกิดผลต่างกรรมกัน หรือแม้จะมีเจตนาอย่างเดียวกันหากประสงค์ให้เกิดผลเป็นความผิดหลายฐานต่างกัน ก็เป็นความผิดหลายกระทงได้¹⁹² แต่มีบางกรณี แม้จะเป็นการกระทำทางธรรมชาติหลายการกระทำก็ถือได้ว่าเป็นความผิดกระทงเดียว ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1) กรณีความผิดฐานเดียว หรือบทมาตราเดียว ที่มีองค์ประกอบของฐานความผิดเป็นการกระทำหลายอัน ซึ่งแต่ละอัน โดยลำพัง ยังไม่มีความผิดในตัวเอง เช่น ความผิดฐานฉ้อโกงตามมาตรา 341 ประมวลกฎหมายอาญา ต้องมีการแสดงข้อความอันเป็นเท็จประกอบกับการได้ไปซึ่งทรัพย์สิน ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดฐานเดียว เจตนาเดียวเป็นกรรมเดียว

2) การกระทำหลายอันซึ่งเป็นความผิดหลายฐานต่างกัน ความมุ่งหมายอันเดียวกันอันเป็นการกระทำกรรมเดียวมีสาระสำคัญดังนี้

ก) การกระทำหลายอันซึ่งเป็นความผิดฐานต่างกัน แต่การกระทำอันหนึ่ง เป็นการลงมือกระทำผิดอีกอันหนึ่งในเวลาเดียวกัน ไม่ถือได้ว่าเป็น “หลายกรรมต่างกัน”¹⁹³ เหตุผลเพราะการกระทำหลายอันนั้น เกี่ยวพันกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจนแยกออกจากกันมิได้ ตัวอย่างการบุกรุกเข้าไปเพื่อลักทรัพย์ถือได้ว่าเป็น “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท เหตุเพราะการบุกรุก ซึ่งเป็นความผิดฐานหนึ่ง เป็นการเริ่มต้นการกระทำผิดอีกฐานหนึ่ง คือ พยายามลักทรัพย์ในตัวเอง¹⁹⁴ แม้จำเลยจะยังไม่จะต้องทรัพย์ของผู้เสียหายแต่อย่างใด ก็ถือว่าลงมือกระทำเข้าชั้นพยายามลักทรัพย์แล้ว¹⁹⁵ ด้วยเหตุผลดังกล่าวการที่แดงยิงค้าหลายๆ ครั้ง โดยยิงทะเลหน้าต่างบ้านของค้า กระจกหน้าต่างแตกและกระสุนถูกค้า เช่นนี้เป็นการกระทำ “กรรมเดียว” เพราะการทำให้

¹⁹¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 349/2522.

¹⁹² ทวีเกียรติ์ มีนะกนิษฐ. หน้าเดิม.

¹⁹³ จิตติ ดิงศภัทย์ ข เล่มเดิม. หน้า 148.

¹⁹⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 1310/2513. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2513. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1749.

¹⁹⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 854/2507. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2507. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1459.

เสียทรัพย์เป็นการกระทำที่เป็นการเริ่มต้นความผิดฐานฆ่าคน คือเป็นการพยายามฆ่าคนตั้งแต่ยังทะเลาะจกนั่นเอง¹⁹⁶

ข) การกระทำแต่ละอันอาจเป็นความผิดในตัวเองอยู่แล้ว เป็นกรณีที่มีความผิดหลายฐาน ได้ถูกกระทำลงด้วยความมุ่งหมายอันเดียวกัน ซึ่งความผิดแต่ละฐานก็เป็นความผิดในตัวเองมิได้เป็นส่วนหนึ่งของความผิดหนึ่ง หรือมิได้เป็นขั้นพยายามกระทำผิดของอีกความผิดหนึ่งก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นความผิด “กรรมเดียว” หลายบท ตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น

1) การกระทำหลายอันที่เป็นความผิดนั้น รวมกันเป็นความผิดฐานใหม่ ขึ้นมาอีกฐานหนึ่ง ทั้งนี้ต้องเป็นฐานใหม่ที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ ชัดแจ้งด้วย ก็ถือเป็นกรรมเดียว เช่น ลักทรัพย์กับทำร้ายร่างกายรวมกันเป็นชิงทรัพย์ หรือ ปล้นทรัพย์¹⁹⁷ นอกจากนี้การที่จำเลยเข้าไปปล้นทรัพย์ในเรือน ขณะจะออกจากเรือนบุตรของผู้เสียหายเห็นจึงได้ร้องขึ้น จำเลยลงจากเรือนแล้วใช้มีดแทงบุตรของผู้เสียหายตาย ถือเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท คือ มาตรา 339 วรรคท้ายและมาตรา 289(7)¹⁹⁸ ในการวินิจฉัยว่าการทำร้ายหลังการลักทรัพย์เป็นชิงทรัพย์หรือไม่ ต้องใช้ “หลักขาดตอน”¹⁹⁹ เป็นหลักพิจารณาว่าการกระทำต่างๆ ที่กฎหมายบัญญัติรวมกันเป็นความผิดฐานใหม่นั้นขาดตอนออกจากกันหรือยัง

2) ถ้าความผิดตามฐานต่างๆ เหล่านั้น ความผิดฐานหนึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์ของความผิดอีกฐานหนึ่ง เช่น บุกรุกและลักทรัพย์ เป็นลักทรัพย์ในเคหสถาน ซึ่งแสดงว่าการบุกรุกทำให้การลักทรัพย์ต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 335(8) เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท²⁰⁰ จำเลยบุกรุกเข้าไปในบ้านอันเป็นเคหสถาน เป็นการกระทำที่ประสงค์ต่อผลในการลักสุกร เป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท เหตุผลที่ถือว่าเป็นกรรมเดียวคือ การบุกรุกนั้นถือได้ว่าเป็นการเริ่มกระทำผิดฐานลักทรัพย์แล้ว นอกจากนี้การบุกรุกเคหสถานนั้นเป็นการเริ่มต้นการกระทำผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานอีกด้วย ซึ่งความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานนั้น เป็นเหตุฉกรรจ์ของลักทรัพย์ธรรมดา จึงต้องถือว่าการกระทำผิดฐานบุกรุกในเคหสถานและการ

¹⁹⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 3768/2527. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2527. ตอนที่ 12. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 2852.

¹⁹⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 294/2460. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2460. ธรรมสาร. เล่ม 1. หน้า 21.

¹⁹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 837/2510. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2510. ตอนที่ 6. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1402.

¹⁹⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 936/2572. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2572. ธรรมสาร. เล่มที่ 13. หน้า 983.

²⁰⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 289/2502. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2502. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 306.

กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานเป็นกรรมเดียวกันเพราะมีความเกี่ยวกันกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน²⁰¹ แต่บุกรุกแล้วทำลายทรัพย์ ศาลลงโทษเป็นต่างกระทงกัน ตามมาตรา 358, 365²⁰²

3) กรณีความผิดฐานเดียวประเภทความผิดต่อเนื่อง²⁰³ (perpetual offences) ถือว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาเดียวเป็นกรรมเดียว เช่น การหลบหนีรับราชการทหาร การมีปืนโดยไม่ได้รับอนุญาต มีเงินตราปลอม หรือมีเครื่องมือทำเงินตราปลอม รวมทั้งการเป็นอั้งยี่ ตามมาตรา 209 แต่ถ้ามีความผิดอย่างอื่นต่างกับความผิดต่อเนื่องรวมอยู่ด้วยอาจเป็นหลายกระทง เช่น ทำร้ายร่างกายระหว่างกักขัง เป็นความผิดต่างกระทงกัน ตำรวจแก๊งจับผู้ไม่มีความผิดโดยไม่มีอำนาจแล้วยังอาจทุบตีคนหนึ่งบาดเจ็บ อีกคนหนึ่งไม่ถึงบาดเจ็บ ต่างกรรมต่างวาระกัน มีความผิด 3 กระทง คือ ฐานกักขัง ทำร้ายร่างกายและฐานทำร้ายร่างกายไม่ถึงบาดเจ็บ²⁰⁴

4) การกระทำความผิดหลายครั้ง ซึ่งโดยสภาพของการกระทำแยกออกจากกันได้ แต่ถือเป็นความผิดฐานเดียว เจตนาเดียว ประเภทความผิดยื่นออกไป (related offence) ซึ่งมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.1) มีการกระทำหลายอันโดยผู้กระทำผิดคนเดียวกัน เช่น หยิบทรัพย์หลายชิ้น ฆ่าคนตายโดยแทงฟันหลายที

4.2) มีการละเมิดกฎหมายในฐานความผิดอันเดียวกัน หมายความว่า การกระทำหลายอันนั้นที่มีลักษณะคล้ายกันนั้น ต้องเป็นการกระทำที่มุ่งต่อสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองที่คล้ายกันด้วย²⁰⁵ เพราะถ้าเป็นการละเมิดกฎหมายอันเป็นความผิดหลายฐานก็จะกลายเป็นความผิดหลายบทหลายกระทงไป

4.3) มีความมุ่งหมายในการกระทำเป็นอันเดียวกันติดต่อกัน (resolution et but) หมายถึง มีเจตนาอันเดียวกันเป็นเจตนาตั้งแต่เริ่มแรก (original intent) ในการที่จะกระทำการหลายอันนั้นให้เสมือนเป็นอันเดียวกัน เช่น การที่คนร้าย 7 คน เข้าปล้นทรัพย์ 5 ราย

²⁰¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 162/2522. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2522. ตอนที่ 8. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 160.

²⁰² คำพิพากษาฎีกาที่ 1307/2520. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2520. ตอนที่ 8. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 946.

²⁰³ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก เล่มเดิม. หน้า 19.

²⁰⁴ คำพิพากษาฎีกาที่ 893/2570. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2570. ธรรมสาร. เล่มที่ 11. หน้า 909.

²⁰⁵ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก เล่มเดิม. หน้า 578.

ซึ่งอยู่บ้านใกล้เคียงกัน โดยแยกย้ายเข้ากันปล้นในเวลาเดียวกัน แม้คนร้ายจะแยกทำการแต่ละบ้านไม่ถึง 3 คน ก็ถือว่าเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์กรรมเดียว ไม่ใช่ชิงทรัพย์หลายกรรม²⁰⁶

ความผิดยี่ดออกไปนี้แม้จะต่างเวลาต่างสถานที่หรือต่างบุคคลผู้เสียหาย ถ้าเป็นความผิดฐานเดียวกัน แม้จะหลายกรรมก็ไม่ใช่หลายกรรมต่างกัน เช่น เข้าลักทรัพย์ในห้อง 2 ห้องของคน 2 คน ก็ยังถือเป็นความผิดเดียวกันได้ หรือฉุดหญิงไปชำเราในที่ต่างๆ หลายวัน หลายครั้ง การข่มขืนเป็นกรรมเดียว²⁰⁷

4.5) หลักการกระทำครั้งหลังที่กฎหมายไม่เอาโทษ การกระทำบางอย่างแม้จะมีรูปเป็นการกระทำหลายกรรมแต่กฎหมายไม่ถือเป็นการกระทำอันหลังเป็นความผิดที่มีโทษ เพราะกฎหมายได้ลงโทษการกระทำครั้งแรกมาแล้ว²⁰⁸ ได้แก่ ความผิดที่กระทำต่อทรัพย์ เช่น ลักทรัพย์ต่อความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ หรือรับของโจร เพราะการที่กฎหมาย ลงโทษฐานลักทรัพย์นี้ผู้บัญญัติกฎหมายได้คำนึงแล้วว่า ผู้ที่เอาทรัพย์ไปนั้นย่อมจะต้องเอาไปบริโภค ฯลฯ และไม่ประสงค์จะเอาโทษกับการกระทำครั้งหลังอีก²⁰⁹ ดังนั้นลักทรัพย์ไปแล้วทำลายทรัพย์นั้นในภายหลังย่อมไม่มีความผิดฐานให้เสียทรัพย์อีก²¹⁰ แต่ถ้าเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นอาจถือเป็นหลายกรรมต่างกันก็ได้ เช่น ลักโคเขาแล้วรุ่งขึ้นเอาไปฆ่าโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นลักทรัพย์ กระทั่งหนึ่งและผิดพระราชบัญญัติฆ่า โค กระบือและสุกร หัวเมือง ร.ศ. 119 อีกกระทั่งหนึ่ง มิใช่ความผิดหลายบท²¹¹ ได้ทรัพย์ไปโดยการกระทำความผิดแล้ว การที่ผู้นั้นกระทำกับทรัพย์นั้นต่อไปไม่เป็นรับของโจร ถึงแม้ว่ารับของโจรจะมีโทษหนักกว่าลักทรัพย์ก็ตาม²¹²

ข้อยกเว้น ถ้าเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ต่อทรัพย์แล้ว ไม่ใช่กรณีที่มีการกระทำครั้งหลังกฎหมายไม่เอาโทษ แต่อาจเป็นความผิดหลายบทหลายกระทำได้ เช่น คนร้ายลักโค

²⁰⁶ คำพิพากษาฎีกาที่ 1919/2514. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2514. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1678.

²⁰⁷ คำพิพากษาฎีกาที่ 1518/2522. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2522. ตอนที่ 9. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1221.

²⁰⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 190/2494. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2494. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 160.

²⁰⁹ จิตติ ดิงศรัทธี ก เล่มเดิม. หน้า 580.

²¹⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 235/2486. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2486. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 254.

²¹¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 500/2477. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2477. ธรรมสาร. เล่มที่ 18. หน้า 836.

²¹² คำพิพากษาฎีกาที่ 475/2485. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2485. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 125.

ไปแล้วต่อมาตำรวจพบโคนันเข้าจึงยึดเอาค้อนมานำไปฝากราษฎรไว้ คนร้ายกับมาลักโคนันไปจากราษฎรที่ตำรวจฝากอีก ย่อมเป็นความผิดฐานลักทรัพย์อีกได้ เป็น 2 ประทง²¹³

4.6) ข้อยกเว้นตามบทบัญญัติของกฎหมาย กรณีที่มีความผิดหลายกระทง แต่กฎหมายให้ลงโทษกระทงเดียว หมายความว่าถึง กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษการกระทำหลายอัน ซึ่งเป็นความผิดหลายฐานโดยลักษณะของการกระทำโดยสภาพแยกออกได้เป็นหลายกรรมต่างกัน แต่มีกฎหมายบัญญัติให้ลงโทษฐานใดฐานหนึ่งเพียงฐานเดียว ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามมาตรา 248 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความผิดเกี่ยวกับดวงตราสดตมปีและตัวตามตรา 263 และความผิดเกี่ยวกับเอกสารตามมาตรา 268 ในกรณีเช่นนี้แม้ว่ากฎหมายจะมีได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าให้ถือว่าเป็นกรรมเดียวกัน คงบัญญัติแต่เพียงว่าให้ลงโทษเพียงกระทงเดียว เท่ากับยังยอมรับว่าเป็นคนละกรรมอยู่ แต่โดยผลของกฎหมายนี้เองที่ทำให้ความผิดหลายกรรมเหล่านี้เป็นหลายกรรมที่ไม่ต่างกัน ซึ่งมีผลเสมือนหนึ่งว่าเป็นความผิดกรรมเดียวหลายบท ในกรณีที่มีความผิดเพียง 2 ฐาน ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็ลงโทษฐานปลอมฐานเดียวตามมาตรา 248 หรือมาตรา 263 แต่ถ้าเป็นมาตรา 268 ก็ลงโทษฐานใช้ฐานเดียว

นอกจากนี้การที่มาตรา 268 วรรคสองให้ลงโทษฐานใช้หรืออ้าง ตามประเภทของเอกสารแต่เพียงอย่างเดียว ไม่ต้องลงโทษฐานปลอมเอกสารอีกแต่ทั้งนี้เฉพาะกระทงที่ทำปลอม²¹⁴ แม้จะได้ใช้เอกสารปลอมดังกล่าวในคราวเดียวกันแต่ก็เป็นคนละประเภทกัน เช่น จำเลยปลอมสำเนาป้ายวงกลมแสดงการเสียบภษีรณและปลอมแผ่นป้ายทะเบียนรถ เป็นความผิด 2 กระทง แม้จำเลยจะใช้เอกสารดังกล่าวในคราวเดียวกันแต่ก็เป็นการใช้เอกสารคนละประเภทกัน จำเลยจึงต้องมีความผิดฐานเป็นผู้ใช้เอกสารดังกล่าว 2 กระทง ตามมาตรา 268 วรรคสอง²¹⁵

(ง) ข้อยกเว้น “กรรมเดียว” ที่ไม่ถือว่าผิดกฎหมายหลายบท การกระทำ “กรรมเดียว” ที่มีใช้กรณีการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” นั้น ซึ่งกฎหมายถือว่าเคลื่อนกลืนเป็นบทเดียว²¹⁶ ซึ่งเรียกว่า “กรรมเดียวผิดกฎหมายบทเดียว”²¹⁷

²¹³ คำพิพากษาฎีกาที่ 190/2494. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2494. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 160.

²¹⁴ ชง ลีพิงธรรม. (2529, 9 ธันวาคม). “กระทงเดียวหรือสองกระทง.” วารสารอัยการ, 9. หน้า 40.

²¹⁵ คำพิพากษาฎีกาที่ 1928/2529. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2529. ตอนที่ 6. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1016.

²¹⁶ ทวี กสิยพงศ์. เล่มเดิม. หน้า 365-369.

²¹⁷ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 695-699.

1) การกระทำความผิดสำเร็จคือการลงมือ พยายามและการเตรียมเข้าด้วยกัน ผู้กระทำจึงไม่ผิดฐานพยายามและเตรียมอีก เช่น ก.วางเพลิงเผาทรัพย์ของ ข. จนเสียหาย เป็นความผิดฐานวางเพลิงสำเร็จตามมาตรา 217 กรณีดังกล่าวนี้ถือว่า ก. ผิดมาตรา 217 บทเดียวแต่ไม่ผิดตามมาตรา 217 ประกอบมาตรา 80 และมาตรา 219 ซึ่งเป็นการกระทำก่อนๆ อีก

2) ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนซึ่งร่วมกระทำความผิดเป็นตุ๊กตาทำผิดตามมาตรา 83 แล้ว ไม่ต้องรับผิดฐานเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนแล้วแต่กรณีอีก เช่น ก. ใช้ให้ ข. ไปฆ่า ค. หากปรากฏว่าขณะที่ ข. กำลังจะฆ่า ค. ก. เป็นผู้จับตัว ค. เพื่อให้ ข. ฆ่า ค. ได้न्छ เช่นนี้ ก. เป็นตัวการในการกระทำความผิดฐานฆ่าคนตายร่วมกับ ข. ก. ไม่ผิดฐานเป็นผู้ใช้อีกต่อไปเพราะการใช้กลิ่นไปกับการร่วมกระทำความผิดเสียแล้ว²¹⁸ และใช้ให้กระทำความผิดและร่วมทำความผิดด้วย เป็นความผิดกรรมเดียวฐานเดียวตัวการร่วมกระทำ²¹⁹

3) เมื่อเป็นความผิดบทบรรณาการแล้วก็ไม่ต้องปรับบทตามบทธรรมดาอีก เช่น ก. ทำร้าย ข. ได้รับอันตรายสาหัส ผิดมาตรา 297 แล้วไม่ต้องปรับบทฐานทำร้ายร่างกายตามมาตรา 295 อีก

อย่างไรก็ตามในกรณีของมาตรา 340 ตรี ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรา 339, 339 ทวิ, 340, 340 ทวิ กิ่งหนึ่ง สุดแต่ว่าความผิดเดิมจะเป็นความผิดตามบทไหน จึงจำเป็นต้องอ้างความผิดตามบทเดิมประกอบด้วยเสมอ เช่น การที่จำเลยที่ 1 ขับรถยนต์ไปจอดคอยอยู่ที่ปากซอยบ้านผู้เสียหาย จำเลยที่ 2 และพวก 2 คน เข้าไปปล้นทรัพย์ผู้เสียหายแล้วหนีมาขึ้นรถยนต์ของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ขับรถยนต์พาจำเลยที่ 2 และพวกหนีออกไปในลักษณะรีบร้อนเช่นนี้ ถือได้ว่าจำเลยที่ 1 ร่วมกับจำเลยที่ 2 ปล้นทรัพย์ โดยแบ่งหน้าที่กัน จึงเป็นตัวการในการกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ แต่มาตรา 340 ตรีเป็นเพียงเหตุให้รับโทษหนักขึ้นมิใช่ความผิดอีกบทหนึ่งโดยเฉพาะศาลลงโทษโดยอ้างมาตรา 340 ประกอบมาตรา 340 ตรี²²⁰

4) เมื่อเป็นความผิดตามบทเฉพาะแล้วย่อมไม่จำเป็นต้องปรับบททั่วไปอีก กรณีเช่นนี้ศาลจะต้องลงโทษผู้กระทำตามบทเฉพาะนั้น โดยไม่ต้องคำนึงว่าโทษจะเบาหรือหนักกว่าบททั่วไปเรื่องนี้มิใช่กรณีของมาตรา 90 แต่อย่างไร มาตรา 90 เป็นเรื่องลงโทษตาม “บทหนัก” แต่ “บท

²¹⁸ คำพิพากษาฎีกาที่ 185/2520. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2520. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 83.

²¹⁹ คำพิพากษาฎีกาที่ 2497/2518. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2518. ตอนที่ 6. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 3029.

²²⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1835/2522. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2522. ตอนที่ 10. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1522.

เฉพาะ” มิใช่ “บทหนัก” ตามความหมายของมาตรา 90 “บทเฉพาะ” คือบทที่บัญญัติความผิดในเรื่องนั้นๆ ไว้โดยเฉพาะแล้ว โดยทั่วไปแล้ว “บทเฉพาะ” จะมีโทษหนักกว่า “บททั่วไป” อยู่แล้ว ผลจึงไม่ต่างจากบทหนักตามมาตรา 90 เช่น กรณีความผิดฐานแจ้งความเท็จตามมาตรา 137 บททั่วไปกับมาตรา 172 มาตรา 173 เช่น นายแดงเห็นนายขาวกับนายม่วงร่วมกันทำร้ายร่างกายนายดำ โดยมิได้เห็นนายเหลืองร่วมอยู่ด้วยแต่ นายแดงแจ้งแก่เจ้าพนักงานตำรวจว่า เห็นนายเหลืองร่วมกับนายขาวและนายม่วงทำร้ายร่างกายนายดำเช่นนี้ นายแดงมีความผิดตามมาตรา 172 ซึ่งเป็น “บทเฉพาะ” เพราะเป็นการแจ้งความเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญา²²¹ ซึ่งอันที่จริงการแจ้งของนายแดงก็เป็นความผิดตามมาตรา 137 ด้วยอีกบทหนึ่งนั่นเอง แต่มาตรา 137 ถือเป็นบททั่วไปจึงต้องลงโทษนายแดงตามมาตรา 172 อันเป็น “บทเฉพาะ”

กรณี “บทเฉพาะ” ที่โทษเบากว่า “บททั่วไป” เช่น ความผิดฐานหลบหนีจากสถานพยาบาลซึ่งศาลสั่งให้คุมตัวเอาไว้ตามมาตรา 195 แม้การกระทำดังกล่าวจะเป็นการหลบหนีจากที่คุมขังด้วยมาตรา 190 เพราะเป็นการคุมขังตามความหมายของมาตรา 1 (12) แม้กระนั้นก็ต้องลงโทษตามมาตรา 195 ซึ่งเป็นบทเฉพาะแม้จะมีโทษเบากว่าก็ตาม มิฉะนั้นก็จะไม่มีทางใช้บทเฉพาะได้เลย หรือในกรณีความผิดฐานปลอมตัวโดยศาลตามมาตรา 258 ซึ่งเป็น “บทเฉพาะ” แม้โทษจะเบากว่าความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 ซึ่งบททั่วไป ก็ต้องลงโทษตามมาตรา 258²²²

5) การกระทำหลายอันรวมกัน ซึ่งกฎหมายถือเป็นกรรมเดียวกัน โดยบัญญัติเป็นความผิดพิเศษอีกฐานหนึ่งแล้วถือเป็นความผิดบทเดียว เช่น ความผิดฐานชิงทรัพย์ องค์กรประกอบคือลักทรัพย์และใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้สะดวกแก่การลักทรัพย์ฯ เมื่อเป็นความผิดฐานขึ้นพยายามหรือความผิดสำเร็จแล้ว ผู้กระทำก็ย่อมไม่ผิดฐานพยายามหรือความผิดสำเร็จในความผิดฐานลักทรัพย์หรือทำร่างกายอีกด้วย หรือกรณีความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ซึ่งประกอบด้วยความผิดฐานลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้าถือเป็นความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตามมาตรา 336 บทเดียว ไม่ผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 อีก หรือความผิดฐานปล้นทรัพย์ ประกอบด้วยความผิดฐานชิงทรัพย์โดยร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป ถือว่าเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ตามมาตรา 340 บทเดียว ไม่ผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา 339 อีก

²²¹ คำพิพากษาฎีกาที่ 2249/2515. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2515. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1643.

²²² คำพิพากษาฎีกาที่ 261/2497. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2497. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 364.

แต่ถ้าการวิงวอนทรัพย์สิน ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์นั้น ผู้กระทำความผิดเข้ามาเจ้าทรัพย์ ด้วยแม้ว่าโดยมิมูลเหตุจงใจเพื่อความสะดวกแก่การลักทรัพย์ ก็ต้องเป็นความผิดฐานฆ่าคนตาย ด้วยอีกบทหนึ่ง กรณีตัวอย่าง จำเลยที่ 1 ใช้ปืนยิงจำเลยที่ 2 ใช้มีดฟัน ม. ผู้ตายถึงแก่ความตาย แล้ว เอาเงินสดจากตัวผู้ตายหลบหนีไป แม้จำเลยทั้ง 2 จะทำไปโดยประสงค์จะชิงทรัพย์ของผู้ตายก็ตาม แต่ในขณะที่เดียวกันจำเลยทั้งสองก็มีเจตนาฆ่าผู้ตายด้วย จึงเป็นความผิดฆ่าผู้ตายเพื่อจะเอาหรือเอาไว้ ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่จำเลยทั้งสอง ได้กระทำการชิงทรัพย์ เพื่อปกปิดความผิดฐานชิง ทรัพย์ที่จำเลยทั้ง 2 ได้กระทำให้ไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297(7) อีกบทหนึ่ง แต่ต้องใช้ กฎหมายบทนี้ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่จำเลยทั้ง 2 ตามมาตรา 90

4.3.2 ตามคำวินิจฉัยของศาลฎีกา จากความสัมพันธ์กันและความเกี่ยวเนื่องในทางกฎหมาย ที่อาจส่งผลกระทบต่อทางกฎหมายในด้านอื่นๆ ได้นั้นตามที่ได้ทำการศึกษามา จึงจำเป็นที่จะต้อง ศึกษาว่าหลักกฎหมายในเรื่อง “หลายบทหลายกระทง” มีหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดหลาย บทหลายกระทงไว้อย่างชัดเจน แน่นนอนหรือไม่เพียงใด เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 90 และ 91 ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้แต่เพียงคำว่า “กรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท” และ “ความผิดหลายกรรมต่างกัน” ดังนั้นจึงได้มีการพยายามกำหนดหลักเกณฑ์ของการกระทำ “กรรมเดียวอันเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท” หรือ “หลายกรรมต่าง” กันอันเป็น “หลาย กระทง” ทั้งโดยนักทฤษฎีและนักปฏิบัติ ซึ่งจากการศึกษา ผู้เขียนพบว่า ตามแนวคำวินิจฉัยของ ศาลฎีกาได้มีการวางหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดหลายบทหลายกระทงออกเป็น 2 หลัก ใหญ่ๆ คือ

ก) หลักต่างกรรมต่างวาระ

ข) หลักหลายกรรมต่างกัน

ซึ่งทั้ง 2 หลักนี้ จะสามารถแบ่งแยกความผิดได้หรือไม่เพียงไร ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

(ก) **หลักต่างกรรมต่างวาระ** หลักต่างกรรมต่างวาระนี้ เป็นหลักที่ศาลฎีกาเริ่มใช้อธิบายคำว่า “กระทง” ตามมาตรา 71 กฎหมายลักษณะอาญา ในมาตรา 71 ได้มีการนำคำว่า “กระทง” มาบัญญัติไว้โดยมีข้อความว่า “เมื่อศาลพิจารณาเห็นว่าผู้ใดมีความผิดหลายกระทง ในคำพิพากษาอันเดียวกัน ศาลจะพิพากษาลงโทษตามกระทงความผิดทุกกระทงก็ได้ แต่เมื่อรวมโทษทุกกระทงเข้าด้วยกัน ถ้าจะต้องจำคุกอย่างจำให้เกิน 20 ปีขึ้นไป...ฯ...” กฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 71 ไม่ได้อธิบายความผิดหลายกระทง ทั้งๆ ที่ข้อความในต้นร่างทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศสได้บัญญัติเป็นคำอธิบายว่า *Several Distinct Offences-Plusieurs De Lits Distincts* ดังที่

มาตรา 91 ปัจจุบัน บัญญัติว่า “หลายกรรมต่างกัน”²²³ มาตรา 71 กฎหมายลักษณะอาญา เอาคำว่า “กตง” ในพระไอยการลักษณะวิวาทดำตักัน มาตรา 1, 2 และ 3 มาใช้ ซึ่งความหมายของคำว่า “กตง” ในกฎหมายเก่ามิได้เป็นอย่างเดียวกับความหมายที่มีอยู่ในกฎหมายลักษณะอาญานั้นเลย²²⁴ แต่เดิมตามพระไอยการลักษณะวิวาท “กระทง” แปลว่า ฐานปรับตามกรรมศักดิ์²²⁵ เท่านั้น

ซึ่งตามพระไอยการลักษณะวิวาท มาตรา 1 มาตรา 2 “กระทง” หมายถึง

- 1) กระทงแปล
- 2) กระทงฐานฟ้อง และกระทงเรียงตัวผู้ถูกทำร้าย

1) กระทงแปล คือ ฐานปรับกรรมศักดิ์ ซึ่งตั้งเบี่ยงปรับตามแปลว่า ร้ายกาจอย่างไรทำด้วยมือหรืออาวุธอย่างไร บอบช้ำตามธรรมดาจะไม่เรียกว่า แปลก็จริง แต่ตามกฎหมายเรียกว่าแปลกระทงแปลนี้กฎหมายมิใช่แยกปรับตามจำนวนแปล เพราะกฎหมายใช้คำว่า “มิให้เรียงกระทงใหม่” ซึ่งหมายถึง ถ้าจะปรับตามกรรมศักดิ์ได้หลาย เพราะมีหลายแปลแล้ว ต้องให้เอาแปลอันร้ายขึ้นตั้งปรับ ซึ่งพิจารณาได้จากคำพิพากษาฎีกาของมาตรา 1 และมาตรา 2 แห่งพระไอยการลักษณะวิวาทซึ่งมีอยู่ เพียงฎีกาเดียวคือ คำพิพากษาฎีกาที่ 210 ปี 119 “ในคดีระหว่าง นายชื่น โจอทก์ เต็งและผู้อื่นจำเลย โดยศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่า เป็นความตีกับมัด ศาลฎีกาปรับตามฐานมัด เพราะมาตรา 1 พระไอยการลักษณะวิวาทมิให้เรียงกระทงใหม่²²⁶ แปลอันร้ายนั้น คือ ที่กรรมศักดิ์ค่าเบี่ยงปรับสูงสุด ซึ่งคล้ายกับความผิดหลายบท แต่มาตรา 1 พระไอยการลักษณะวิวาทนี้ เป็นเพียงเรื่องเบี่ยงปรับเท่านั้นหาไม่หลักเกณฑ์อย่างอื่นไม่²²⁷ และยังมีสินไหม (คดีส่วนแพ่ง) ฟินัย (คดีส่วนอาญา) ปะปนกันอยู่²²⁸

- 2) กระทงฐานฟ้องและกระทงเรียงตัวผู้ถูกทำร้าย

นอกจากกระทงแปลแล้ว ความหมายของคำว่า “กระทง” ยังหมายถึง กระทงฐานฟ้องและกระทงเรียงตัวผู้ถูกทำร้าย ซึ่งแยกพิจารณาออกจากกันได้ เช่น ถ้าจำเลยตีคน 2 คน จำเลยก็ต้องผิด 2 กระทง ถ้าตีคนเดียว ก็ผิดกระทงเดียว

ดังนั้น เมื่อมีการนำคำว่า “กระทง” มาใช้ในกฎหมายลักษณะอาญา ศาลจึงนำเอาความหมายของกระทงมาใช้ด้วย จึงเกิดเป็นหลักต่างกรรมต่างวาระขึ้น โดยศาลยื่นยันหลักนี้

²²³ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก เล่มเดิม. หน้า 563-564.

²²⁴ แหล่งเดิม.

²²⁵ ราชบุรีดิเรกฤทธิ์, กรมหลวง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. เล่มเดิม. หน้า 73.

²²⁶ คำพิพากษากรรมการฎีกาบางเรื่อง. เล่ม 1. ปี 117 ถึงปี 120. หน้า 251, 254.

²²⁷ ราชบุรีดิเรกฤทธิ์, กรมหลวง พระเจ้าบรมวงศ์เธอ. เล่มเดิม. หน้า 74.

²²⁸ จิตติ ดิงค์ภักดิ์ ก. หน้า 563-564.

ไว้อย่างชัดเจนในคำพิพากษาฎีกาที่ 759/2457²²⁹ โดยศาลฎีกา ยกอุทธรณ์ว่า บุคคลผู้ใดยิงปืนนัดเดียวกระสุนถูกคนหนึ่งตาย และกระสุนทะลุแล่นถูกอีกคนหนึ่งบาดเจ็บเช่นนี้ กรรมคือ ยิงปืนนัดเดียววาระคือ ยิงนัดเดียว แต่กระสุนถูกคนตายคนหนึ่ง เจ็บคนหนึ่ง เป็นผลความผิดล่วงกฎหมาย 2 กระทั่ง คือ ฐานฆ่าคนตายกับทำร้ายร่างกาย ฟังวางบทฆ่าคนตายเป็นกระตังกตั้งลงโทษแก่ผู้นั้น เพราะมันทำแต่ทีเดียว แต่กรณีต่างกรรมต่างวาระ หรือต่างตัวบุคคลผู้ถูกบาดเจ็บ เช่น จำเลยคนหนึ่ง ทำร้ายบุคคล 2 คน กระทำต่างกรรมต่างวาระกัน คือ แทงฟันหลายที หลายคราว หลายตอน ชอบที่จะเรียงกระตังกตั้งลงโทษแก่ผู้กระทำผิดนั้นได้²³⁰ เพราะหลักต่างกรรมต่างวาระมุ่งพิจารณาในแง่การกระทำเป็นสำคัญ

การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระตังกตั้ง” โดยใช้หลัก “ต่างกรรมต่างวาระ” ก่อให้เกิดผล 2 ประการคือ

1. การกระทำที่กระทำครั้งหนึ่งคราวเดียวในวาระเดียวกัน ถือเป็น การกระทำความผิดหลายบทโดยพิจารณาได้จากคำพิพากษาฎีกาดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 783/2477 วินิจฉัยว่า “ฟันด้วยขวานแต่พลาด ถูกแต่ค้ำขวานฟกซ้ำ เป็นความผิดฐานพยายามทำร้ายร่างกายบาดเจ็บ กับความผิดฐานทำร้ายร่างกายไม่บาดเจ็บเป็นกรรมเดียว

คำพิพากษาฎีกาที่ 130/2463 วินิจฉัยว่า “ปล้นทรัพย์ 3 เจ้าของบ้านในขณะเดียวกันเป็นการกระทำความผิดในวาระเดียวกัน หาใช่ต่างกรรมต่างวาระ เป็นกิลักขณะไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 412/2508 วินิจฉัยว่า “การมีอาวุธปืน กระสุนปืน และลูกระเบิดมือไว้ในครอบครอง ในวาระเดียวกันเป็นกรรมเดียว

แต่ในบางกรณี การกระทำในวาระเดียวกัน อาจเป็นหลายกระตังกตั้งได้ เมื่อพิจารณาคำพิพากษาฎีกาที่ 939/2481 และ 1176/2511 ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 939/2481 “ก. เป็นนายเรือจับสัตว์น้ำ โดยไม่ได้จดทะเบียนรับอนุญาต ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตสำหรับเรือจับสัตว์น้ำไทย พ.ศ. 2497 มาตรา 12 และใช้ลูกเรือเป็นคนต่างด้าวเกินกว่าร้อยละ 25 ขัดต่อ พรบ. ว่าด้วยสิทธิจับสัตว์น้ำไทย พ.ศ. 2477 มาตรา 5, 10 และใช้อวนโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม พรบ. ออกร้าน้ำ ร.ศ. 120 มาตรา 18 ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า “การกระทำของจำเลย แยกออกได้ แต่ละอย่างล้วน

²²⁹ ฎีกาบัญญัติ. เล่ม 5-8. หน้า 280. ในคดีระหว่างอัยการสมุทรสงครามโจทก์ นายรอด นายเค้า จำเลย.

²³⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 496. ปี 129. ในคดีระหว่าง นายแหลม โจทก์ นายพวง จำเลย ศาลฎีกา วินิจฉัยในเรื่องตีคนเจ็บ 2 คนในคราวเดียวกันคือ ตีคนละคน ผู้ตีมีโทษกระตังกตั้งเดียวไม่ใช่ 2 ต่อกัน

แต่กฎหมายบังคับให้กระทำและงดเว้นการกระทำ และมีบทลงโทษผู้ละเมิดทุกกระทง กล่าวคือ กฎหมายบังคับให้จดทะเบียนเรือที่ใช้จับสัตว์น้ำ ขออนุญาตใช้อวนในการจับสัตว์น้ำ จำเลยได้ฝ่าฝืนแล้วทั้ง 3 ประการ และการที่จำเลยแสดงการจับสัตว์น้ำ ก็เป็นผลแสดงความผิดนั้นๆ เอง จำเลยมีความผิดกฎหมายดังกล่าวทั้ง 3 กระทง

2. การกระทำที่กระทำต่างกรรมต่างวาระ ถือเป็นความผิดหลายกระทง แยกออกได้ตามกรรมตามวาระที่ความผิดหลายความผิดเกิดขึ้นนั่นเอง ซึ่งพิจารณาได้จากคำพิพากษาฎีกาดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 785/2457 วินิจฉัยว่า “วิวาทกัน มีคนห้ามจำเลยกลับทำร้ายคนห้าม แล้วเลยไปทำร้ายเด็ก มีความผิด 2 กระทง

คำพิพากษาฎีกาที่ 1275/2519 วินิจฉัยว่า “ชิงพยายามฆ่าคนแล้วกลับไปแจ้งความเท็จว่าเขาชิงทรัพย์เป็น 2 กระทง

คำพิพากษาฎีกาที่ 426/2475 วินิจฉัยว่า “บุกรุก หมิ่นประมาท เป็นความผิด 2 กระทง

อย่างไรก็ตามมีคำพิพากษาฎีกาที่ 2249/2520 วินิจฉัยว่า การเข้าไปลักทรัพย์ในห้อง 2 ห้องของคน 2 คน หรือจุดหญิงไปข่มขืนชำเราในที่ต่างๆ หลายวันหลายครั้ง เป็นความผิดกรรมเดียว

สรุป : หลัก “ต่างกรรมต่างวาระ” หรือ กรรมเดียววาระเดียว โดยทั่วไปก็เป็นหลักที่ใช้พิจารณาได้ แต่ก็ไม่จำเป็นว่า “ต่างวาระ” หรือ วาระเดียวกันเสมอไป จะเป็นความผิดหลายกระทงหรือเป็นความผิดหลายบท เพราะแม้แต่วาระเดียวกัน ก็อาจเป็นความผิดหลายกระทงได้ หรือแม้แต่จะได้กระทำต่างวาระกันก็ตามก็อาจเป็นความผิดหลายบทได้เช่นกัน

(ข) หลัก “หลายกรรมต่างกัน” เมื่อหลัก “ต่างกรรมต่างวาระ” ไม่สามารถใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดหลายบทหลายกระทงได้เสมอไป จึงทำให้มีความจำเป็นต้องศึกษาถึงหลัก “หลายกรรมต่างกัน” ว่าจะสามารถใช้เป็นหลักเกณฑ์ได้แค่ไหนเพียงไร

หลัก “หลายกรรมต่างกัน” เป็นหลักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญา ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเมื่อใดจะถือเป็นหลายกรรมและอย่างไรถือเป็นกรรมที่ต่างกันเพราะถ้ากรณีเป็นการกระทำกรรมเดียว หรือเป็นการกระทำหลายกรรมแต่ไม่ต่างกันก็ไม่เป็นหลายกระทง

“กรรมเดียว” หรือหลายกรรมต่างกัน ไม่ได้อยู่ที่ว่าทำคนเดียวหรือทำหลายคน แต่ต้องมีเจตนาประกอบด้วย²³¹ ความคิดเรื่องที่จะเอาเจตนาเข้ามารวมวินิจฉัยด้วย เกิดขึ้นตั้งแต่ศาล

²³¹ จิตติ ดิงก์กีชัย ข เล่มเดิม. หน้า 147.

ไทยตัดสินคดีเรื่องจับปลา²³² ซึ่งได้ศึกษามาแล้วในหัวข้อที่ว่า การกระทำครั้งหนึ่งคราวเดียวนั้นที่ไม่ถือว่าเป็นหลายบท ซึ่งข้อเท็จจริงมีว่า มีคนเอาเรือออกจับปลา จะว่า ก็กรรมก็เห็นจะตอบว่าเป็นการกระทำอันเดียว แต่ผิดกฎหมายใช้เรือโดยไม่ได้รับอนุญาต จับปลาไม่มีอาญาบัตร เป็นคนต่างด้าวจับปลาในเมืองไทยไม่ได้ ผิด พรบ. เรือไทย พรบ. ประมง และ พรบ. อากรค่าน้ำ

อย่างไรก็ตาม การที่จะแยกว่าการกระทำผิดหลายความผิดนั้น เป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” โดยพิจารณาจากเจตนาว่า แยกออกจากกันได้หรือไม่ มีปัญหาในทางปฏิบัติเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะการวินิจฉัยเจตนาของศาลถือหลัก “กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา” จึงเท่ากับศาลต้องพิจารณาการกระทำของผู้นั้นว่า มีเจตนาแยกจากกันหรือไม่เพียงใด

4.4 บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง

การกระทำการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น กรณีการกระทำดังกล่าวจะเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือจะเป็นกรณีของการ กระทำความผิด “หลายกระทง” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ในกฎหมายอาญาของไทยนั้น คงต้องพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายในฐานความผิดบุกรุกและหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกการกระทำอันเป็นความผิด “หลายบทหลายกระทง” มาทำการวินิจฉัยลักษณะของการกระทำดังกล่าวดังต่อไปนี้

4.4.1 ความผิดฐานบุกรุก ความผิดฐานบุกรุกในกฎหมายไทยนั้น มีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362, 363, 364 และมาตรา 365 ซึ่งมีจุดประสงค์ในการที่จะคุ้มครองความสงบสุขของการดำรงชีวิตในพื้นที่โดยปกติสุข หรือความสงบสุขในการใช้ชีวิตในสถานที่อันเป็นที่รโหฐานอีกด้วย นอกจากนี้ที่มีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ความผิดฐานบุกรุกนั้นยังมีบัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายและพระราชบัญญัติอื่นที่มีโทษทางอาญา เช่น ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2477 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507²³³

(ก) ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดฐานบุกรุกที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 362, 363 และมาตรา 364 นั้น ความผิดฐานนี้เป็นการกระทำต่อทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่น

²³² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 939/2481. ธรรมสาร. เล่มที่ 22. หน้า 1118.

²³³ สมเกียรติ รัตมีภูษา. (2539). ความผิดต่อเนื่อง ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานบุกรุก. หน้า 42, 67, และ 79.

หรือซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น และจำกัดว่าต้องเป็นอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น เว้นแต่บางกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 364²³⁴ ความผิดฐานบุกรุกอันเป็นความผิดอาญามีอยู่ 3 ประเภท กล่าวคือ

- 1) ครอบครองกรรมสิทธิ์หรือการครอบครองของผู้อื่น (มาตรา 362)
- 2) ยักยัก ทำลายเครื่องหมายเขต (มาตรา 363)
- 3) เข้าไปอยู่ หรือซ่อนตัวอยู่ ไม่ยอมออก (มาตรา 364)

ความผิดบุกรุกทั้ง 3 ลักษณะ จะได้กล่าวเป็นหัวข้อไปตามลำดับดังนี้

มาตรา 362 บัญญัติว่า “ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมด หรือแต่บางส่วน หรือเข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตามตัวบทนี้ มีความหมายเป็นสองตอน คือ ตอนแรกเป็นเรื่องรบกวนกรรมสิทธิ์ ตอนสองเป็นเรื่องรบกวนสิทธิครอบครอง ตัวบทใช้ความตอนหลังว่าทรัพย์ของเขาจึงทำให้เข้าใจไว้วางใจ²³⁵

ตอนแรก เรื่องการรบกวนกรรมสิทธิ์มีองค์ประกอบความผิดดังนี้

- 1) เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น
- 2) โดยเจตนาเพื่อถือการครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

ตอนสองเรื่องรบกวนสิทธิครอบครอง มีองค์ประกอบความผิดดังนี้

ก) เข้าไปกระทำการใดๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ของเขาโดยปกติสุข

ข) โดยเจตนา

สิ่งที่ต้องพิจารณาคือ ความผิดจะเกิดขึ้นต่อเมื่อมีการกระทำคือ “เข้าไป” ได้แก่ เข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น แม้ตนเองจะไม่ได้เข้าไป ถ้าใช้จ้างวานให้ผู้อื่นเข้าไป ก็ต้องมี ความผิดฐานเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดตามมาตรา 362 ด้วย²³⁶ “การกระทำที่เป็นความผิดฐานนี้ ได้แก่ การเข้าไปซึ่งหมายถึง การที่ร่างกายของผู้กระทำความผิดได้ล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์

²³⁴ สัจชัย สัจจวานิช. (2525). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง. หน้า 380.

²³⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ที่ 1355/2504. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2493. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1334.

²³⁶ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 335/2493. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2493. ตอนที่ 1. สำนักอบรมศึกษา กฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 340. และสัจชัย สัจจวานิช. เล่มเดิม. หน้า 382.

ของผู้อื่น และแม้จะเป็นการล่วงล้ำเข้าไปเพียงบางส่วน”²³⁷ “เข้าไป” หมายถึงตัวผู้กระทำได้ล่วงล้ำเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ จะเป็นทางพื้นดินใต้ดิน หรือทางอากาศก็ต้องถือว่าเป็นการเข้าไป”²³⁸

มาตรา 363 บัญญัติว่า “ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น เป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม ยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต แห่งอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ความผิดตามมาตรา นี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์เช่นเดียวกับมาตรา 362 มีองค์ประกอบดังนี้

1) ยักย้าย หรือทำลาย เครื่องหมายเขตแห่งอสังหาริมทรัพย์ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน

2) โดยเจตนาเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตนหรือของบุคคลที่สาม

การกระทำความผิดตามมาตรา นี้ได้แก่ การยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขต แห่งอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่น

การยักย้ายหรือทำลายนี้ เป็นการกระทำต่อเครื่องหมายเขต ดังนั้นการกระทำ เช่นนี้ไม่จำเป็นต้องเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ด้วยก็ได้ ฉะนั้นการเข้าไป หรือไม่เข้าไปจึงไม่มีความสำคัญ²³⁹ การยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตนั้น ผู้ยักย้ายหรือผู้ทำลายจะเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์นั้นหรือไม่มีผลเท่ากัน เพราะความมุ่งหมายของมาตรานี้มิได้อยู่ที่การเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ แต่มุ่งหมายเอาการยักย้ายหรือทำลายเครื่องหมายเขตเป็นสาระสำคัญ²⁴⁰

มาตรา 364 “ผู้ใดไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไปหรือซ่อนตัวอยู่ในเคหสถาน อาคาร เก็บรักษาทรัพย์หรือสำนักงานในความครอบครองของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้นเมื่อผู้มีสิทธิที่จะห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรา นี้ ทรัพย์ที่เกี่ยวกับความผิดนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นอสังหาริมทรัพย์อาจเป็นสังหาริมทรัพย์ก็ได้จำกัดแต่เพียงว่า ต้องเป็น

²³⁷ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2546). คำอธิบายความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา. หน้า 217.

²³⁸ จิตติ ดิงศภัทย์ ค (2545). กฎหมายอาญา ภาค 2 ตอน 2 และภาค 3. หน้า 1122.

²³⁹ ศัญชัย สัจจวานิช. เล่มเดิม. หน้า 388.

²⁴⁰ สุปิ่น พูลพัฒน์. (2538). คำอธิบายเรียงมาตรา ประมวลกฎหมายอาญาภาค 2-3. หน้า 302.

1) เคหสถาน (หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น โรงเรือน เรือ หรือ แพ ซึ่งตนอยู่อาศัย)

2) อาคารเก็บรักษาทรัพย์ หรือ

3) สำนักงานในการครอบครองของผู้อื่น

ความหมายของมาตรานี้ชัดเจนว่า เป็นการกระทำที่ละเมิดต่อการครอบครองของผู้อื่นในทางอาญา ไม่ใช่ละเมิดถึงขั้นกรรมสิทธิ์ ฉะนั้น ถ้าผู้ใดมีสิทธิครอบครองอยู่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้วแม้จะเป็นเจ้าของทรัพย์นั่นเอง ก็อาจจะกระทำโดยละเมิดต่อการครอบครองของเขานั่นเป็นความผิดอาญาฐานบุกรุกตามมาตรา²⁴¹ การละเมิดต่อการครอบครองสถานที่เช่นนั้น จะผิดตามมาตรา²⁴¹ ได้สองประการคือ

1) เข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ในที่นั้น โดยไม่มีเหตุอันสมควร

2) ไม่ยอมออกจากสถานที่นั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่ห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก

ดังนั้นการกระทำตามมาตรานี้ องค์ประกอบที่สำคัญต้องมีเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ตามที่กฎหมายบัญญัติเป็นสำคัญ “และที่จะเป็นความผิดฐานนี้ต้องเป็นการเข้าไป หรือการซ่อนตัวอยู่โดยไม่มีเหตุอันสมควร กล่าวคือ ไม่มีความชอบธรรมที่จะเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่”²⁴² อย่างไรก็ตาม “เหตุสมควร” หรือไม่สมควร คงต้องพิจารณาตามความคิดเห็นของคนทั่วไป²⁴³

(ข) ตามพระราชบัญญัติอื่น

1. ความผิดอาญาฐานบุกรุกตามประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2477 ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 9 ความว่า “ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการเหมืองแร่ และการป่าไม้ ที่ดินของรัฐนั้น ถ้ามิได้มีสิทธิครอบครองหรือมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน เจ้าหน้าที่แล้ว ห้ามมิให้บุคคลใด

1) เข้าไปยึดถือ ครอบครอง รวมตลอดถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

2) ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นการทำลาย หรือทำให้เสื่อมสภาพที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทรายในบริเวณที่รัฐมนตรี ประกาศหวงห้ามในราชกิจจานุเบกษา หรือ

3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

2. ความผิดฐานบุกรุกอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 16 มีทั้งหมด 19 อนุมาตรา จะขอกกล่าวให้ทราบเพื่อตัวอย่างเพียง 4 อนุมาตราเท่านั้น

²⁴¹ ศัญชัย จัจจวานิช. เล่มเดิม. หน้า 390.

²⁴² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. เล่มเดิม. หน้า 231.

²⁴³ จิตติ ดิงศักดิ์ ค เล่มเดิม. หน้า 1146.

“ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใด

- 1) ยึดถือ หรือครอบครอง รวมตลอดถึง ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือเผาป่า
- 2) เก็บหา นำออกไป ทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ยาง ไม้ น้ำมันยาง น้ำมันสน แร่หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น
- 3) นำสัตว์ออกไป หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายแก่สัตว์
- 4) กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตรายหรือทำให้เสื่อมสภาพแก่ดิน หิน กรวด หรือทราย

3. ความผิดฐานบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 ซึ่งบัญญัติการกระทำที่เป็นความผิดไว้ในมาตรา 14 และมาตรา 18 ความว่า

มาตรา 14 ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดยึดถือครอบครองทำประโยชน์ หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า ทำไม้ เก็บหาของป่า หรือกระทำความผิดประการใดๆ อันเป็นการเสื่อมเสีย แก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เว้นแต่

1) ทำไม้หรือเก็บของป่า ตามมาตรา 15 เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย ตามมาตรา 16 มาตรา 16 ทวิ หรือมาตรา 16 ตริ กระทำการตามมาตรา 17 ใช้ประโยชน์ ตามมาตรา 18 หรือทำการตามมาตรา 19 หรือ 20

2) ทำไม้หวงห้ามหรือเก็บหาของป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ “มาตรา 18“ อธิบดีมีอำนาจออกระเบียบการใช้ประโยชน์ในเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้

- 2.1) การเข้าไปการผ่าน หรือการใช้ทาง
- 2.2) การนำหรือปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไป

ระเบียบตามวรรคหนึ่ง จะใช้บังคับในเขตป่าสงวนใด ให้ประกาศ ณ ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และที่ทำการผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ป่าสงวนแห่งชาตินั้นตั้งอยู่

จากการศึกษาพิจารณาได้ว่า การบุกรุกซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายนั้น มีทั้งที่บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายอาญา และในพระราชบัญญัติต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ไม่ว่าจะมีความผิดตามกฎหมายอาญาหรือความผิดตามพระราชบัญญัติต่างๆ ก็ตาม ก็สามารถที่จะเป็นการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วเข้าไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งได้ แต่การศึกษาในครั้งนี้มีความมุ่งหมายศึกษาเฉพาะความผิดฐานบุกรุกเข้าไปแล้วกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในประมวลกฎหมายอาญานั้น และจากการศึกษาผู้เขียนพบว่าความผิดฐานบุกรุกในประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 362 มาตรา 363 และ 364 มีเพียงความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา 362 และมาตรา 364 เท่านั้น ที่จะมีความผิดฐานบุกรุกเข้าไปแล้วกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งได้

4.4.2 ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา

จากการศึกษาความผิดฐานบุกรุกในประมวลกฎหมายอาญา ไม่พบบัญญัติในมาตราใดที่บัญญัติถึงการกระทำลักษณะดังกล่าวไว้ว่าเป็นความผิดอีกฐานแยกจากความผิดฐานบุกรุกตามบทบัญญัติมาตรา 362 ถึงมาตรา 364 ดังนั้นความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งทั้งกรณี บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีและกรณีการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง โดยลักษณะของการกระทำเฉพาะที่เป็นการบุกรุกเข้าไปกระทำความผิดตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้ จะถือว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” ซึ่งถือว่าเป็น “กรรมเดียว” หรือ “เป็นหลายกระทง” ที่พิจารณาได้ว่าเป็น “หลายกรรมต่างกัน” จำต้องพิจารณาจากสภาพของการกระทำประกอบฐานความผิดร่วมกับหลักในการแบ่งแยกการกระทำ หรือแบ่งแยกความผิดว่าเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ตามบทบัญญัติมาตรา 90 หรือ มาตรา 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งศาลฎีกาได้นำหลัก “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นหลักที่บัญญัติไว้ในมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญามาเป็นหลักในการพิจารณา โดยได้นำความคิดในเรื่องเจตนาเข้ามารวมวินิจฉัย โดยพิจารณาว่าเจตนาในการกระทำความผิดนั้นเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งการพิจารณาถึงเจตนาในการกระทำความผิดนั้น ศาลถือหลักว่า “กรรมเป็นเรื่องชี้ของเจตนา” จึงเท่ากับว่าศาลต้องพิจารณาจากการกระทำของผู้กระทำความผิดว่า การกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในลักษณะของการละเมิดต่อคุณธรรมทางกฎหมาย ซึ่งกฎหมายมุ่งคุ้มครองแตกต่างกันนั้น เป็นการกระทำที่มีเจตนาหรือมีลักษณะของการกระทำแยกออกจากกันหรือไม่ ถ้าเป็นการแยกออกจากกันได้ก็จะเป็นความผิด “หลายกระทง” และจะเป็นความผิด “หลายบท” เมื่อเจตนาหรือการกระทำนั้น ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ดังแสดงให้เห็นได้ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังต่อไปนี้

(ก) **กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งทันที** บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีนั้น เป็นลักษณะของการกระทำความผิดที่ผู้กระทำมีเจตนา หรือความมุ่งหมายที่จะกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ผู้กระทำจึงได้ทำการบุกรุกเข้าไปเพื่อกระทำให้บรรลุเจตนาของตน การกระทำความผิดในกรณีเช่นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายฐาน” หรือ “หลายกรรม” แต่จะเป็น “หลายกรรม” ที่เจตนา หรือลักษณะของการกระทำความผิดแยกออกจากกันได้หรือไม่ ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาพิจารณาได้ดังนี้

(1) ในความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำการลักทรัพย์ในทันทีนั้น หรือบุกรุกเพื่อลักทรัพย์มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกา ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502²⁴⁴ วินิจฉัยว่า “บุกรุกปิ่นปายพยายามลักทรัพย์ในเวลากลางคืน เป็นความผิด “หลายบท” ศาลลงโทษบุกรุกซึ่งเป็นบทหนัก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1310/2513²⁴⁵ วินิจฉัยว่า “ผู้เสียหายสวมสร้อยคอนอนหลับอยู่ในห้องกับเด็กในเวลากลางคืน จำเลยมีเจตนาลักสร้อยคอของผู้เสียหาย จึงเข้าไปในห้องนั้น แต่ห้องมีดจำเลยจึงคว้าที่คอเด็ก โดยคิดว่าเป็นคอของผู้เสียหาย เด็กตื่นขึ้น จำเลยจึงหนีไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานบุกรุกและฐานพยายามลักสร้อยคอของผู้เสียหาย เป็นกรรมเดียวหลายบท”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 162/2522²⁴⁶ วินิจฉัยว่า “จำเลยบุกรุกเข้าไปในบริเวณบ้านอันเป็นเคหสถานและฆ่าสุกรของ โจทก์ เพื่อลักเป็นกรรมเดียวกับข้อหาพยายามลักทรัพย์ศาลยกฟ้องแล้ว คดีที่ฟ้องไว้ก่อนฐานบุกรุกทำให้เสียหาย สิทธิฟ้องคดีของโจทก์ที่ได้ฟ้องไว้แล้วย่อมระงับไป

ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา โดยอาศัยหลัก “หลายกรรมต่างกัน” การกระทำความผิดฐานบุกรุกเพื่อไปกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นการกระทำที่ลักษณะของการกระทำแยกจากกันไม่ได้ จึงเป็นความผิด “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท

(2) ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ความผิดฐานบุกรุก แล้วไปทำร้ายร่างกายในทันที หรือบุกรุกเพื่อทำร้ายร่างกายมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 905/2507²⁴⁷ วินิจฉัยว่า “บุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในทันทีเป็นกรรมเดียว เพราะการกระทำไม่ขาดตอนและการทำร้ายร่างกายเป็นเหตุหนึ่ง ที่แสดงความไม่สมควรเข้าไปในเคหสถานอันเป็นองค์ความผิดตามมาตรา 364”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 985/2521²⁴⁸ วินิจฉัยว่า “จำเลยมีปิ่นเข้าไปในห้องนอนของผู้เสียหายเวลา 2 นาฬิกาขลุ่ยไม่ให้ร้อง จำเลยใช้กระบอกลไฟฉายตีผู้เสียหายบาดเจ็บ ดังนี้ไม่เป็นการรบกวนการครอบครอง แต่เป็นการเข้าไปในเคหสถาน โดยไม่มีเหตุอันควรเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 364, 365 แม้ไม่อ้างมาตรา 364 แต่บรรยายข้อเท็จจริงในฟ้องเข้ามาตรา 364 ศาลลงโทษตามมาตรา 364, 365 ได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 192 วรรค 4 เป็นกรรมเดียวกับมาตรา 295 ลงโทษตามมาตรา 365 ซึ่งเป็นบทหนัก”

²⁴⁴ คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2502. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 368.

²⁴⁵ คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2513. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1749.

²⁴⁶ คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2522. ตอนที่ 2. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 933.

²⁴⁷ คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2507. ตอนที่ 3. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1501.

²⁴⁸ คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ. 2521. ตอนที่ 4. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 933.

คำพิพากษาฎีกาที่ 2531/2527²⁴⁹ วินิจฉัยว่า “จำเลยกับพวกมาที่บ้านผู้เสียหาย จำเลยที่ 1 ถือบ้านสั้นขึ้นไปชนบ้าน จำเลยที่ 2 กับพวกอีก 3 คน ถือบีคสั้นคนละเล่มยื่นอยู่ที่เชิง บันไดบ้าน จำเลยที่ 1 ร้องเรียกชื่อผู้เสียหาย ผู้เสียหายไม่ขานรับเพราะกลัว แล้วกระโดดจากบ้าน เพื่อวิ่งหนี จำเลยทั้ง 2 กับพวกวิ่งไล่ตามไปในระยะห่างประมาณวาเศษ ผู้เสียหายวิ่งหนีขึ้นไปบน บ้าน ส. ซึ่งอยู่ต่างบ้านผู้เสียหายประมาณ 30 วา จำเลยกับพวกจึงหยุดแล้วพากันกลับไป ดังนั้นเป็น ความผิดฐานบุกรุกเคหสถานและพยายามทำร้ายร่างกายผู้เสียหายแล้ว

จำเลยบุกรุกเข้าไปในบ้านผู้เสียหายด้วยเจตนาที่จะทำร้ายผู้เสียหาย เมื่อ ผู้เสียหายกระโดดลงจากบ้านวิ่งหนี จำเลยกับพวกวิ่งตามไปในทันทีทันใดเพื่อที่จะทำร้ายให้ได้ เป็น การกระทำที่ต่อเนื่องจากเจตนาเดิม ยังมิได้ขาดตอน จึงเป็นกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ลงโทษ ตามมาตรา 365 ซึ่งเป็นบทที่มีโทษหนักที่สุด”

ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา บุกรุกเพื่อทำร้ายร่างกายเป็นการกระทำที่ ลักษณะของการกระทำแยกจากกันไม่ได้ เป็นความผิด “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท นอกจากนี้ บุกรุกเพื่อข่มขืน หรือกระทำอนาจาร ซึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับเพศ แนวคำวินิจฉัยของ ศาลฎีกาเป็นความผิดกรรมเดียวเช่นกัน²⁵⁰

(ข) กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง บุกรุกแล้วไปกระทำ ความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง เป็นลักษณะของการกระทำความผิดที่ผู้กระทำความผิดเกิดเจตนา กระทำความผิดอีกฐานหนึ่งขึ้น ภายหลังจากการบุกรุกเข้าไปแล้ว หรือการกระทำความผิดอีกฐาน หนึ่งนั้นมิได้มีเจตนาแต่แรก กรณีการกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วเกิดเจตนากระทำความผิด ฐานทำร้ายร่างกาย มีแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง หรือเกี่ยวเนื่องดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 3227/2526²⁵¹ วินิจฉัยว่า “จำเลยมีมิดเข้าไปถึงเตียงนอน ผู้เสียหายในขณะที่ผู้เสียหายกำลังหลับอยู่ จำเลยไม่ทำร้ายผู้เสียหายทันที เพียงจะทำร้ายเมื่อผู้เสียหาย ดื่น เพื่อให้พ้นจากการถูกบีบคอ แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลย ว่า ที่บุกรุกเข้าไปในเคหสถานของ ผู้เสียหายนั้น จำเลยมิได้มีเจตนาแต่แรกที่จะเข้าไปทำร้ายผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงมี ความผิด 2 กระทั่ง”

²⁴⁹ คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2527. ตอนที่ 9. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1838.

²⁵⁰ คำพิพากษาฎีกาที่ 1130/2520, 1905/2520, 214/2524, 2334/2525, 3095/2526, 3257/2527, 3234/2528, 1193/2529, 229/2532, 994/2537, 4304/2541, 3662/2545.

²⁵¹ คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2526. ตอนที่ 10. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 2433.

คำพิพากษาฎีกาที่ 775/2544²⁵² วินิจฉัยว่า “การที่จำเลยบุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายที่ 1 โดยมีเจตนาอันเดียวคือ มุ่งหมายที่จะทำร้ายผู้เสียหายที่ 1 เท่านั้น แต่การที่ผู้เสียหายที่ 3 ซึ่งอยู่คนละบ้านกับผู้เสียหายที่ 1 จะเข้ามาอุ้มผู้เสียหายที่ 2 จำเลยจึงใช้ไม้รวกตีผู้เสียหายที่ 3 เจตนาที่จะทำร้ายผู้เสียหายที่ 3 เพิ่งเกิดขึ้นภายหลัง จึงแยกออกจากกันได้จากเจตนาบุกรุก หากใช่เป็นการกระทำต่อเนื่องกัน โดยมีเจตนาเดียวคือ เพื่อทำร้ายร่างกายผู้เสียหายที่ 3 การกระทำของจำเลยจึงมิใช่กรรมเดียว แต่เป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน

ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา บุกรุกแล้วมีเจตนาทำร้ายร่างกายซึ่งเป็นความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังเป็นการกระทำที่เจตนา หรือลักษณะของการกระทำแยกจากกันได้ เป็นการกระทำความผิด “หลายกรรมต่างกัน” นอกจากนี้ยังปรากฏแนวคำพิพากษาที่เกี่ยวกับเจตนาในการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง (นอกจากความผิดเกี่ยวกับร่างกาย) ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังการบุกรุกที่ถือว่าเป็นความผิด “หลายกรรมต่างกัน”²⁵³

4.5 การวิเคราะห์ความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง”

การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งทั้งกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที หรือภายหลังนั้น ถ้าพิจารณาโดยอาศัยหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” แล้วนั้น กรณีจะเป็นการกระทำความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” หรือบางกรณีจะเป็นการกระทำผิด “หลายบท” โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร และแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในเรื่องดังกล่าวมีความสอดคล้องหรือแตกต่างไปจากการวินิจฉัยโดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” อย่างไม่หรือไม่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์เป็นลำดับไปดังนี้

²⁵² คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2544. ตอนที่ 2. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 258.

²⁵³ คำพิพากษาฎีกาที่ 678/2530. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2530. เล่ม 4. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ. หน้า 44. “บุกรุกเข้าไปในบ้านของผู้เสียหายเมื่อผู้เสียหายเรียกให้จำเลยออกจากห้อง จำเลยกลับพังฝาห้องกระโดดหลบหนีไป ถือได้ว่าการกระทำความผิดฐานบุกรุกสำเร็จลงแล้ว ส่วนการกระทำฐานทำให้เสียทรัพย์ เป็นการกระทำขึ้นใหม่ ภายหลังต่างเวลากัน มิได้กระทำโดยเกิดจากกรรมอันเดียวย่อมมีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์อีกกรรมหนึ่ง”, ฎีกาที่ 321/2535. คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2535. เล่ม 5. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ. หน้า 23. จำเลยถืออาวุธปืนขู่บังคับให้ผู้เสียหายเปิดประตูบ้านแล้วเข้าไปในบ้านกับผู้เสียหาย จำเลยมิได้อิงผู้เสียหายทันที แต่เพียงยิงผู้เสียหายเมื่อจำเลยขอเข้าไปในห้องนอนของผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายไม่ยอมเข้าไปกับจำเลยตามที่ต้องการ ที่บุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายนั้น จำเลยมิได้เจตนาแต่แรกที่จะเข้าไปยิงผู้เสียหาย จึงเป็นความผิดฐานบุกรุกและพยายามฆ่าสองกระทง”

4.5.1 สรุปหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” จากการศึกษาถึงหลักกฎหมายเรื่องความผิด “หลายบทหลายกระทง” และความเห็นในทางตำราในเรื่องการพิจารณาว่าการกระทำความผิดในลักษณะอย่างไร จึงเป็นความผิด “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือเป็นความผิด “หลายกรรมต่างกัน” ทั้งในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ และระบบประมวลกฎหมายซึ่งรวมถึงกฎหมายของไทยด้วย มีหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการพิจารณาแบ่งแยกการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” ดังนี้

(1) ในกฎหมายคอมมอนลอว์ จากการศึกษาเรื่องการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” ในประเทศอังกฤษ หลักในการพิจารณาแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ปรากฏอยู่ในหลักคอมมอนลอว์ ในเรื่องการตัดสินลงโทษ (Sentence) ในวิธีพิจารณาความอาญาโดยเฉพาะเรื่อง การลงโทษจำคุก (Sentences of imprisonment) โดยพิจารณาหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

การกระทำ “กรรมเดียว” ซึ่งเป็นความผิดกฎหมาย “หลายบท” หมายความว่า การกระทำความผิดหลายความผิด ซึ่งเกิดจากการกระทำในคราวเดียวกัน ซึ่งเรียกว่า “การกระทำเดียว” (same transaction) หรือความผิดหลายความผิดที่ได้กระทำลงนั้นเป็นส่วนของการกระทำอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือความผิดหลายความผิดนั้นเป็นความผิดอย่างเดียวกัน แต่กระทำหลายครั้งต่อผู้เสียหายคนเดียวกัน

การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” หมายความว่า การกระทำความผิดหลายความผิด โดยความผิดเหล่านั้นมิใช่การกระทำเดียว

(2) ในระบบประมวลกฎหมาย หลักเกณฑ์หรือหลักในการพิจารณาแบ่งการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” สามารถพิจารณาหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

1. ประเทศฝรั่งเศส การกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” ตามกฎหมายฝรั่งเศสเรียกว่าการกระทำความผิดซ้อน (Le cumul d' infraction) ซึ่งหมายถึง การที่บุคคลเดียวกันได้กระทำความผิดหลายอย่าง โดยที่ความผิดเหล่านั้นยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดแยกต่างหากจากกัน จากหลักเรื่องการกระทำความผิดซ้อน สามารถพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องความผิด “หลายบทหลายกระทง” ได้ดังนี้

การกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือ การกระทำความผิดซ้อน โดยทางความคิด (Le cumel idéal d' infraction) หมายถึง การกระทำความผิดหลายอย่างที่เป็นการละเมิดกฎหมายหลายบท ซึ่งเกิดจากการกระทำกรรมเดียว (unité d' acte) หรือเกิดจากการกระทำหลายกรรม (plualité d' actes) แต่กรรมเหล่านั้นไม่ต่างกันโดยแท้จริง โดยการกระทำบางกรรมเป็นความผิด ส่วนกรรมอื่นเป็นเหตุให้รับโทษหนักขึ้นและการกระทำทั้งหมดรวมกันเป็นความผิดที่มีโทษหนักขึ้น หรือการกระทำหลายกรรมนั้น แต่ละกรรมเป็นความผิดแยกไม่ได้เป็นหลายกระทง

และการกระทำหลายกรรมนั้นไม่เป็นความผิดต่างหากออกไป ซึ่งมีโทษหนักกว่า แต่การกระทำเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ หรือโดยกฎหมาย หรือโดยเจตนาการกระทำอันหนึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การกระทำอีกอันหนึ่ง

การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” หรือการกระทำความผิดซ้อนโดยแท้จริง (Le cumel réal d'infraction) หมายถึง การกระทำความผิดหลายอย่างต่างกันและไม่ขึ้นแก่กัน เป็นการกระทำต่างกรรมต่างวาระที่ชัดเจนว่าความผิดเหล่านั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. ประเทศเยอรมนี จากบทบัญญัติกฎหมายอาญาเยอรมัน ค.ศ. 1977 มาตรา 52 และมาตรา 53 ประกอบหลักบทบัญญัติทางอาญาขัดกัน (Conflict of Penal Provisions) สามารถพิจารณาหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกการกระทำความผิด “หลายบทหรือหลายกระทง” ได้ดังนี้

การกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หมายถึง การกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติทางอาญามากกว่าหนึ่งมาตรา ที่เกิดจากการกระทำเดียว อันเกิดจากการกระทำอันเดียว หรือหลายอันในขณะเดียวกัน หรือเกิดจากการกระทำหลายอัน ซึ่งเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกัน ตามธรรมชาติ (natürliche Handlungseinheit) และหมายความรวมถึงการกระทำหลายกรรมต่างกัน แต่ความผิดหลายกรรมนั้นเหมือนกันหรือคล้ายกัน โดยได้กระทำต่อสิ่งที่กฎหมายมุ่งคุ้มครองคล้ายกัน (ahuliche Rechtsgüter) หรือเป็นการกระทำความผิด 2 กรรมที่เป็นความผิดต่างฐานกัน แต่ได้กระทำต่อเนื่องกันไป โดยการกระทำหนึ่งได้ส่งผลให้ไปกระทำผิดอื่นโดยมีการกระทำบางส่วนของทั้ง 2 กรรมร่วมกันอยู่ (Klammerwirkung einer straftat) ที่เรียกว่า “การกระทำที่ส่งผลไปกระทำผิดอื่น”

การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” หรือการกระทำที่เป็นความผิด “หลายกระทง” หมายความถึงการกระทำความผิดที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติทางอาญามากกว่า “หนึ่ง” มาตรา ซึ่งถือว่าเป็นความต่างกันของบทบัญญัติของกฎหมายโดยแท้จริง (Real conflict) หรือการกระทำหลายกรรมนั้นเป็นอิสระจากกัน (Several independent acts) หรือเป็นความผิดอันเดียวกันหลายครั้ง ซึ่งเป็นกรณีของการกระทำความผิดซ้ำ (Repeat ed offences)

(3) กฎหมายไทย จากบทบัญญัติมาตรา 90 และมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับความเห็นในทางคำอธิบาย สามารถพิจารณาหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยก หรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” ได้ดังนี้

1. การกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หมายความถึง การกระทำที่เป็น การละเมิดกฎหมายตั้งแต่ 2 บทขึ้นไป หรือเป็นการละเมิดกฎหมายบทเดียวกันหลายครั้ง ซึ่งเกิดจากการกระทำทางธรรมชาติอันเดียว หรือเกิดจากการกระทำทางธรรมชาติหลายอัน และหมายความรวมถึง การกระทำหลายกรรม ซึ่งเป็นความผิดต่างฐานกัน แต่การกระทำหนึ่งเป็นการลงมือ หรือ

เริ่มต้น หรือเป็นการพยายาม หรือเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นเหตุจูงใจของการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง หรือการกระทำหลายอันที่เป็นความผิดต่างฐานกันนั้นรวมกันหรือเป็นองค์ประกอบความผิดฐานใหม่ขึ้นมาอีกฐานหนึ่ง

2. การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นความผิด “หลายกระทง” นั้นหมายความว่า “การกระทำความผิดหลายกรรมหรือหลายความผิด ซึ่งลักษณะของการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่แยกออกจากกันได้ทั้งในส่วน of เจตนา และสภาพของการกระทำ แม้จะในวาระเดียวกันก็ตาม”

เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด หรือหลักการพิจารณาการกระทำใดเป็น “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นความผิด “หลายกระทง” ทั้งในระบบกฎหมาย “คอมมอนลอว์” และระบบประมวลกฎหมายสามารถสรุปหลักเกณฑ์ได้ดังนี้

(1) การกระทำ “กรรมเดียว” หมายความว่า การกระทำความผิดหลายความผิดที่เป็นการละเมิดกฎหมายตั้งแต่ 2 บทขึ้นไป หรือบทเดียวกันหลายครั้งที่เกิดจากการกระทำอันเดียว และหมายความรวมถึงการกระทำความผิดหลายความผิดต่างฐานกันที่เกิดจากการกระทำหลายอัน ซึ่งความผิดต่างฐานกันนั้นมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ ซึ่งไม่อาจแยกออกจากกันได้หรือมีความสัมพันธ์กันตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(2) การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” หมายความว่า การกระทำความผิดหลายกรรมหลายความผิด โดยลักษณะของการกระทำแยกออกจากกันได้ทั้งในส่วน of เจตนา และสภาพของการกระทำ แม้จะกระทำในวาระเดียวกันก็ตาม

4.5.2 หลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” กับความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งจะเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ตามหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกหรือหลักในการพิจารณาการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” พิจารณาได้ดังนี้

(ก) กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที การกระทำความผิดในลักษณะดังนี้เป็น การกระทำความผิดที่ผู้กระทำมีเจตนา มาแต่แรกที่จะกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จึงได้กระทำความผิดฐานบุกรุกเพื่อให้บรรลุถึงเจตนา หรือความมุ่งหมายในความผิดอีกฐานหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า เป็นการกระทำความผิดฐานหนึ่ง เพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง

การกระทำความผิดฐานหนึ่งเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นจะเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “หลายบท” หรือ เป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นความผิด “หลายกระทง” ควรต้องพิจารณาจากเจตนาในการกระทำความผิดว่า “เป็นเจตนาเดียว” หรือ “หลาย

เจตนาต่างกัน” จากการศึกษาเรื่องเจตนาในกฎหมายเยอรมัน ถือได้ว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลข้างเคียงนั้นอย่างจำเป็น (als notwendig Erkann te gewolt) ซึ่งเรียกว่าเจตนาประสงค์ต่อผลโดยอ้อม (Mittelbarer Vosartz หรือ Dolus Directus Zweiten Grades)²⁵⁴ ซึ่งถือว่าผู้กระทำมีเจตนาในการกระทำความผิดแยกออกจากกันเป็นอิสระ หรือ “หลายเจตนาต่างกัน” และถ้าพิจารณาการกระทำความผิดดังกล่าวนี้ในเรื่องของ “เจตนาพิเศษ” หรือมูลเหตุชักจูงใจ อาจพิจารณาได้ดังนี้

การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีนั้น อาจกล่าวได้ว่าเป็นลักษณะของการกระทำความผิดฐานหนึ่ง เพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งเช่นกัน เมื่อพิจารณาเห็นได้ว่าลักษณะของการกระทำหรือข้อเท็จจริงนั้นปรากฏชัดว่าเป็นการกระทำหลายอัน ซึ่งต่างฐานความผิดกัน ซึ่งเป็นไปโดยเกี่ยวพันต่อเนื่องกัน โดยมีความมุ่งหมายในการกระทำเป็นอันเดียวกัน ในการพิจารณาว่าการกระทำนั้นเป็น “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” คงต้องพิจารณาเรื่อง “มูลเหตุชักจูงใจ”²⁵⁵ เพราะความผิดอาญาบางมาตรา นอกจากผู้กระทำต้องมีเจตนาประสงค์ต่อผลหรือยอมเล็งเห็นผล หรือเจตนาโดยผลของกฎหมาย (ตามมาตรา 59 ประมวลกฎหมายอาญา) ซึ่งถือว่าเป็น “เจตนาธรรมดา” แล้วผู้กระทำจะต้องมี “เจตนาพิเศษ” ด้วย จึงจะถือว่าครบองค์ประกอบภายในของความผิดในเรื่องนั้นๆ เจตนาพิเศษ คือ “มูลเหตุชักจูงใจ” ในการกระทำ ความผิดมาตราใดที่ต้องการเจตนาพิเศษ นอกเหนือจากเจตนาธรรมดา บทบัญญัติมาตรานั้นก็จะมีข้อความระบุไว้ เช่น

ความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 334 ประมวลกฎหมายอาญา “เจตนาพิเศษ” คือ โดยทุจริต ซึ่งมาตรา 1 ประมวลกฎหมายอาญาให้คำนิยามไว้ว่า “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น” ความผิดใดที่ผู้กระทำต้องมีเจตนาพิเศษ นอกเหนือจากเจตนาธรรมดา หากผู้กระทำมีแต่เจตนาธรรมดาเท่านั้น ผู้กระทำก็ยังไม่มีความผิด เพราะถือว่ายังขาดองค์ประกอบภายในส่วนที่ว่าด้วยเจตนาพิเศษอยู่

“มูลเหตุชักจูงใจ” หรือ “เจตนาพิเศษ” ได้แก่ เหตุผลส่วนตัว หรือวัตถุประสงค์ในท้ายที่สุด (ulterior goal) ของผู้กระทำความผิด มูลเหตุชักจูงใจมิใช่เจตนา หากแต่บางครั้งยากที่จะแยกให้เห็นชัด อย่างไรก็ตามในทางกฎหมายอาญา อาจกล่าวได้ว่า “มูลเหตุชักจูงใจ” คือจุดมุ่งหมายที่ซ่อนไว้หลังเจตนาแห่งการกระทำ (motive) เช่น ก. ฆ่า ข. เพื่อเอาเงิน เจตนาของ ก. คือ การฆ่า และมูลเหตุชักจูงใจคือ การเอาเงินไป²⁵⁶

²⁵⁴ กมลชัย รัตนสกาวงศ์ ข.

²⁵⁵ หยุต แสงอุทัย ก เล่มเดิม. หน้า 943. และเกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 170.

²⁵⁶ Wayne R.La Fave. And Austin W Scott. Op. cit. p. 60. และสมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. เล่มเดิม. หน้า 60.

ดังนั้น การกระทำความผิดฐานหนึ่งเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จึงมิใช่กรณีที่กฎหมายต้องการ “เจตนาพิเศษ” อันจะทำให้ความผิดทั้งสองฐานหรือหลายฐานต่างกัน กลายเป็นการกระทำที่มีเจตนาอันเดียวกัน ซึ่งมีผลเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็น “กรรมเดียว” ไปได้ แต่อย่างไรก็ตาม “การกระทำหลายกรรมที่แยกออกได้โดยสภาพเป็นการกระทำความผิดต่างฐานกัน แต่ความมุ่งหมายในการกระทำเป็นอันเดียวกัน กล่าวคือ กรณีที่ผู้กระทำความผิดประสงค์จะกระทำความผิดอย่างหนึ่ง แต่ได้กระทำความผิดอีกอันหนึ่งด้วย ย่อมเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันกรณีเช่นนี้ จะถือว่าเป็นเจตนาเดียวกันไม่ได้ ต้องเป็นต่างกรรมต่างเจตนา เป็นหลายกรรมตามมาตรา 91²⁵⁷ ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1730/2506 วินิจฉัยว่า จำเลยถูคร่ำผู้เสียหายจากทางเดินนำเข้าไปข้างทางห่างจากทางเดิน 7-9 วา แล้วร่วมกันข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหายในป่านั้น เป็นการกระทำหลายกรรม คือ มาตรา 284 กระทั่งหนึ่ง และ มาตรา 276 กระทั่งหนึ่ง และ คำพิพากษาฎีกาที่ 51/2517, 1111/2519 และ 1514/2522 ตัดสินอย่างเดียวกัน จะเห็นได้ว่าตามคำพิพากษาฎีกาที่ 1730/2506 นี้ มีการกระทำหลายอัน ต่างฐานความผิดกัน คือว่าเจตนาต่างกันเป็นหลายกรรม แม้ว่าการกระทำความผิดฐานหนึ่งเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีทันใดก็ตาม คือ จำเลยถูคร่ำผู้เสียหายไปเพื่ออะไร ชุคไปเพื่อผู้ข่มขืน และ ก็ข่มขืนในทันทีทันใด²⁵⁸

ดังนั้นการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ซึ่งเป็นการกระทำความผิดฐานหนึ่ง เพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จึงมิใช่กรณีที่กฎหมายต้องการ “เจตนาพิเศษ” หรือถือว่า การกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นเป็น “เจตนาพิเศษ” ของความผิดฐานบุกรุกอันจะทำให้ความผิดทั้งสองฐาน หรือหลายฐานต่างกันกลายเป็นการกระทำที่มีเจตนาอันเดียวกันและถือว่าเป็น “กรรมเดียว” ไปได้ จึงเป็นการกระทำ “หลายกรรม” หรือ “หลายเจตนา” ต่างฐานความผิดกันอีกเหตุผลหนึ่ง

เมื่อการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำ “หลายกรรม” เพราะเจตนาแยกจากกันได้ในความผิดแต่ละฐาน กรณีจะเป็นการกระทำทำความผิด “หลายกรรมต่างกัน” ถ้าสภาพของการกระทำที่ต่างฐานความผิดกันนั้นเป็นอิสระหรือแยกจากกันได้อย่างแท้จริง แต่ถ้าสภาพของการกระทำที่ต่างฐานความผิดนั้นแยกจากกันไม่ได้อย่างแท้จริง คือมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำหรือตามบทบัญญัติของกฎหมาย กรณีก็จะเป็น “หลายกรรมที่ไม่ต่างกัน” ซึ่งไม่ใช่หลายกระทง แต่จะเป็น “กรรมเดียว” หลายบทนั่นเอง

²⁵⁷ จิตติ ดิงศภัทย์ ัง (หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2472/2526). คำพิพากษาฎีกา พ.ศ. 2526. ตอนที่ 8. สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา. หน้า 1856.

²⁵⁸ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 723.

(ข) **กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง** การกระทำความผิดในลักษณะนี้นั้น เมื่อพิจารณาจากเจตนาและลักษณะของการกระทำประกอบฐานความผิด เห็นได้ว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายกรรม” หลายฐานความผิดต่างกัน คือ ฐานความผิดบุกรุก และฐานความผิดอื่นอีกฐานหนึ่งซึ่งผู้กระทำความผิดได้กระทำลง โดยความผิดทั้ง 2 ฐานนั้นเป็นการกระทำ “หลายกรรม” ที่ต่างกันอย่างชัดเจน เพราะลักษณะของการกระทำและเจตนาในความผิดแต่ละฐานนั้นเกิดขึ้นต่างเวลาหรือต่างวาระกันอย่างชัดเจน จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกความผิดที่การกระทำหลายกรรมต่างฐานความผิดมีลักษณะของความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ หรือโดยกฎหมายอันจะทำให้การกระทำ “หลายกรรม” นั้น เป็น “หลายกรรม” ที่ไม่ต่างกัน เพราะมิใช่กรณีปัญหาการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ดังนั้นบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังจึงเป็นการกระทำ “หลายกรรม” ที่แตกต่างกัน ซึ่งถือว่าเป็น “หลายกรรมต่างกัน” อย่างแน่แท้

หลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” กับความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง เป็นเรื่องวินิจฉัยถึงการกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว สำหรับประเทศที่มีได้บัญญัติถึงความผิดลักษณะดังกล่าวไว้ในกฎหมายแยกไว้เป็นความผิดอีกฐานหนึ่งต่างหากจากความผิดฐานบุกรุก ดังเช่น ประเทศฝรั่งเศส เยอรมนี และประเทศไทย ซึ่งใช้ระบบกฎหมายแบบ “ประมวลกฎหมาย เป็นต้น” แต่จากการศึกษาในกฎหมายอังกฤษ ซึ่งเป็นระบบกฎหมาย “คอมมอนลอว์” แม้จะมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งแยกการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” เช่นเดียวกับกฎหมายในระบบ “ประมวลกฎหมาย” ก็ตาม แต่การกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง “กฎหมายอังกฤษได้บัญญัติการกระทำความผิดลักษณะดังกล่าวไว้เป็นความผิดพิเศษ (Special Crimes)²⁵⁹ ซึ่งถือเป็นความผิดอาญาเฉพาะเรื่องแยกออกจากความผิดฐานบุกรุก (trespass) ซึ่งต่อมาได้มีการแก้ไขใน ค.ศ. 1968 โดยได้บัญญัติให้การกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าว ทั้งในกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีและกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง เป็นความผิดฐาน Burglary

ดังนั้น การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในกฎหมายอังกฤษถือว่าเป็นการกระทำความผิดกฎหมาย “บทเดียว” หรือเป็น “การกระทำเดียว” กรณีจะเป็นการกระทำความผิด “หลายบทหลายกระทง” ที่จำเป็นต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ต่อเมื่อได้กระทำความผิดฐาน Burglary และได้กระทำความผิดฐานอื่นขึ้นอีกในการกระทำความผิดนั้น

²⁵⁹ Philip S. James. Loc.cit.

4.5.3 หลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” กับแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง จากแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทก่อนและในบทที่ 1 ในเรื่อง “ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา” ในเบื้องต้นนั้น ในหัวข้อนี้จะนำมาเพื่อศึกษาวิเคราะห์เป็นข้อสังเกตว่า หลักเกณฑ์การแบ่งแยกหรือการพิจารณาความผิด “หลายบทหลายกระทง” ตามที่ได้ทำการศึกษาและสรุปไว้แล้ว เมื่อนำมาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้น มีผลที่เป็นไปตามหรือแตกต่างจากแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งหรือไม่อย่างไร โดยจะทำการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502, ฎีกาที่ 905/2507 และฎีกาที่ 3987/2526 ซึ่งเป็นคำวินิจฉัยทั้งในกรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันทีและภายหลัง และโดยผลของการศึกษาวิเคราะห์น่าจะครอบคลุมถึงแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดฐานอื่นๆ นอกจากฐานความผิดที่ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ได้ตามหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิดดังกล่าว แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์มีดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502 วินิจฉัยว่า “บุกรุกป็นป่าพยายามลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลา กลางคืน เป็นความผิด “หลายบท” ศาลลงโทษบุกรุกตามมาตรา 365 ซึ่งเป็นบทหนัก”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 905/2507 วินิจฉัยว่า “บุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในทันที เป็นกรรมเดียว เพราะการกระทำไม่ขาดตอนและการทำร้ายร่างกายเป็นเหตุหนึ่งที่แสดงความไม่ สมควรเข้าไปในเคหสถาน อันเป็นองค์ความผิดตามมาตรา 364”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3987/2526 วินิจฉัยว่า “จำเลยมีมือเข้าไปถึงเตียงนอนผู้เสียหาย ในขณะที่ ผู้เสียหายกำลังหลับอยู่ จำเลยไม่ทำร้ายผู้เสียหายทันทีเพ็งจะทำร้ายเมื่อผู้เสียหายตื่นเพื่อให้พ้นจาก การถูกบีบคอ แสดงให้เห็นเจตนาของจำเลยที่บุกรุกเข้าไปในเคหสถานของผู้เสียหายนั้น จำเลย มิได้มีเจตนาฆ่าแต่แรกที่จะเข้าไปทำร้ายผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงมีความผิดสองกระทง”

จากคำพิพากษาศาลฎีกาทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวข้างต้น พิจารณาได้ว่า กรณีปัญหาเป็นการบุกรุกเข้าไป แล้วกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502 และฎีกาที่ 905/2507 และกรณีเป็นการบุกรุกเข้าไปแล้วกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง ตามฎีกาที่ 3987/2526

(ก) กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที การบุกรุกเข้าไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในทันที ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 905/2507 นั้น จากการศึกษาคำพิพากษาในเรื่อง “เจตนาประสงค์ต่อผล โดยอ้อม” ในกฎหมายเยอรมันและเรื่อง “เจตนาพิเศษ” ที่ผ่านมา ซึ่งพิจารณาได้ว่า การกระทำความผิดฐานหนึ่งคือ การบุกรุกเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งคือการลักทรัพย์ หรือทำร้ายร่างกายตามคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าวข้างต้น เป็นการกระทำที่มี

หลายเจตนาต่างกัน ซึ่งมีใช้การกระทำโดยมีเจตนาเดียว รวมทั้งมิใช่กรณีที่ถูกกฎหมายกำหนดหรือต้องการ “เจตนาพิเศษ” อันจะทำให้ความคิดทั้งสองฐานหรือหลายฐานต่างกันนั้นกลายเป็นการกระทำที่มีเจตนาอันเดียวกัน ซึ่งจะมีผลเป็นการกระทำที่ถือว่าเป็น “กรรมเดียว” ไปได้ ดังนั้นการกระทำความคิดตามคำพิพากษาฎีกาทั้งสองฎีกาดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกหรือการพิจารณาความคิด “หลายบทหลายกระทง” ในเรื่อง การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งหมายความถึง “การกระทำความคิดหลายกรรมหรือหลายความคิด ซึ่งลักษณะของการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่แยกออกจากกันได้ ทั้งในส่วนของเจตนาและสภาพของการกระทำ แม้จะในวาระเดียวกันก็ตาม” จึงพิจารณาได้ว่าการกระทำความคิดตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกาทั้งสองฎีกานี้ เป็นการกระทำ “หลายกรรม” เพราะเป็นการกระทำที่มีเจตนาแยกจากกันได้ แต่กรณีจะเป็น “หลายกรรมต่างกัน” ตามมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่คงต้องพิจารณาประกอบกับหลักเกณฑ์ในเรื่องการกระทำ “กรรมเดียว” ซึ่งหมายความรวมถึง การกระทำความคิดหลายความคิดต่างฐานกันที่เกิดจากการกระทำหลายอัน ซึ่งความคิดต่างฐานกันนั้นมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ ซึ่งไม่อาจแยกจากกันได้ หรือมีความสัมพันธ์กันตามบทบัญญัติของกฎหมาย

ข้อความที่ว่า “ความคิดต่างฐานกัน ที่มีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ ซึ่งไม่อาจแยกจากกันได้” หมายความว่า การกระทำตั้งแต่เริ่มเป็นความคิดตลอดจนสำเร็จ เช่น ใช้เครื่องมือตัดกระเป่าเสื้อเพื่อลักทรัพย์จากกระเป่านั้น การตัดกระเป่าอาจเป็นความคิดทำให้เสียหาย แต่ในขณะที่เดียวกันก็เริ่มต้นความผิดฐานพยายามลักทรัพย์แล้ว แม้จะมีการเอาทรัพย์ไปภายหลังการตัดกระเป่า ก็ต้องถือเป็นกรรมเดียว เพราะการพยายามกับความผิดสำเร็จจะเป็นหลายกรรมต่างกันไปไม่ได้²⁶⁰

ดังนั้น เมื่อพิจารณาลักษณะของการกระทำความคิดฐานบุกรุกเพื่อลักทรัพย์ในเคสสถานในเวลากลางคืน ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 289/2502 พิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำความคิดหลายความคิดต่างฐานกัน ซึ่งความคิดต่างฐานกันนั้นมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำซึ่งไม่อาจแยกจากกันได้ เพราะการบุกรุกปีนป่ายพยายามลักทรัพย์นั้น พอเริ่มปีนรั้วลวงล้าเข้าไปเป็นบุกรุกในขณะที่เดียวกันก็เป็นพยายามลักทรัพย์แล้ว ด้วยเหตุนี้ บุกรุกปีนป่ายพยายามลักทรัพย์นั้น บุกรุกเป็นกรรมเดียวกับลักทรัพย์ นอกจากนั้นบุกรุกปีนป่ายพยายามลักทรัพย์ในเคสสถานในเวลากลางคืน ยังเป็นการกระทำที่มีลักษณะมีความสัมพันธ์กัน โดยบทบัญญัติของกฎหมายในลักษณะที่ความคิดฐานหนึ่งเป็นการเริ่มต้นของเหตุกรรจ์ของความคิดอีกฐานหนึ่ง กล่าวคือ การบุกรุกเคสสถานนั้น

²⁶⁰ จิตติ ดิงศภัทย์ ก เล่มเดิม. หน้า 583.

เป็นการเริ่มต้นของการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน ซึ่งความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถานนั้นเป็นเหตุกรรจ์ของลักทรัพย์ธรรมดา ดังนั้นบุกรุกปิ่นปายพยายามลักทรัพย์ในเคหสถานในเวลากลางคืน ถือได้ว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ตามบทบัญญัติมาตรา 90 ประมวลกฎหมายอาญา

สำหรับการกระทำความผิดที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกาที่ 905/ 2507 เป็นกรณีการบุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในทันที เมื่อพิจารณาจากลักษณะของการกระทำเป็นการกระทำความผิดหลายความผิดต่างฐานกัน เช่นเดียวกับการกระทำความผิดที่ปรากฏในคำพิพากษาฎีกาที่ 289/2502 แต่ความผิดต่างฐานกันนั้นไม่มีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำ ซึ่งไม่อาจแยกจากกันได้ เพราะการบุกรุกหรือการปิ่นปายยังไม่เป็นพยายามทำร้ายร่างกาย ซึ่งต่างกับลักทรัพย์ในกรณีดังกล่าวมาแล้ว จะเริ่มทำร้ายร่างกายต่อเมื่อกระทำการใดๆ ที่เป็นการทำร้ายออกมาจึงจะเป็นพยายามทำร้ายร่างกายและการบุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในทันทีนั้นก็มิได้เป็นการกระทำที่มีความสัมพันธ์กันตามบทบัญญัติของกฎหมายในลักษณะที่ความผิดฐานหนึ่งเป็นการเริ่มต้นเหตุกรรจ์ของความผิดอีกฐานหนึ่ง หรือรวมกันเป็นความผิดฐานใหม่อีกฐานหนึ่งตามบทบัญญัติของกฎหมาย ดังนั้นจึงพิจารณาได้ว่า บุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในทันทีตามคำพิพากษาฎีกาที่ 905/2507 เป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ตามบทบัญญัติมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญา

(ข) กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง ตามคำพิพากษาฎีกาที่ 3897/2526 ที่วินิจฉัยว่า “จำเลยมีมือเข้าไปถึงเตียงนอนผู้เสียหายในขณะที่ผู้เสียหายกำลังหลับอยู่ จำเลยไม่ทำร้ายผู้เสียหายทันที เพิ่งจะทำร้ายผู้เสียหายเมื่อผู้เสียหายตื่นเพื่อให้พ้นจากการถูกบีบคอ”

เมื่อพิจารณาลักษณะของการกระทำในคำพิพากษาฎีกาดังกล่าวพิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำความผิด “หลายกรรม” หลายฐานความผิดต่างกัน คือ ความผิดฐานบุกรุกและความผิดฐานทำร้ายร่างกาย โดยความผิดทั้ง 2 ฐานนั้นเป็นการกระทำ “หลายกรรม” ที่ ต่างกันอย่างชัดเจน เพราะลักษณะของการกระทำและเจตนาในความผิดฐานบุกรุกและทำร้ายร่างกายนั้น เกิดขึ้นต่างเวลาหรือต่างวาระกันอย่างแจ่มชัด ซึ่งถือได้ว่าสภาพของการกระทำที่ต่างฐานความผิดนั้นแยกจากกันได้อย่างแท้จริง ที่ไม่อาจทำให้ความผิดหลายฐานความผิดต่างกันนั้นเป็นไปในลักษณะของการมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำโดยไม่อาจแยกจากกันได้ หรือกลับมีความสัมพันธ์กันโดยบทบัญญัติของกฎหมายขึ้นได้อีก ดังนั้นจึงพิจารณาได้ว่า บุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้ายร่างกายในภายหลังเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ตามบทบัญญัติมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญา

จากการวิเคราะห์แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาในความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำ ความผิดอีกฐานหนึ่ง โดยนำหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” มา พิจารณาลักษณะของการกระทำประกอบฐานความผิดตามคำพิพากษาดังกล่าวนั้นพิจารณาเป็นข้อ สังกะตุได้ดังนี้

แนวคำวินิจฉัยในคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 289/2502 “บุกรุกปิ่นป่ายพยายมลักทรัพย์ใน เคหสถานในเวลากลางคืน” เป็นไปในแนวทางของหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบท หลายกระทง” คือเป็นการกระทำ “กรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท”

แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 905/2507 “บุกรุกเข้าไปในเคหสถานแล้วทำร้าย ร่างภายในทันที” เป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ซึ่งแตกต่างจากการพิจารณาโดยใช้หลักเกณฑ์การ แบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ซึ่งพิจารณาได้ว่าเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” และ

แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่ 3987/2526 “บุกรุกเข้าไปทำร้ายร่างกายในภายหลัง” เป็นไปในแนวทางเดียวกับหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” คือเป็นการ กระทำ “หลายกรรมต่างกัน”

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

“หลายบทหลายกระทง” กรณีบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง หรือความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทงนั้น” เป็นเรื่องของการเกี่ยวพันกันของความผิดฐานบุกรุกและความผิดอื่นอีกฐานหนึ่งซึ่งผู้กระทำได้กระทำความผิดลักษณะดังกล่าวควรถือเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและถูกต้อง เพราะไม่เพียงแต่มีผลแตกต่างต่อโทษที่ผู้กระทำได้ได้รับตามบทบัญญัติของกฎหมาย แต่ยังมีผลทางกฎหมายในเรื่องอื่นๆ ทั้งกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติทางอาญา อาทิเช่น มีผลต่อการเพิ่มโทษ อำนาจกักกัน การรอกการลงโทษ การริบทรัพย์สินในกฎหมายสารบัญญัติ และกฎหมายวิธีสบัญญัติในเรื่อง การฟ้องซ้อน ฟ้องซ้ำ และการอุทธรณ์ หรือฎีกาเป็นต้น ดังนั้นการบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งจึงเกี่ยวข้องโดยตรงต่อบทบัญญัติความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 90 และมาตรา 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ด้วยเพราะเหตุที่ในกฎหมายไทยรวมถึงกฎหมายฝรั่งเศสและกฎหมายเยอรมัน ซึ่งใช้กฎหมายในระบบ “ประมวลกฎหมาย” ไม่ได้บัญญัติถึงความผิดในลักษณะดังกล่าวไว้ในมาตราใด มีเพียงแต่บทบัญญัติในความผิดฐานบุกรุกเท่านั้น ซึ่งต่างจากกฎหมายของอังกฤษ ซึ่งใช้กฎหมายระบบ “คอมมอนลอว์” แม้จะมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” ไว้ในการพิจารณาความผิด “หลายบทหลายกระทง” ก็ตามแต่ยังได้มีการบัญญัติฐานความผิดในลักษณะดังกล่าวแยกออกมาจากความผิดฐานบุกรุก (trespass) เป็นความผิดฐาน burglary

ดังนั้นการพิจารณาว่า การบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ซึ่งพิจารณาแยกเป็น บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งทันที ซึ่งเป็นลักษณะของการกระทำความผิดฐานหนึ่ง เพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง และบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลังนั้น เป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมายหลายบท หรือเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” เป็นความผิดหลายกระทง จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่ง

บทบัญญัติความผิด “หลายบทหลายกระทง” มีบัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 90 “เมื่อการกระทำใดเป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ใช้กฎหมายที่มีโทษหนักลงโทษ” และ

มาตรา 91 “เมื่อปรากฏว่าผู้ใดได้กระทำการอันเป็นความผิดหลายกรรมต่างกัน ให้ศาลลงโทษผู้นั้นทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไป....ฯลฯ....

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวพบแต่เพียงคำว่า “กรรมเดียว” และคำว่า “หลายกรรมต่างกัน” เท่านั้น หากได้มีคำอธิบายถึงลักษณะของการกระทำทั้งสองดังกล่าวไม่ และเมื่อพิจารณาในหมวด 1 บทนิยามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งเป็นบทวิเคราะห์ศัพท์ก็หาได้มีนิยามของคำดังกล่าวไม่ อีกเช่นกัน อย่างไรก็ตามจากการพิจารณาจากบทบัญญัติของกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ ประเทศอังกฤษและระบบประมวลกฎหมายในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมนีจะพบว่าการบัญญัติกฎหมายในเรื่องความผิด “หลายบทหลายกระทง” จะพบว่าลักษณะของการบัญญัติมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือจะบัญญัติไว้ในลักษณะกว้างๆ ว่า การกระทำ “กรรมเดียว” ถือเป็นความผิด “หลายบท” ส่วนการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ถือเป็นความผิด “หลายกระทง” ส่วนที่ต่างกันออกไปก็คือวิธีการลงโทษ ซึ่งแต่ละประเทศจะมีวิธีการที่แตกต่างกัน

การบัญญัติกฎหมายในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นสาเหตุแห่งปัญหา เพราะไม่สามารถนำมาประกอบการพิจารณาว่า การกระทำความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในลักษณะใดจึงถือเป็น “กรรมเดียว” และลักษณะใดจึงจะถือว่าเป็น “หลายกรรมต่างกัน” จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายผู้ใช้กฎหมายที่ควรต้องพยายามวางหลักเกณฑ์ว่า การกระทำความผิดลักษณะใดเป็น “กรรมเดียว” และลักษณะใดจึงจะถือว่าเป็น “หลายกรรมต่างกัน” โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายเป็นหลัก

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาความผิด “หลายบทหลายกระทง” ตามที่ได้ศึกษาถึงหลักกฎหมายและความเห็นในทางตำรากฎหมายในระบบคอมมอนลอว์และระบบประมวลกฎหมาย ซึ่งรวมทั้งกฎหมายไทยด้วยนั้น สามารถสรุปหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ได้ดังนี้

(1) การกระทำ “กรรมเดียว” หมายความว่า การกระทำความผิดหลายความผิดที่เป็น การละเมิดกฎหมายตั้งแต่สองบทขึ้นไป หรือบทเดียวกันหลายครั้งที่เกิดจากการกระทำเดียว และ หมายความว่า การกระทำความผิดหลายความผิดต่างฐานกันที่เกิดจากการกระทำหลายอัน ซึ่ง ความผิดต่างฐานกันนั้นมีความสัมพันธ์กัน ไปทางการกระทำซึ่งไม่อาจแยกจากกันได้ หรือมี ความสัมพันธ์กันตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(2) การกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” หมายความว่า การกระทำความผิดหลายกรรม หลายความผิด โดยลักษณะของการกระทำแยกจากกันได้ทั้งในส่วนของเจตนาและสภาพของการ กระทำ แม้จะกระทำในวาระเดียวกันก็ตาม

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง ประกอบกับหลักเกณฑ์การแบ่งแยกความผิด “หลายบทหลายกระทง” แล้ว การกระทำความผิดดังกล่าวควรเป็นการกระทำความผิดดังนี้

บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งทันที หรือบุกรุกเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งเป็นการกระทำหลายกรรมต่างกัน เว้นแต่ลักษณะของการกระทำความผิดทั้ง 2 ฐาน หรือหลายฐานต่างกันนั้นมีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำโดยไม่อาจแยกจากกันได้ หรือมีความสัมพันธ์กันตามบทบัญญัติของกฎหมาย และ

บุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในภายหลัง หรือการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งนั้นผู้กระทำให้เกิดเจตนาขึ้นใหม่ภายหลังจากการบุกรุกแล้ว เป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน”

ข้อเสนอแนะ

การพิจารณาถึง การกระทำความผิดกฎหมายบทเดียวครั้งเดียวหรือฐานเดียวครั้งเดียว ก็จัดเป็นดุลยพินิจของศาลในการลงโทษ โดยแต่แต่การกระทำความผิดกฎหมายนั้นบ่อยครั้งที่ไม่ใช่เป็นการกระทำผิดกฎหมายบทเดียวครั้งเดียว แต่เป็นการกระทำความผิดอาญาหลายฐาน หรือฐานเดียวหลายครั้งในขณะเดียวกัน ซึ่งเป็นลักษณะของความผิดหลายความผิดเกี่ยวพันกันอยู่ ที่จะต้องพิจารณาว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งจะมีผลต่อการกำหนดโทษ และผลทางกฎหมายทางด้านอื่นๆ ทั้งทางกฎหมายสารบัญญัติและวิธีสบัญญัติแตกต่างกันไป

ประเด็นของปัญหาที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ เกิดจากความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง เป็นเรื่องของการกระทำความผิดที่ออกอาจต่อประชาชนที่นับวันนอกจากจะต้องเสี่ยงต่อความปลอดภัยในสถานที่อื่นๆ อันเป็นสาธารณะสถาน ต่อการเป็นผู้ถูกระทำความผิดทางอาญา โดยไม่รู้ว่าเกิดขึ้นเมื่อใดแล้ว แม้ในสถานที่อันเป็นเคหสถานของตนที่ได้รับ ความคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญ กฎหมายอาญาและกฎหมายวิธีพิจารณาในเรืองความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถาน โดยปกติสุข ก็ยังคงต้องเสี่ยงต่อการถูกระทำความผิดอาญาในความผิดต่างๆ เพิ่มมากขึ้น ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องหาทางแก้ไขโดยการปฏิบัติ หรือหาหลักเกณฑ์ต่างๆ มาเป็นสิ่งสนับสนุนหรือยึดโยงเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้ขับเคลื่อนไปอย่างที่ควรจะเป็นเพื่อปราบปรามและป้องกันปัญหาดังกล่าว

การวินิจฉัยในเรื่องการกระทำความผิดฐานบุกรุกในบริบท “หลายบทหลายกระทง” ว่า เป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” นั้น หลักเกณฑ์ในเรื่องการแบ่งแยก

ความผิดหรือการพิจารณาว่าการกระทำความผิดนั้นเป็น “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” น่าจะเป็นหลักเกณฑ์หนึ่งที่จะเป็นสิ่งสนับสนุนในการแก้ไขปัญหได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ความยุติธรรมตามกฎหมายเป็นความยุติธรรมทางความเป็นจริงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าทำความผิด หรือผู้ถูกระทำทั้งที่เป็นเอกชนหรือรัฐหรือผู้ที่กระทำการแทนรัฐก็ตาม

เมื่อประมวลกฎหมายอาญามีได้ให้คำอธิบายคำว่า “การกระทำ” “กรรมเดียว” และ “หลายกรรมต่างกัน” ไว้ในประมวลกฎหมาย ก็คงไม่อาจทำให้หลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิดดังกล่าวนำมาซึ่งความหมายของการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” อันจะเป็นขอบเขตหรือแนวทางในการยึดโยง เพื่อพิจารณาการกระทำความผิดซับซ้อนที่เกิดขึ้นได้เท่าที่ควรจะเป็น เพราะต้องถือว่าหลักเกณฑ์เป็นเพียงแนวคิดหรือความเห็นทางตำรากฎหมายของผู้ที่มีความรู้อันเป็นที่ยอมรับทางนิติศาสตร์เท่านั้นมิใช่บทบัญญัติทางกฎหมายที่จะมีผลบังคับให้การใช้หรือการตีความต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมาย ข้อขัดข้องดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่ทำให้การพิจารณาความผิดฐานบุกรุกเพื่อกระทำความผิดอีกฐานหนึ่งในลักษณะของการกระทำความผิดทั้งสองฐานที่ต่างกันและความผิดทั้งสองฐานไม่ได้มีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำโดยไม่อาจแยกจากกันได้ และไม่ได้มีความสัมพันธ์กันตามบทบัญญัติของกฎหมาย มีผลเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ซึ่งแตกต่างจากเมื่อนำหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกมาประกอบการพิจารณาอันจะทำให้ผลเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

ดังนั้น การพิจารณาหรือการวินิจฉัยการกระทำผิดหลายความผิดที่เกี่ยวข้องหรือซับซ้อนกันอยู่ ว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “หลายบท” หรือเป็นการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็นความผิด “หลายกระทง” นั้น จากการศึกษาและวิจัยในเรื่องหลักเกณฑ์ในการแบ่งแยกความผิด หรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาการกระทำผิดว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” อันจะเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” นั้น โดยหลักเป็นเรื่องการพิจารณาถึง “เจตนา” ซึ่งเป็นองค์ประกอบภายในของผู้กระทำผิดว่าการทำผิดเหล่านั้น เกิดจาก “เจตนาเดียว” หรือ “หลายเจตนาต่างกัน” ซึ่งการวินิจฉัยถึง “เจตนา” จำต้องวินิจฉัยให้เป็นไปตามหลัก “นิติวิธี” ตามระบบของกฎหมายที่ใช้อยู่ คือต้องวินิจฉัยไม่เพียงแต่ “เจตนาประสงค์ต่อผล” เท่านั้น แต่ควรวินิจฉัยถึง “เจตนาย่อมถึงเห็นผล” ตามหลักของการใช้และการตีความกฎหมายควบคู่กันไปด้วย ซึ่งจะทำให้การพิจารณาถึงความผิดซับซ้อนนั้นๆ ว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” มีความถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น

เมื่อพิจารณาได้ว่าการกระทำผิดซับซ้อนนั้นเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” แล้ว ยังคงต้องพิจารณาต่อไปอีกกว่าเป็นการกระทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “หลาย

บท” หรือ “หลายกรรมต่างกัน” ซึ่งเป็น “หลายกระทง” ตามความหมายของบทบัญญัติมาตรา 90 หรือ 91 แห่งประมวลกฎหมายอาญาหรือไม่

กรณีการทำ “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “หลายบท” ตามความหมายของมาตรา 90 ป.อาญานั้น ต้องไม่ใช่กรณีที่ เป็นข้อยกเว้นที่ถือว่าเป็น “กรรมเดียว” ผิดกฎหมาย “บทเดียว” ซึ่งจะ เป็นไปในลักษณะ “หลายบท” นั้นเป็นไปในลักษณะที่ บทมาตราหนึ่งเป็นเหตุเพิ่มโทษของอีกบท มาตราหนึ่ง เช่น ลักทรัพย์ในเคหสถานเป็นบทเพิ่มโทษของความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดา ตาม มาตรา 335(8) หรือกรณีที่ตัวการได้เป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือสนับสนุนการกระทำความผิด ด้วยถือว่ามีความผิดฐานเป็นตัวการบทเดียว หรือกรณีที่ผู้ใช้ให้กระทำความผิดเป็นผู้สนับสนุนการ กระทำความผิดด้วย ถือว่ามีความผิดฐานเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิดบทเดียว หรือกรณีที่บทมาตรา หนึ่งเป็นโทษพิเศษซึ่งลดล้างการใช้บทมาตราต่างๆ ไป เช่น มีพระราชบัญญัติพิเศษเอาผิดกับการ แข็งความเท็จไว้แล้ว ก็ไม่ผิดตามมาตรา 137 หรือกรณีที่ในการกระทำความผิดบทหนึ่งจำเป็นต้อง กระทำความผิดบทอื่น เช่น ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ ต้องกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ตามมาตรา 336 หรือการกระทำผิดที่กฎหมายไม่เอาโทษ เพราะกระทำภายหลังการกระทำความผิดแรก เช่น บุคคลที่ลักทรัพย์ ย่อมเบียดบังเอาทรัพย์มาเป็นของตนในภายหลัง จึงไม่ผิดฐานยกยอกอีก หรือการ กระทำความผิดถาวร เช่น การมีปืนไม่จดทะเบียน จะมีนานเท่าใดก็เป็นความผิดบทเดียว และกรณีการ กระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ก็ยังต้องพิจารณา

กรณีการกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” นั้น จะเป็นความผิด “หลายกระทง” ตาม ความหมายของมาตรา 91 ประมวลกฎหมายอาญาต้องเป็นกรณีที่การกระทำ “หลายกรรม” นั้น เป็น อิสระจากกันอย่างแท้จริง ถ้าไม่เป็นอิสระจากกันอย่างแท้จริง ในลักษณะที่การกระทำ “หลายกรรม ต่างกัน” นั้น มีความสัมพันธ์กันไปทางการกระทำซึ่งไม่อาจแยกจากกันได้ ในลักษณะที่การกระทำ หนึ่งเป็นส่วนหนึ่ง หรือเป็นการเริ่มต้น หรือเป็นการพยายามของการกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง “หลายกรรม” เช่นนี้ต้องถือว่าเป็น “กรรมเดียว” เช่น บุกรุกเข้าไปในเคหสถานเพื่อลักทรัพย์ พอเริ่ม ปืนรั่วเข้าไปเป็นบุกรุกในขณะเดียวกันก็เป็นพยายามลักทรัพย์แล้ว หรือใช้เครื่องมือตัดกระเป่าเสื้อ เพื่อลักทรัพย์จากกระเป่านั้น การตัดกระเป่าอาจเป็นความผิดทำให้เสียหาย แต่ในขณะเดียวกันก็ เริ่มต้นความผิดฐานลักทรัพย์แล้วเช่นเดียวกัน นอกจากกระทำ “หลายกรรมต่างกัน” ที่ไม่เป็นอิสระ จากกันอย่างแท้จริงโดยมีความสัมพันธ์ไปทางการกระทำที่ต้องพิจารณาว่าเป็น “กรรมเดียว” แล้ว กรณี “หลายกรรมต่างกัน” ที่เป็นความผิดต่างฐานกัน แต่ความผิดต่างฐานกันนั้นมีความสัมพันธ์กัน โดยบัญญัติของกฎหมาย ในลักษณะที่ความผิดฐานหนึ่งเป็นเหตุจรรยา หรือเหตุเพิ่มโทษของ ความผิดอีกฐานหนึ่ง หรือความผิดฐานหนึ่งเป็นองค์ประกอบของความผิดอีกฐานหนึ่ง ซึ่งทำให้ ความผิดหลายความผิดนั้นรวมกันเป็นความผิดฐานใหม่ขึ้นมาอีกฐานหนึ่ง หลายกรรมต่างกันเช่นนี้

ต้องพิจารณาหรือถือว่าเป็น “กรรมเดียว” เช่นกัน เช่น บุกรุกและลักทรัพย์ เป็นลักทรัพย์ใน
เลขสถาน ซึ่งแสดงว่าการบุกรุกทำให้การลักทรัพย์ต้องรับโทษหนักขึ้น ตามมาตรา 335(8) หรือทำ
ร้ายร่างกายแล้วลักทรัพย์ เป็นองค์ประกอบของความผิดอีกฐานหนึ่งคือชิงทรัพย์ ตามมาตรา 339

การศึกษาวิจัยในกรณี “ความผิดฐานบุกรุกแล้วไปกระทำความผิดอีกฐานหนึ่ง” ว่าเป็น
ความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” โดยอาศัยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังกล่าวเป็นเพียง
ตัวอย่างหรือกรณีศึกษาถึงการกระทำความผิดซ้ำซ้อนเพียงลักษณะหนึ่งเท่านั้น ดังนั้นในการ
พิจารณาความผิดซ้ำซ้อนในลักษณะอื่นๆ ตามบทบัญญัติของกฎหมายจึงสามารถนำหลักเกณฑ์
ดังกล่าวไปใช้ในการพิจารณาว่าเป็นความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” ได้เช่นกัน เพื่อเป็น
สิ่งสนับสนุนหรือยึดโยงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้ขับเคลื่อนไปอย่างที่ควรจะเป็นอันจะ
เป็นการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในลักษณะดังกล่าวให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ
กฎหมายในการบัญญัติความผิด “หลายบท” หรือ “หลายกระทง” นั้นเอง

D
P
U

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกียรติขจร วิจารณ์สวัสดิ์. (2546). **คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : จีระรัช.
- คณิต ฌ นคร. (2543). **กฎหมายอาญาภาคทั่วไป**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- จิตติ ดิงศักดิ์. (2546). **กฎหมายอาญาภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จีระรัช.
- _____. (2546). **กฎหมายอาญาภาค 2 ตอน 2 และภาค 3** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ : จีระรัช.
- ทวี กลียพงษ์. (2527). **คำอธิบายอาญาปี 27**. พระนคร : ธีระ.
- ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. (2545). **กฎหมายอาญา หลักและปัญหา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : นิติธรรม.
- ปาคุซ์, ยอร์ช. (2546). **การร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127**. โดยสุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- ราชบุรีดิเรกฤทธิ์, พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวง. (2513). **กฎหมายตราสามดวงหรือประมวลกฎหมายรัชกาลที่ 1** (เล่มที่ 1 พิมพ์เป็นงานอนุสรณ์ในงาน พระราชทานเพลิงศพ พลโทอัมพร ศรีไชยยันต์). กรุงเทพฯ.
- ลัดพลี ธรรมประคัลต์, มหาอำมาตย์ตรี พระยา. (2475). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา 1**. พระนคร.
- ลัญชัย สัจจวาณิชย์. (2525). **คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกาย ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน และความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง**. กรุงเทพฯ.
- สุปัน พูลพัฒน์. (2538). **คำอธิบายเรียงมาตราประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2-3**. กรุงเทพฯ : นิติบรรณการ.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. (2546). **คำอธิบายความผิดที่เกี่ยวกับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- แสวง บุญเฉลิมวิภาส. (2546). **ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย**. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- หยุด แสงอุทัย. (2495) **คำถามคำตอบกฎหมายลักษณะอาญา**. พระนคร : รุ่งนคร จำกัด.

_____ . (2505). **ประมวลกฎหมายอาญาตีความทางคำพิพากษาศาลฎีกา ตอน 1**. กรุงเทพฯ : มงคล

_____ . (2540). **กฎหมายอาญา ภาค 1** (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.

อินทรีปรีชา, พระ. (2468). **คำอธิบายกฎหมายลักษณะอาญา ภาค 1**. พระนคร : ไสภณพิพรรฒนากร.

อรัญ สุวรรณบุปผา. (2518). **หลักอาชญาวิทยา**. กรุงเทพฯ : ไทยพาณิชย์.

เสนีย์ โลรัง. (2467). **คำแนะนำหัวข้อกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 197)**. พระนคร : ไสภณพิพรรฒนากร

บทความ

กมลชัย รัตนสกววงศ์. (2532). “เจตนาข่มขู่ถึงเห็นผลในกฎหมายอาญาเยอรมัน.” **บทบัญญัติ**,
45, 1. หน้า 80-91.

คณิง ฤาไชย. (2530, มกราคม-เมษายน). “วิธีพิจารณาความตามกฎหมายอังกฤษ.” **วารสารอัยการ**,
10. หน้า 16.

จิตติ เจริญน้ำ. (2529). “ฎีกาวิเคราะห์.” **อัยการนิเทศ**, 48, 4. หน้า 577-581.

จิตติ ดิงศักดิ์. (2519, พฤษภาคม). “หลายบทหลายกระทง.” **วารสารกฎหมาย**, 2. หน้า 149-159.

ธง ลีพึงธรรม. (2529, 9 ธันวาคม). “กระทงเดียวหรือสองกระทง.” **วารสารอัยการ**, 9.
หน้า 38-40.

ประดิษฐ์ เอกมณี. (2529, กรกฎาคม-สิงหาคม). “การกำหนดโทษกรณีจำเลยกระทำความผิด
หลายกระทง.” **ดุลพินิจ**, 33. หน้า 13-19.

พรเพชร วิชิตชลชัย. (2526, พฤษภาคม-มิถุนายน). “กฎหมายใหม่ที่นำเสนอใจ พระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา.” **ดุลพินิจ**, 30. หน้า 87-94.

ศุภโชค ศาสตร์สาระ. (2518, มิถุนายน). “ความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรม.” **บทบัญญัติ**, 32.
หน้า 279-282.

หยุด แสงอุทัย. (2503, สิงหาคม). “การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา.”
ดุลพินิจ, 7. หน้า 931-935.

เอื้อน มณเฑียรทอง. (2514, 28 กันยายน). “ดุลยพินิจในการใช้กรรม.” **บทบัญญัติ**, 27.
หน้า 596-613.

_____ . (2518, มีนาคม-เมษายน). “การกระทำผิดหลายกรรม ต่างกันหรือการกระทำ
ผิดกรรมเดียวหลายบท.” **ดุลพินิจ**, 22. หน้า 4-17.

อุททิส แส่นโกศิก. (2513, มิถุนายน). “วัตถุประสงค์ของการลงโทษ.” **บทบัญญัติ**, 27.
หน้า 271-299.

เอกสารอื่นๆ

โกเมน ภัทรภิรมย์. (ม.ป.ป.). **คำบรรยายกฎหมายอาญาเปรียบเทียบ** (เอกสารประกอบคำบรรยาย
ชั้นปริญญาโท คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

รายงานการประชุมอนุกรรมการตรวจพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา. ครั้งที่ 18, 58/2482
วันเสาร์ที่ 15 กรกฎาคม 2482 และครั้งที่ 127, 134/2483 วันศุกร์ที่ 4 ตุลาคม 2483.
คณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานกฤษฎีกา.

กมลชัย รัตนสากววงศ์. **หมายเหตุท้ายคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2457/2530**. คำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.
2530. เล่มที่ 11. สำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม.

วิทยานิพนธ์

สมเกียรติ รัศมีภูผา. (2539). **ความผิดต่อเนื่อง ศึกษาเฉพาะคดีความผิดบุกรุก**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมจิตต์ สุขกมลวัฒนา. (2531). **ความผิดหลายบทหลายกระทง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

Books

The American Series of Foreign Penal Code 1. (1976). **The French Penal Code**. London :
Sweet & Maxwell.

_____. 4. (1961). **The German Penal Code**. London :
Sweet & Maxwell.

Bouzat, Pierre. (1970). **Traité de droit pénal et de criminologie**. (Tome 1). Paris : Librairie
Dalloz.

Cross. (1981). **The English Sentencing System** (3 rd ed.). London : Butterworths.

- Cross, A.R.N. (1984). **Cross and Jones introduction to criminal law** (10 th ed.). London : Butterworths.
- Cross, Ropert. And Asterley, Jones. (1969). **An Introduction to Criminal Law** (5 th ed). London : Butterworths.
- Crupp, Stanley E. (1971). **Theory of Punishment**. Bloomington : Indiana University Press.
- Elliot, D.W. and Wood, J.C. (1963). **A Casebook on Criminal Law**. London : Sweet and Maxwell.
- Holmes, Oliver Wendell. (1968). **The Common Law**. (Edited by Mark Dewoffe Home, Magmillan). London : Melbourne.
- Kevin Boyle, C. and Allen, Michael. (1985). **Sentencing Law and Preactice**. London : Sweet & Maxwell.
- La Fave, Wayne R. and Scott, Austin W. (1972). **Criminal Law**. St. Paul, Minn : West Publishing.
- Neuamann, K. (1952). **Manual of German Law (Vol 2)**. London : Her Majesty's Stationery Office.
- S.James, Philip. (1959). **Introduction to English Law** (4 th ed). London : Butterworths.
- Smith, J.C. (1969). **Criminal Law** (2 nd ed). London : Butterworths.
- Smith Kenneth. And Keenan Denis. (1982). **English Law** (7 th ed). Great Britain : The Pitman Press.
- Thomas. (1985). **Current Sentencing Practice** (Release No.8). London : Sweet & Maxwell.

DPUC

ภาคผนวก

The German Criminal Code (Strafgesetzbuch, StGB), 1977

Title Three Determining Punishment For More Than One Violation of The Law.

Section 52 Act Constituting More than One Violation

(1) If the same act violates more than one penal norm or the same penal norm repeatedly, then only one punishment shall be imposed.

(2) If more than one penal norm has been violated, then the punishment shall be determined according to the norm that provides for the most severe punishment. It may not be more lenient than the other applicable norms permit.

(3) The court may impose a fine under the provisions of Section 41 separately, collateral to imprisonment.

(4) If one of the applicable norms allows imposition of a property fine, then the court may impose it separately collateral to imprisonment for life or a fixed term of more than two years. In addition, collateral punishments or consequences and measures (Section 11 subsection (1), no. 8) must or may be imposed if one of the applicable norms prescribes or so permits.

Section 53 Commission of More than One Violation

(1) If someone has committed more than one crime, as to which judgment will be simultaneously rendered and incurred more than one term of imprisonment or more than one fine, an aggregate punishment shall be imposed.

(2) If a term of imprisonment concurs with a fine, then an aggregate punishment shall be imposed. However, the court may also separately impose a fine; if in such cases a fine is to be imposed for more than one crime, then an aggregate fine should to that extent be imposed.

(3) If the perpetrator, pursuant to the law according to which Section 43a is applicable or under the terms of Section 52 subsection (4), has incurred as an individual punishment imprisonment for life or a fixed term of more than two years, then the court may separately impose a property fine collateral to the aggregate punishment formed pursuant to subsections (1) or (2); if in such cases a property fine is to be imposed for more than one crime, then an aggregate property fine shall to that extent be imposed.

Section 43 subsection (3), shall apply accordingly.

(4) Section 52 subsection (3) and Section 52 subsections (4) and (2) apply by analogy.

Section 54 Formation of the Aggregate Punishment.

(1) If one of the individual punishments is imprisonment for life, then an aggregate punishment of imprisonment for life shall be imposed. In all other cases the aggregate punishment shall be formed by increasing the highest punishment incurred and, in the case of different kinds of punishment, by increasing the punishment most severe in nature. In doing so, the personal characteristics of the perpetrator and the individual crimes shall be comprehensively evaluated.

(2) The aggregate punishment must be less than the sum of the individual punishment. It should not exceed, in the case of imprisonment for a fixed term, fifteen years, in the case of a property fine, the value of the perpetrator's assets, and in the case of a fine, seven hundred twenty daily rates;

Section 43 subsection (1), sent. 3, shall apply accordingly.

(3) If an aggregate punishment is to be formed from imprisonment and fine, then one daily rate corresponds to one day imprisonment in determining the sum of the individual punishments.

Section 55 Subsequent Formation of the Aggregate Punishment

(1) Sections 53 and 54 shall also be applicable if a convicted person, as to whom a punishment imposed pursuant to a final judgment has neither been executed, barred by the statute of limitations or remitted, is convicted of another crime which he committed before the previous conviction. A previous conviction shall be deemed to be the judgment in the previous proceeding in which the underlying factual findings could last be reviewed.

(2) Property fines, collateral punishments, collateral consequences and measures (Section 11 subsection (1), no. 8 which were imposed in the previous sentence should be maintained to the extent they have not been rendered superfluous by the new sentence. This also applies when the amount of the property fine which was imposed in the previous sentence exceeds the value of the perpetrator's assets at the time of the new sentence.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายสินธุ์ชัย ตรีโณวาท
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2525 ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2545 ประกาศนียบัตรทนายความ รุ่นที่ 21 พ.ศ. 2547 ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิตไทย สมัย 57 พ.ศ. 2548
การทำงานและสถานที่ทำงาน	ทนายความ สถานที่ทำงาน เลขที่ 94 ถ.เพชรเกษม ซอยเพชรเกษม 94 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายสินธุ์ชัย ตรีโณวาท
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2525 ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2545 ประกาศนียบัตรทนายความ รุ่นที่ 21 พ.ศ. 2547 ประกาศนียบัตรเนติบัณฑิตไทย สมัย 57 พ.ศ. 2548
การทำงานและสถานที่ทำงาน	ทนายความ สถานที่ทำงาน เลขที่ 94 ถ.เพชรเกษม ซอยเพชรเกษม 94 แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค กรุงเทพฯ 10160